

**T.C. SERHAT KALKINMA AJANSI
AĞRI YATIRIM DESTEK OFİSİ**

AĞRI İLİ ORGANİK TARIM VE HAYVANCILIK RAPORU

HAZIRLAYANLAR

Ceren KURĞA

Musa ERDAL

Ocak 2014

T.C. SERHAT KALKINMA AJANSI

Ortakapı Mah. Atatürk Cad. No: 117 KARS - TÜRKİYE

Tel: +90 474 212 52 00 **Fax:** +90 474 212 52 04

e-mail: info@serka.gov.tr **web:** www.serka.gov.tr

AĞRI YATIRIM DESTEK OFİSİ

Erzurum Cad. ATSO Binası Kat:3 MERKEZ-AĞRI

Tel: +90 472 215 04 24 **Fax:** +90 472 215 04 94

ISBN 978-605-85766-1-2

SUNUŞ

Bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik çalışmalar yürüten Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları (STK) arasında işbirliğini sağlayıcı bir nevi katalizör görevini üstlenen kurumlardır. Bölgelerin mevcut potansiyelini harekete geçirerek bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgesel gelişmeyi sürdürülebilir kılmak, bölgelerin iş ve yatırım potansiyelini yurtiçinde ve yurtdışında tanıtmak görevleri Kalkınma Ajanslarının temel görev tanımları arasındadır.

TRA2 Bölgesi illerinde (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) faaliyet gösteren Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), faaliyete geçtiği 2010 yılından beri Bölgenin iktisadi potansiyelini harekete geçirmeye, var olan iktisadi faaliyetleri de ekonomik katma değer yaratacak şekilde geliştirmeye ve dönüştürmeye çalışmaktadır. Ajans tarafından yürütülen analiz, anket ve araştırmalarda Bölgenin öncü sektörleri belirlenmeye çalışılmış, ortaya çıkan sektörlerle göre stratejik önem taşıyan projeler destek almaya hak kazanmıştır. Bölgesel rekabet edebilirlik açısından tarım ve hayvancılık Bölge'de öncelikli sektörler arasındadır. Coğrafi konum olarak tarım ve hayvancılığa uygun çayır, mera ve otlakları ile büyük bir avantaja sahip Bölge'de bu alanda yapılacak olan çalışmalar, yol gösterme ve yönlendirme açısından önem arz etmektedir.

Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren yapılmaya başlayan organik tarım faaliyetleri, sonrasında ise organik hayvancılık faaliyetleri zaman içinde uluslararası boyut kazanmıştır. Geleceğe yönelik projeksiyonlar ele alındığında, gıda sektörünün birincil öneme sahip olacağı açıktır. Buna paralel olarak, organik tarım ve hayvancılık ürünleri özellikle son birkaç yıldır dünyada ve ülkemizde özellikle üst gelir grupları tarafından büyük talep görmektedir. Ancak, ülkemizin konuyla ilgili mevcut durumu ele alındığında ihracat, iç talep yetersizliği, pazarlama ve markalaşma vb. sorunlar göze çarpmaktadır.

Bu çalışma Ağrı ilimizde, Türkiye'de ve dünyada organik tarım ve hayvancılığın mevcut durumu, sorun ve çözüm önerilerine ilişkin bilgileri sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen ilgili tüm kurum ve kuruluşlara ve STK'lara teşekkür eder, çalışmanın Bölge'ye faydalı olmasını temenni ederim.

Mehmet ÖZDOĞAN
Genel Sekreter V.

İÇİNDEKİLER

TABLolar	5
ŞEKİLLER	6
HARİTALAR	6
KISALTMALAR	7
1.GİRİŞ	8
2.ORGANİK TARIM NEDİR?	9
3.ORGANİK TARIMIN AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARI	10
3.1. Avantajlar	10
3.2. Dezavantajlar	10
4.ORGANİK TARIMIN TARİHÇESİ	11
4.1. Dünyada Organik Tarım	13
4.2. Türkiye’de Organik Tarım	16
4.2.1.Kurumsal Yapı	22
4.2.2.Organik Tarım Üretimi	24
4.2.3.Dış Ticarete Organik Tarım	26
4.2.4.Organik Tarım Pazar Ağı	30
5.ORGANİK TARIM ve HAYVANCILIKTA YASAL DÜZENLEMELER	34
6.TRAZ BÖLGESİ’NDE ORGANİK TARIM	38
6.1. Ağrı İli Organik Tarım Mevcut Durumu	40
6.2. Desteklemeler	45
6.2.1.Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri	45
6.2.2.IPARD Destekleri	51
6.2.3.Kalkınma Ajansları Destekleri	52
7.ORGANİK HAYVANCILIK	55
7.1. Organik Hayvancılığın Tanımı	55
7.2. Türkiye’de Organik Hayvancılıkta Mevcut Durum	55
7.3. Ağrı İlinde Organik Hayvancılıkta Mevcut Durum	58
8.MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRMESİ ve GZFT ANALİZİ	59
8.1. Değerlendirme ve Sonuç	64
9.EKLER	69

TABLolar

Tablo 1: Dünyada Organik Tarım Alanları, 2011	14
Tablo 2: Türkiye’de Yıllar İtibariyle Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş Süreci Dâhil)	24
Tablo 3: Bölgelere Göre Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri	25
Tablo 4: En Çok İhracatı Yapılan Ürünler, 2011	26
Tablo 5: En Çok İhracat Yapılan Ülkeler, 2012	27
Tablo 6: En Çok Organik Ürün İthal Edilen Ülkeler, 2010.....	29
Tablo 7: Organik Ürün Grubu Fiyatları, 2012.....	33
Tablo 8: Konvansiyonel Ürün Grubu Fiyatları, 2012.....	33
Tablo 9: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Verileri, 2012	40
Tablo 10: Ağrı 2012 Yılı Organik Tarım Üretiminin Üretim Alanı ve Verim Değerleri	40
Tablo 11: Ağrı 2011 Yılı Organik Tarım Üretiminin Üretim Alanı ve Verim Değerleri	41
Tablo 12: Ağrı 2010 Yılı Organik Tarım Üretiminin Üretim Alanı ve Verim Değerleri	41
Tablo 13:İllere Göre Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş süreci dâhil), 2012 ...	42
Tablo 14: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım Verileri, 2011	43
Tablo 15: Destek Verilen Kişi Sayıları ve Destek Miktarları, 2005-2011	46
Tablo 16: Organik Tarıma Verilen Kredi Destekleri, 2004-2011.....	47
Tablo 17: Mazot ve Gübre Destekleri, 2013.....	48
Tablo 18: GAP-DAP Destekleri.....	49
Tablo 19: Hayvancılık Destekleri.....	49
Tablo 20: Organik Hayvancılık Destekleri.....	49
Tablo 21: Türkiye’de Organik Hayvansal Üretim (Geçiş süreci dahil)	56
Tablo 22: Türkiye’de Yıllar İtibariyle Organik Hayvansal Üretim Verileri	56
Tablo 23: Organik Arıcılık Verileri	57
Tablo 24: Organik Arıcılık (Geçiş Süreci Dâhil)	57
Tablo 25: Ağrı İli Organik Tarım ve Hayvancılık GZFT Analizi	61

ŞEKİLLER

Şekil 1: Dünyada Organik Üretici Sayıları, 2011	14
Şekil 2: Türkiye’de Organik Tarımın Gelişim Süreci	18
Şekil 3: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Organizasyon Şeması	23
Şekil 4: Organik Ürün İhracatının Ürün Gruplarına Dağılımı, 2011	27
Şekil 5: Yıllara Göre İhracat Verileri, 1998-2011	28
Şekil 6: Türkiye’de Organik Tarım ve Gıda Ürünleri Pazarlama Yapısı.....	31
Şekil 7: Sertifikasyon Şeması	37
Şekil 8: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Yapan Çiftçi Sayısı, 2009-2011	38
Şekil 9: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Üretim Miktarı (ton), 2009-2011.....	39
Şekil 10: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Yapılan Alan (ha), 2009-2011	39
Şekil 11: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım İşletme Sayısı, 2011	43
Şekil 12: Organik Arıcılık Üretici Sayısı-Üretim Miktarı.....	58

HARİTALAR

Harita 1: Türkiye’de Organik Tarım Alanlarının Dağılımı, 2012.....	26
Harita 2: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım Verileri, 2012	44

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
ÇATAK	: Çevre Amaçlı Tarım Arazilerini Koruma Programı
DAP	: Doğu Anadolu Programı
EKODER	: Ekolojik Yaşam Derneği
ET	: Ekolojik Tarım
ETO	: Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği
FIBL	: Organik Tarım Araştırma Enstitüsü
GAP	: Güneydoğu Anadolu Programı
GTHB	: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
IFOAM	: International Federation of Organic Agriculture Movement (Uluslararası Organik Tarım Hareketi)
IPARD	: Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development Programme (Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma)
iÖ	: İkinci Öğretim
MYO	: Meslek Yüksekokulu
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OT	: Organik Tarım
OTBİS	: Organik Tarım Bilgi Sistemi
REGA	: Resmi Gazete
SERKA	: Serhat Kalkınma Ajansı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TRA2	: Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan İllerini Kapsayan Düzey II Bölgesi
TKB	: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
TÜGEM	: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Merkezi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKVET	: Veteriner Bilgi Sistemi

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan tarımsal faaliyetler, yaşanan toplumsal ve ekonomik dönüşümlerle birlikte farklı boyutlar kazanmıştır. Özellikle Batı'da 18. yüzyılın sonlarına doğru başlayan Sanayi Devrimi, üretim ve tüketimi artırmakla birlikte bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Üretim tesisleri verimli tarım arazileri üzerine kurulmuş, sanayi atıkları bilinçsiz bir şekilde doğaya salınmış, temiz su kaynakları kirletilmiş ve hava kirliliği önemli boyutlara ulaşmıştır. Çevresel olumsuzlukların yanında, tarım alanlarının yüksek verim alma amacına yönelik olarak kullanılması, beraberinde üründe kalite düşüklüğünü de getirmiştir. Yeni tarım alanlarının açılması ile de bu sorunlar hız kazanarak yaygınlaşmıştır.

Başta ozon tabakasında meydana gelen incelme olmak üzere insanlarda oluşan çevre bilinci ekolojik dengenin korunmasına yönelik çalışmaları başlatmıştır. Zararlı kimyasalların üretimde ve tüketimde kullanımının yasaklanması fikri zamanla gelişerek tamamen doğal yollarla üretimin popülerleşmesini sağlamıştır. Bu konuda yaşanan gelişmeler organik tarım faaliyetlerinin doğru bir şekilde yönlendirilmesini ve belirli standartların benimsenmesini gerekli kılmıştır.

1900'lü yılların başlarından itibaren organik tarım dünyanın belli bölgelerinde alternatif tarım politikası olarak görülmeye başlanmış ve bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır. Türkiye'de ise organik tarım özellikle 1980'li yıllardan itibaren gündeme gelmiş ve günümüzde konvansiyonel tarımın yanında bir yöntem olarak yaygınlaşmaktadır. Bu konuda yapılan yasal düzenlemeler ve ortaya çıkan toplumsal bilinç, organik tarımın kurumsal düzeyde ele alınmasını kolaylaştırmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, Ağrı ilinde mevcut organik tarım ve hayvancılık potansiyelini ortaya çıkarmak, bu alanda yatırım yapacak potansiyel yatırımcıları bilgilendirmek, bu alanda faaliyet gösteren işletmelerin ve üreticilerin farkındalık ve bilinç düzeyini artırmak ile sürece ilişkin bilgi vermektir. Bu çalışmada öncelikle organik tarım ve hayvancılığın genel tanımları üzerinde durulmuştur. Sonrasında organik tarım ve hayvancılığın dünyadaki ve Türkiye'deki gelişim süreci irdelenmiş ve çalışmada elde edilen bulgularla, ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının katıldığı çalıştay ile mevcut sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir.

2. ORGANİK TARIM NEDİR?

Organik tarım konusunda günümüzde yaşanan en önemli tartışmalardan birisi, konu üzerinde henüz uzlaşmış bir tanımın olmamasıdır. Organik tarım, dil farklılıkları nedeniyle farklı ülkelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Örneğin, İngiltere’de organik (organic), Almanya’da ekolojik (ökologish) ve Fransa’da biyolojik (bioloque) kelimeleri kullanılmaktadır. Ancak bunlar genel olarak birbirleriyle eşanlamli olarak kullanılmaktadır.¹

Organik tarımın ne olduğundan çok ne olmadığı yönünde kafa karışıklığı olduğu bilinmektedir. Bu noktada organik tarıma özgü olmayan birkaç noktaya işaret etmek önem arz etmektedir:

- “0” girdi kullanımı ile yapılan tarım şekli değildir.
- Büyük işletmelerin sahip olduğu tek tip (mono-kültür) üretim şekli değildir.
- Dünyadaki tüm tarımsal üretimin organik olması mümkün değildir.
- Organik tarımın tüm dünyayı besleme gibi amacı yoktur.

Genel olarak organik tarım, ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi kurmaya yönelik, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içermekte olup, esas itibariyle sentetik kimyasal ilaçlar ve gübrelerin kullanımının yasaklanması yanında, organik ve yeşil gübreleme, münavebe (ekim nöbeti), toprağın muhafazası, bitkinin direncini arttırma, parazit ve predatörlerden yararlanmayı tavsiye eden, üretimde miktar artışını değil ürünün kalitesinin yükseltilmesini amaçlayan bir üretim şeklidir.²

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, organik tarım, konvansiyonel tarıma alternatif olarak düşünülen bir tarım yöntemi değildir. Organik tarımı geleneksel tarım yönteminden ayıran en önemli özellik, organik tarımda sentetik kimyasal girdilerin kullanılmamasıdır. Oysaki geleneksel tarım yönteminde sentetik kimyasal girdilerin kullanımı kontrol altındadır.

1 Kürşat DEMİRYÜREK, “Dünya ve Türkiye’de Organik Tarım”, HR.Ü.Z.F. Dergisi, 2004, 8 (3/4):63-71, <http://ziraat.harran.edu.tr/zirfakdergi/images/2004Sayi3-4/63-71.pdf>, (Erişim tarihi: 23.08.2013)

2 Esmâ DENİZ, “Organik Tarım Sektör Raporu”, 2009, sf.3, http://www.blacksea-een.org/dosyalar/BB_sekrap/BB_sekrap-6-38.pdf, (Erişim tarihi: 23.08.2013)

3. ORGANİK TARIMIN AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARI

Organik tarımın neden yapıldığına ilişkin görüşler, organik tarımın avantajları ve dezavantajlarının bilinmesini de kolaylaştırmıştır.

3.1. Avantajlar³

- Üretici geliri ürüne bağlı olarak artar (beklenti %10 artış civarındadır).
- Fiyatı hızla artan kimyasal gübre, pestisit ve enerji girdilerinden tasarruf edilir.
- Sözleşmeli tarımla üreticinin tüm ürününün alınması garanti edilir.
- Organik ürünlerin ihraç fiyatı diğer ürünlerden % 10-20 oranında daha fazladır.
- Organik ürünlerin ihracatı ile tarım ürünleri için ilave bir kapasite yaratılır. İhraç edilen her ürünle daha önce ulaşılamayan tüketici kitlesine erişilir.
- Özel bilgi isteyen ekolojik tarım modeli ziraat mühendisleri için yeni çalışma alanları yaratır.
- Türkiye’de sentetik kimyasallar çiftçilerin büyük bir kısmı tarafından ya çok az kullanılmakta, ya da hiç kullanılmamaktadır. Bu nedenle ekolojik tarıma geçişin kolay olması beklenebilir.

3.2. Dezavantajlar⁴

- Hızla artıp gençleşen nüfus, tüketim düzeyinin ve çeşitliliğinin sürekli artması ve çevredeki ülkelerin hemen hepsinin tarımsal ürün talep eden özellikleri sebebiyle organik tarımın (verimde meydana gelebilecek azalma nedeniyle) kısa vadede gelişmesi zordur.
- Ekolojik tarım kapalı sistemle gerçekleşir. Arazilerin çok küçük, parçalı ve birbirine yakın olması uygulamada sakıncalar yaratır. Bu durum organik üretimi olumsuz yönde etkiler, çünkü ekolojik üretim yapan bir işletme çevrede üretim yapan diğer klasik işletmelerde kullanılan kimyasallardan kolayca etkilenmektedir.

3 http://www.organikTarimda.biz/Organik_Tarimin_Avantajlari.asp, (Erişim tarihi: 02.09.2013)

4 http://www.organikTarimda.biz/Organik_Tarimin_Avantajlari.asp, (Erişim tarihi: 02.09.2013)

- Ekolojik tarım sisteminde yetiştirilen ürünlerin pazarlanması özellikle iç piyasa için yeni ve belirsiz bir konudur.
- Konunun yeni olması nedeniyle tarımsal yayım yetersiz kalabilmekte ve bilgili eleman temini zorlaşmaktadır.

4. ORGANİK TARIMIN TARİHÇESİ

Tarımsal boyutunun yanında sosyo - ekonomik yanı da ön plana çıkan üretim yöntemi olan organik tarıma ilişkin ilk çalışmalar 1900'lü yıllarda başlamıştır. İlk olarak Amerikalı araştırmacı F. H. King'in 1900'lü yılların başında ziyaret ettiği Çin ve Kore gibi önemli bir nüfusa sahip ülkelerdeki çiftçilerin tarım sisteminden esinlenerek yazdığı 40.Yüzyılın Çiftçileri isimli kitap organik tarımla ilgili birçok çalışmaya öncülük etmiştir.⁵ Daha sonra 1910 yılında Albert Howard Tarımsal Vasiyetnamesi'nde Hindistan'da toprak canlıları üzerinde yaptığı araştırmalar ile doğal mekanizmaların önemini vurgulamıştır. 1924 yılında Avrupalı ülkelerde Rudolf Steiner'in Biyodinamik Tarım Yöntemi çalışmaları konvansiyonel tarıma yeni alternatifler getirmiştir. Bir antropolog olan Steiner, 1924 yılında Biyodinamik (Biyolojik-Dinamik) Tarım Yöntemi hakkında bir kurs düzenlemiş ve 1928 yılında Biyodinamik Tarım Enstitüsü'nü kurmuştur. Bir diğer alternatif arayış 1930'lu yıllarda İsviçre'de görülmektedir. Müeller ve Rusch, organik tarımın ilkelerinin bir bölümünü oluşturan Kapalı Sistem Tarım (en az dış girdi gereksinimi olan tarım şekli) konusunda çalışmalarda bulunmuşlardır. Aynı konuda Lemaire-Boucher Fransa'da bazı alglerin bitkilerde doğal dayanıklılığın artırılması amacıyla kullanılabileceğini tespit etmişlerdir.⁶

Yıllar geçtikçe geleneksel yöntemlerle sürdürülen tarım faaliyetlerinin olumsuz etkilerini gidermeye yönelik olarak her ülke kendi durumlarına göre strateji ve politikalar belirlemiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve özellikle 1970'li yıllarda tarımdaki teknolojik değişim ve hızlı nüfus artışı, organik tarıma olan ilgiyi artırmıştır. Yeşil Devrim, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin artan nüfusu

5 Türkiye Organik Tarım 2012-2016 Stratejik Planı, sf. 1, <http://www.Tarim.gov.tr/BUGEM>, (Erişim tarihi: 23.08.2013)

6 Esmâ DENİZ, age, sf. 8.

beslemek için tarımsal üretimi artırma çabaları olarak nitelenir. 1970'lerdeki 'Yeşil Devrim' olarak nitelendirilen tarım politikaları dünyadaki gıda sorununa bir nebze çözüm olsa da, doğal dengeyi her geçen gün daha da tahrip etmiş, insan sağlığını da tehlikeye atmıştır. Verim artışıyla sağlanan gelir, girdi kullanımıyla tüketilmiştir. Yeşil devrim verimi artırmakla açlık sorununu çözecek gibi görünse de mono kültürü desteklemiş, üreticiyi girdi kullanımına bağımlı hale getirmiştir. Üretim maliyetlerini artırmıştır. Kimyasallara bağımlılık ciddi bir şekilde çevre kirliliğini artırmış, tarımsal doğal kaynakların sürdürülebilirliği ve sürekli kullanımı güçleşmiştir.

Organik tarım konusunda yapılan çalışmaların kurumsal düzeyde sürdürülmesi ve örgütlü bir şekilde yürütülmesi çalışmaları 1970'li yıllarda sonuç vermiştir. 1972 yılında merkezi Almanya'da olan Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu (IFOAM)'nun kurulması ile konu uluslararası boyut kazanmıştır. Bugün 710 üyesi olan ve üç kıtadan 5 kurucu organizasyon tarafından oluşturulan IFOAM tüm dünyadaki organik tarım hareketlerini bir çatı altında toplamayı, hareketin gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi, gerekli standart ve yönetmelikleri hazırlamayı, tüm gelişmeleri üyelerine ve çiftçilere aktarmayı amaçlamaktadır.

Organik ürünler ticarete konu olunca beraberinde kontrol ve sertifikasyona ilişkin yasal düzenlemeler gündeme gelmiştir. Avrupa'da önceleri her ülke kendine göre bazı düzenlemeler yapmış, daha sonra 24 Haziran 1991 tarihinde Avrupa Topluluğu içinde organik tarım faaliyetlerini düzenleyen 2092/91 sayılı yönetmelik yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

1970'li yıllardan sonra Dünya'da organik tarımın gelişim sürecine bakıldığında;

- 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu (IFOAM)'nun kurulması,
- 1973 yılında Organik Tarım Araştırma Enstitüsü (FIBL)'nün kurulması,
- 1980 ve sonrası organik tarım pazarının hızla gelişmesi ve talep baskısı,
- 1985 yılında Avrupa'da, Fransa'da ilk yasal düzenlemenin yapılması,
- 1990'lı yıllarda AB ülkelerinde çevreye uyumlu tarım politikalarının desteklenmeye başlaması, organik ürün pazarının hızla büyümesi,
- 1991 yılında 2092/91 AB Konsey Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesi ve 1999 yılında

tüzüğe hayvancılığın da dâhil edilmesi,

- 1992 yılında AB'ye organik ürün ihraç edecek ülkelerin uyacakları mevzuatın yayımlanması,
- 2000 yılında Japonya'da Tarım Bakanlığı tarafından organik bitkisel ürünler için JAS standardının yayımlanması,
- 2001 yılında ABD Tarım Bakanlığı tarafından NOP standardının yayımlanması (2000'de yayımlandı),
- Dünyadaki gelişmeler ışığında Avrupa Birliği'nde 834/2007 Organik Üretim ve Etiketleme ile ilgili Konsey Tüzüğü'nün 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi,
- 889/2008 Konsey Tüzüğü'nün Uygulanması Konusundaki Kuralların 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi.

önemli gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.⁷

4.1. Dünyada Organik Tarım

FIBL (Organik Tarım Araştırma Enstitüsü)-IFOAM tarafından 2011 yılında yapılan araştırmaya göre, dünyada 37,2 milyon hektar alanda organik tarım yapılmaktadır. Okyanusya Bölgesi organik tarım alanları (12,2 milyon hektar ve yüzde 33) konusunda birinci sırada yer almakta iken onu sırasıyla Avrupa (10,6 milyon hektar ve yüzde 29), Latin Amerika (6,9 milyon hektar ve yüzde 18,4) ve Asya (3,7 milyon hektar ve yüzde 10) izlemektedir. Ülke bazında bakıldığında Avustralya (12 milyon hektar), Arjantin (3,8 milyon hektar) ve ABD (1,9 milyon hektar) ile ilk üç sırada yer almaktadır. Organik tarım alanlarının dağılımları ve büyüklüklerinin aksine organik üretim ile uğraşanların sayısı farklılık göstermektedir.

7 Türkiye Organik Tarım Stratejik Plan (2012-2016), sf.3

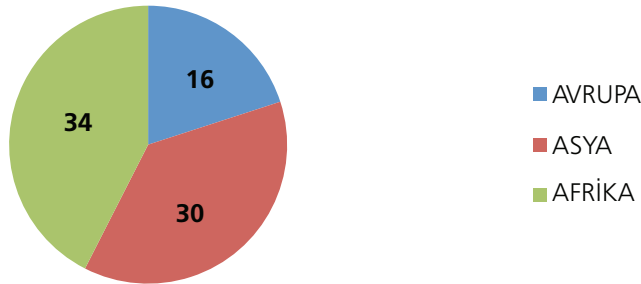
Tablo 1: Dünyada Organik Tarım Alanları, 2011

BÖLGELER	TARIM ALANLARI (milyon hektar)
OKYANUSYA	12,2
AVRUPA	10,6
LATİN AMERİKA	6,9
ASYA	3,7
AVUSTRALYA	12
ARJANTİN	3,8
ABD	1,9

Tüm dünyada 2011 yılı verilerine göre 1,8 milyon üretici bulunmakta olup bunların yüzde 34'ü Afrika'da, yüzde 30'u Asya'da ve yüzde 16'sı Avrupa'da yer almaktadır. Ülkeler bazında ise Hindistan'da 547 bin, Uganda'da 188 bin ve Meksika'da 169 bin üretici vardır.

Şekil 1: Dünyada Organik Üretici Sayıları, 2011

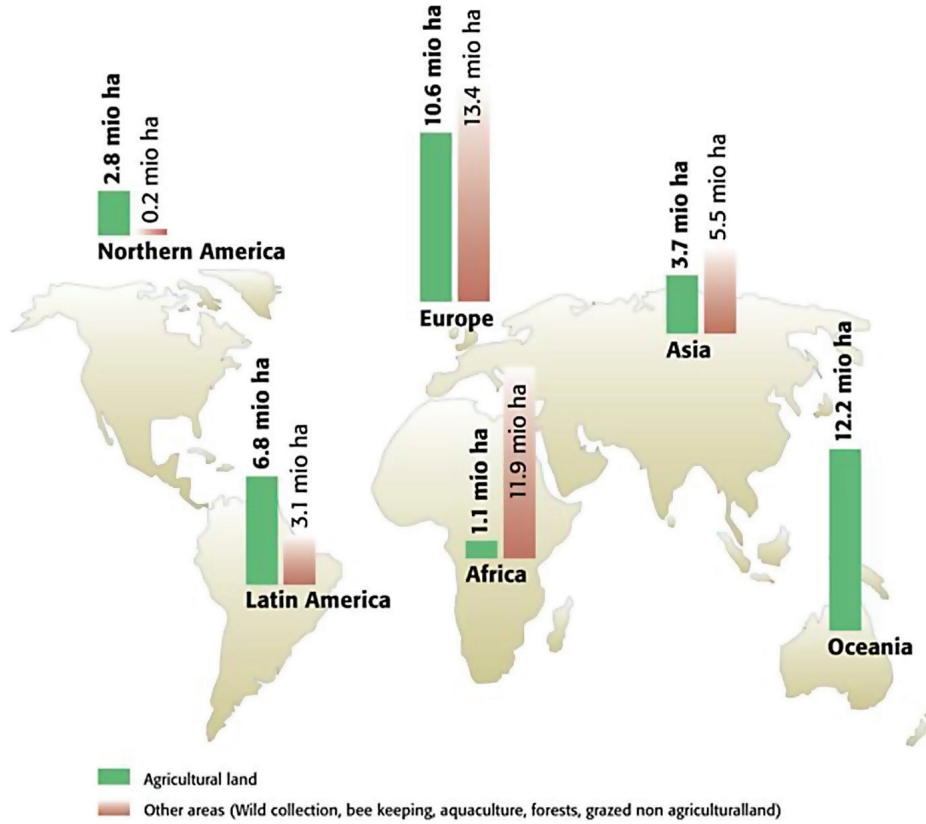
ÜRETİCİ SAYISI (%)

2002 yılına oranla 2011 yılında organik yiyecek ve içecek satışının yüzde 170 artışla yaklaşık 63 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir. Organik ürünlere talep Kuzey Amerika ve Avrupa'dan gelmektedir. Toplam satışların yüzde 90'ı bu iki Bölgeye yapılmaktadır. Ülke bazında Amerika, Almanya ve Fransa en büyük organik pazarlar olarak öne çıkarken kişi başına tüketimde İsviçre, Danimarka ve Lüksemburg ön plana çıkmaktadır.

Harita 1: Dünyada Organik Tarım Alanlarının Dağılımı, 2010

Kaynak: <https://www.fibl.org>

Avrupa'da 10,6 milyon hektar alanda (Avrupa'daki toprakların yüzde 2,2'si ve Avrupa Birliği üyesi ülke topraklarının yüzde 5,4'ü) yaklaşık 290 bin çiftçi tarafından organik faaliyetler yürütülmektedir. 2010 yılına göre organik tarım alanlarında 2011 yılında 600.000 hektar büyüme gerçekleşmiştir. Avrupa'da en büyük organik tarım alanına sahip ülkeler 1,6 milyon hektar ile İspanya, 1,1 milyon hektar ile İtalya, 1 milyon hektar ile Almanya'dır. Avrupa'daki 7 ülke topraklarının yüzde 10'undan fazlasında (Liechtenstein yüzde 29,3, Avusturya yüzde 19,7, İsveç yüzde 15,2, Estonya yüzde 14,8, İsviçre yüzde 11,7, Çek Cumhuriyeti yüzde 10,7 ve Letonya yüzde 10,4) organik tarım yapılabilmektedir. 2010 yılına oranla yüzde 9 oranında büyüyen organik tarım pazarı 2011 yılında 21,5 milyar avroya ulaşmıştır. Organik ürün pazarında ilk sırayı 6,6 milyar avro ile alan Almanya'yı, 3,8 milyar avro ile Fransa ve 1,9 milyar avro ile İngiltere takip etmiştir.

4.2. Türkiye’de Organik Tarım

Türkiye’de organik tarım faaliyetleri 1980’lerde Avrupa’daki gelişmelerden farklı şekilde, ithalatçı firmaların istekleri doğrultusunda, ihracata yönelik olarak başlamıştır. Önceleri ithalatçı ülkelerin bu konudaki mevzuatına uygun olarak yapılan üretim ve ihracata 1991 yılından sonra Avrupa Topluluğunun Yönetmeliği doğrultusunda devam edilmiştir. Daha sonra 2092/91 sayılı Yönetmeliğin 14 Ocak 1992 tarihinde yayımlanan 94 /92 sayılı ekinde; Avrupa Topluluğuna organik ürün ihraç edecek ülkelerin uymak zorunda olduğu hususlar ayrıntıları ile belirtilmiş ve ülkelerin kendi mevzuatlarını uygulamaya koymaları ve bu mevzuatın da dâhil olduğu çeşitli teknik ve idari konuları içeren bir dosya ile Avrupa Topluluğu’na başvurmaları zorunluluğu getirilmiştir.

Avrupa Topluluğu’ndaki bu gelişmelere uyum sağlamak üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Mülga: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı) çeşitli kurum ve kuruluşların işbirliği ile yönetmelik hazırlama çalışmalarına başlamış ve “Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Metotlarla Üretilmesine İlişkin Yönetmelik” 24.12.1994 tarihli ve 22145 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelikte 1995 yılında değişiklik yapılmıştır. Daha sonra 2002 tarihinde yeni Yönetmelik yayımlanmıştır.

Organik ürünlerin üretimi, tüketimi ve denetlenmesine dair kanun tasarısı Hükümetin acil eylem planı içerisinde yer almış ve 5262 sayılı “Organik Tarım Kanunu” 03.12.2004 tarihli ve 25659 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Bu Kanun gereğince hazırlanan “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 10.06. 2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelikte AB mevzuatına uyum ve ülke koşulları dikkate alınarak üç kez değişiklik yapılmıştır. (EK -1: Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik)

AB’nin organik tarımla ilgili 2092/91 sayılı mevzuatı 1 Ocak 2009’dan itibaren yürürlükten kalkmış, 834/2007 EC ve 889/2008 EC sayılı direktifleri yürürlüğe girmiştir. Dünya üzerinde 86 ülke organik tarımla ilgili yasal düzenlemeleri tamamlamış olup 26 tanesi bu süreci devam ettirmektedir.

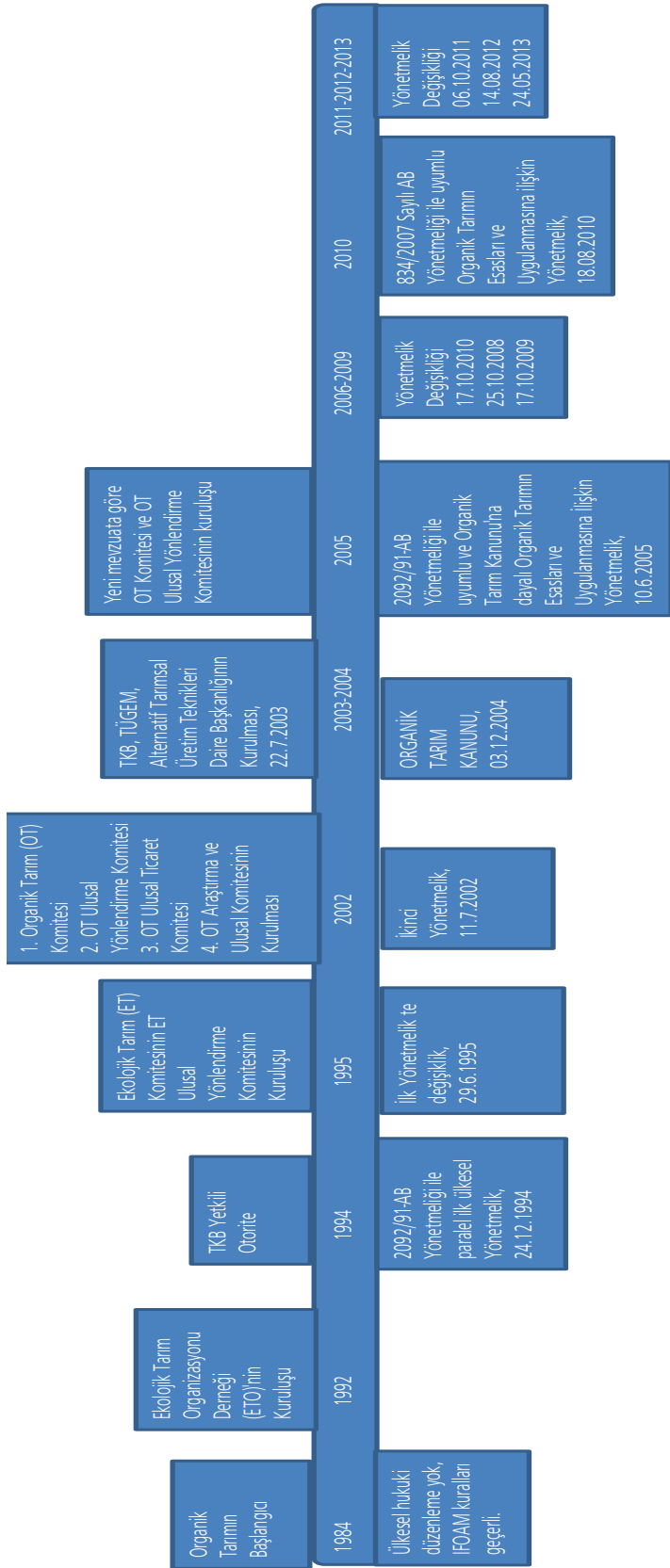
AB’nin yeni mevzuatına uyumlu “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 18.08.2010 tarihli ve 27676 sayılı Resmi Gazetede, Yönetmelik deği-

şikliği de 06.10.2011 tarihli ve 28076 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. "Avrupa Topluluğuna Organik Ürün İhraç Eden 3.Ülkeler" listesinde yer almak üzere de gerekli bilgileri içeren bir "Teknik Dosya" hazırlanarak öngörülen süre içinde Dışişleri Bakanlığı kanalıyla resmi başvuru yapılmıştır.

Organik tarımın Avrupa ülkeleri ve ABD'deki gelişim süreci ile Türkiye'deki gelişim süreci karşılaştırıldığında önemli farklılıklar ön plana çıkmaktadır. Bunlardan en önemlisi, Türkiye'de organik tarımın dışardan talep kaynaklı firmalar üzerinden şekillenmesidir.

Şekil 2: Türkiye’de Organik Tarımın Gelişim Süreci

Avrupa ve ABD’de organik tarım, toplumun kendi iç dinamikleri ile şekillenmiş, çiftçilerin ön ayak olmaları ile gelişmiştir. Dünyada ve Avrupa’da aşağıdan yukarıya doğru arz yönlü bir gelişim izlenirken Türkiye’de yukarıdan aşağıya ve sözleşmeli yetiştiricilik ile gelişmeye yönelik bir eğilim izlenmiştir. Başlangıçta organik üretim faaliyetlerinin danışmanlık, teftiş ve sertifikasyon gibi vazgeçilmez esasları tamamıyla yabancı kişi ve kuruluşlar tarafından yürütülürken, 1990’lı yılların başında bu konularda az sayıda da olsa uzmanlar yetişmiş ve yabancı firmaların ülkemizdeki temsilciliğini yapmaya başlamışlardır.⁸

Organik tarımın ilk olarak İzmir’de başlaması, ürün işleme tesislerinin büyük kısmının da İzmir’de olması ve üretilen ürünlerin yine önemli bir bölümünün İzmir limanından ihraç edilmesi nedeniyle, organizasyon kuruluşları, kontrol ve sertifikasyon firmaları gibi organik tarım sektörünün hemen tüm kuruluşlarının merkez büroları İzmir’de açılmıştır. Organik tarım hareketini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla 1992 yılında Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (ETO) kurulmuş ve İzmir bu hareketin merkezi durumuna gelmiştir. Ancak zamanla organik tarım faaliyetleri ve bilincinin artması ile Türkiye’nin önemli kesimlerinde merkez bürolar kurulmuştur.

Organik tarım ve hayvancılığın ulusal ve uluslararası alanda tartışılması, tanıtılmasına ilişkin sempozyum, kongre ve fuarlar yıllar içinde nitelik ve nicelik olarak gelişmiştir. Ayrıca, konuya ilişkin örgütlenme, eğitim, araştırma, destekleme ve teşvik çalışmaları yıllar içinde yaygınlık kazanmaktadır.

1999’da İzmir’de düzenlenen I. Organik Tarım Sempozyumu, 2001’de Antalya’da düzenlenen II. Organik Tarım Sempozyumu, 2006’da Yalova’da düzenlenen III. Organik Tarım Sempozyumu, 2010’da Erzurum’da düzenlenen IV. Organik Tarım Sempozyumu’nun ardından 2013 yılında 25-27 Eylül tarihlerinde Samsun’da düzenlenen V. Türkiye Organik Tarım Sempozyumu da aynı amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Samsun’da düzenlenen ve toplam 18 oturumdan oluşan sempozyum boyunca 65’e yakın bildiri eş zamanlı olarak üç farklı toplantı salonunda sunulmuştur. Samsun Sanat ve Kültür Merkezi’nde toplam 3 gün devam eden sempozyumda ön plana çıkan hususlar aşağıda sıralanmıştır:

8 Prof. Dr. Adnan ORAK, Prof. Dr. Murat ALTIN, Organik Tarım, <http://forum.gidagundemi.com/organik-Tarım-pdf-t22896.html>, (Erişim tarihi: 27.08.2013)

- Türkiye’de organik tarım konusunda düzenlenen beşinci sempozyum olmasına rağmen bu konuda yapılan çalışmalar yeterli düzeyde değildir.
- Yapılan çalışmaların kalite bakımından daha da iyileştirilmesi gerekmektedir.
- Sempozyum kapsamında gerçekleştirilen oturumlar 3 ayrı salon yerine bir arada yapılmalıydı, keza organik tarım bir bütündür.
- Türkiye’de organik tarım ve organik hayvancılık kongreleri ve sempozyumlarının ayrı yapılması bu alanın bir bütün olarak düşünülmesine engel olmaktadır. 24-26 Ekim 2013 tarihlerinde düzenlenecek olan Türkiye II. Organik Hayvancılık Kongresi bu anlamda eksik kalacaktır.
- Sempozyuma katılım hem il içi hem de il dışından yetersiz olmuştur. Bu durumun iyileştirilmesi, ilgili tüm paydaşların Türkiye genelinde bir araya gelmelerinin sağlanması hususunda önlemler alınmalıdır.
- 2016 yılında düzenlenecek olan 6. Türkiye Organik Tarım Kongresi, yapılan oylamalar sonucunda Kayseri ilinde düzenlenecektir.

Organik hayvancılığın organik tarımdaki yeri ve önemi, organik ürünlerin çevre ve insan sağlığı üzerine etkileri, organik hayvancılık konusunda Dünya’da ve Türkiye’deki gelişmeler, organik hayvancılığın sorunları ve çözüm önerilerini tartışmak amacıyla “Türkiye I. Organik Hayvancılık Kongresi” Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksekokulu, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Aydın Doğan Vakfı ve Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (ETO)’nun katılımı ile 1-4 Temmuz 2010 tarihleri arasında Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksekokulunda düzenlenmiştir. Bu kongre sonunda, kongrenin her 3 yılda bir tekrarına ve bir sonraki kongrenin Bursa’da düzenlenmesine karar verilmiştir.

Türkiye II. Organik Hayvancılık Kongresi, Uludağ Üniversitesi'nin öncülüğünde, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın katılımı, Bursa Nilüfer Belediyesi, Aydın Doğan Vakfı, Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (ETO) ve Ekolojik Yaşam Derneği'nin (EKODER) katkıları ile 24-26 Ekim 2013 tarihleri arasında Uludağ Üniversitesi Prof. Dr. Mete CENGİZ Kültür Merkezi'nde düzenlenmiştir. Kongrede yurt içi ve yurt dışından uzmanlar bildiriler sunmuş, eş zamanlı düzenlenen panellerde organik hayvancılığın sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Kongrede dile getirilen görüş ve öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından düzenlenen verilerin düzeltilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- Bakanlık tarafından alan bazlı destekler yerine ürün bazlı destek sistemine geçilmesi,
- Mevzuat değişiklikleri süreçlerine üniversitelerin organik tarım bölümlerinin de dâhil edilmesi,
- Ulusal eylem planlarında organik hayvancılığın sorunlarına yönelik stratejilerin de yer alması,
- Organik hayvancılık alanında Bakanlık-özel sektör ve üniversiteler arasında eğitim alanında işbirliklerinin sağlanması,
- Organik hayvancılık alanında AR-GE çalışmalarının desteklenmesi,
- Kelkit Havzası'nda Organik Tarım ve Hayvancılık Merkezi'nin kurulması,
- Yerli ırk ıslahı çalışmaları ve projelerinin desteklenmesi,
- Bakanlık tarafından yem bitkilerine ilave destek verilmesi,
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin organik hayvancılık alanı olarak ilan edilmesi,
- Sadece üreticilere değil, tüketicilere de organik tarım ve hayvancılığın teşvik edilmesine yönelik destek verilmesi (fiş toplama vb.),
- Bitkisel ve hayvansal üretimin bir bütün olarak ele alınması ve birlikte yapılması,
- Denetimlerin artırılması, cezaların caydırıcı olması ve uygulanması,
- Çalılık alanlarının otlak alan statüsüne alınması,

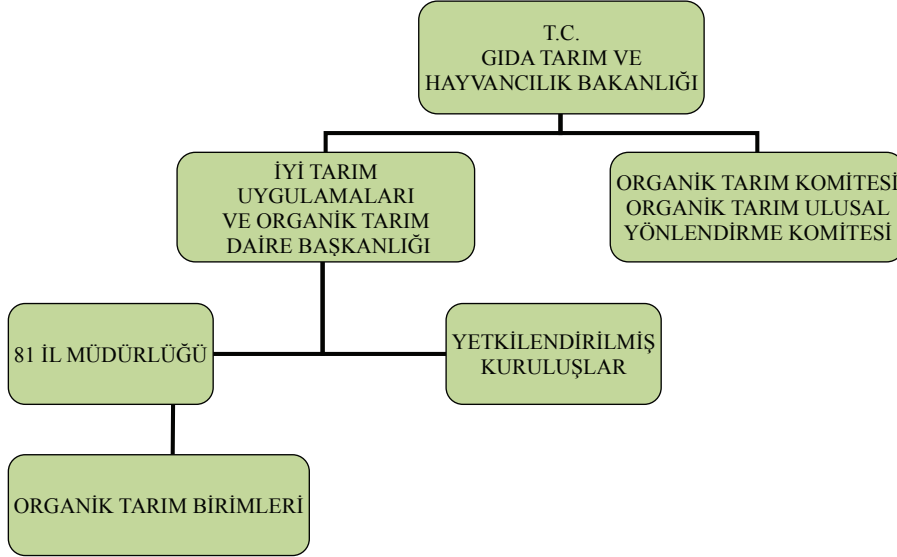
-
- Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının disipline edilmesi,
 - Organik üretimi yapılan ürünlerin markalaştırılması,
 - Organik pazar fırsatlarının araştırılması ve bu alanda gerekli kolaylıkların sağlanması,
 - Organik ürün ve doğal ürün kavramlarında yaşanan kavram kargaşasının giderilmesi,
 - Örgütlü üreticinin ilave olarak desteklenmesi,
 - Desteklemelerin artırılması ve cazip hale getirilmesi,
 - Tüketici bilincinin oluşturulmasına yönelik eğitim/program ve yayınların artırılması, eğitim merkezlerinin kurulması,
 - Kongre sonunda bir sonraki kongrenin nerede yapılacağına ilişkin oylama yapılmıştır. Oylama sonunda üçüncü kongrenin Bingöl'de düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

4.2.1. Kurumsal Yapı

Türkiye'de organik tarım faaliyetlerinin kurumsal bir yapı çerçevesinde yürütülmesini sağlamak amacıyla 04.08.2003 tarihinde Tarımsal Üretimi Geliştirme Genel Müdürlüğü bünyesinde Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanlığı kurulmuştur. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın 639 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak yeniden yapılandırılması ile birlikte organik tarım faaliyetleri Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan İyi Tarım Uygulamaları ve Organik Tarım Daire Başkanlığı'nca yürütülmektedir.

Şekil 3: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Organizasyon Şeması

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2013

Bakanlık bünyesinde faaliyet gösteren Organik Tarım ve Ulusal Yönlendirme Komitesi, Bakanlık Genel Müdürlükleri, diğer kamu kuruluşları, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri, yetkilendirilmiş kuruluşların temsilcisi, üniversiteler ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla kurulmuş olup organik tarımın uygulanması ve geliştirilmesi, desteklemeler ve teşvikler, tüketicinin bilinçlendirilmesi, organik ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlanması, uygulamalardaki aksaklıkların tespit edilmesi ve bu konudaki stratejilerin belirlenmesi, organik tarım konusunda proje önerilerinin belirlenmesi ve araştırma önceliklerinin tespit edilmesi hususunda çalışmaları yürütmektedir.⁹

Türkiye’de organik tarımın gelişmesini, yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla son yıllarda üniversitelerde organik tarım eğitimlerinin verildiği organik tarım bölümleri olan meslek yüksekokulları açılmıştır. Son yıllarda Türkiye’de organik tarım alanında eğitim veren kuruluşların ve bu alanda çalışan eğiticilerin sayısı artmıştır. Ancak eğitimlerin uygulamalı olması ve eğiticilerin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik alt yapı çalışmalarının artırılması önem arz etmektedir.

9 Dr. Ali Kemal ÖZTÜRK, Bakanlığın Organik Tarım Faaliyetleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, sf. 2.

2009 yılında 27 devlet üniversitesinde 127 Meslek Yüksek Okulu'nda tarım programı ve bunların da 33 tanesinde organik tarım programı varken, bu sayı 4 yıl içinde hızla artmıştır. 2013 yılı itibarıyla 50 üniversitede 69 organik tarım programı bulunmaktadır.¹⁰ 2013 yılı itibarıyla Türkiye'de organik tarım bölümünün bulunduğu üniversite ve meslek yüksekokulları EK-2'de yer almaktadır.

4.2.2. Organik Tarım Üretimi

Türkiye'de daha çok dış talep kaynaklı olarak başlayan organik tarım üretimi, öncelikle geleneksel ihraç ürünleri olan kuru üzüm ve kuru incir ile Ege Bölgesi'nde başlamıştır. Yıllar itibarıyla organik olarak üretimi yapılan ürün sayısı 2011 yılına kadar 225'e ulaşmıştır. Organik ürünlerden elde edilen verim miktarlarına bakıldığında en çok verimin 4,72 ton/ha ile 2011 yılında alındığı görülmektedir.

Tablo 2: Türkiye'de Yıllar İtibarıyla Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş Süreci Dâhil)

Yıllar	Çiftçi Sayısı	Üretim Alanı (ha)	Üretim miktarı (ton)	Ürün Sayısı	Verimlilik ton/ha
1996	1.947	6.789	10.304	26	1,51
2002	12.428	89.827	310.125	150	3,45
2003	14.798	113.621	323.981	179	2,85
2004	12.806	209.573	378.803	174	1,80
2005	14.401	203.811	421.934	205	2,07
2006	14.256	192.789	458.000	203	2,37
2007	16.276	174.283	568.128	201	3,25
2008	14.926	166.883	530.225	247	3,17
2009	35.565	501.641	983.715	212	1,96
2010	42.097	510.033	1.343.737	216	2,63
2011	42.460	614.618	1.659.543	225	4,72
2012	54.635	702.909	1.750.127	204	2,48

Kaynak: TKB, 2012, OTBİS Kayıtları.

Tabloda da görüldüğü gibi 1996 yılında 26 ürün ile başlayan organik tarım, çiftçi sayısı, üretim alanı ve miktarı ile ürün sayısı bakımından yıllar itibarıyla büyük bir ilerleme kaydetmiştir. 2012 yılında ise Türkiye'de organik üretim yapan çiftçi sayısı

¹⁰ Burcu TUNCER, Ruhsar YANMAZ, "Türkiye'de Organik Tarım Eğitimi'nde Son Gelişmeler", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 74.

54.635'e, üretim yapılan alan 702.909 hektar alana ve 1.750.127 ton üretim alanına ulaşmıştır.

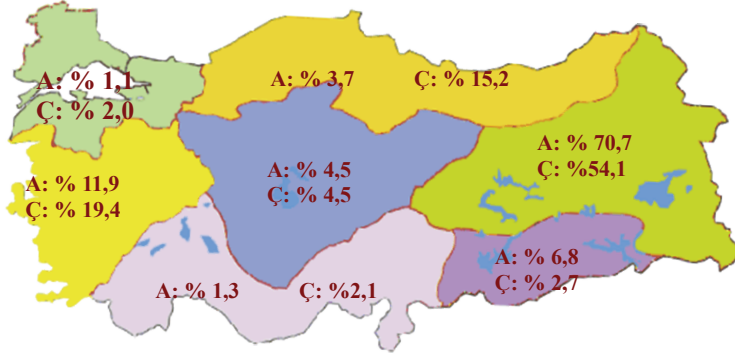
Tablo 3: Bölgelere Göre Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş Süreci Dâhil), 2012

Bölge	Çiftçi sayısı	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Ton)	Üretim alanının Türkiye'ye oranı (%)
Batı Marmara	719	8.715	83.186	1,23
Ege	10.589	82.053	262.169	11,67
Doğu Marmara	561	4.269	16.658	0,6
Batı Anadolu	962	10.017	52.261	1,42
Akdeniz	1.158	65.971	80.200	9,38
Orta Anadolu	1.079	13.288	52.407	1,89
Batı Karadeniz	3.297	95.582	21.101	13,59
Doğu Karadeniz	4.906	7.788	30.075	1,1
Kuzeydoğu Anadolu	12.769	178.873	538.794	25,44
Ortadoğu Anadolu	17.083	200.500	503.835	28,52
Güneydoğu Anadolu	1.469	35.645	108.818	5,07
TÜRKİYE	54.635	702.909	1.750.127	100

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Tarım, 2012

Organik tarım üretiminin bölgesel dağılımına bakıldığında, Ortadoğu Anadolu Bölgesi'nin %28,52 ile organik üretim bakımından ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu bölgeyi sırayla %25,44 ile Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi, %13,59 ile Batı Karadeniz Bölgesi ve %11,67 ile Ege Bölgesi izlemektedir. Üretim alanı bakımından Ortadoğu Anadolu Bölgesi ilk sırada yer almasına rağmen, verimlilik konusunda Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi ilk sırada yer almaktadır.

Harita 1: Türkiye’de Organik Tarım Alanlarının Dağılımı, 2012

Kaynak: Mevlüt GÜMÜŞ, “Türkiye’de Organik Tarım”, Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013. (A: Alan, Ç: Çiftçi).

4.2.3. Dış Ticarete Organik Tarım

4.2.3.1. İhracat

1980’li yıllardan itibaren başta kuru kayısı ve kuru incir temel ihraç ürünleri iken, günümüzde ürün çeşitliliği artmış ve sektör büyüklüğü genişlemiştir. Türkiye’de 2011 yılı verileri itibariyle fındık ve fındık ürünleri, kuru üzüm, kayısı ve kayısı ürünleri, incir ve incir ürünleri, mercimek ve çeşitleri ile pamuk ve tekstil ürünleri organik tarım ihracatında ilk sıralarda yer alan ürünlerdir.

Tablo 4: En Çok İhracatı Yapılan Ürünler, 2011

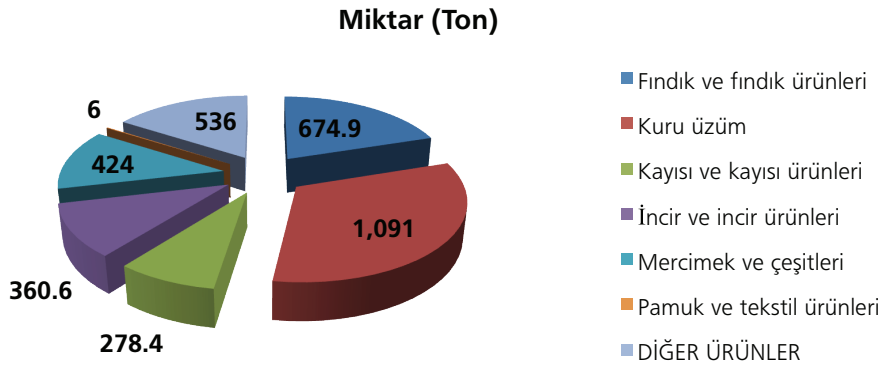
Ürün	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	% Ton	% (\$)
Fındık ve fındık ürünleri	674,9	4.881.191	20	31
Kuru üzüm	1.091	3.761.657	32	24
Kayısı ve kayısı ürünleri	278,4	1.827.899	8	12
İncir ve incir ürünleri	360,6	1.799.613	11	12
Mercimek ve çeşitleri	424	691.938	13	4
Pamuk ve tekstil ürünleri	6	421.165	0	3
Diğer Ürünler	536	2.145.923		
Toplam	3.371	15.529.386	84	86

Kaynak: Ege İhracatçı Birlikleri Kayıtları, 2012¹¹

11 Sadece kayıt altına alınan ihracat verilerini yansıtmaktadır.

Şekil 4: Organik Ürün İhracatının Ürün Gruplarına Dağılımı, 2011

Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği, 2013¹²

Tablo 5: En Çok İhracat Yapılan Ülkeler, 2012

Ülke	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	% (\$)
Almanya	2111,8	9.074.678	57,1
Fransa	521,3	2.407.144	15,2
Hollanda	145,5	633.556	4
Birleşik Krallık	143,7	569.075	3,6
Belçika	138,9	794.439	5
İsveç	103	384.824	2,4
Birleşik Devletler	102,9	638.760	4
İsviçre	68	272.938	1,7
Avusturya	61,3	360.800	2,3
Polonya	40,2	157.941	1
Danimarka	30,4	113.845	0,7
Irak	26,9	189.023	1,2
İtalya	20,6	70317	0,4
TOPLAM	3.514,30	15.667.340	98,6

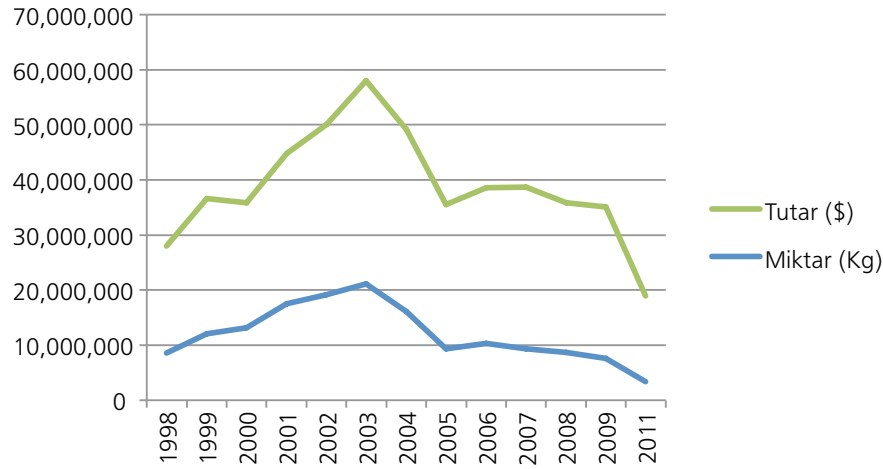
Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği, 2013

12 Sadece kayıt altına alınan ihracat verilerini yansıtmaktadır.

Organik tarımda ihracat yapılan ülkelere bakıldığında ise AB ülkeleri en önemli ihrac pazarımızı oluşturmaktadır. AB ülkeleri dışında Kuzey Avrupa ülkeleri, ABD ve Irak dikkat çeken potansiyel pazarlardır.

En çok ihracat yapılan ülkeler ve ürünler tablosu EK-3'te yer almaktadır.

Şekil 5: Yıllara Göre İhracat Verileri, 1998-2011

Kaynak: Ege İhracatçı Birlikleri, 2013¹³

Şekil 5'te 1998-2011 yılları arasında gerçekleşen ihracata yönelik veriler yer almaktadır. Buna göre, ihracatın hem miktar hem de tutar bakımından en yüksek olduğu dönem, 2003 yılıdır. İhracatımız 2003 yılından 2005 yılına kadar azalmış, 2005-2006 döneminde sabit kalmış ve daha sonra tekrar azalmaya başlamıştır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından açıklanan üretim istatistikleri ile Ege İhracatçı Birlikleri tarafından açıklanan dış ticaret istatistikleri arasında önemli bir farklılık görülmektedir. Bahsedilen istatistiksel farklılık aşağıdaki nedenlerden kaynaklanmaktadır:¹⁴

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından açıklanan istatistikî veriler işlenmemiş ürün değerlerini yansıtmaktadır.
- Ege İhracatçı Birlikleri'nce açıklanan istatistik değerler ise işlenmiş ürün (yaş, kurutulmuş, dondurulmuş ve diğer şekillerde işlenmiş ürün) değerlerini yansıtmaktadır.
- Organik tarım ürünlerinin bir kısmı yurtiçi tüketime sunulmakta, dolayısıyla Ege

13 Sadece kayıt altına alınan ihracat verilerini yansıtmaktadır.

14 Ema DENİZ, a.g.e, sf. 16

İhracatçı Birlikleri kayıtlarında yer almamaktadır.

- Organik tarım ürünleri ihracatı kayda bağlı olmasına karşın firmalar zaman zaman kayıt yaptırmamaktadır.
- Dünyada ve Türkiye’de konvansiyonel ürünler ticaretinin izlenmesine imkân sağlayan Armonize Sınıflandırma sisteminin organik tarım ürünleri için oluşturulmamış olması tüm dünyada organik tarım ürünleri ticaret istatistiklerinin izlenmesini güçleştiren bir unsurdur.

4.2.3.2. İthalat

Organik tarım ürünleri ihracatının yanında Türkiye’de organik tarım ürünleri ithalatı da yapılmaktadır. Türkiye’nin ithal ettiği ürünlere bakıldığında muhtelif nohut, kanola, mercimek, buğday, reçel, marmelat, ayçiçeği yağı, balmumu, çikolata, kahve, soya unu ve zencefilli kurabiye olmak üzere 2010 yılında 14 ülkeden organik ürün ithal edilmiştir.

Tablo 6: En Çok Organik Ürün İthal Edilen Ülkeler, 2010

Ülke	Miktar	Ürünler
Rusya	25.108.810	Nohut, kanola, mercimek, buğday
İsveç	1.655.451	Muhtelif reçel ve marmelatlar, filtre kahve
Kırgızistan	749.109	Ceviz, pamuk
Kazakistan	500.000	Soya fasulyesi
Çin	120.000	Soya küspesi
İran	96.596	Elma suyu konsantresi
ABD	33.308	Bio-one organik mikrobiyal gübre
Hollanda	8.145	Çavdar unu, kabak çekirdeği, keten tohumu, ayçiçek çekirdeği, yulaf ezmesi, kahve ve çeşitleri
Almanya	7.780	Kişniş ekstresi, yabani sarımsak ekstresi, chlorella, arı sütü, bal mumu, laktoz, ayçiçeği yağı
Meksika	7.413	Avage şurubu
İspanya	6.075	Muhtelif soya mamulleri
İsviçre	2.929	Çikolata
Avusturya	1.000	Laktoz
KKTC	139.2	Muhtelif reçeller

Kaynak: GTHB, Türkiye Organik Tarım Stratejik Plan (2012–2016), sf. 14

2011 yılına ilişkin organik ithalat verileri EK-4'teki tabloda yer almaktadır.

4.2.4. Organik Tarım Pazar Ağı

Organik ürün pazar durumuna bakıldığında, genel olarak Türkiye'nin dünya organik tarım ürünleri pazarındaki payının çok düşük olduğu söylenebilir. Türkiye'nin yurtiçi üretimi dış pazar talebine göre şekillenmektedir. Türkiye'nin organik ihraç ürünlerinin çok az bir bölümü işlenmiş tarım ve gıda ürünüdür. İç pazar talebi, tüketici bilinçsizliği, tanıtım eksikliği, ürünlerin pahalılığı, pazarlama problemleri gibi nedenlerden dolayı sınırlıdır. Diğer taraftan iç pazarın geliştirilmesine yönelik altyapı çalışmaları, tüketici bilinçlendirme faaliyetleri vb. destek hizmetleri yeterli değildir.¹⁵

Organik ürünlerin pazarlanmasına yönelik ilk pazarların açılması 2006 yılına denk gelmektedir. Türkiye'nin ilk Ekolojik Pazarı, 17 Haziran 2006'da Şişli'de, %100 Ekolojik Pazar markası altında açılmıştır. Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin öncülüğünde Türkiye'de poşet kullanımının kaldırıldığı ilk pazar olma özelliğine de sahip olan Şişli %100 Ekolojik Pazar önderliğinde, tüm %100 Ekolojik Pazarlar açıldığı ilk günlerden itibaren konu ile ilgili söyleşiler, etkinlikler, atölyeler ve film gösterilerine sahne olmuştur. Çeşitli kutlamalar ve konserlere ev sahipliği yapmıştır. Bu çabanın küçük de olsa bir karşılığı olarak Şişli %100 Ekolojik Pazar, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti etkinliklerinin bir parçası olmuştur.

Şişli Ekolojik Pazar'dan sonra, 20 Aralık 2009'da Kartal %100 Ekolojik Pazarı, 23 Şubat 2010'da Beylikdüzü %100 Ekolojik Pazarı, 28 Mayıs 2010'da Bakırköy %100 Ekolojik Pazar açılmıştır. 6 Kasım 2010'da Samsun İlkadım %100 Ekolojik Pazarı bir yıllık aradan sonra yeni yerinde tekrar açılmıştır. Ancak Nisan 2012'de Buğday Derneği Samsun %100 Ekolojik Pazar ortaklığını bitirmiş, Samsun Pazarının organik pazar niteliği kaybolmuştur. Daha sonra art arda 25 Ağustos 2012'de Konya Meram, 17 Eylül 2012 Burhaniye, 15 Haziran 2013: Seferihisar, 21 Temmuz 2013'de Kayseri %100 Ekolojik Pazarları açılmıştır.¹⁶

12 Temmuz 2012'de yayınlanan Pazaryerleri Hakkında Yönetmeliğe göre belediyelere resmen organik pazar açma yetkisi tanınmış ve bu pazarlarda sadece organik

15 Halil KIZILASLAN, Ahmet OLGUN, Türkiye'de Organik Tarım ve Organik Tarıma Verilen Desteklemeler, sf. 10, <http://ziraatdergi.gop.edu.tr>, erişim tarihi: 07.11.2013)

16 Batur Şehirlioğlu, "%100 Ekolojik Pazarlar", Türkiye II. Organik Hayvancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, 2013, sf. 210

ürün satılabileceği ifade edilmiştir:¹⁷

“Münhasıran organik malların satışı amacıyla semt pazarı kurulabilir.”

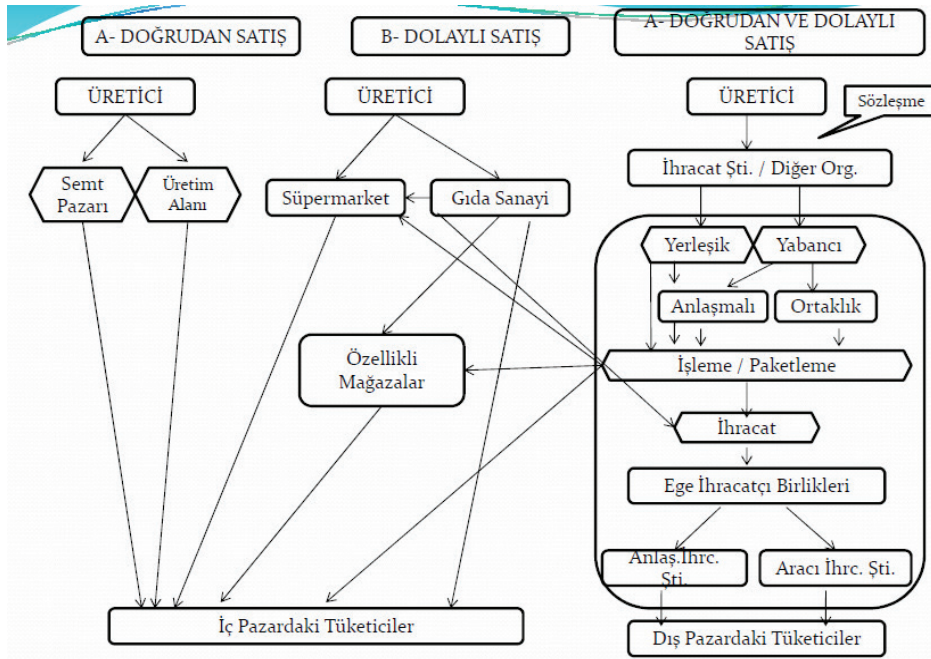
“Organik malların satışa sunulduğu semt pazarlarındaki satış yerleri, yalnızca organik mal üreten üreticilere veya bu tür malları satan pazarcılara tahsis edilir.”

4.2.4.1. Türkiye’de Organik Tarım ve Gıda Ürünlerinin Pazarlama Kanalları

Türkiye’de organik olarak üretilen ürünlerin pazarlanması, üründen ekonomik katma değer elde etme ve rekabetçi yapıyı kazanma bakımından önem arz eden konulardan biridir.

AB ülkeleri ile kıyaslandığında; Türkiye’de pazarlama kanalları ağının yeterince gelişmediği ve AB’ye göre perakende mağaza sayılarının ve doğrudan satış yollarının az sayıda olduğu dikkati çekmektedir. Örneğin; Almanya’da yalnızca organik süpermarket sayısı 250 civarında iken, Fransa’da yaklaşık 1,200 özel mağaza mevcuttur.¹⁸

Şekil 6: Türkiye’de Organik Tarım ve Gıda Ürünleri Pazarlama Yapısı

Kaynak: Esin HAZNECİ, Avrupa Birliği ve Türkiye’de Organik Tarım Ürünlerinin Pazarlama Kanalları, <http://www.organikkumeler.org/tr>, erişim tarihi: 08.11.2013

17 Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik, www.rega.gov.tr

18 Esin HAZNECİ, a.g.e.

Türkiye’de organik ürünlerin pazarlandığı kanallar şu şekilde sıralanabilir:

1- Organik Gıda ve Tarım Ürünlerinin Doğrudan Satışı

- Organik Ürün Satan Açık Pazarlar

2- Organik Gıda ve Tarım Ürünlerinin Dolaylı Satışı

- Organik Ürün Toptancıları
- Organik Ürün Perakendecileri
- Süpermarketler-Hipermarketler
- Organik Ürün Mağazaları ve Online Satış Yapan İnternet Siteleri

Türkiye’de yapılan bazı çalışmalar, organik ürünlerin iç ve dış pazar ağının oldukça yetersiz olduğunu öne sürmektedir. Bunun en önemli nedenleri olarak; organik ürünlerin fiyatlarının yüksekliği, tüketiciler arasında organik ürünler hakkındaki bilgi eksikliği, pazarda taze organik sebzelerin miktarlarının sınırlı olması gösterilmektedir.¹⁹

4.2.4.2. Organik Ürün Fiyat Karşılaştırması

Konvansiyonel ürün ile organik ürün arasında fiyat farklılaştırmasının yapılması, üreticinin pazarlama ağı, hedef kitlesi, satış yöntemi ve güncel verilere erişebilme imkânını sağlamaktadır.

Tablo 7 ve 8’de 2012 yılı Aralık ayı İzmir ilinde satışa sunulan organik ve konvansiyonel ürünlere ilişkin ürünler ve fiyatları yer almaktadır. Yedi ürün üzerinden gerçekleştirilen fiyatlara bakıldığında fiyatların organik ürün veya konvansiyonel ürün olma özelliğine göre oldukça farklılık arz ettiği görülmektedir. Organik olarak üretilen kırmızı elmanın 1 kg’lık fiyatı 6,90 TL iken konvansiyonel olarak satışı ise 3,59 TL’dir. Limon fiyatlarına bakıldığında, organik ile konvansiyonel fiyat farkının %50’nin üzerinde olduğu görülmektedir.

19 Esin HAZNECİ, a.g.e.

Tablo 7: Organik Ürün Grubu Fiyatları, 2012

Ürün	Satış Kanalı	Satış Kanalı Adı	Referans Birimi	Referans Miktarı	Gözlenen Fiyat (TL)	
					1	2
Kırmızı Elma (Starking delicious)	İnternet	www.ekoorganik.com	Kg	1	6,90	
Limon		www.ekoorganik.com		1	8,90	
Portakal (Washington (Erkenci)		www.cityfarm.com.tr		1	4,90	
Biber (Çarliston)		www.cityfarm.com.tr		1	6,90	
Domates (Sofralık)		www.ekoorganik.com		1	9,90	7,9
Havuç		www.ekoorganik.com		1	4,90	
Patates		www.manavim.com		1	5,59	

Kaynak: www.organikkumeler.org

Ürünler içinde organik olarak üretilen domatesin en yüksek fiyattan satılan ürün olduğu görülmektedir. Biber fiyatlarına bakıldığında ise organik ve konvansiyonel olarak en yüksek fiyat farkının bu üründe olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 8: Konvansiyonel Ürün Grubu Fiyatları, 2012

Ürün	Satış Kanalı	Satış Kanalı Adı	Referans Birimi	Referans Miktarı	Gözlenen Fiyat (TL)
Kırmızı Elma (Starking delicious)	İnternet	www.sanalmarket.com.tr	Kg	1	3,59
Limon		www.adepto.com		1	4,01
Portakal (Washington)		www.sanalmarket.com.tr		1	2,95
Biber (Çarliston)		www.adepto.com		1	0,99
Domates		www.kimkapinda.com		1	3,49
Havuç		www.kimkapinda.com		1	1,79
Patates		www.sanalmarket.com.tr		1	2,49

Kaynak: www.organikkumeler.org

5. ORGANİK TARIM ve HAYVANCILIKTA YASAL DÜZENLEMELER

Türkiye’de organik tarım ve hayvancılığa ilişkin 5262 numaralı Organik Tarım Kanunu, 03.12.2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden geçerek yürürlüğe girmiştir.²⁰ Söz konusu Kanun ile organik tarım ve hayvancılık yapmak isteyen üreticilere, girişimcilere ve işletmelere yol haritası belirlenmiş, sektörle uğraşan hedef kitlenin uyacağı kurallar ortaya konmuştur.

Organik tarım ve hayvancılık faaliyetinde bulunmak isteyen girişimciler, iki şekilde faaliyete başlayabilirler. Üreticiler doğrudan kontrol sertifikasyon kuruluşuna başvurup sözleşme imzalayabileceği gibi, proje uygulayan firmalar olarak da adlandırılan sözleşmeli üretim yaptırarak ürün işleyip pazarlayan organizasyon firmalarının bünyesinde sözleşmeli üreticiler olarak organik tarımsal üretim faaliyetinde bulunabilirler. Doğrudan kontrol sertifikasyon kuruluşları ile sözleşme imzalayan müteşebbisler kontrol sertifikasyon ücretini kendileri karşılamak durumunda iken, herhangi bir organizasyon firması bünyesinde sözleşmeli üretim yapanların kontrol sertifikasyon ücretleri sözleşme imzaladığı firmalarca karşılanmaktadır.

Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna veya kontrol kuruluşuna aşağıdaki belgeler ile birlikte başvurur.

- Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,
- İşletmenin yeri ve konumu,
- Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki,
- Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeleri,
- Gıda işleyen işyeri ise “Çalışma İzni ve Gıda Sicili Belgesi”, “Üretim İzin Belgesi”.

Kontrol sertifikasyon hizmetini yürütmek üzere yetkilendirilmiş kuruluşça yapılan değerlendirme sonucunda müteşebbisin organik tarıma uygun olup olmadığı belirlenir. Organik tarıma başlaması uygun bulunan müteşebbis, başvurduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu ile sözleşme yapar ve yetkilendirilmiş kuruluş sözleşme yaptığı; organik bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi yapan, orman

20 Daha fazla bilgi için: 5262 numaralı Organik Tarım Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr>.

ve doğal alanlardan ürün toplayan müteşebbisi geçiş sürecine alır. Geçiş süreci, tek yıllık bitkiler ile mera ve yem bitkilerinde iki yıl, çok yıllık bitkilerde üç yıldır. Tek yıllık bitkiler ekim tarihi, çok yıllık bitkilerde hasat tarihi göz önüne alınır. Organik hayvansal üretimde ise geçiş süreleri hayvanların niteliğine göre çeşitlilik arz etmektedir. Bu süreler sığır eti üretiminde 12 ay, koyun ve keçi eti üretiminde 6 ay, sığır, koyun ve keçi sütü üretiminde 6 ay, kanatlı kümes hayvanlarında piliç eti üretiminde 2,5 ay (10 hafta), yumurta üretiminde 1,5 ay (6 hafta) 'dır.

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu; arazinin önceki yıllardaki kullanım durumu, yapılan uygulamalar, bölgedeki genel durum ve yetiştirilen ürünler, risk durumları, konu ile ilgili müteşebbis kayıtları ve raporlarının incelenmesi neticesinde geçiş sürecini uzatabilir ya da kısaltabilir.

Müteşebbis, faaliyet alanı ile ilgili bilgileri kapsayan organik tarıma geçiş ve üretim planları hazırlar. Müteşebbis kontrollü olarak faaliyetlerine başlar. Kontrol işlemi; yazılı belgeleri, planları, defterleri, raporları, kayıtları, arazi, işletme ve depo gibi kritik nokta kontrollerini ve gözlemleri içerir. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu yılda en az bir defa haberli veya habersiz olarak işletmeyi yerinde kontrol eder.

Müteşebbis tarafından kayıt altına alınan bütün organik tarım faaliyetleri kontrol raporları için temel bilgi niteliğindedir. Kontrol işlemi sırasında kontrolör, bağlı bulunduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunun organik tarım faaliyetlerini içeren kendi kontrol formlarını doldurur. Kontrolör, yaptığı kontrole dair kontrol sonuçlarını içeren bir belge düzenleyerek müteşebbise verir ve bu belge müteşebbisçe saklanır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu kontrol işlemi sonucunda bir rapor hazırlar. Kontrol raporu, müteşebbisin yapılan organik tarım faaliyetlerinin kontrol sonuçlarını içerir.

Tüm kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve girdinin geldiği aşamanın belgelendirilmesi sertifikasyon ile sonlanır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşunca; organik tarım müteşebbis sertifikası ve ürün sertifikası verilir.²¹

21 Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr>

Etiket kullanma yetkisi, Bakanlığa aittir. Bu logo, Yönetmelik hükümlerine göre üretilmiş ham madde, yarı mamul veya organik üretim maddelerine, bu Yönetmeliğe uygunluğunun kabul edilerek yeniden sertifikalandırılan ithal ürünlere, yetkilendirilmiş kuruluşça kullanılır. Geçiş süreci ürünlerinde organik ürün logosu kullanılmaz. İç pazara sunulan organik ürünlerde logo dili Türkçe olmalıdır. Logoların çapı ambalajın büyüklüğüne göre 6 mm ile 40 mm arasında değişir. Verilen renkler dışındaki renkler ve tonlar kullanılamaz. Logolar aşağıda belirtilen tonlarda olmalıdır. Logolarda kullanılacak renkler; yeşil, mavi, siyah ve beyazdır.

Çerçevesiz renkli logo

Siyah-beyaz logo

Çerçevesiz renkli logo

Fonlu renkli logo

Siyah-beyaz logo

Fonlu siyah beyaz logo

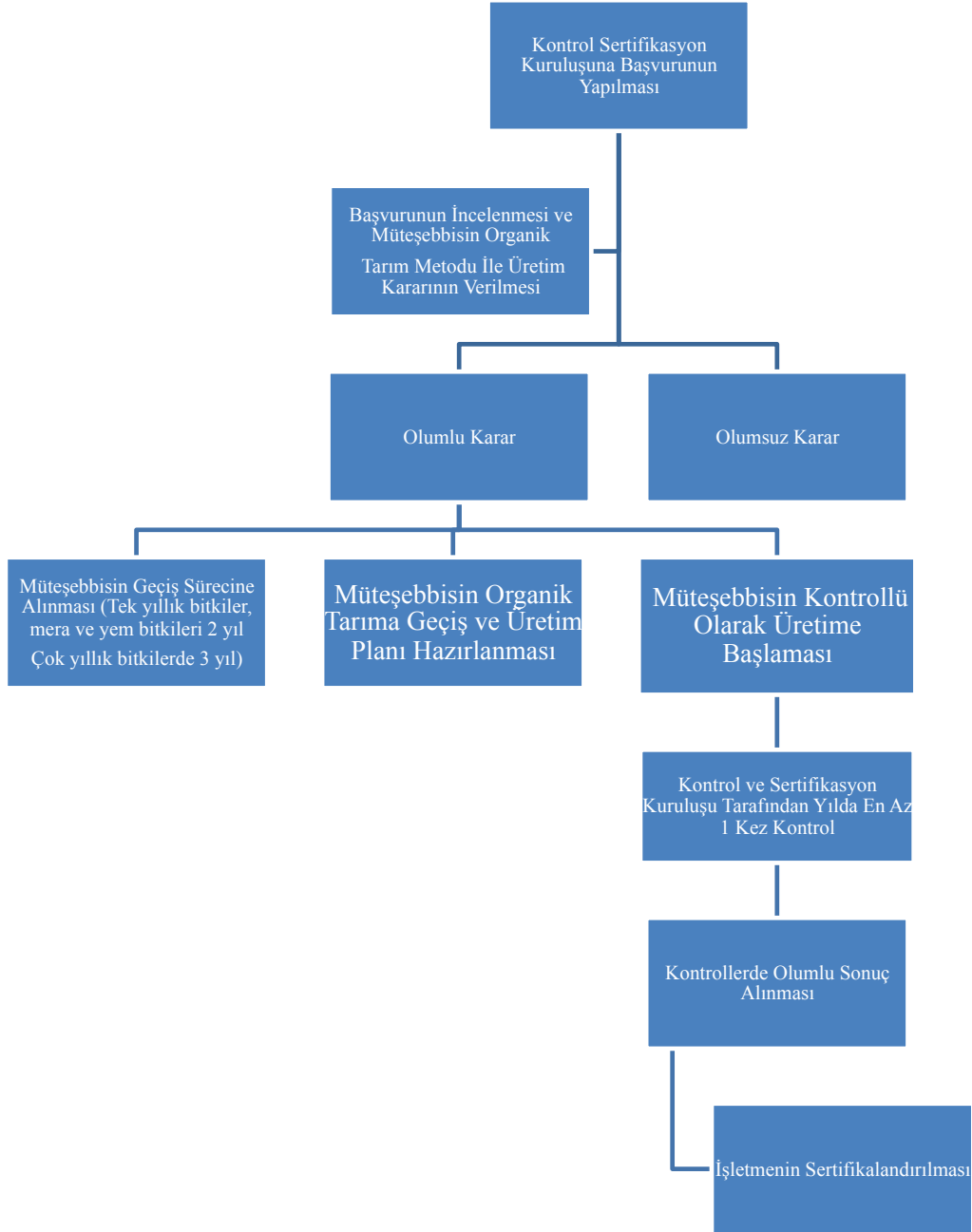

Türkiye’de üretilen organik ürünler ağırlıklı olarak yurt dışı pazarlarına ihraç edildiğinden organik ürün miktarı ve çeşitliliği yurt dışından gelen talepler doğrultusunda şekillenmektedir. İhracat organizasyonunun gerekliliğinden dolayı organik üretimler organizasyon kuruluşları tarafından sözleşmeli olarak çiftçilere yaptırılmaktadır. Dolayısıyla organik üretime girmek isteyen üreticilerin ürünlerini pazarlama noktasında sıkıntı yaşamamaları adına öncelikli olarak bu organizasyon kuruluşları ile temas kurarak onların talepleri doğrultusunda bir üretim modeli benimsemelerinde fayda vardır.

Üretici ve organizasyon firmaları arasındaki sözleşmeye dayalı yapılacak sözleşmeli tarımsal üretim üreticilere fiyat ve ürün alım garantisi sağlamaktadır. Yapılan sözleşmelerde taraflar üretim ile ilgili koşulları, fiyat ve varsa prim miktarlarını açıkça belirleyerek mahkemeye başvurma hakkı saklı olmak koşulu ile kanuni güvence altına alınmaktadır.

Şekil 7: Sertifikasyon Şeması

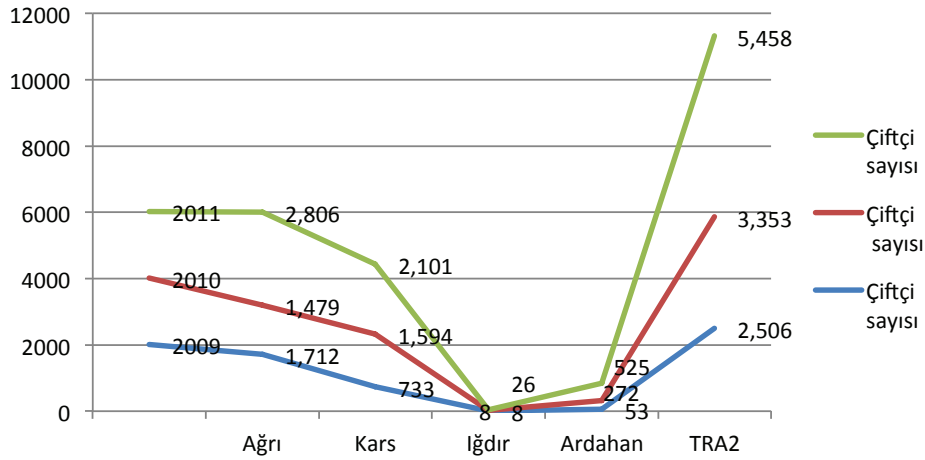
6. TRAZ BÖLGESİ'NDE ORGANİK TARIM

Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan illerinden oluşan TRAZ Bölgesi, sahip olduğu coğrafi koşullar bakımından Türkiye'de büyük bir organik tarım potansiyeli taşımaktadır. TÜİK 2012 verilerine göre, Bölge illerinden Ağrı organik üretim alanı bakımından 3. sırada, Kars ise 5. sırada yer almaktadır.

Ekonomisi büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanan Bölge illeri sanayi tesislerinin sayısının az olması nedeniyle batı illerine nispeten çevre kirliliği konusunda daha iyi bir konumdadırlar. Sahip olduğu geniş mera ve çayır alanları ile tarım ve hayvancılığa büyük bir imkân sağlayan coğrafyası ile Bölge kendiliğinden organik alan olma özelliğini taşımaktadır.

Bölge illerinin son üç yılda gerçekleşen organik tarım verilerine bakıldığında genel olarak tüm illerde yıldan yıla artış olduğu görülmektedir. Organik üretim alanı ve üretim miktarı bakımından Ağrı ili Bölge illeri içerisinde birinci sıradadır.

Şekil 8: TRAZ Bölgesi Organik Tarım Yapan Çiftçi Sayısı, 2009-2011

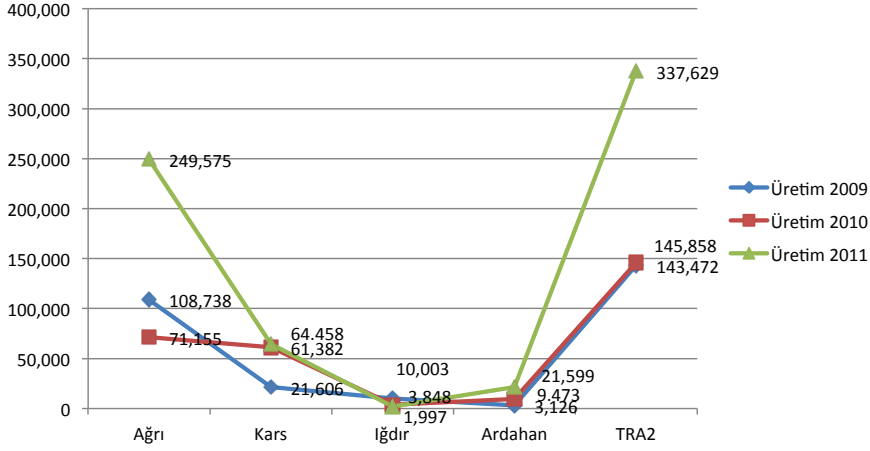
Kaynak: Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2012

2011 yılı organik tarım yapan çiftçi sayısına bakıldığında Ağrı ili Kars ilinden hemen sonra gelmektedir. Iğdır ise en az organik üretim yapan çiftçinin bulunduğu ildir.

Bölgede yapılan toplam organik tarım üretim miktarı 337.629 tondur. Ağrı ili toplam miktar bakımından 249.575 ton ile ilk sırada, Iğdır ili 1.997 ton ile son sırada yer almaktadır.

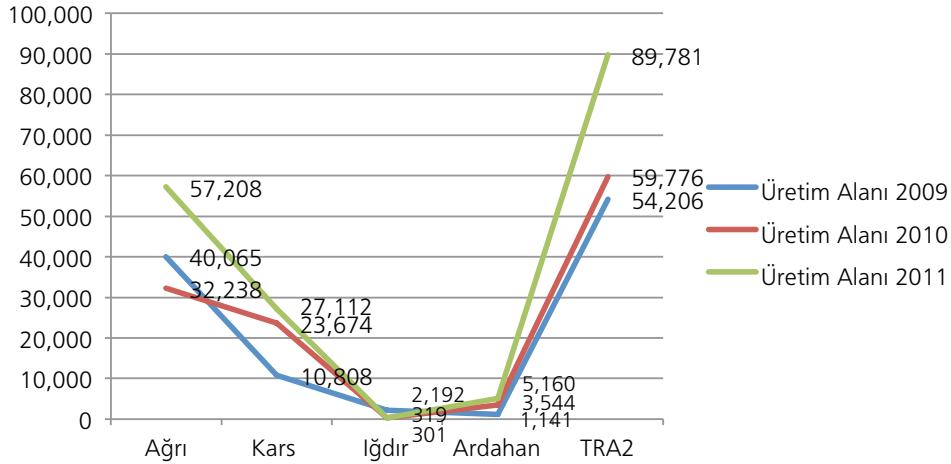
Şekil 9: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Üretim Miktarı (ton), 2009-2011

Kaynak: Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2012

TRA2 Bölgesinde organik tarım yapılan alanların dağılımına bakıldığında ise Ağrı ili 57.208 hektar ile en fazla üretim alanına sahiptir.

Şekil 10: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Yapılan Alan (ha), 2009-2011

Kaynak: Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2012

Tablo 9: TRA2 Bölgesi Organik Tarım Verileri, 2012

Bölge	Çiftçi sayısı	Üretim alanı (hektar)	Üretim (ton)
Ağrı	3.087	58.918	166.192
Kars	3.888	49.493	125.455
Iğdır	16	330	2.174
Ardahan	1.132	8.319	23.053
TRA2	8.123	117.059	316.874

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Tarım, 2013

2012 yılı verilerine bakıldığında ise Ağrı ili TRA2 Bölgesi illeri içinden üretim alanı ve elde edilen üretim miktarı bakımından ilk sırada, çiftçi sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır.

Bölge illerinden Iğdır tüm göstergeler bakımından son sırada yer almaktadır.

6.1. Ağrı İli Organik Tarım Mevcut Durumu

İlin son üç yıl içinde gerçekleşen organik tarım verilerine bakıldığında, sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. Özellikle 2010 yılından 2011 yılına geçişte görülen ciddi artış dikkat çekicidir. İlde buğday, arpa, yonca, çayır otu, mercimek, korunga, fiğ, ayçiçeği ve nohut organik olarak yetiştirilen temel ürünlerdir.

Tablo 10: Ağrı 2012 Yılı Organik Tarım Üretim Alanı ve Verim Değerleri

Ürün	Organik Üretim Alanı (da)	Organik Üretim Verim (ton)
Buğday	270.192,10	56.335,71
Çayır	127.509,00	47.617,43
Yonca	99.939,31	42.341,85
Arpa	56.173,42	13.802,13
Korunga	29.697,63	11.758,32
Fiğ	14.944,22	4.984,42
Mercimek	10.377,38	1.784,42
Nohut	7.652,74	442,77
Ayçiçeği	5.154,10	774,84
TOPLAM	621.639,96	179.841,88

Kaynak: Ağrı İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013

2012 yılı verilerine göre Ağrı'da sırasıyla buğday, çayır otu, yonca ve arpa en çok organik olarak yetiştirilen ürünlerdir. Toplam 179.841,88 tonluk organik üretim içerisinde sırasıyla buğday, çayır otu, yonca ve arpa önemli paylara sahiptir.

Tablo 11: Ağrı 2011 Yılı Organik Tarım Üretiminin Üretim Alanı ve Verim Değerleri

Ürün	Organik Üretim Alanı (da)	Organik Üretim Verim (ton)
Buğday	227.680,60	46.539,90
Çayır	119.027,80	41.752,67
Yonca	77.582,41	127.741,70
Arpa	19.062,44	4.012,83
Korunga	12.029,14	5.912,92
Fiğ	8.081,49	2.689,56
Ayçiçeği	1.421,91	199,07
Mercimek	585,31	85,55
Nohut	50	1
TOPLAM	465.521,13	228.935,17

Kaynak: Ağrı İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013

2011 yılı verilerine bakıldığında buğday, yonca ve çayır otu en fazla organik üretim yapılan alanlardır. Verim değerlerine bakıldığında ise sırasıyla yonca, buğday ve çayır otu en yüksek paya sahiptir. Tabloda dikkati çeken önemli hususlardan biri, 2012 yılına oranla 2011 yılında arpada hem üretim alanı hem de verim bakımından ciddi bir düşüşün olmasıdır.

Tablo 12: Ağrı 2010 Yılı Organik Tarım Üretiminin Üretim Alanı ve Verim Değerleri

Ürün	Organik Üretim Alanı (da)	Organik Üretim Verim (ton)
Buğday	78.526,15	16.879,46
Çayır	31.356,66	6.751,75
Yonca	22.663,40	12.467,61
Arpa	9.344,84	1.901,28
Korunga	4.445,53	1.781,39
Fiğ	3.231,42	642,43
Mercimek	80,96	31,23
Ayçiçeği	0	
Nohut	0	
TOPLAM	149.648,96	40.455,15

Kaynak: Ağrı İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013

2010 yılında Ağrı'da sırasıyla buğday, çayır otu ve yonca en büyük organik üretim alanına sahip ürünlerdir. Ayçiçeği ve nohutta üretim yapılmazken, mercimek hem üretim alanı hem de verim değeri bakımından son sırada yer almaktadır.

Tablo 13:İllere Göre Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş süreci dâhil), 2012

Bölge	Çiftçi sayısı	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Ton)
Van	11.882	101.403	292.755
Kastamonu	414	79.456	6.680
Ağrı	3.087	58.918	166.192
Erzurum	4.055	52.606	185.854
Kars	3.888	49.493	125.455

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler, Tarım, 2012

İller düzeyinde Türkiye genelinde organik tarım yapılan alan büyüklüklerine bakıldığında ise Van ili 101.403 hektarlık alan ile ilk sırada yer almaktadır. Van ilini 79.456 hektarlık alan ile Kastamonu, 58.918 hektarlık alan ile Ağrı, 52.606 hektarlık alan ile Erzurum ve 49.493 hektarlık alan ile Kars ili takip etmektedir.

2011 yılı verilerine göre, Ağrı ili merkez ilçe ve diğer ilçelere bakıldığında desteklemeye esas organik tarım yapan toplam 1.824, 2012 yılı verilerine göre 1.468 işletme bulunmaktadır. 2011 yılı verilerine göre, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından toplam 317.314,01 dekarlık alan desteklenmiş ve 3.173.390,09 TL destek verilmiştir.

Tablo 14: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım Verileri, 2011

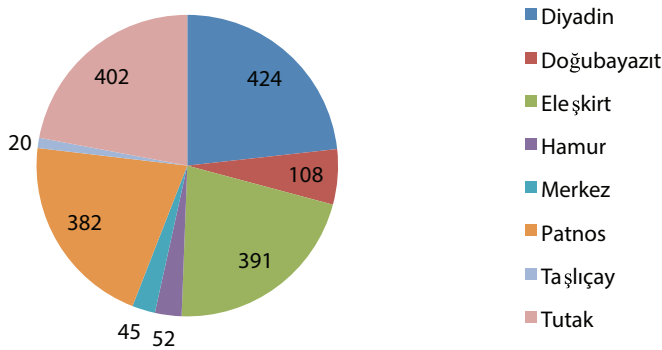
Bölge	İşletme Sayısı	Destekleme Alanı	Destekleme Miktarı
Tutak	402	117.113,77	1.171.262,73
Patnos	382	67.866,50	678.665,04
Eleşkirt	391	47.781,55	477.940,54
Diyadin	424	46.720,36	467.203,61
Doğubayazıt	108	16.901,81	169.018,05
Merkez	45	10.160,12	101.601,22
Hamur	52	7.974,56	79.745,55
Taşlıçay	20	2.795,34	27.953,35
Toplam	1.824	317.314,01	3.173.390,09

Kaynak: Ağrı İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013

2012 yılı verilerine göre, Ağrı'da desteklemeye esas çiftçi sayısı 1.468, desteklemeye esas tarım alanı 27.897 ha, destek miktarı ise 2.79 Milyon TL'dir. Destekleme harici çiftçi sayısı 2.386, tarım alanı 54.754 ha ve verim miktarı 176.926 tondur. ²²

İlçe düzeyinde desteklenen alan ve destekleme miktarlarına bakıldığında, Tutak ilçesi tüm ilçeler içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu Patnos, Eleşkirt ve Diyadin izlemektedir.

Şekil 11: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım İşletme Sayısı, 2011

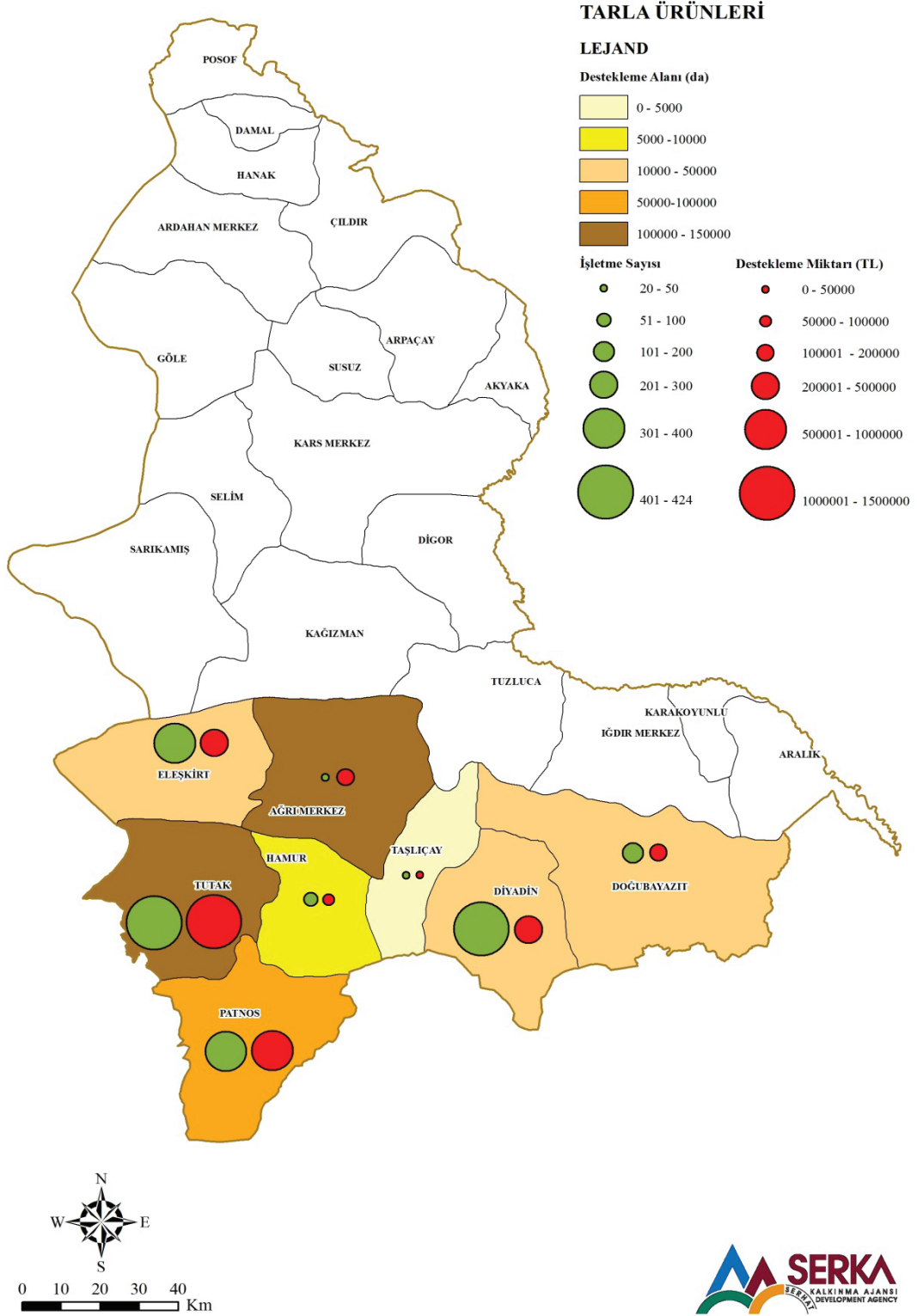

Kaynak: Ağrı İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013

Diyadin ilçesi işletme sayısı bakımından ilde birinci sırada yer almaktadır. Bunu sırayla Tutak, Eleşkirt ve Patnos ilçeleri takip etmektedir.

22 Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2013

Harita 2: Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım Verileri, 2012

6.2. Desteklemeler

6.2.1. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri

Türkiye’de organik tarımın benimsenmesinde ve üreticilerin organik tarıma yönlendirilmesinde üreticilere sağlanan destekler büyük önem arz etmektedir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tarım ve hayvancılığa verilen destekler aşağıda sıralanmıştır:

- Alan Bazlı Organik Tarım Desteklemeleri
- Düşük Faizli Kredi Destekleri
- ÇATAK Programını Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesi²³
- Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Desteği
- Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği
- Fark Ödemesi Desteği
- GAP ve DAP Desteği²⁴
- Hayvancılık Desteği
- Danışmanlık Desteği
- Kırsal Kalkınma Destekleri
- Yem Desteği
- Süt Desteği

6.2.1.1. Alan Bazlı Organik Tarım Desteklemeleri

Organik bitkisel üretime alan bazlı olarak verilen destekler her yıl ilgili Bakanlar Kurulu Kararı ve Tebliğler Resmi Gazetede yayımlanmaktadır. 2008 yılında 18 TL/da, 2009 yılında 20 TL/da, 2010 ve 2011 yıllarında 25 TL/da olarak destekleme ödemesi yapılmış, 2012 yılından itibaren bitkisel üretim destekleri çeşitlendirilmiştir. Meyve

23 Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması Programını Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar, www.rega.gov.tr, (Erişim tarihi: 06.09.2013)

24 Güneydoğu ve Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.

ve sebze grubuna 35 TL/da ve tarla bitkilerine 10 TL/da miktarlarda destekleme ödemesine geçilmiştir. 2013 yılı itibariyle meyve ve sebze alanlarına 70 TL/da, tarla bitkilerine ise 10 TL/da desteklemesi yapılmaktadır.

Tablo 15: Destek Verilen Kişi Sayıları ve Destek Miktarları, 2005-2011²⁵

Yıllar	Müteşebbis Sayısı	Alan (da)	Tutar (da/TL)	Tutar (TL)
2005	1.042	43.758	3	131.275
2006	1.536	117.188	3	351.564
2007	1.615	130.746	5	653.732
2008	5.467	368.582	18	6.634.464
2009	4.976	351.825	20	7.036.000
2010	23.575	2.423.983	25	60.599.577
2011	27.719	2.691.136	25	67.278.403

6.2.1.2. Faiz İndirimli Tarımsal Krediler

Organik tarımsal ürün ve girdi üreten müteşebbislere, 2004 yılından itibaren düşük faizli tarımsal kredi uygulaması kapsamında % 60 cari faiz indirimli yatırım (3 yıl vadeli) ve işletme kredisi (1 yıl vadeli) kullanma imkânı sağlanmıştır. Söz konusu destekleme 2011 yılında %50 cari faiz indirimli yatırım (7 yıl vadeli) ve işletme kredisi (1,5 yıl vadeli) şeklinde uygulanmıştır. 2013 yılında da %50 olan indirimli kredi desteğinin üst limiti 5.000.000 TL'dir.

25 Vildan KARAARSLAN, "Organik Tarımda Devlet Destekleri", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 398.

Tablo 16: Organik Tarıma Verilen Kredi Destekleri, 2004-2011

Yıllar	Organik Tarım		Organik Girdi		Toplam Tutar (TL)
	Üretici Sayısı	Tutar (TL)	Üretici Sayısı	Tutar (TL)	
2004	113	3.180.000	3	233.000	3.413.000
2005	263	6.157.000	10	912.000	7.069.000
2006	524	14.629.000	21	1.236.000	15.865.000
2007	651	18.008.000	30	1.553.000	19.561.000
2008	715	19.933.000	45	3.329.000	23.262.000
2009	468	15.411.000	16	1.100.000	16.511.000
2010	1.359	59.529.000	19	5.494.000	65.023.000
2011	1.274	27.370.000	-	-	27.370.000
TOPLAM	5.367	164.217.000	144	13.857.000	178.074.000

Kaynak: Türkiye Organik Tarım Stratejik Plan (2012–2016), sf.8

Tabloya bakıldığında hem organik tarım hem de organik girdi faaliyetlerinde bulunan üretici sayısı ve destek miktarının 2009 yılına kadar arttığı görülmektedir. 2009 yılında ise tüm göstergelerde düşüş yaşanmış, 2010 yılında itibaren tekrar yükselişe geçilmiştir.

6.2.1.3. Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Desteği

Söz konusu destek, 02.06.2013 tarihinde yürürlüğe giren Bitkisel Üretimde Biyolojik ve/veya Biyoteknik Mücadele Destekleme Ödemesi Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2013/30) ve 11.3.2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar kapsamında düzenlenmiştir. Destek kapsamında, bitkisel üretime arız olan zararlı organizmalara karşı biyolojik ve/veya biyoteknik mücadelenin yaygınlaştırılması ile kimyasal ilaç kullanımının azaltılması amacıyla örtüaltında ve açık alanda destekleme ödemeleri yapılır.

6.2.1.4. Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği

Mazot, gübre ve toprak analizi desteği aşağıda sıralanan Bakanlar Kurulu Kararı ve Tebliğ ile düzenlenmiştir.²⁶

²⁶ 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.

Tablo 17: Mazot ve Gübre Destekleri, 2013

Sıra No	Ürün Grupları	Mazot Destekleme Tutarı (TL/dekar)	Gübre Destekleme Tutarı (TL/dekar)
1	Peyzaj ve süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali alanları	2,9	4
2	Hububat, yem bitkileri, baklagiller, yumru bitkiler, sebze ve meyve alanları	4,3	5,5
3	Yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri alanları	7	7

Kaynak: 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.

6.2.1.5. Fark Ödemesi Desteği

Türkiye tarım havzaları üretim ve destekleme modeline göre 2009/15173 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türkiye Tarım Havzalarının Belirlenmesine İlişkin Kararda yer alan otuz adet tarım havzasında, 2013 yılı üretim sezonunda üretilen ve satışı yapılan ürünlere fark ödemesi yapılır.

Desteklemelerden; Çiftçi Kayıt Sisteminde özlük, ürün, arazi bilgileri kayıtlı olan ve ekli listede belirtilen havzalarda yer alan, arazilerinde desteklemeye esas ürünleri ürettiği Bakanlık il ve ilçe müdürlüklerince tespit edilen ve belirlenecek yasal süre içerisinde destekleme başvurularını yapan kamu kurum ve kuruluşları hariç gerçek ve tüzel kişi üreticiler yararlanır.²⁷

Fark ödemesi kapsamında Büyük Ağrı Havzası'nda arpa, buğday, çavdar, dane, mısır, kanola, yağlık ayçiçeği ve çeltiğe destek verilmektedir.

6.2.1.6. GAP-DAP Desteği

Güneydoğu ve Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar" kapsamında 2013-2015 yılları arasında kurulacak işletmelere aşağıda belirtilen oranlarda hibe desteği uygulanır.²⁸

27 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar , www.rega.gov.tr.

28 Güneydoğu ve Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.

Tablo 18: GAP-DAP Destekleri

YATIRIM KONULARI	UYGULANACAK HİBE ORANI (%)
İnşaat (Yeni Yatırım)	30
Hayvan Alımı (Damızlık Gebe Düve Alımı)	40
Makine Alımı (Sağım Ünitesi ve/veya Soğutma Tankı)	40

6.2.1.7. Hayvancılık Desteği

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verilen hayvancılık destekleri 11.3.2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar ve Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği ile düzenlenmiştir.

Tablo 19: Hayvancılık Destekleri

Sıra No	Desteklemeler	Destek Miktarı
1	Sütçü ve kombine ırklar ve melezleri ile etçi ırkların melezleri anaç siğir	225 TL/baş
2	Etçi ırklar anaç siğir	350 TL/baş
3	Anaç manda	350 TL/baş
4	Sütçü ve kombine ırklar ve melezleri anaç siğir soy kütüğü ilave	60 TL/baş

6.2.1.7.1. Organik Hayvancılık Desteği

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın organik hayvancılığa yönelik destekleri 2011 yılında başlamış olup, konvansiyonel hayvancılık desteğini almaya hak kazananlara 2011 ve 2012 yıllarında %50 daha fazla ek destek ödemesi yapılmıştır.²⁹

Tablo 20: Organik Hayvancılık Destekleri

Sıra No	Desteklemeler	Destek Miktarı
1	Organik Tarım (Anaç siğir, manda)	150 TL/dekar
2	Organik Tarım (Buzağı)	50 TL/dekar
3	Organik Tarım (Anaç koyun, keçi)	10 TL/baş
4	Organik Tarım (Arılı kovan)	5 TL/kovan
5	Organik Tarım (Alabalık)	0,35 TL/kg
6	Organik Tarım (Çipura-levrek)	0,45 TL/kg

29 Vildan KARARSLAN, "Organik Tarımda Devlet Destekleri", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 400.

6.2.1.8. Yem Bitkileri Desteği

Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı arazileri üzerinde kaliteli kaba yem üretmek amacıyla yem bitkileri ekimi yapan üreticilere, yapay çayır-mera için üretim yaptıkları ilk yıl, çok yıllık yem bitkilerinden yonca için 4 yıl ve korunga için 3 yıl süreyle, tek yıllık yem bitkileri ekimlerinde ise üretim yaptıkları yıl için, ürünü hasat etmeleri kaydıyla dekar başına belirtilen miktarda ödeme yapılır.³⁰

6.2.1.9. Süt Desteği

Üretmiş olduğu çiğ sütü, 17.12.2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik kapsamındaki süt işleme tesislerine satan, bu Kararın 12'nci maddesinde belirtilen ve ulusal düzeyde üst örgütlenmesini tamamlamış bir hayvancılık örgütüne üye olan yetiştiricilere, manda, koyun ve keçi sütü için aşağıda belirtilen miktarda, inek sütü için ise soğutulmuş süte farklı olmak üzere Bakanlığın belirleyeceği dönemler ve miktarlar üzerinden ve ayrıca ıslah amaçlı süt kalitesinin desteklenmesi projesi kapsamında (yağ, protein, somatik hücre) yapılacak analizler için Ankara, İzmir, Balıkesir, Bursa ve Tekirdağ illerinde ilave 50TL/baş ödeme yapılır.³¹

Manda, koyun-keçi sütüne litre başına ise 0,2 TL destek verilmektedir.

6.2.1.10. Danışmanlık Desteği

Bakanlık tarafından 11/3/2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar ve Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ ile tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerinin desteklenmesi hususları düzenlenmiştir.³² Tebliğ'e göre, ülkenin tarımsal yayım ve danışmanlık sisteminin çoğulcu, etkin ve verimli bir yapıya kavuşmasını sağlamak amacıyla, tarımsal danışmanlık sistemine dahil olup, kriterleri taşıyan her tarımsal işletme için destekleme ödemesi yapılır. Destekleme ödemesi kapsamına alınan her tarımsal işletme için yıllık 600 TL ödenir. Destekleme kapsamında tarımsal danışmanlık hizmeti alabilecek tarımsal işletmeler, tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti verecek kişi ve kuruluşlar, destekleme ödemesi kriterleri, destekleme ödemesi yapılacak kişi ve/veya kuruluşlar, uygulama alanı ve diğer hususlar Bakanlık tarafından belirlenir.

30 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar , www.rega.gov.tr.

31 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar , www.rega.gov.tr.

32 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar , www.rega.gov.tr.

6.2.1.11. Kırsal Kalkınma Destekleri

Kırsal kalkınma destekleri, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ve Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Makina ve Ekipmanların Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile düzenlenmiştir.

Bakanlık tarafından belirlenen usul ve esaslara uygun olan ve kabul edilen proje başvurularında, hibeye esas yatırım tutarının % 50'sine hibe yoluyla destek verilir. Yatırımcı çiftçiler makinelerden bir tanesine müracaat edecek olup hibeye esas yatırım tutarı gerçek kişilerde 50.000 TL tüzel kişilerde ise 100.000 TL'yi geçemez. Program kapsamında tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan üreticilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerine katkı vererek uluslararası düzeyde rekabet edilebilirliği sağlamak için makine ve ekipman alımları desteklenmektedir.

Söz konusu Program'da 34 kalem yatırım konusuna destek verilmektedir: Anıza doğrudan ekim makinesi, arıcılık makine ve ekipmanı, balıkçı gemilerinde soğuk depo, balya makinesi, biçerbağlar, biçerdöver ürün hasadında kullanılan gps ve dane ölçer, canlı balık nakil tankı, çayır biçme makinesi, çeltik fide dikim makinesi, çiftlik gübresi dağıtma makinesi, dal parçalama makinesi, diskli tırmık, el traktörü, fındık toplama makinesi, file sisteminin kurulması, güneş kolektörü, mibzer, motorlu tırpan, pamuk toplama makinesi, pancar söküm makinesi, patates söküm makinesi, pülverizatör, sap parçalama makinesi, sap toplamalı saman makinesi, silaj makinesi, sıra arası çapa makinesi, su ürünlerinde buzlama makinesi, su ürünleri için kuluçka dolabı, süt sağım ünitesi ve soğutma tankı, tambur filtre, taş toplama makinesi, toprak frezesi, yem hazırlama makinesi, zeytin hasat makinesi.

6.2.2. IPARD Destekleri

IPARD, Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Avrupa Birliği (AB)'ne Katılım Öncesi Mali İşletmelerin ilgili topluluk standartlarına yükseltilmesi amacı ile TKDK Kamu Tüzel Kişiliği ve Avrupa Birliği (AB) Komisyonunca gerçekleştirilen karşılıksız bir kredidir.³³

33 Çiğdem KARADENİZ, Organik Tarımda Devlet Desteklemeleri, GTHB, 2013

Organik tarım yapan işletmeler için TKDK tarafından projeleri sıralama aşamasında proje sahiplerine verilecek ekstra puanlar yer almakta olup bu durum organik tarım yapanlar için aşağıdaki başlıklarda avantaj sağlamaktadır:³⁴

- **Tedbir No: 101** Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar Tedbiri,
- **Tedbir No: 103** Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlamasının Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar Tedbiri,
- **Tedbir No: 302** Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi Tedbiri.

6.2.3. Kalkınma Ajansları Destekleri

Türkiye’de Kalkınma Ajansları, 2006 yılından itibaren bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması amaçlarına yönelik olarak kurulmuştur. 26 bölgede kurulan Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini kurmak, kaynakların etkin kullanılmasını sağlamak ve yerel dinamikleri harekete geçirerek ekonomik ve sosyal refahı artırma amaçları çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir.

2009 yılında TRA2 Bölgesi (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)’nde kurulan ve 2010 yılı Nisan ayında faaliyetlerine başlayan Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA), faaliyet gösterdiği illerde ön plana çıkan sektörlerin desteklenmesine yönelik çalışmalara destek vermektedir.

Ajans, Bölge illerinin sahip olduğu tarım ve hayvancılık potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla her yıl çıkmış olduğu mali destek programları aracılığıyla başarılı bulunan projelere destek sağlamaktadır.

Ajans her yıl planlamış olduğu çalışma programı kapsamında teklif çağrılarında çıkmaktadır. Destek alabilmek için, proje teklif dönemi boyunca potansiyel başvuru sahiplerinin proje başvuru formunu ve eklerini hazırlayarak Ajans’a sunması gerek-

34 Vildan KARAARSLAN, “Organik Tarımda Devlet Destekleri”, Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 402.

mektedir. Son başvuru tarihinden sonra Ajans'a gönderilen projeler değerlendirilmeye alınmaz.

Ajans tarafından verilecek destek miktarları ve oranları her teklif dönemi için farklılık arz etmektedir. 2010, 2011 ve 2012 yıllarında ilk mali destek programına çıkan Ajans, İktisadi Gelişme Mali Destek Programı kapsamında, azami destek miktarı 400 Bin TL, 2011 ve 2012 yıllarında büyükbaş hayvancılık mali destek programı için azami 250 Bin TL destek miktarı öngörmüştür.

2010-2013 yılları arasında açıklanan mali destek programları kapsamında Ağrı ilinde toplam 61 adet projeye eş finansman dâhil 21.917.951 TL'lik hibe desteği verilmiştir. Ajans mali destek programları kapsamında tarımsal sanayi altyapısının geliştirilmesine yönelik olarak özellikle organik olarak yetiştirilen ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi, depolanması, pazarlanması ve tanıtılmasına yönelik olarak öncelikler belirlenmektedir. Ayrıca, hayvancılık programı kapsamında işletmelerin kapasitelerinin organik tarım ve hayvancılığa elverişli duruma gelmesini sağlamak üzere, makine-ekipman alımı, modern barınak yapımı ve 20-40 arası organik süt sığırcılığı için büyükbaş hayvan alımının 2014 yılı mali destek programlarında da yer alması öngörülmektedir.

Ajans, teknik gezi programları kapsamında iyi uygulama ziyaretleri düzenlemek isteyen kurum ve kuruluşların tüm maliyetini karşılayacak şekilde destek vermektedir. Bu kapsamda Mayıs 2013'te Ağrı ili Yazıcı Sulama Barajı çevresinde yer alan ekim alanlarının sulanmasına yönelik olarak modern sulama tekniklerini öğrenmek, Sulama Birliği'nin kurumsal yapısının oluşturulması konusunda tecrübe paylaşımı gerçek-

leştirmek ve benzeri hususlarda birikimlerini artırmak için Ağrı Sulama Birliği'nden 18, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nden 2 kişinin katılımıyla şanlıurfa iline teknik inceleme gezisi düzenlenmiştir.

Benzer şekilde Ağrı ve Kars illerinde hayvancılık sektöründe faaliyet gösteren çiftçiler, Ağrı Ziraat Odası ve SERKA işbirliği ile düzenlenen bir program ile Aksaray'daki SÜTAŞ Uygulamalı Eğitim Merkezi'nde gerçekteştirilen Süt Sığırı Yetiştiriciliği Eğitim kursuna katılmıştır. Programa katılan 30 girişimciye, Aksaray Üniversitesi öğretim üyeleri, Aksaray Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü yetkilileri ile SÜTAŞ uzmanları tarafından süt sığırı hayvanlarının bakımı ve beslenmesi, sığırı ırklarının özellikleri, süt sığırı işletmesi, süt sığırı işletmelerinin kurulması, karlı hayvancılık, hayvan refahı, örgütlenme ve pazarlama konularında 4 günlük teorik ve uygulamalı eğitimler verilmiştir.

7. ORGANİK HAYVANCILIK

7.1. Organik Hayvancılığın Tanımı

Organik tarım kavramı gibi organik hayvancılık kavramı üzerinde de henüz uzlaşılabilir bir tanım bulunmamaktadır. Bir tanıma göre, sentetik olarak üretilen maddelerin direkt veya dolaylı olarak hayvansal üretimde kullanılmadığı veya kullanımı zorunlu ise minimum düzeyde kullanıldığı, organik yemle besleme ve sağlıklı hayvan yetiştiriciliği prensibiyle her aşaması kontrollü, sertifikalı olan hayvansal üretime organik hayvansal üretim denir.³⁵ Başka bir tanıma göre ise ekolojik hayvancılık; çiftlik hayvanlarına doğal davranışlarının tüm hallerini göstermelerine izin veren, ekolojik yemlerle beslenen, verimi artırmak amacıyla hormon, antibiyotik vb. katkıları kullanılmayan, kontrol ve sertifika kuruluşları tarafından denetlenen, tüketicilere daha sağlıklı ürünler sunan, çevre dostu bir üretim şeklidir.³⁶

7.2. Türkiye’de Organik Hayvancılıkta Mevcut Durum

Türkiye’de bir yandan tarımsal üretim hız kazanırken, diğer yandan da hayvansal üretimde de gözle görülür değişimler yaşanmıştır. 1984 yılından itibaren ihracata dayalı olarak başlayan organik tarım faaliyetleri yanında zaman içinde organik hayvancılık da gelişmeye başlamıştır. Ancak, Türkiye’de organik hayvancılık, organik tarım gibi hızlı gelişmeler kaydedememektedir.

Türkiye’de organik tarım ihracata dayalı olarak gelişim göstermiştir. Ancak, arı ürünleri dışındaki organik hayvansal ürünlerin ihracat şansı düşüktür. İç pazarda ise tüketici bilinci ve alım gücü yetersizdir. İç pazardaki talep yetersizliği nedeniyle bal dışındaki organik hayvansal ürünlerin üretimi ve tüketimi çok düşük düzeydedir.³⁷

35 Ahmet TEKELİ, Organik Hayvancılık ve Önemi, www.zootekni.org.tr, (Erişim tarihi: 13.09.2013)

36 İbrahim AK, “Türkiye’de Ekolojik Hayvancılık”, Türkiye II. Organik Hayvancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, 2013, sf. 22

37 İbrahim AK, “Türkiye’de Ekolojik Hayvancılığın Durumu”, Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 221.

Tablo 21: Türkiye’de Organik Hayvansal Üretim (Geçiş süreci dahil)³⁸

Yıllar	Üretici sayısı	Büyükbaş hayvan (Adet)	Küçükbaş hayvan (Adet)	Kanatlı Varlığı (Adet)
2004	10	1.480	24.420	250
2011	225	12.162	33.818	431.754
2012	1.587	56.204	33.985	281.132

Türkiye’de geçiş süreci dâhil organik hayvansal üretim değerlerine bakıldığında 2004-2012 yılları arasında büyük değişikliklerin olduğu görülmektedir. 2004 yılında 10 olan çiftçi sayısı, 1.587’ye ulaşmıştır. Aynı dönemlerde büyükbaş hayvan ve küçükbaş hayvan sayılarının sürekli arttığı gözlemlenirken, kanatlı hayvan sayılarında 2011-2012 yılları arasında ciddi bir düşüşün olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 22: Türkiye’de Yıllar İtibariyle Organik Hayvansal Üretim Verileri³⁹

Yıllar	Et (ton)	Süt (ton)	Yumurta (adet)
2004	450	504	92.500
2011	1.358	14.793	26.236.920
2012	481	17.627	36.105.556

Yıllar itibariyle et, süt ve yumurta üretim verilerine bakıldığında ise et dışındaki ürünlerde sürekli artışın yaşandığı gözlemlenmektedir. Et üretimi 2004 yılında 450 ton iken, 2011 yılında bu rakam 1.358 tona ulaşmıştır. Ancak 2012 yılında yaşanan büyük düşüşle sayı 481 tona gerilemiştir.

38 Mevlüt GÜMÜŞ, “Türkiye’de Organik Tarım”, Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013.

39 Mevlüt GÜMÜŞ, “Türkiye’de Organik Tarım”, Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013.

Tablo 23: Organik Arıcılık Verileri⁴⁰

Yıllar	Üretici Sayısı	Kovan varlığı	Üretim miktarı (ton)
2005	370	50.486	572
2006	188	33.278	640
2007	241	31.183	497
2008	281	27.380	181
2009	465	25.531	206
2010	416	25.957	208
2011	754	72.659	221
2012	750	92.142	517

2005-2012 yılları arası dönemde organik arıcılıkta dalgalı bir seyir gözlemlenmektedir. 2005 yılında üretici sayısı 370, kovan varlığı 50.486 ve üretilen bal miktarı 572 ton iken, 2006 yılında bal miktarı dışında kovan varlığı ve üretici sayısı ciddi bir düşüş sergilemiştir. 2011 yılında ise üretici sayısı, kovan varlığı ve bal miktarının artışa geçtiği görülmektedir.

Tablo 24: Organik Arıcılık (Geçiş Süreci Dâhil)⁴¹

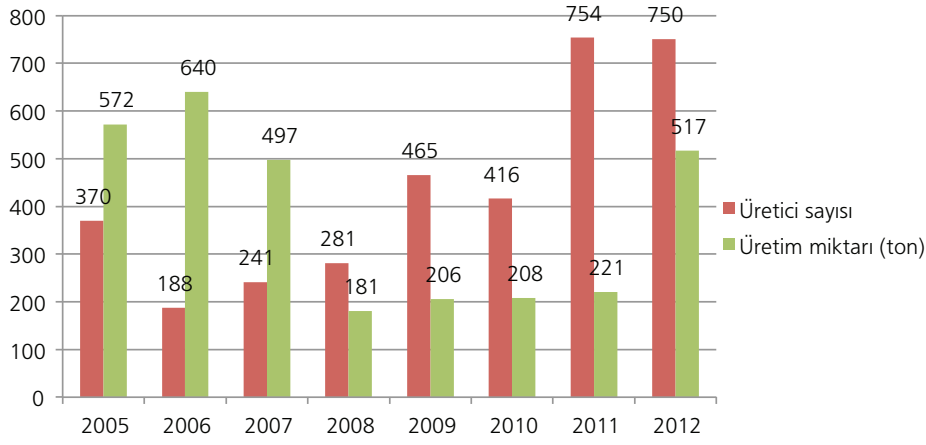
Yıllar	Üretici Sayısı	Kovan Sayısı	Üretim miktarı (ton)
2005	370	50.486	573
2012	750	92.142	517

Geçiş süreci dâhil organik arıcılık verilerine bakıldığında ise gerek üretici sayısı gerekse kovan sayısındaki artışa rağmen elde edilen üründe yeterli artış olmadığı görülmektedir.

40 Mevlüt GÜMÜŞ, "Türkiye'de Organik Tarım", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013.

41 Mevlüt GÜMÜŞ, "Türkiye'de Organik Tarım", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013.

Şekil 12: Organik Arıcılık Üretici Sayısı-Üretim Miktarı

7.3. Ağrı ilinde Organik Hayvancılıkta Mevcut Durum

TÜİK 2012 yılı verilerine göre Ağrı ili organik tarım bakımından Türkiye’de 3. sırada yer almasına rağmen organik hayvancılıkta herhangi bir ilerleme kaydedememiştir. Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile gerçekleştirilen görüşmede ilde resmi olarak organik hayvancılık yapan çiftçinin olmadığı ve şimdye kadar herhangi bir Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı desteğinden yararlanılmadığı öğrenilmiştir. Ancak, ilde organik arıcılık yapan 1 çiftçinin henüz geçiş döneminde olduğu ve 98 adet kovanının olduğu bilgisi teyit edilmiştir.

İlde organik hayvancılık alanında herhangi bir sertifikasyon kuruluşunun çalışmadığı gözlemlenmiştir. Ancak Ağrı Ziraat Odası ve KAYOS Uluslararası Sertifikasyon ve Denetim Hizmetleri Ltd. Şti arasında Kasım 2013’te yapılan işbirliği protokolü uyarınca, Ocak 2014’ten itibaren ilde organik tarımla uğraşan üreticilerin sertifikasyon süreçlerinin başlatılmasına yönelik kararlar alınmıştır.

8. MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRMESİ ve GZFT ANALİZİ

Ağrı ili organik tarım ve hayvancılık potansiyelinin ortaya çıkarılmasına ve değerlendirilmesine yönelik araştırmanın son bölümü il merkezinde 2 Aralık 2013 tarihinde düzenlenen "Ağrı İli Organik Tarım ve Hayvancılık Çalıştayı" ile tamamlanmıştır. 90'a yakın kişinin katıldığı çalıştaya başta Ağrı Valiliği olmak üzere, SERKA Kalkınma Kurulu Başkanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Ağrı Ziraat Odası Başkanlığı, DAP Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Atatürk Üniversitesi, Tarımsal Kalkınma Derneği Ağrı Şubesi, Ege Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği (ETO), Doğan Organik Ürünler A.Ş. temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları (STK) temsilcileri ile çiftçiler katılım sağlamıştır.

Çalıştay sonunda Ağrı'da, organik tarım ve hayvancılık konusundaki çalışmaların Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Ziraat Odası, SERKA, üniversite ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının işbirliğiyle devam ettirilmesini kararlaştırılmıştır. Çalıştayın önemli sonuçlarından biri de Gümüşhane-Kelkit'te faaliyet gösteren Doğan Organik Ürünler işletmesinin ilde mevcut organik tarım ve hayvancılık ürünlerinin satın alınması ve pazarlanması hususunda işletme olarak gönüllü olduklarını ve bu alanda her türlü işbirliğine hazır olduklarını beyan etmesidir.

Ağrı ili genelinde mevcut organik tarım ve hayvancılık potansiyelini ortaya koymak amacıyla GZFT Analizi (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar ve Tehditler) yapılmıştır. Çalışma, ilgili paydaşların görüş ve önerileri doğrultusunda tamamlanmıştır.

Çalıştayın ilk oturumunda "Organik Tarım ve Hayvancılıkta Devlet Destekleri", "Ağrı'da Tarım ve Hayvancılığının Genel Durumu", "Sözleşmeli Organik Bitkisel ve Hayvansal Üretim Modeli-Karşılaşılan Sorunlar", "Doğu Anadolu Bölgesi'nde Organik Hayvancılıkta Fırsatlar", "Organik Tarım Alanlarının Korunması", "Organik Hayvansal Üretimin Önemi", "Organik Tarım ve Hayvancılıkta Sertifikasyon Süreçleri", "Organik Ürünlerde Pazarlama", "Ağrı İli Organik Tarım ve Hayvancılık Sektörü Mevcut Durum Analizi" konuları ele alınmıştır.

Çalıştayın öğleden sonraki ikinci oturumunda organik tarım ve hayvancılık sektörüne ilişkin GZFT (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılmıştır. Tüm katılımcıların katıldığı oturumda, sırasıyla organik tarım ve hayvancılıkta devlet destekleri, organik tarım ve hayvancılıkta sertifikasyon, organik tarım ve hayvancılıkta eğitim, organik tarım ve hayvancılıkta markalaşma/pazarlama, organik tarım ve hayvancılıkta örgütlülük ve organik tarım alanlarının mevcut durumu konu başlıklarına ilişkin güçlü ve zayıf yönler dile getirilmiş, sektöre ilişkin fırsatlar ve tehditler tartışılmıştır.

Çalıştay kapsamında Ağrı'da organik tarım ve hayvancılık sektörüne yönelik ortaya çıkan GZFT sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 25: Ağrı İli Organik Tarım ve Hayvancılık GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği kültürünün mevcut olması, • Mera alanlarının fazla olması, • Hayvancılık desteklerinin artarak devam etmesi, • Küçükbaş hayvan sayısının fazla olması, • Yerli ırk sayısının fazla olması, • Yem bitkileri ve tahıl üretiminin fazla olması, • İlin üretim alanı bakımından Türkiye’de ilk sıralarda yer alması, • Türkiye’de 26 adet kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun olması, • Büyük ölçekli Avrupa Birliği destekli Hayat Boyu Öğrenme Programı’nın olması ve bu Program kapsamında eğitim amaçlı projelere destek verilmesi. • İlin zengin flora ve faunasının olması. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hayvan hastalıklarının yaygın olması, • Arı ürünleri üretiminin yetersizliği, • Geçimlik ve yarı geçimlik üretimin yaygın oluşu, üretimin ekonomik sektör haline gelememesi, • Çayır ve mera alanlarında verimin düşük olması, • Tarımsal örgütlenmelerin etkin çalışmaması, • Organik olmayan ürünlere sertifika verilmesi, • Organik ürünlere olan güvenin az olması, • Ürün çeşitliliğinin az olması, • Pazara erişim konusunda bilgi eksikliğinin olması, • Kalite kontrollü ve standart üretim arzının sürekli olmaması, • Bitkisel üretim için arazinin küçük, parseli olması, • Desteklerin ürün bazlı değil alan bazlı verilmesi, • Desteklerin verilme dönemlerinin ekim zamanıyla uyuşmaması, • Hayvan başına düşen verimin düşük olması, • Organik tarıma sadece destek alma bakış açısıyla bakılması, • Konvansiyonel tarıma verilen fark ödemesi ile organik tarıma verilen fark ödemesinin aynı olması, • Desteklerin geç ödenmesi, • Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının yetkilerinin genişliği, • Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarına düzenlenen denetimlerin yetersiz olması, • Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerinde çalışan personel sayısının yetersizliği, • Bakanlık TARGEL personelinin köylerde istihdam edilmemesi, daha çok ilçe merkezlerinde çalışması,

	<ul style="list-style-type: none">• Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerindeki organik tarım birimlerinin etkin olmayışı,• Bölge merkezli bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun olmaması,• Eğitimlerin uygulamalı olmaması,• Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nde personel sirkülasyonunun fazla olması,• Barınak koşullarının organik hayvancılığa uygun olmaması,• Bölgenin Batı illerine karşı rekabet gücünün zayıf olması,• Organik tarım ve hayvancılık konusunda bilgi, tecrübe ve farkındalığın yetersiz olması,• Uygulamalı eğitim programlarının yetersiz olması,• Eğitim dönemlerinin genelde kış aylarına denk getirilmesi,• Üretici birlikleri ve kooperatiflerdeki uygulamaların keyfi olması ve denetimlerin yetersiz olması,• Eğitimlerin köylerde düzenlenmesi nedeniyle çiftçinin işinden kopmaması,• Melezleme çalışmalarının yetersiz olması,• Arazilerin miras yoluyla parçalanmış olması,• Çiftçilerin bir araya gelme, işbirliği yapma konusunda gönülsüz olmaları,• Sivil toplum kuruluşu-kamu kurum/kuruluşu ve özel sektör arasında işbirliği kültürünün olmaması,• Düzenli kayıt tutma alışkanlığının olmaması.
--	--

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Bölgenin et ve süt üretiminin, ülke et ve süt üretiminde önemli potansiyele sahip olması, • Türkiye’de et üretimi açığının bulunması, • Hayvancılık desteklemelerinin olması, • İlin sınır bölgesine yakın olması, • Arazi toplulaştırma yasalarının olması, • İlde sanayileşmenin az olması, • Endemik bitki çeşitliliğinin olması, • Organik tarım ve hayvancılık alanında araştırma yapacak üniversite, SERKA, TKDK vb. kurumların olması, • Kadın çiftçilerin eğitilerek bu eğitimle rim geniş alanlara yayılması, • Küçükbaş hayvan sayısının organik tarıma geçişi sağlayacak kadar fazla olması, • İlin ulusal ve uluslararası destek mekanizmalarından öncelikli olarak faydalanabilmesi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarımsal faaliyetlerinin düşük gelir getirmesi nedeniyle cazibesini kaybetmesi, • Modern hayvancılık uygulamalarına geçiş konusunda direnç gösterilmesi, • Sınır bölgesi olmasından kaynaklı olarak dışarıdan hayvan hastalıklarının bölgeye kolaylıkla yayılabilmesi, • Devlet desteklerinin uzun süreli olmasından kaynaklı desteklerin amacına ulaşmaması, • Çiftçiler için düzenlenen teknik ve eğitim amaçlı gezilerin yüksek kapasitede çalışan işletmelere düzenlenmesi nedeniyle çiftçinin o işletmelere ulaşılabilirliklerinin azalması, • Eğitimlerde kullanılan dilin akademik olması nedeniyle çiftçinin anlayamama sorununun olması, • Medya aracılığıyla organik ürünlere yönelik verilen reklamların tüketiciler üzerinde olumsuz etki bırakması, • Organik büyükbaş hayvancılıkta yeterli olgunluk kazanılmadan AB mevzuatına uyum çabalarının olması.

8.1. Değerlendirme ve Sonuç

Ağrı ili organik tarım ve hayvancılık potansiyelinin açığa çıkarılıp değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada sektöre ilişkin mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri, gerçekleştirilen ilgili kurum ziyaretleri, kongre ve sempozyumlar, yüz yüze görüşmeler ve yapılan çalıştay ile ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalıştaydan çıkan sonuçlar doğrultusunda Bölgedeki üreticilerin ürünü pazarlayan ya da işleyen firmaların bir araya getirilmesine ilişkin çalışmalara başlanmıştır. Buna göre, aşağıdaki değerlendirmeler yapılabilir:

- Ağrı ili organik tarım ve hayvancılık alanında Türkiye genelinde önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen, bu potansiyel yeterince değerlendirilememektedir. İldeki tarım alanları, üretim alanı bakımından Türkiye’de üçüncü sırada yer almasına rağmen, elde edilen verim düşüktür. Dolayısıyla var olan potansiyelin ekonomik katma değere dönüşmesini sağlayacak politika/strateji ve projelerin belirlenmesi gerekmektedir.
- Bölge sahip olduğu coğrafi koşullar, kirlenmemiş arazisi ve bakir toprakları ile ciddi bir organik tarım ve hayvancılık havzası olma potansiyelini taşımaktadır. Bölgenin Organik Tarım Merkezi olarak ilan edilmesi, bu potansiyelin değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.
- Organik tarım ve hayvancılıkta önleyici sağlık hizmetleri yetersizdir. İlin sınır bölgesinde yer alması nedeniyle hayvan hastalıklarının çabuk bulaşma tehdidine karşı koruyucu hekimlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Barınak koşulları, organik tarım ve hayvancılığa elverişli değildir. Dolayısıyla modern olarak dizayn edilmiş işletme sayılarının artırılması gerekir. Özellikle barınak koşullarının iyileştirilmesini sağlayacak projelerin üretilmesi ve hayata geçirilmesi önem teşkil etmektedir.
- İlde organik tarım ve hayvancılık alanında örgütlenme düzeyi oldukça düşüktür. Sektörde yer alan tüm paydaşların (GTH İl Müdürlüğü-SERKA-Ziraat Odası-Üretici Birlikleri-Üniversite-STK) bir araya geleceği platformların oluşturulması önem arz etmektedir.
- Organik tarım ve hayvancılığa ilişkin kurum/kuruluş, STK, üniversite ve özel sektör arasında işbirliği düzeyi yetersizdir.

- Ek desteklemeler bölgesel farklılıkları gözetmediği için adaletsizlik yaratmaktadır. Bölgenin sahip olduğu coğrafi konum ve koşullar göz önünde bulundurulduğunda üreticinin oldukça dezavantajlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla desteklemeler, bu hususlar dikkate alınarak verilmelidir.
- Kontrol sertifikasyon kuruluşları yetkileri oldukça fazladır. Yetkilerin daraltılması, bu kurumlara olan güvenin yeniden oluşturulması açısından önem arz etmektedir.
- Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarına düzenlenen denetimler yetersizdir. Denetimlerin artırılması, kontrol ve sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılan iş ve işlemlerin yeknesaklığına katkıda bulunacaktır.
- Üreticilerin organik tarım ve hayvancılığa ilişkin düzenli kayıt tutma alışkanlıklarının olmaması kontrol, denetim ve düzenli veri elde etmek için dezavantaj oluşturmaktadır. Bu nedenle çiftçilerin kayıt tutma alışkanlığı edinmelerine yönelik farkındalık sağlayıcı faaliyetler geliştirilmelidir.
- Bölge merkezli bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun olmaması, erişilebilirlik açısından önemli bir dezavantaj yaratmaktadır. İlde üreticilerin erişilebilirliğini artıracak ve işlemlerin daha hızlı yapılmasını sağlayacak bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun kurulması bu açıdan önemlidir.
- İlde organik olarak üretilen ürünlerin pazarlama ve markalaşmasına ilişkin bilinç düzeyi oldukça düşüktür. Üretilen ürünün hedef pazarının neresi olduğu veya satış/pazarlama kanalları ve ağının nasıl oluşturulacağına ilişkin donanım eksikliği mevcuttur.
- Sektöre ilişkin kalifiye personel yetersizdir. Teknik ve deneyimli personelin Bölge’de kalma süresi oldukça kısadır. Yaşanan yoğun kamu çalışanı göçü/sirkülasyonu hizmet kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Kamu personelinin Bölge’de daha uzun süre hizmet vermesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- Çiftçilerin organik tarım ve hayvancılık yapma konusunda bilgi ve tecrübeleri yetersizdir. Bu alanda teorik ve uygulamalı, farkındalık yaratacak eğitimlerin artırılarak yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Mücbir sebepler (mevsim koşulları vb.) nedeniyle organik üretimine devam

edemeyen çiftçinin destekten yoksun bırakılması üretim sürecini kesintiye uğratmaktadır. Bu durumun önüne geçecek yasal düzenlemelerin yapılması önem teşkil etmektedir.

- Ağrı ili tahıl/yem bitkileri üretiminde önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen Bakanlık tarafından sebze ve meyveciliğe de aynı şekilde destek verilmektedir. Desteklerin potansiyel ürün gözetilerek verilmesi, hem desteklerin amacına ulaşması hem de verimlilik açısından önemlidir.
- Üreticiler organik tarım ve hayvancılığa verilen destekler konusunda yeterli düzeyde bilgiye sahip değildir. SERKA, KOSGEB, TKDK gibi kurum ve kuruluşların destek mekanizmalarının ilde tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.
- Organik tarım ve hayvancılık sektörleri genel olarak birbirinden ayrı düşünülmemektedir. Oysaki sektörün birbirini besleyen bir döngü içerisinde yer aldığı göz önünde bulundurularak sektörün bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir.
- İldeki organik tarım ve hayvancılık potansiyelini tanıtıcı, açıklayıcı bilimsel ve akademik çalışmalar yetersizdir. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi bünyesinde kurulan organik tarım bölümü ile Bölge'nin diğer illerindeki üniversitelerde açılacak benzer bölümler ile bu eksikliğin giderileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.
- 25659 Sayılı Organik Tarım Kanunu, www.rega.gov.tr.
- 27676 Sayılı Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, <http://www.mevzuat.gov.tr>, (Erişim tarihi: 04.09.2012)
- Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2012
- Ağrı Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri, 2013
- Ahmet TEKELİ, Organik Hayvancılık ve Önemi, www.zootezni.org.tr, (Erişim tarihi: 13.09.2013)
- Burcu TUNCER, Ruhsar YANMAZ, "Türkiye'de Organik Tarım Eğitimi'nde Son Gelişmeler", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 74.
- Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması Programını Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar, www.rega.gov.tr, (Erişim tarihi: 06.09.2013)
- Çiğdem KARADENİZ, Organik Tarımda Devlet Desteklemeleri, GTHB, 2013
- Dr. Ali Kemal ÖZTÜRK, Bakanlığın Organik Tarım Faaliyetleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, sf. 2.
- Ege İhracatçı Birlikleri, 2013
- Esmâ DENİZ, "Organik Tarım Sektör Raporu", 2009, sf.3, http://www.blacksea-ean.org/dosyalar/BB_sekrap/BB_sekrap-6-38.pdf, (Erişim tarihi: 23.08.2013)
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Organik Tarım Verileri, 2013
- Güneydoğu ve Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar, www.rega.gov.tr.
- http://www.organikTarımda.biz/Organik_Tarımın_Avantajlari.asp, (Erişim tarihi: 02.09.2013)

-
- <http://www.tarim.gov.tr>, (Erişim tarihi: 06.09.2013)
 - İbrahim AK, "Türkiye'de Ekolojik Hayvancılığın Durumu", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 221.
 - İbrahim AK, Türkiye'de Ekolojik Hayvancılık, Türkiye II. Organik Hayvancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, 2013, sf. 22
 - Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ, www.rega.gov.tr.
 - Kürşat DEMİRYÜREK, "Dünya ve Türkiye'de Organik Tarım", HR.Ü.Z.F. Dergisi, 2004, 8 (3/4):63-71, <http://ziraat.harran.edu.tr/zirfakdergi/images/2004Sayi3-4/63-71.pdf>, (Erişim tarihi: 23.08.2013)
 - Mevlüt GÜMÜŞ, "Türkiye'de Organik Tarım", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013.
 - Prof. Dr. Adnan ORAK, Prof. Dr. Murat ALTIN, Organik Tarım, <http://forum.gidagundemi.com/organik-Tarım-pdf-t22896.html>, (Erişim tarihi: 27.08.2013)
 - TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Tarım, 2013
 - Türkiye Organik Tarım 2012-2016 Stratejik Planı, sf. 1, <http://www.Tarım.gov.tr/BUGEM>, (Erişim tarihi: 23.08.2013)
 - Vildan KARAARSLAN, "Organik Tarımda Devlet Destekleri", Türkiye V. Organik Tarım Sempozyumu Bildiriler Kitabı-1, 2013, sf. 398.
 - <http://www.organikkumeler.org>
 - <https://www.fibl.org>

9. EKLER

EK -1: Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

18 Ağustos 2010 ÇARŞAMBA

Resmî Gazete

Sayı : 27676

YÖNETMELİK

Tarım ve Köyşleri Bakanlığından:

**ORGANİK TARIMIN ESASLARI VE UYGULANMASINA
İLİŞKİN YÖNETMELİK
BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM**

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; ekolojik dengenin korunması, organik tarımsal faaliyetlerin yürütülmesi, organik tarımsal üretimin ve pazarlamanın düzenlenmesi, geliştirilmesi, yaygınlaştırılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; her türlü bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi ile kullanılacak girdilerin organik tarım metoduna uygun olarak üretilmesi veya temini, gıda veya yem olarak kullanılan mayalar, orman ve doğal alanlardan organik tarım ilkelerine uygun olarak ürün toplanması, bu ürünlerin işlenmesi, ambalajlanması, etiketlenmesi, depolanması, taşınması, pazarlanması, kontrolü, sertifikalandırılması, denetimi ile cezai hükümlere ilişkin teknik ve idari hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 1/12/2004 tarihli ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Allopati (zıt tedavi yöntemi): Hastalığın zıttı olan maddeyi bünyeye vererek yapılan tedaviyi,
- b) Bakanlık: Tarım ve Köyşleri Bakanlığını,
- c) Biyolojik mücadele: Bitkide zararlı, hastalık ve yabancı otlara karşı diğer canlı organizmaların kullanılmasıyla, zararlı etmenin ekonomik zarar seviyesinin altında tutulabilmesi için yapılan mücadeleyi,
- ç) Biyoteknik yöntemler: Hedeşenen zararlı türlere karşı, tuzak ve tuzak sistemleri, feromonlar, cezbediciler, uzaklaştırıcılar, böcek gelişme düzenleyicileri, beslenmeyi ve yumurtlamayı engelleyiciler kullanılarak yapılan mücadeleyi,
- d) Çalışma izni: Bu Yönetmeliğe göre çalışacak kontrolör, sertifikeler ile yetkilendirilmiş kuruluşlara Bakanlık tarafından verilen izni,
- e) Çiftçi: Mal sahibi, kiracı, yarıcı veya ortakçı olarak devamlı veya en az bir üretim dönemi veya yetiştirme devresinde tarımsal üretim yapan müteşebbisi,
- f) Denetim: Organik tarım faaliyetlerinin, bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılıp yapılmadığını tespit etmek amacıyla, yetkilendirilmiş kuruluşlar, işletmeler ve müteşebbisler ile kontrolör ve sertifikelerin, Bakanlık veya Bakanlık tarafından denetim yetkisi verilen kuruluşlarca yapılan her türlü denetimini,

- g) Fitoterapi: Hastalıklardan korunma ve tedavi amacıyla bitkilerden yararlanmayı,
- ğ) Geçiş süreci: Bu Yönetmelik hükümlerine göre faaliyete başlanmasından, ürünün organik olarak sertifikalandırılmasına kadar geçen dönemi,
- h) Genetik yapısı değiştirilmiş organizma (GDO): Modern biyoteknolojik yöntemler kullanılmak suretiyle gen aktararak elde edilmiş, insan dışındaki canlı organizmayı,
- ı) GDO ve ürünleri: Kısmen veya tamamen GDO' lardan elde edilen, GDO içeren veya GDO' lardan oluşan ürünleri,
- i) Homeopati: Benzerlerinin benzerleri ile tedavisini,
- j) İşletme: Yetkilendirilmiş kuruluşun kontrolü altında, söz konusu kuruluşlarla sözleşme yapılması suretiyle organik ürün üretilen, işlenen, depolanan ve pazarlanan yerleri,
- k) Kanun: Organik Tarım Kanununu,
- l) Kapalı sistem: Karada veya bir gemi üzerinde üretimde kullanılan suyun büyük bir kısmının çeşitli işlemlerden geçirildikten sonra tekrar kullanılarak enerjiye dayalı su ürünleri yetiştiriciliği yapılan tesisi,
- m) Komite: Organik Tarım Komitesini,
- n) Kontrol kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşıncaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,
- o) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşıncaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek ve sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,
- ö) Kontrol: Organik tarım faaliyetlerinin bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılıp yapılmadığının belirlenmesi, düzenli kayıtların tutulması, sonuçların rapor edilmesi, gerek görülmesi halinde ürünün organik niteliğinin laboratuvar analizleri ile test edilmesini,
- p) Kontrolör: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu adına veya kontrol kuruluşu adına, organik tarım faaliyetlerinin her aşamasının ilgili mevzuata göre uygulanmasını kontrol etmek üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişiyi,
- r) Konvansiyonel tarım: Organik tarım faaliyetleri dışındaki tüm tarımsal faaliyetleri,
- s) Konvansiyonel ürün: Konvansiyonel tarım metotları ile üretilmiş ürünü,
- ş) Müteşebbis: Organik tarım faaliyeti yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
- t) Organik girdi: Organik tarım faaliyetlerinde kullanılan materyali,
- u) Organik ürün: Organik tarım faaliyetleri esaslarına uygun olarak üretilmiş ham, yarı mamul veya mamul haldeki sertifikalı ürünü,
- ü) Organik bitkisel üretim: İnsan gıdası, hayvan yemi, bitki besleme, çoğaltım materyali elde edilmesi, hammaddesini tarımdan alan sanayilere organik hammadde temini, tıbbi ve bilimsel amaçlarla her aşaması bu Yönetmeliğe göre üretilen, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetini,
- v) Organik hayvansal üretim: Damızlık hayvan veya sperma kullanılarak hayvan üretilmesi, hayvansal ürünlerden insan gıdası ile hayvan ve bitki besleme ürünleri üretilmesi, hammaddesini tarımdan alan sanayilere ve bilimsel çalışmalara organik hammadde temini, her aşaması bu Yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetini,
- y) Organik su ürünleri üretimi: Denizler, içsular ve çiftliklerde organik tarım metotları kullanılarak balık, deniz yosunu, sünger, yumuşakça, kabuklu ve su memelileri ile bunlardan imal edilen ürünlerden insan gıdası, stok takviyesi ve tarıma dayalı sanayide kullanılacak hammadde temini, sportif, tıbbi ve bilimsel amaçlarla her aşaması bu Yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş kuruluşun denetiminde

kontrol edilen ve sertifikalandırılan üretim faaliyetlerini,

z) Organik Tarım Bilgi Sistemi (OTBİS): Organik tarım yapan müteşebbis, arazi, ürün, hayvansal üretim, su ürünleri üretimi ve sertifika bilgilerinin bulunduğu Bakanlıkça oluşturulan veri tabanını,

aa) Organik tarım faaliyetleri: Toprak, su, bitki, hayvan ve doğal kaynaklar kullanılarak organik ürün veya girdi üretilmesi ya da yetiştirilmesi, doğal alan ve kaynaklardan ürün toplanması, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma, pazarlama, ithalat, ihracat ile ürün veya girdinin tüketiciye ulaşıncaya kadar olan diğer işlemlerini,

bb) Organik tarım metodu: Organik tarım uygulamaları esnasında yapılması gereken bilimsel ve teknik uygulamaların tamamını veya bölümlerin her birini,

cc) Organik ürün etiketi: Organik ürün veya ambalajı üzerinde yer alan, ürünü tanıtan veya içindekini belirten herhangi bir kelime, detay, ticari marka, tescilli marka, paket üzerinde yer alan resim, sembol, doküman, ilan, tabela veya tasma gibi her türlü yazılı ve basılı bilgi ve materyali,

çç) Organik ürün logosu: Bu Yönetmeliğin Ek-10 bölümünde yer alan basılı işaretleri,

dd) Polikültür: Su ürünleri üretimi çerçevesinde, genellikle farklı besin zinciri basamağından gelen iki veya daha fazla türün aynı kültür biriminde yetiştirilmesini,

ee) Sertifika: Bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve organik girdinin mevzuata uygun olduğunu gösteren belgeyi,

ff) Sertifikasyon: Bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, organik ürünün ve girdinin mevzuata uygun olarak belgelendirilmesini,

gg) Sertifikatör: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu adına, kontrolü tamamlanmış ürünün veya girdinin organik olduğunu onaylamak üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişiyi,

ğğ) Sertifikasyon kuruluşu: Tüm kontrolleri tamamlanmış organik ürün veya girdiyi, kontrol kuruluşunun yaptığı kontrol ve bu kontrole ilişkin bilgi ve belgeler ile gerek duyulan hallerde yaptıracağı analizlere dayanarak sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

hh) Stoklama yoğunluğu: Su ürünleri yetiştiriciliğinde, suyun metrekaresi veya metre küpü başına stoklanan canlı ağırlığı veya adedini,

ıı) Topraksız tarım: Bitki köklerinin mineral besinli bir solüsyon içinde olduğu ya da besin solüsyonu eklenmiş perlit, çakıl ya da mineral yün gibi etkisiz bir ortam içinde büyütülmesi yöntemini,

ii) Uygunluk belgesi: Organik sertifikaya sahip olmayan ancak bu Yönetmeliğin Ek-1'inde yer alan Organik Tarımda Kullanılacak Gübreler, Toprak İyileştiriciler ve Besin Maddeleri (Deniz yosunu üretimi dâhil) ile Ek-2'sinde yer alan Bitki Koruma Maddelerinin müteşebbis tarafından kullanılmasının uygun olduğunu gösteren belgeyi,

jj) Üretim birimi: Üretimde kullanılan, arazi parselleri, otlaklar, gezinti alanları, hayvan barınakları, su ürünleri üretim yerleri ve sistemleri, tarımsal ürünler ile hammaddeler ve girdilerin depolanması için kullanılacak tesisleri,

kk) Üretim döngüsü: Su ürünleri yetiştiriciliğinde, yetiştirilen türün yaşam aşamasının en başından ürün alınmasına kadarki yaşam süresini,

ll) Veteriner tıbbi ürün: Hayvana uygulanmak ya da hayvan için kullanılmak amacıyla tüm üretim aşamalarından geçerek kullanıma hazır hâle getirilmiş etkin madde ihtiva eden ürünleri ve veteriner biyolojik ürünlerini,

mm) Veteriner biyolojik ürünleri: Hayvanlarda aktif veya pasif bağışıklık oluşturmak, bağışıklığın seviyesini ölçmek veya hastalık teşhisi için hazırlanmış aşı, serum gibi ürünler ile teşhis kitlerini,

nn) Yenilenebilir kaynaklardan gelen enerji: Rüzgâr, güneş, jeotermal, dalga, gel-git, hidroenerji, atık depolama alanı gazı, kanalizasyon arıtma tesisi gazı ve biyogazları gibi yenilenebilir fosil dışı enerji kaynaklarını,

oo) Yetkilendirilmiş kuruluş: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu, kontrol kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu olarak Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri, ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Organik Tarımın Esasları

BİRİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Faaliyetine Göre Genel Üretim

Organik tarımın genel kuralları

MADDE 5 – (1) Organik tarımın genel kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Bu Yönetmelikte belirtilen kurallara uymak kaydıyla tüm ülke sathında organik tarım metodu uygulanabilir. Müteşebbis, çevresel kirlilik riski bulunan alanlarda bulaşma riskini değerlendirir ve gerekli tedbirleri alır. Alınan tedbirlerin yeterliliğine yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kontroller sırasında karar verilir.

b) Organik tarım faaliyetleri, müteşebbis ile yetkilendirilmiş kuruluş arasında imzalanan sözleşmeye dayalı yürütülür. Bu sözleşme; tarımsal faaliyetin bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılacağını belirleyen yazılı anlaşmayı ifade eder. Yetkilendirilmiş kuruluş sözleşme yaptığı müteşebbisi en geç 45 gün içerisinde veri sistemine kayıt etmek ve Bakanlığa bildirmek zorundadır.

c) Konvansiyonel üretimde kullanılan binalar, alet ve ekipmanlar temizlenip dezenfekte edildikten sonra organik üretimde kullanılır.

ç) Organik tarım faaliyetlerinin tüm aşamaları kayıt altına alınarak izlenebilirlik temin edilir.

d) Kısmen veya tamamen GDO' lardan elde edilen, GDO içeren veya GDO' lardan oluşan gıda, yem, gıda katkı maddesi, bitki koruma ürünleri, gübreler, toprak düzenleyiciler, tohumlar, mikroorganizmalar, hayvan sağlığı için kullanılan ürünler ve hayvanlar organik tarımda kullanılamaz.

e) Gıda ve yem olmayan organik dışı ürünleri kullanan müteşebbisler, satıcıdan tedarik edilen ürünün GDO' lardan ya da GDO' lar tarafından üretilmiş ürünlerden üretilmediğini bu Yönetmeliğin Ek-12' sinde yer alan Satıcı Beyannamesi ile teyit edilmesini sağlamak zorundadır.

f) Tamamen organik üretim yapılmayan çiftlikler, birbirinden açık bir şekilde ayrılmış bölümlere veya su ürünü üretim alanlarına bölünebilirler. Bu alanlarda; hayvancılık yapılıyorsa birbirinden farklı türler bulunur. Su ürünleri üretimi söz konusu ise, üretim alanları arasında fiziksel ayrımın olması kaydıyla aynı türler bulunabilir. Bitkisel üretim söz konusu olduğunda, birbirinden kolayca ayrılabilen çeşitler bulunmalıdır.

g) Bir çiftliğin bütün bölümlerinin organik üretim için kullanılmadığı yerlerde, müteşebbis organik birimler için kullanılan araziye, organik birimler tarafından üretilen hayvanları ve ürünleri, organik olmayan birimler için kullanılan ya da bunlar tarafından üretilen ürünlerden ayırır ve bu ayrımı gösterecek kayıtları düzgün bir şekilde tutar.

ğ) Organik tarımda yenilenemez kaynakların ve çiftlik dışı girdilerin kullanımı minimum düzeyde tutulur.

h) Bitkisel ve hayvansal orijinli ürünlerin ve atıkların tarımsal faaliyette girdi olarak kullanmak üzere geri dönüştürülmesi sağlanır.

ı) Organik tarımsal üretim ile ilgili kararlarda yerel ve bölgesel ekolojik dengenin dikkate alınması gerekir.

Organik tarıma başlama

MADDE 6 – (1) Organik tarıma başlama kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna veya kontrol kuruluşuna başvurur. Aşağıda yer alan bilgi ve belgelerin tamamlanmasını müteakip sözleşme imzalanır.

1) Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarası, yabancı gerçek kişilerde ise yabancı kimlik numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,

2) İşletmenin yeri ve konumu,

3) Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki,

4) Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeler,

5) Gıda işleyen işyeri ise Çalışma İzni ve Gıda Sicili Belgesi,

6) Su ürünleri yetiştiriciliği için Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi ve/veya Su Ürünleri Kuluçkahane Belgesi.

b) Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, başvurduğu yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapar. Müteşebbis, organik tarım faaliyetini bireysel olarak yapabildiği gibi, üretici grubu ile de yapabilir. Müteşebbis organik tarım faaliyetini üretici grubu ile yapıyorsa, her üretici ile sözleşme imzalamak zorundadır. Bu durumda, müteşebbis üretici grubu adına yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapar. Bu üretici grubu içinde yer alan çiftçi müteşebbis olarak değerlendirilir ve bir kod verilerek kayıt altına alınır. Müteşebbis; aracı tüccar, depolama, işleme ve benzeri fason hizmetleri yaptırdığı gerçek ve tüzel kişi ile de sözleşme yapar. Bu fason üretim yapan işletmelerde organik tarım kontrol sistemine dâhildir.

c) Yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme imzalamış olan orman ve doğal alanlardan ürün toplayacak müteşebbis, ürün toplamadan önce, bu alanların mülkiyetinin veya kullanma hakkının ait olduğu makamdan yazılı izin alır.

ç) Su ürünleri üretimi yapacak müteşebbis Bakanlıktan yetiştiricilik için izin alır. Bakanlıktan yetiştiricilik izni alan müteşebbisler organik su ürünleri üretimi yapabilir. Organik su ürünleri üretimi yapacak müteşebbis, kamuya ait alanda üretim yapacaksa, ilgili kurumdan alınacak yazılı izin ile yetkilendirilmiş kuruluşa başvurarak sözleşme imzalar.

d) Yetkilendirilmiş kuruluş, her bir üretim aşaması için, ayrı ayrı sözleşme yapabileceği gibi, her faaliyeti ayrı ayrı belirtmek kaydıyla tek bir sözleşme de yapabilir. Yetkilendirilmiş kuruluş, müteşebbise ister bağımsız, ister üretici grubu dâhilinde olsun, Bakanlıkça hazırlanacak ve yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilecek kodlama sistemine göre, bir kod numarası verir.

Geçiş süreci ile ilgili işlemler

MADDE 7 – (1) Organik tarımda geçiş süreci ile ilgili kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik tarım faaliyeti yapılan alanlar, hayvanlar, arılar ve su ürünleri geçiş sürecine alınır. Bitkisel üretimde organik tarıma başlanmasından on iki ay sonra elde edilen ürünler geçiş süreci ürünü olarak değerlendirilir. Geçiş süreci ürünü, "Organik tarım geçiş süreci ürünüdür" etiketiyle pazarlanır. Geçiş sürecinde bulunan hayvanlardan elde edilen ürünlerin reklam ve etiketlerinde organik tarımı çağrıştıran ifadeler kullanılamaz.

b) Organik tarım geçiş süreci kapsamında bu Yönetmelikteki tüm kurallar uygulanır.

c) Kısmen organik tarım yapılan ya da organik tarıma geçiş sürecinde bulunan bir çiftlik ya da üretim biriminde, çiftçi organik olarak üretilen ürünler ile geçiş süreci ürünleri ve hayvanları birbirinden ayırt edilebilecek şekilde tutar ve bu ayrımı gösterecek kayıtlara sahip olur.

İKİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Metoduyla Bitkisel Üretim, Mantar ve Maya Üretimi

Organik bitkisel üretim kuralları

MADDE 8 – (1) Organik bitkisel üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik bitkisel üretimde toprağın biyoçeşitliliğini geliştiren, toprağın organik maddesini koruyan veya artıran, toprağı sıkıştırmayan ve erozyonu engelleyen toprak işleme teknikleri kullanılır. Organik tarımda kullanılan üretim teknikleri çevre kirliliğini engellemeli veya minimuma indirmelidir.

b) Organik olarak değerlendirilecek bitkisel ürünler için, tek yıllık bitkilerde ekim tarihinden itibaren en az iki yıl, mera ve yem bitkilerinde yem olarak kullanılmasından önce en az iki yıl, çok yıllık bitkilerde ise ilk organik ürün hasadından önce üç yıllık geçiş sürecinin uygulanması gerekir. Geçiş sürecinde bitkisel üretim için ilgili üretim alanında bu Yönetmelik ile yasaklanmış girdinin kullanıldığı en son tarih temel alınır.

c) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu; arazinin önceki yıllardaki kullanım durumu, yapılan uygulamalar, bölgedeki genel durum ve yetiştirilen ürünler, risk durumları, konu ile ilgili müteşebbis kayıtları ve raporlarının incelenmesi neticesinde geçiş sürecini uzatabilir ya da kısaltabilir. Müteşebbis tarafından organik tarım yapılacak alan bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 bölümlerinde yer alan girdiler dışındaki girdilerin geriye dönük olarak en az üç yıl kullanılmadığını resmi kurum ve kuruluşlardan alınacak belge ile belgelendirilmesi halinde yetkilendirilmiş kuruluş tarafından geçiş süreci maksimum bir yıl kısaltılabilir. Geçiş süreci, tek yıllık bitkilerde 12 ay, çok yıllık bitkilerde 24 aydan daha az uygulanamaz.

ç) Bir işletmede, organik tarım metodu ile üretilen ürün ile aynı tür ve çeşitten olan ya da bu ürünlerden kolaylıkla ayırt edilemeyen konvansiyonel ürünler bir arada üretilemez. Ancak;

1) Çok yıllık bitkilerin üretilmesi durumunda;

Müteşebbisin, işletmenin tamamını en geç beş yıllık plan dâhilinde organik üretime geçireceğini taahhütte bulunması,

Her birimden hasat edilen ürünlerin ayrı ayrı yerlerde tutulmasını sağlayacak önlemlerin alınması,

Yetkilendirilmiş kuruluşun, ürünlerden her birinin hasadından en az 48 saat önce haberdar edilmesi,

Müteşebbisin, hasadın tamamlanmasından hemen sonra, elde edilen ürünlerin kesin miktarı ile ayırt edici özellikleri konusunda yetkilendirilmiş kuruluşu bilgilendirmesi ve bu ürünlerin diğerlerinden ayrı tutulması için gerekli önlemlerin alındığını teyit etmesi hallerinde,

bu alt bendin birinci paragrafında belirtilen geçiş dönemi planı ve müteşebbis tarafından taahhüt edilen önlemler yetkilendirilmiş kuruluş tarafından onaylanır ve geçiş planı her yıl teyit edilir.

2) Tarımsal araştırma yapılması düşünülen alanlar, resmi eğitime yönelik kullanılan alanlar ile tohum, vegetatif üretim materyalleri ve transplantasyon materyallerinin üretileceği durumlarda (1) numaralı alt bendin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci paragrafında yer alan koşulların karşılanması durumunda,

3) Otlakların otlama amacıyla kullanılması durumunda.

Yukarıda belirtilen durumlarda, aynı ürünün organik ve konvansiyonel üretiminin aynı işletmede yapılmasına izin verilir.

d) Bitkisel üretimde bina ve tesislerin temizliği ve dezenfeksiyonu için ülkemiz tarımsal üretiminde genel olarak bu amaçla kullanımına izin verilen girdiler kullanılır.

e) Organik tarımda, topraksız tarıma izin verilmez.

Toprak koruma, hazırlama ve gübreleme

MADDE 9 – (1) Organik tarımda toprak verimliliği, sürdürülebilirliği, biyoçeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi, toprak erozyonu ve sıkışmasının önlenmesi ve toprak ekosistemi aracılığıyla bitkilerin beslenmesi esastır. Organik bitkisel üretimde toprak koruma, hazırlama ve gübreleme kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Yetkilendirilmiş kuruluşça yapılan kontrollerde, müteşebbis tarafından arazide yeterli toprak koruma tedbirlerinin alınıp alınmadığına karar verilir.

b) Organik bitkisel üretimde, gereksiz ve toprakta erozyona neden olacak şekilde toprak işleme yapılamaz.

c) Toprağın verimliliği ve biyolojik aktivitesi aşağıda belirtilen yöntemlerle sağlanır.

1) Çok yıllık ekim nöbeti programı içerisinde baklagil ve derin köklü bitkilerin yetiştirilmesi sağlanır veya yeşil gübreleme yapılır.

2) Organik üretimden gelen hayvan gübresi ya da organik materyallerin tercihen her ikisinin de kompost edilmiş olarak kullanılmasına izin verilir. Tarımsal kaynaklı azotun su kirliliğine neden olmasını önlemek amacıyla, organik bitkisel üretimde kullanılacak toplam hayvan gübresi miktarı 170 kg/N/ha/yılı geçemez. Bu limit sadece; çiftlik gübresi, kurutulmuş çiftlik gübresi, kurutulmuş kanatlı gübresi, kompost edilmiş hayvan dışkısı, kanatlı gübresi dâhil, kompost edilmiş çiftlik gübresi ve sıvı hayvan dışkısı kullanımında uygulanır.

3) Biyodinamik preparatların kullanımına izin verilir.

4) Kimyasal yöntemlerle elde edilmiş azotlu gübreler kullanılamaz.

ç) Organik bitkisel üretim yapılacak alanlarda, (c) bendindeki önlemlere rağmen yeterli toprak verimliliği ve biyolojik aktivitenin sağlanamaması halinde, bu Yönetmeliğin Ek-1’inde yer alan Organik Tarımda Kullanılacak Gübreler, Toprak İyileştiriciler ve Besin Maddeleri kullanılır. Bu kapsamda ürün kullanılmasının gerekli olduğuna dair kayıtların müteşebbis tarafından tutulması gerekir.

d) Kompost aktivasyonu için, genetiği değiştirilmemiş uygun bitki bazlı preparatlar veya mikroorganizma preparatları kullanılır.

e) Toprak koşulları ile topraktaki veya bitkideki besin maddelerinin yararlılığının artırılması için ülkemiz tarımsal üretiminde genel olarak kullanımına izin verilen genetiği değiştirilmemiş mikroorganizma preparatları kullanılır.

f) Organik gübre ve toprak iyileştiricilerin üretimi ve ithalatı için Bakanlıktan izin alınır. Bu izinlerden sonra, organik tarımda kullanılacak organik gübre ve toprak iyileştiricileri için yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygunluk belgesi veya sertifika verilir.

Ekim ve dikim

MADDE 10 – (1) Organik bitkisel üretimde ekim ve dikim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik tarımsal çoğaltım materyallerinin özellikleri aşağıdaki şekilde olmalıdır.

1) Tohum; genetik olarak yapısı değiştirilmemiş, döllenmiş hücre çekirdeği içindeki DNA dizimine dışarıdan müdahale edilmemiş, sentetik pestisitler, radyasyon veya mikrodalga ile muamele görmemiş biyolojik özellikte ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş olmalıdır.

2) Fide; organik tohum veya ana bitkiden elde edilmiş ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş olmalıdır.

3) Fidan ve anaç; organik materyallerden elde edilmiş ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş olmalıdır.

b) Tohum ve vejetatif çoğaltım materyali üretiminin haricinde, organik bitkisel üretimde kullanılacak tohum ve çoğaltım materyalleri organik tarım metoduyla üretilmiş olmalıdır. Bu amaçla kulla-

nılacak materyalin tohum olması halinde ana bitki, çoğaltım materyali olmasında ise ebeveyn bitki en az bir nesil, çok yıllık bitki olması halinde ise iki üretim sezonu süresince bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmiş olmalıdır.

c) Organik tohum ve vejetatif çoğaltım materyalinin piyasada bulunmaması halinde, aşağıda belirtilen kurallara uymak koşulu ile fide dışında organik üretim metoduyla elde edilemeyen tohum ve vejetatif çoğaltım materyallerinin kullanımına izin verilir. Bu amaçla;

1) Öncelikle organik tarıma geçiş sürecindeki üretim biriminden alınmış tohum veya vejetatif çoğaltım materyali kullanımına izin verilir.

2) Tohum veya vejetatif çoğaltım materyalinin organik veya geçiş sürecindeki üretim biriminden sağlanmasının mümkün olmadığı hallerde; konvansiyonel tohum ya da vejetatif çoğaltım materyalinin kullanımına izin verilir.

3) Konvansiyonel tohum ya da tohumluk patatesin kullanılacağı alanlarda Devlet tarafından zirai karantina amaçlı kimyasal uygulama zorunluluğu yoksa bu Yönetmeliğin Ek-2' sinde yer alan ürünler dışında bitki koruma ürünleri ile muamele edilmemiş konvansiyonel tohum ya da tohumluk patates kullanılır.

4) İzinler ürünün ekiminden önce verilir.

5) İzinler yalnızca bir defalık ve bir mevsim için verilir. İzini veren yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilen tohum ve tohumluk patates miktarları kaydedilir.

6) Müteşebbis tarafından organik tohum veya tohumluk patatesin ülke içerisinde yeterli miktarda bulunmadığı belgelendirilir.

ç) Organik tarımda GDO'lu çoğaltım materyalleri kullanılamaz.

Bitki koruma

MADDE 11 – (1) Organik üretimde bitki koruma kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Hastalık, zararlı ve yabancı otların mücadelesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

1) Hastalık ve zararlılara dayanıklı tür ve çeşit seçimi yapılır.

2) Uygun ekim nöbeti hazırlanır.

3) Uygun toprak işleme yöntemleri uygulanır.

4) Kültürel, biyolojik ve biyoteknik mücadele metotları uygulanır.

b) Bitki hastalık, zararlıları ve nematodlar ile yabancı otlara karşı yukarıda belirtilen hususların uygulanmaması veya yetersiz kalması halinde bu Yönetmeliğin Ek-2 bölümünde belirtilen girdiler kullanılır. Bu kapsamda ürün kullanılmasının gerekli olduğuna dair belgelerin kaydının müteşebbis tarafından tutulması gerekir.

c) Tuzak ve yayıcılar kullanılan ürünler için, feromon yayıcılar hariç, tuzak ve/veya yayıcılar bu maddelerin doğaya salınmasını ve yetiştirilen ürünle temasını engelleyecek şekilde olur. Tuzaklar kullanıldıktan sonra toplanır ve imha edilir.

ç) Organik tarımda kullanılmasına izin verilen pestisit ve benzeri maddelerin ruhsatlandırılmasında 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri geçerlidir.

d) Organik tarımda hastalık, zararlı, nematod ve yabancı ot mücadelesinde kullanılacak girdilerin üretimi ve ithalatı için Bakanlıktan izin alındıktan sonra bu girdilere, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygunluk belgesi veya sertifika verilir.

Sulama

MADDE 12 – (1) Organik bitkisel üretim sulama kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Sanayi ve şehir atık suları ile drenaj sisteminden elde edilen drenaj suları organik tarımda

kullanılmaz, gerekli hallerde suyun uygunluğuna yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılacak kontrollerde karar verilir.

- b) Sulama suyu çevre kirliliğine yol açmamalıdır.
- c) Sulama, toprak yapısında bozulmaya ve erozyona yol açmamalıdır.

Hasat

MADDE 13 – (1) Organik bitkisel üretimde hasat kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik ürünlerin hasadında kullanılan teknik araç ve gereçlerin ekolojik tahribat ve kirlilik oluşturmaması gerekir.

b) Elle toplama materyalleri ürünün organikliğini bozmayacak yapıda olmalıdır. Toplama materyalleri hijyenik olmalıdır.

c) Müteşebbislerin organik olmayan ürünlerle olası karışma ve değişmelere karşı gerekli önlemleri almaları ve organik ürünlerin tanımlanmasını sağlamaları durumunda, organik ve organik olmayan ürünleri aynı zamanda hasat edebilirler. Müteşebbis ürünlerin hasat günleri, saatleri, devreleri, kabul tarih ve zaman bilgilerine ait kayıtları tutar ve yetkilendirilmiş kuruluşa verir.

ç) Ormanlar, doğal alanlar ve tarımsal alanlarda doğal olarak yetişen yenilebilir bitki ve kısımlarının toplanmasında aşağıdaki hususlara uyulur.

1) Toplama alanı, toplama işleminin üç yıl öncesine kadar bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2' sinde yer alan ürünler dışındaki ürünlerle muamele edilmemiş olmalıdır.

2) Toplama alanı son iki yıl içinde yangın geçirmemiş olmalıdır.

3) Toplama alanındaki doğal yaşam dengesinin ve türlerin korunması sağlanır.

4) Doğadan toplanan ürünlerde geçiş süreci uygulanmaz.

Organik mantar üretimi

MADDE 14 – (1) Organik mantar üretiminde; kompost yapımında aşağıdaki bileşenleri içeren karışımlar kullanılır.

a) Bu Yönetmeliğin Ek-1 bölümünde yer alan organik tarım metoduyla üretim yapılan işletmeden gelen çiftlik gübresi ve hayvan dışkısı, söz konusu gübrelerin bulunmadığı durumlarda ise, kompostlamadan önceki kaplama materyali ve su hariç toplam içeriğin % 25' ini geçmeyecek oranda bu kısımdaki gerekleri karşılayan çiftlik gübresi ve hayvan dışkısı,

b) Organik üretim metoduna göre üretim yapılan arazilerden elde edilen saman benzeri tarımsal kaynaklı ürünler,

c) Kimyasal olarak muamele görmemiş torf,

ç) Kesildikten sonra kimyasal muamele görmemiş odun,

d) Doğal yapısındaki toprak ve sulama suyu özelliğindeki su,

e) Bu Yönetmeliğin Ek-1 bölümünde kullanımına izin verilen mineral maddeler.

Organik maya üretimi

MADDE 15 – (1) Organik maya üretiminde aşağıdaki kurallara uyulur.

a) Organik maya üretimi, imalatı ve formülasyonunda; gıdaların işlenmesinde kullanılan mikroorganizmalar, enzimler, içme suyu ve tuz (sodyum klorit ve potasyum klorit) kullanılır. Diğer ürün ve maddeler ancak bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmiş ve onaylanmışsa kullanılabilir.

b) Organik maya organik gıda ve yem içinde, organik olmayan maya ile birlikte bulunmamalıdır. Müteşebbis organik üretimden maya özütü veya otolizat elde edemediği durumlarda, organik maya üretimi için substrata %5'e kadar (kuru madde olarak) organik olmayan maya özütü veya otolizat ilave edilmesine müsaade edilir.

(2) Organik maya üretiminde bu Yönetmeliğin Ek-8'inin 3 üncü bölümünde yer alan maya ve maya ürünlerinin üretilmesi için yardımcı maddeler, normalde gıdaların işlenmesinde kullanılan mikroorganizma ve enzim preparatları ile içme suyu ve tuz kullanılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Organik Tarım Metoduyla Hayvansal Üretim

Organik hayvansal üretim kuralları

MADDE 16 – (1) Organik hayvansal üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Damızlık veya üretime yönelik organik hayvancılıkta, çevre koşullarına adaptasyon kabiliyeti yüksek olan ve hastalıklara dayanıklı ırklar seçilir. Bunun için o bölgeye adapte olmuş yerli ırklar ve melezlerine öncelik verilir.

b) Organik işletmelerden getirilen ve tamamen organik yemlerle beslenen, genetik yapısı değiştirilmemiş, çevreye, iklim koşullarına ve hastalıklara dayanıklı hayvanlar damızlık olarak kullanılır.

c) Organik hayvan yetiştiriciliğinde tabii tohumlama esastır. Damızlık hayvanlardan tamamen doğal yöntemlerle elde edilen, saklanan ve kullanılan sperma ile suni tohumlama yapılabilir. Embriyo transferi yapılamaz.

ç) Hayvanlar, meralara veya açık hava gezinti alanlarına veya açık alanlara erişebilmelidir. Meralarda ve açık alanlarda birim alan başına düşen hayvan sayısı, üretim birimindeki bitkisel üretime yeterli hayvan gübresi sağlayabilecek şekilde sınırlı olmalıdır. Hayvan yoğunluğu yayılan azot miktarı bakımından, kullanılan tarımsal alanda 170 kg/N/ha /yıl'ı aşamayacak sayıda belirlenir. Bu miktar aşıldığında, müteşebbisin aynı bölgede başka bir alan edinmesi veya yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi dâhilinde komşu işletmelerden bu olanağı sağlaması gereklidir. Yetkilendirilmiş kuruluş çevre koruma maksadıyla hayvan yoğunluğunu azaltabilir.

d) Aynı üretim biriminde bulunan tüm hayvanlar, bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir. Ancak, konvansiyonel olarak yetiştirilen hayvanlar, yetiştirildikleri barınakların ve arazilerin organik olarak yetiştirme yapılan birimlerden açıkça ayrı olması ve ayrı türlerin bulunması şartıyla aynı işletmede bulunabilirler.

e) Aşağıdaki koşulların sağlanması halinde organik yetiştirilen hayvanlar, konvansiyonel yetiştirilen hayvanlarla ortak alanlarda otlatılabilir.

1) Alanlar, en az üç yıl bu Yönetmelikte izin verilmeyen ürünlerle muamele görmemiş olmalıdır.

2) Konvansiyonel olarak yetiştirilmiş aynı tür hayvanlar, organik olarak yetiştirilen hayvanlar ile aynı anda merada olmamalıdır.

3) Organik hayvansal ürünlerin, konvansiyonel ürünlerden ayırt edilememesi durumunda bu ürünler organik olarak değerlendirilemez.

f) Bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yetiştirilen hayvanlar aşağıdaki hususların bulunması şartıyla konvansiyonel yetiştirilen hayvanlarla farklı zamanlarda ortak arazilerde otlatılabilir.

1) Araziler geçiş sürecini tamamlamış olmalıdır.

2) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmemiş hayvanlar, ekstansif üretimden gelmiş olmalıdır.

3) Organik hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen ürünler; ortak arazileri kullanan ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmeyen hayvanlarla aynı anda otlatılmadıkları, bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunca onaylanmadıkça organik olarak kabul edilemez.

g) Organik yem bitkileri üretimi yapılacak arazi, aşağıdaki hükümlere göre geçiş sürecine alınır;

1) Organik hayvansal üretim yapılacak arazi ve otlaklar iki yıllık geçiş sürecine alınır.

2) Otobur olmayan hayvanlar tarafından kullanılan otlaklar, açık barınaklar ve gezinti alanları için geçiş süresi bir yıla indirilir. Söz konusu araziler bu Yönetmelik ekinde izin verilen ürünlerden başka ürünlerle işlem görmediyse geçiş süresi yetkilendirilmiş kuruluşlarca 6 aya indirilir.

3) Bu fıkranın (f) bendi ile 17 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi istisna olarak hayvansal üretim birimi, mera ve yem üretimi için kullanılan araziler ile birlikte işletmenin tamamının eş zamanlı olarak organik üretime geçirilmesi söz konusu olduğunda aşağıdaki koşulların sağlanması kaydıyla geçiş süreci 24 aya indirilebilir. Bu istisna işletmenin mevcut olan hayvanlarına, yavrularına ve geçiş süreci başlamadan önce aynı zamanda yem üretimi için kullanılan araziler ve meralar için uygulanır. Hayvanlar üretim biriminden elde edilen ürünler ile beslenmelidir.

ğ) Hayvansal üretimde geçiş süreci;

1) Et üretiminde; büyükbaş hayvanlar için 12 ay, küçükbaş hayvanlar ve domuzlar için 6 aydır. Ancak organik süt sığırcılığı işletmelerinde sürüden et amaçlı ayrılacak hayvanlar için bu süre yaşam süresinin 3/4'ü dür.

2) Süt üretimi için yetiştirilen hayvanlar için 6 aydır.

3) Et üretimine yönelik kanatlılarda, 3 günlük yaştan büyük olmamak kaydıyla 10 hafta, yumurta üretimine yönelik kanatlılarda ise 6 haftadır.

h) Entansif üretimde kullanılan bazı damızlık veya ırklara ilişkin özel hastalık ve sağlık problemleri olmayanlar damızlık olarak kullanılır.

ı) Bir sürü ilk kez oluşturulurken organik olarak yetiştirilmiş hayvanlar yeterli sayıda olmadığına, konvansiyonel yetiştirilmiş hayvanlar aşağıdaki hususlara uyulmak şartıyla organik hayvancılıkta kullanılır:

1) Etlik piliçler geldikleri çiftlikten ayrıldıklarında 3 günlük yaştan büyük olamaz.

2) Buzağular ve taylar süttten kesilir kesilmez bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir ve her koşulda 6 aylıktan küçük olur.

3) Kuzular ve oğlaklar süttten kesilir kesilmez bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilir ve 60 günden büyük olmamalıdır.

4) Domuz yavruları süttten kesildikleri andan itibaren bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmiş olmalı ve 35 kg'dan az olmalıdır. Dişi domuzlar, gebeliğin son dönemi ve emzirme dönemi haricinde grup içinde tutulur. Domuz yavruları düz gezinti alanlarında ve kafeslerde tutulamazlar. Domuzların gezinti alanlarında kendine özgü davranışları sürdürmelerine izin verilir. Eşelenmeleri için farklı substratlar kullanılabilir.

5) Yetkilendirilmiş kuruluşun onayına tabi olarak, hayvansal üretim biriminde var olan bu Yönetmeliğin kuralları ile uyuşmayan hayvanlar öngörülen geçiş süreleri uygulanmak koşuluyla organik üretime geçiş yapar.

i) Organik sığır besisi yapılan işletmede yeniden sürü tesis edilirken; öncelikle organik hayvancılık işletmelerinden, bulunamaması halinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun şartlardaki besi danaları konvansiyonel hayvancılık yapılan işletmelerden getirilir.

j) Sürünün büyütülmesi ve/veya sürünün yenilenmesi için organik olarak üretilen hayvanların bulunamaması halinde her yıl yetişkin büyükbaş hayvanların maksimum % 10'u, domuz ve küçükbaş hayvanların maksimum % 20'si dişi olarak, yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile konvansiyonel hayvancılık yapılan işletmelerden getirilebilir. Bu oranlar aşağıdaki durumlarda yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile sürünün % 40'ı oranında artırılabilir;

1) Müteşebbisin yazılı taahhüdü ile sürü büyüklüğünün artırılmasının garanti edilmesi halinde,

2) İrk değiştiriliyorsa,

3) Yeni bir hayvansal üretim geliştiriliyorsa,

4) Çiftlikteki hayvan ırkı yok olma tehlikesi altındaysa,

5) Sağlık ya da afet nedenleriyle yüksek hayvan ölümleri oluyorsa,

k) (j) bendinde belirtilen yüzdeler 10 adetten az büyükbaş hayvan veya 5 adetten az küçükbaş ve domuz bulunan küçük işletmelerde uygulanmaz. Bu birimlerde yukarıda belirtilen yenileme işlemleri yılda azami 1 hayvan ile sınırlıdır.

l) Damızlık erkekler, sonradan bu Yönetmelik hükümlerine göre yetiştirilmesi ve beslenmesi şartı ile organik olmayan işletmelerden getirilebilir.

m) Organik hayvan yetiştiriciliği ve hayvansal üretim yapan işletmeler, hayvanların giriş ve çıkışı ile tüm tedavi uygulamalarıyla ilgili düzenli kayıtları tutar.

Organik hayvansal üretimde yem temini ve hayvan besleme

MADDE 17 – (1) Organik hayvansal üretimde yem temini ve hayvan besleme kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Pet hayvanı ve kürk hayvanı dışında, organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanlar organik olarak üretilmiş kaba ve kesif yemlerle beslenir.

b) Farklı gelişim evrelerindeki organik beslemede ihtiyaçları karşılanırken, üretim artışı yanında kaliteli üretim sağlanır. Hayvanların zorlama ile beslenmesi yasaktır.

c) Hayvanlar, öncelikle yetiştirildikleri işletmeden sağlanan organik yemlerle, mümkün olması halinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun hareket eden diğer işletmelerden sağlanan ve bu Yönetmeliğin Ek-5 bölümünde verilen yemlerle beslenir.

ç) Ortalama olarak rasyon kuru maddesinin % 30 kadarı, geçiş süreci maddeleri içerebilir. Geçiş sürecindeki yem maddeleri hayvanların yetiştirildiği işletmeden temin ediliyorsa bu oran % 60'a kadar çıkarılabilir.

d) Yavruların beslenmesi öncelikle ana sütüyle sağlanır. Bunun mümkün olmaması halinde yavrular aynı sürüden elde edilen sütlerle beslenir. Türlerle bağlı olarak yavruların süt ile beslenmeleri gereken asgari süre; büyükbaş hayvanlarda ve taylarda 90 gün, küçükbaş hayvanlarda 45 gün ve domuzlarda 40 gündür.

e) Yetiştirme sistemi; yılın değişik dönemlerinde hayvanların otlaklara ulaşabilmelerine imkân sağlar. Ruminant rasyonlarında; silaj ve taze kuru ot gibi kaba yemler rasyon kuru maddesinde en az % 60 oranında olmalıdır. Bununla birlikte, yetkilendirilmiş kuruluş, süt üretimine yönelik hayvanlarda laktasyonun başlarında azami 3 aylık bir süre için bu oranın % 50'ye indirilmesine izin verebilir.

f) Yetiştiricinin yemlerini yalnızca organik üretimden sağlayamaması durumunda, konvansiyonel yem maddelerinin sınırlı oranda kullanılmasına izin verilir.

g) Doğal afetler nedeniyle yem üretiminin azalması halinde, afet bölgesinde kısa bir süre için Bakanlığın belirleyeceği oranda konvansiyonel yem maddelerinin hayvan beslenmesinde kullanımına izin verilir.

ğ) Domuz ve kanatlı rasyonlarına kaba yem, taze veya kuru ot veya silaj eklenir.

h) Yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-5'indeki ürünler, silaj yapımında katkı ve işleme maddesi olarak kullanılır.

ı) Bu Yönetmeliğin Ek-5'inin 1 inci bölümünde yer alan bitkisel kökenli organik olmayan yem maddeleri hayvan beslemede kullanılır.

i) Hayvansal kaynaklı yem maddeleri, yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-5'inin 2 nci bölümünde yer alıyorsa kullanılır.

j) Bu Yönetmeliğin Ek-5'inin 3 üncü bölümünde yer alan mineral kökenli yem maddeleri ve bu Yönetmeliğin Ek-6'sının 1 inci bölümünde yer alan vitaminler ve iz elementler kullanılır.

k) Enzimler, koruyucular, mikroorganizmalar, bağlayıcılar, topaklanma önleyiciler, antioksidanlar, silaj katkı maddeleri, hayvan beslemede kullanılan ürünler ve yem işlemede yardımcı maddeler, bu Yönetmeliğin Ek-6 bölümünde yer alıyorsa kullanılır.

l) Antibiyotikler, koksidiyostatikler, tıbbi ürünler ile büyümeyi veya üretimi artırıcı diğer maddeler hayvan beslenmesinde kullanılamaz.

m) Yem maddeleri, yem katkı maddeleri, yem işlemeye mahsus yardımcı maddeler ve hayvan beslenmesinde kullanılan ürünler; genetiği değiştirilmiş organizmalar veya bunlardan elde edilmiş ürünler kullanılarak üretilmez.

n) Organik olarak üretilmiş veya işlenmiş yemlerde aranan şartlar şunlardır:

1) Konvansiyonel yem ile organik yem aynı fabrikada aynı hatta işlenemez.

2) Ürünlerin bileşiminde yer alan maddeler ya da bu ürünlerin hazırlanmasında kullanılan başka herhangi bir madde iyonlaştırıcı radyasyon-ışınlama içeren uygulamalardan geçmemiş olmalıdır.

3) Organik yemler mutlaka etiketlenir. Etiket üzerinde;

Yemin organik miktarı kuru madde üzerinden belirtilir.

Organik üretim metoduyla elde edilen yem materyalinin yüzdesi yazılır.

Geçiş dönemi ürünlerinden elde edilen yem materyallerinin yüzdesi yazılır.

Tarımsal kökenli yem maddelerinin toplam yüzdesi belirtilir.

Yetkilendirilmiş kuruluşun ismi bulunur.

4) Organik olarak üretilen yemler ile konvansiyonel olarak üretilen yemler fiziksel olarak ayrı yerlerde tutulur ve depolanır.

5) Organik yem hazırlamada kullanılan donanım, konvansiyonel yem hazırlamada kullanılan her türlü donanımdan ayrılır.

6) Konvansiyonel yem hazırlama ünitelerinde aynı hatta hem konvansiyonel hem de organik yem hazırlanamaz. Ancak yem hazırlama ünitesinde yem hazırlamaya başlamadan önce bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 1 inci bölümünde verilen maddelerle yem hazırlama ünitesinin temizliğinin yapılması şartıyla konvansiyonel yem hazırlama ünitelerinde organik yem hazırlanır.

o) Organik olarak üretilmiş yemler ya da bunlardan elde edilmiş ürünler konvansiyonel üretilmiş yemlerle karışmaya ve bulaşmaya meydan vermeyecek biçimde bir arada nakledilebilir. Yemlerin nakledileceği araçlar bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 1 inci bölümünde verilen maddelerle temizlenir. Nakil esnasındaki ürün miktarı ile teslimattaki ürün miktarının kayıt altına alınması gerekir.

ö) 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu ve diğer ilgili mevzuata göre, yem fabrikalarında organik olarak üretilen yemler için rasyona giren hammaddelerin yetkilendirilmiş kuruluşça verilen organik ürün sertifikasını aldıktan sonra rasyon formülleri Bakanlıkça tescil edilir. Ancak bu işlemden sonra yetkilendirilmiş kuruluş kontrolünde yem fabrikalarında organik yem üretimine geçilir.

p) Yetkilendirilmiş kuruluş, aynı türden organik ve organik olmayan hayvanlar üzerine bir tarımsal araştırma yürütülmesi ya da resmi bir eğitim faaliyetinin yapılmasında aşağıda belirtilen koşulların sağlanması halinde işletmelere paralel üretim izni verilir.

1) Her üniteye hayvanlar, hayvansal ürünler, gübreler ve yemler arasındaki ayrımın iyi yapıldığını garanti edecek şekilde uygun önlemler alınır ve bunlar önceden yetkilendirilmiş kuruluşa bildirilir.

2) Müteşebbis, hayvanların ya da hayvansal ürünlerin dağıtımını veya satışı söz konusu olduğunda yetkilendirilmiş kuruluşu önceden bilgilendirir.

3) Müteşebbis, üretim biriminde üretilen ürünlerin kesin miktarlarını, ürünlerin ayrımını sağlayacak özellikleri, ürünlerin ayırt edilmesi için alınan önlemleri yetkilendirilmiş kuruluşa bildirir.

r) Organik yem işlenmesi ya da depolanmasında doğal aromaların eklenmesi dışında, kaybolan özellikleri yeniden oluşturan, işlem sırasındaki ihmalin sonuçlarını düzelten ya da bu ürünlerin gerçek doğası hakkında yanlışlara neden olabilecek madde ve teknikler kullanılmaz.

Hayvan sağlığı ve veteriner müdahalesi

MADDE 18 – (1) Organik hayvan yetiştiriciliğinde hayvan sağlığı ve veteriner hekim müdahalesi kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik hayvan yetiştiriciliğinde hastalık önleyici tedbirler şunlardır:

1) Organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvan sağlığında koruyucu hekimlik esastır.

2) Uygun damızlık ırklar seçilir.

3) Hayvanların doğal bağışıklıklarını artırıcı düzenli egzersiz için gezinti alanlarına veya otlaklara ulaşımı ve kaliteli yem kullanımı sağlanır.

4) Aşırı kalabalık nedeni ile hayvanlarda sağlık problemlerini önlemek için uygun yerleşim sıklığı sağlanır.

b) Tüm önleyici tedbirlere rağmen bir hayvanın hastalanması veya yaralanması durumunda, uygun bir barınakta izole edilerek, derhal tedavi edilir.

c) Organik hayvancılıkta veteriner hekim gözetiminde veteriner tıbbi ürünlerin kullanım usul ve esasları şunlardır:

1) Tedaviye alınan hayvan türü üzerinde tedavi edici etkisinin bulunması ve tedavi koşullarına uygun olması kaydıyla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler dışında allopatik ürünler, fitopatik ürünler, bu Yönetmeliğin Ek-5'inin 3 üncü bölümünde ve Ek-6'sının 1 inci bölümünün 1.1 bölümünde listelenen ürünler kullanılır. Ayrıca tedavide homeopat tedavi yöntemleri de uygulanır.

2) Yukarıda bahsedilen maddelerin kullanımının hastalıkla veya yaralanmayla mücadelede yetersiz kalması durumlarında ve hayvanın acı çekmemesi için tedavi amacı ile kimyasal bileşimli ilaçlar veya antibiyotikler yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile kontrollü olarak kullanılır.

3) Kimyasal olarak sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler veya antibiyotikler, hastalık önleyici uygulamalar için kullanılamaz.

ç) Organik hayvan yetiştiriciliğinde, hayvanların genetik yapısı değiştirilemez ve genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar organik hayvansal üretimde girdi olarak kullanılamaz. Gen teknolojisi metotları ile hayvan ıslahına izin verilmez. Büyüme veya üretimi artırıcı maddelerin kullanımı ve üremeyi kontrol etmek amacıyla veya diğer amaçlarla hormon ya da benzeri maddelerin kullanımı yasaktır. Ancak hormonlar, tedavi amaçlı veteriner hekim uygulaması olarak hasta hayvana verilebilir.

d) Veteriner tıbbi ürünleri kullanıldığında; konulan teşhis, müdahale yöntemi, ilacın dozu, ilacın etken maddesi, tedavi süresi ve ilacın kalıntı arınma süresi ile birlikte kullanılan ürün kayıt edilir.

e) Bir hayvana normal koşullarda verilen veteriner tıbbi ürünlerinin son uygulandığı tarih ile bu hayvanlardan organik ürün elde edilme tarihi arasındaki süre, organik yetiştiricilikte, konvansiyonel yetiştiricilikteki uygulamanın iki katı veya kalıntı arınma süresi belirtilmemiş hallerde ise 48 saattir.

f) Aşı uygulamaları, parazit tedavisi veya ülkemizce zorunlu olarak belirlenen hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programları haricinde, bir hayvana veya hayvan grubuna bir yıl içerisinde üçten fazla kimyasal sentezlenmiş veteriner tıbbi ürünler veya antibiyotiklerin uygulanması halinde ya da üretken olduğu yaşam süresi bir yıldan az olan hayvanlarda bir defadan çok muamele gördüyse, söz konusu hayvanlar veya bu hayvanlardan elde edilen ürünler organik ürün olarak satılamaz ve yeniden geçiş sürecine alınır. Buna ait kayıtlar müteşebbis tarafından tutulur.

g) Ulusal zorunlu mücadele programları dışında işletmenin bulunduğu alanda ihbari mecburi bulaşıcı ve salgın bir hastalığın ortaya çıkması halinde, 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulur ve bağışıklık sağlayan veteriner biyolojik maddeleri kullanılır.

Yetiştiricilik uygulamaları, barınak ve bakım şartları

MADDE 19 – (1) Organik hayvansal üretimde yetiştiricilik uygulamaları, barınak ve bakım şartları aşağıda belirtilmiştir:

a) Koyunlarda kuyruk kesme amacı ile elastik bant takılması, kuyruk kesme, diş kesme, gaga kesme ve boynuz köreltme uygulamaları organik yetiştiricilikte uygulanamaz. Yolma gibi yöntemler uygulanamaz. Bu uygulamaların bir kısmına genç hayvanlarda boynuz köreltme uygulamasında olduğu gibi güvenlik, hayvan sağlığı, rahatlığı ve hijyen için yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilebilir. Bu tür uygulamalar ve ürün kalitesini artırmaya yönelik fiziksel kastrasyon uygulamaları, hayvanlar en uygun yaşta iken uzman kişiler tarafından hayvanlara acı çektirmeden yerine getirilir.

b) Hayvanlar bağlı olarak tutulamaz. Ancak, hayvan refahı düzenlemeleri dikkate alınarak yetkilendirilmiş kuruluş tarafından hayvanların güvenliği ve refahı için, müteşebbisçe zorunluluğunun ortaya konulması koşulu ile hayvanların sınırlı bir süre için bağlanmasına izin verilebilir.

c) 10 baş veya daha az sayıdaki büyükbaş hayvan grupları, davranış ihtiyaçlarına uygun olarak grup içerisinde tutmak mümkün değilse, haftada en az iki defa otlatma alanlarına ve açık barınak alanlarına veya egzersiz alanlarına ulaşmalarını sağlamak koşuluyla yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile bağlanabilir.

ç) Hayvanların gruplar halinde yetiştirilmeleri durumunda grubun büyüklüğü; hayvan türünün gelişim evrelerine ve davranış biçimlerine bağlı olup, bir uzman görüşü ışığında yetkilendirilmiş kuruluşça belirlenir. Hayvanlar, kansızlığı teşvik edecek koşullarda tutulamaz ve rasyonlar kullanılamaz.

d) Hayvan barınakları, sıhhi bir yapı malzemesinden inşa edilir, barınak koşulları hayvanların biyolojik ve ırk ihtiyaçlarını karşılar. Hayvanlar yem ve suya kolayca erişebilmelidir. Binaların yalıtımı, ısınması ve havalandırılması; hava akımını, toz seviyesini, sıcaklığı, nispi nemi ve gaz yoğunluğu hayvanlara zarar vermeyecek sınırlar içerisinde tutacak şekilde olur. Barınaklar, bol miktarda doğal havalandırma ve ışık girişine izin vermelidir.

e) Serbest gezinti alanları, açık hava gezinti alanları veya açık barınak alanlarında; yerel hava koşullarına ve ilgili türe bağlı olarak yağmura, rüzgâra, güneşe ve aşırı sıcaklığa karşı yeterli korunma sağlanır.

f) Barınaklar; hayvanlara rahatça ve doğal olarak durabilecekleri, kolayca yatabilecekleri, dönebilecekleri, kendilerini temizleyebilecekleri, tüm doğal pozisyonları alabilecekleri, gerinme ve kanat çırpma gibi tüm doğal hareketleri yapabilmelerine yetecek büyüklükte olur.

g) Kapalı barınaklar ve açık gezinti alanlarının asgari alanları ve farklı hayvan türleri ile kategorileri için diğer barınak özellikleri bu Yönetmeliğin Ek-3'ünde belirtilen kriterlere uygun olur.

ğ) İklim koşullarının hayvanlara açık havada yaşamalarına imkân verdiği bölgelerde, hayvan barınaklarının yapılması zorunlu değildir.

h) Barınak, kümes, alet ve kaplar, hastalık taşıyan organizmaların gelişmesi veya bulaşmasını engellemek için, uygun bir şekilde temizlenir ve dezenfekte edilir. Hayvan binaları ve yapılarının temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi için bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 1 inci bölümünde verilen maddeler kullanılır. Böcek ve kemirgenlerle mücadele etmek ve işletmede kokuyu azaltmak amacıyla, dışkı, idrar ve dökülmüş dağılmış gıdalar ortamdaki uzaklaştırılır. Bütün bu tedbirlere rağmen böcekler ile diğer kemirgenlerin hayvan barınaklarından ve diğer tesislerden uzaklaştırılmaması durumunda, yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-2'sinin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci bölümündeki girdiler ve rodentisitler kullanılır.

ı) Tüm memeliler, otlak veya açık hava egzersiz alanlarına, açık barınak alanına ulaşabilmelidir. Hayvanların psikolojik koşulları, hava koşulları ve arazinin durumu izin verdiği sürece hayvanlar bu yerleri kullanabilmelidir. Otoburlar, koşullar elverdiği sürece otlaklara ulaşabilmelidir.

i) Otobur hayvanların otlama dönemlerinde meralara erişebilmeleri ve kış barınaklarının hayvanlara hareket serbestisi vermesi durumunda, kış aylarında hayvanlara açık gezinti alanları ve açık

alanlar sağlanması zorunluluğu kaldırılabilir. Ancak; bir yıldan yaşlı boğalar, meralara, açık gezinti alanlarına ve açık alanlara erişebilmelidirler. Besinin son döneminde büyükbaşlar yaşam sürelerinin 1/5'ini geçmemesi ve üç aydan fazla olmamak kaydıyla kapalı alanlarda kalabilirler.

j) Hayvan barınaklarının zemini düzgün olmalı fakat kaygan olmamalıdır. Toplam zemin alanının asgari yarısı, sert ve düz olmalıdır.

k) Altlık; sap-saman veya diğer uygun doğal maddeden oluşur. Altlık olarak kullanılan materyal, organik tarımda gübre olarak kullanılmasına izin verilen her türlü mineral madde ile iyileştirilebilir ve güçlendirilebilir.

l) Buzağılar 1 haftalık yaştan sonra bireysel bölmelerde tutulamaz.

m) Kanatlılar açık yetiştirme koşullarında yetiştirilir ve kafeslerde tutulamaz. Su kanatlıları iklim şartlarının elverdiği sürece hayvanın rahatlığı veya hijyen şartları nedeniyle akarsu, gölet ve göllere erişebilmelidir.

n) Kümesler aşağıdaki asgari şartları karşılar;

1) Zeminin asgari 1/3'ü, parçalı veya ızgaralı yapıda değil, düz bir yapıda olmalı ve sap-saman, talaş, kum veya kısa çim gibi maddelerle kaplı olmalıdır.

2) Yumurta tavuğu kümeslerinde zeminin 1/2'sinden fazlası dışkı toplanmasına elverişli olur.

3) Tünek, kanatlı grubu ve kanatlı büyüklüğü ile orantılı olmalıdır. Bu konudaki standartlar bu Yönetmeliğin Ek-3'ünün 2 nci bölümüne uygun olur.

4) Kanatlının büyüklüğüne göre giriş/çıkış delikleri olmalı ve bu delikler kanatlı barınağının her 100 m² si için asgari toplam 4 m uzunlukta olmalıdır.

5) Her kanatlı barınağında aşağıdakilerden fazla hayvan barındırılmaz:

4800 adet etlik piliç,

3000 adet yumurta tavuğu,

5200 adet afrika tavuğu,

4000 adet dişi muskovi veya pekin ördeği,

3200 adet erkek muskovi veya pekin ördeği ile diğer ördekler,

2500 adet horoz, kaz veya hindi.

6) Et üretimine yönelik kanatlı barınaklarının her birinin toplam kullanılabilir alanı 1600 m² yi aşamaz.

o) Yumurta tavuklarında doğal ışık ile suni ışıklandırmanın toplamı günde 16 saati geçemez. Suni ışıklandırma olmadan asgari 8 saat dinlenme süresi uygulanır.

ö) Kanatlılar iklim koşullarının elverdiği durumlarda açık hava barınaklarına ulaşabilmeli ve bu durum yaşamlarının asgari 1/3'ünde uygulanmalıdır. Bu açık hava barınakları çoğunlukla bitki örtüsü ile kaplanır, koruyucu tesisler bulunur ve hayvanların yeterli sayıda suluk ve yemliklere erişmelerine imkân verir. Halk ve hayvan sağlığını korumak amacıyla hayvanların dışarı çıkmasını engelleyen, Bakanlıkça belirlenmiş bir durum olması halinde; gerekli biyogüvenlik tedbirleri alınır ve hayvanlar kapalı yerde tutularak yeterli sayıda suluk ve yemliklere erişmelerine imkân verilir.

p) Sağlık nedenleriyle, iki yetiştirme dönemi arasında kümesler boş bırakılır, bu süre içerisinde binalar ve tesisat temizlenir ve izin verilen maddelerle dezenfekte edilir. Ayrıca, her kanatlı grubunun yetiştirilmesi tamamlandığında gezinti alanları sağlık nedeniyle boş bırakılarak, bitki örtüsünün yeniden gelişmesine imkân verilir. Bu gereklilik barınaklarda tutulmayan ve gün boyunca serbestçe gezinen az sayıdaki kanatlılara uygulanmaz.

r) Yoğun yetiştiricilik yöntemlerinin kullanımını engellemek için kanatlılar ya asgari bir yaşa

erişinceye kadar beslenirler ya da yavaş gelişen kanatlı genotipleri seçilir. Yavaş gelişen kanatlı genotiplerinin işletmeci tarafından kullanılmadığı yerlerde kesim aşağıdaki asgari yaşlarda olur.

Tavuklar	81 günlük,
Et horozları	150 günlük,
Pekin ördeği	49 günlük,
Dişi muskovi ördeği	70 günlük,
Erkek muskovi ördeği	84 günlük,
Yaban ördeği	92 günlük,
Afrika tavuğu	94 günlük,
Erkek hindi ve kaz	140 günlük,
Dişi hindiler	100 günlük.

Organik etlik piliç yetiştiriciliğinde yavaş gelişen genotiplerin kullanılması durumunda asgari kesim yaşı 72 gündür.

Nakliye ve kesim

MADDE 20 – (1) Organik hayvan nakliyesi ve kesim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Hayvanların nakliyesinde uyulması gereken kurallar şunlardır:

- 1) Hayvanların nakilleri stressiz ve kısa zamanda gerçekleştirilecek şekilde yapılır.
- 2) Yükleme ve boşaltma işlemleri dikkatlice ve hayvanları zorlamak amacıyla elektriksel uyarıcı alet kullanılmadan gerçekleştirilir. Nakliye öncesi ve esnasında herhangi bir yatıştırıcı ilaç kullanılmaz.
- 3) Kara taşımacılığında 8 saatte bir yemleme, sulama ve dinlendirme için mola verilir.

b) Kasaplık hayvanlara kesim esnasında stres yaratmayacak şekilde davranılır. Mümkün olan durumlarda ayrı mezbaha, kesimhane ve kombinalar kullanılır. Mümkün olmayan durumlarda ise konvansiyonel olarak yetiştirilmiş hayvanların kesiminden sonra, mezbaha, kesimhane ve kombinalar bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 1 inci bölümünde verilen maddeler ile temizlendikten sonra, organik hayvanların kesimi yapılır.

Hayvan gübresi

MADDE 21 – (1) Organik hayvan gübresi kullanma, bulundurma ve koruma kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik bitkisel üretim yapılacak alanlarda, arazi üzerine uygulanacak toplam gübre miktarı, 170 kg/N/ha/yılı geçemez. Söz konusu miktara göre bu Yönetmeliğin Ek-4'ünde yer alan tabloda maksimum hayvan sayısı belirlenmiştir.

b) Organik hayvansal üretim yapan işletmeler üretim fazlası gübrelerini bu Yönetmelik hükümlerine göre üretim yapan diğer müteşebbislerle sözleşme yaparak dağıtır. Sözleşmede; kullanılan tarımsal alanda yılda hektar başına azami 170 kg saf azot miktarının bu gübrelemeden sağlanan kısmı hesaplanarak belirlenir.

c) Hayvansal gübrelerin depolama yerleri; doğrudan akıntı ile veya sızıntı ile toprak veya suyun kirlenmesini önleyecek özellikte olmak zorundadır.

ç) Müteşebbisin, yetkilendirilmiş kuruluş ile yapacağı sözleşmede, hayvan gübresinin depolanması için yapılan tesislerin yeri ve tarifi, hayvan gübresinin yayılmasına ilişkin plan ve diğer işletmelerle yapılan yazışmalar yer alır.

Organik arı yetiştiriciliği

MADDE 22 – (1) Organik arı yetiştiriciliği kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Irk seçiminde, arıların yerel koşullara adapte olabilme kapasitesi, dayanıklılıkları ve hastalıklara karşı dirençleri göz önüne alınır. Apis mellifera türünün ırkları ve yerel ekotipleri tercih edilir.

b) Kolonilerin yenilenmesi amacıyla, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olmayan, yılda % 10 oranında ana arı ve oğul organik üretim yapılan kovanlara, organik üretim birimlerinden gelen bal peteği veya temel peteği ile birlikte yerleştirilmeleri kaydıyla, alınabilir. Bu durumda geçiş süreci uygulanmaz.

c) Kapasite artırımı; kolonilerin bölünmesi ile veya organik arıcılık yapan diğer işletmelerden oğul veya kovan alınarak yapılır.

ç) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretim yapmayan arıcılardan sağlanan arı oğulları, bir yıllık geçiş sürecine alınır.

d) Yetkilendirilmiş kuruluştan izin alınması kaydıyla, işletmenin sahip olduğu konvansiyonel arı kolonileri, organik arıcılığa geçiş amacı ile kullanılabilir.

e) Geçiş sürecinde, var olan balmumu, organik arıcılıktan gelen balmumu ile değiştirilir.

f) Üretim sezonu sonunda arıların kışı geçirebilmesi için kovanlarda yeterli miktarda bal ve polen bırakılır.

g) Organik arıcılıkta geçiş süreci bir yıldır. Arıcılık ürünleri, bu Yönetmelik hükümlerinin asgari bir yıl uygulanması kaydıyla organik ürün olarak pazarlanır.

ğ) Veteriner tıbbi ürünleri uygulandığı zamanlar; aktif farmakolojik madde de dahil ürünün tipi, konulan teşhis, dozu, uygulama şekli, tedavi süresi ve ilacın kalıntı arınma süresi kaydedilir ve ürünler organik ürün olarak pazarlanmadan önce yetkilendirilmiş kuruluşa bilgi verilir.

(2) Arı kolonilerinin beslenmesi: İlkbahar döneminde arı kolonilerinin beslenmesinde organik bal kullanılır. Ancak kovanlar zor iklim koşullarından dolayı tehlike altında ise ve yalnızca son bal hasadı ile bir sonraki nektar veya balözü akış döneminden 15 gün önceki dönem arasında arıların beslenmesine izin verilir. Bu besleme organik bal, organik şeker şurubu veya organik şeker kullanılarak yapılır. Besleme ile ilgili olarak kayıtlara, ürünün tipi, uygulama tarihi, miktarı ve kullanıldığı kovanlara dair bilgiler yazılır.

(3) Organik arıcılıkta bakım, yönetim uygulamaları ve kayıtları aşağıda verilmiştir:

a) Kovanların yerleştirildikleri alanlar kovan bilgileri ile birlikte kaydedilir.

b) Arıcılık ürünlerinin hasat edilmesi esnasında petekler içerisindeki arılar yok edilemez ve bal süzmek için kuluçka peteği kullanılamaz.

c) Ana arının kanatlarını kesmek yasaktır. Ana arıların değiştirilmesi esnasında eski ana arının öldürülmesine izin verilir. Sadece Varroa hastalığı bulaşan erkek arı gözlerinin yok edilmesine izin verilir.

ç) Bal hasadında kimyasal sentetik sinek kovucu maddeler kullanılamaz.

d) Arıcılık ürünlerinin üretimi, hasadı, işlenmesi ve depolanması esnasında kolonilere uygulanan koruyucu önlemler ve tedaviler kayıt edilir.

e) Ballıkların kaldırılması ve bal süzme faaliyetleri kovan koloni kartına kaydedilir.

(4) Kovanların yerleşimine ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir:

a) Arılar için yeterli miktarda doğal nektar, balözü ve polen kaynağı bulunmalı ve suya erişim imkanı olmalıdır.

b) Üretim bölgesinin 3 km yarıçapı içerisinde bulunan nektar ve polen kaynakları, organik olarak üretilen ürünlerden, doğal veya arıcılık ürünlerinin organik olma niteliğini etkilemeyecek bitki örtüsünden oluşmalıdır. Bu alanda yeterli miktarda polen ve nektar bulunamaması durumunda, üreticinin arılarını yukarıdaki şartlara uygun olmayan bir alana nakletmesi ve üretimini organik tarım usul

ve esaslarına uygun olarak devam ettirmesi halinde buradan elde edilen ürün organik ürün olarak değerlendirilemez. Ancak, söz konusu kovanların belirtilen bölgeye tekrar nakledildiğinde geçiş süreci uygulanmaz. Yukarıda belirtilen yarıçap içerisinde, aynı üretici tarafından organik ve konvansiyonel arıcılık yapılamaz.

c) Kovanlar; kirlenmeye yol açması muhtemel olan, kent merkezleri, otoyollar, sanayi bölgeleri, atık merkezleri, atık yakma merkezleri gibi tarım dışı üretim kaynaklarından uzak olmalıdır. Müteşebbis bu koşulun sağlanması için gerekli tedbirleri alır.

Yukarıdaki koşullar çiçeklenmenin olmadığı alanlarda veya kovanların uykuda olduğu kışlama döneminde uygulanmaz.

ç) Kovanlar buldukları yerden başka yere yetkilendirilmiş kuruluş bilgisi dâhilinde taşınır.

(5) Arıcılıkta kullanılacak materyallerin ve kovanların özellikleri aşağıdaki gibi olmalıdır:

a) Kovanlar çevreye ve arıcılık ürünlerine risk getirmeyen doğal malzemelerden yapılır.

b) Kovanlar kimyasal boyalarla boyanamaz. Kovanlar propolis, balmumu ve bitki yağları gibi doğal ürünlerle kaplanır.

c) Yeni çerçeve için balmumu organik üretim yapan birimlerden sağlanır. Kovan kapağından elde edilen balmumu kullanılır. Arıcılığa yeni başlandığında veya geçiş sürecinde organik olarak üretilen balmumunun pazarda mevcut olmaması durumunda, konvansiyonel balmumu kullanılmasına, analizlere dayanarak yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilir.

ç) Üzerinde yavrulu gözler bulunan çerçevelerden bal sağımı yapılmaz.

d) Çerçeve, kovan ve petekleri zararlılardan koruma amacıyla, Rodentisitler (sadece tuzaklarda) ve Ek-2'de listelenen ürünler kullanılır. Kovanların dezenfeksiyonu için doğrudan ateş veya buhar gibi fiziksel uygulamalara izin verilir.

e) Arıcılıkta kullanılan malzemelerin, binaların, teçhizatın ve kapların veya ürünlerin temizlenmesinde ve taşınmasında yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 1 inci bölümündeki maddeler kullanılır.

f) Kovanların taşınması sırasında arılara stres yaratmaktan kaçınılır.

g) Karantina tedbirleri uygulanan ve uçakla ilaçlama yapılan alanlarda organik arıcılık yapılamaz.

ğ) Kovanların taşınması, depolanması, pazarlanmasında ve organik arı ürünlerinin üretilmesi, işlenmesi, taşınması, ambalajlanması, etiketlenmesi, depolanması ve pazarlanmasında bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

(6) Arıcılıkta hastalıkların önlenmesi için uyulması gereken kurallar aşağıda verilmiştir:

a) Dayanıklı uygun ırklar seçilir.

b) Ana arıların düzenli olarak yenilenmesi, herhangi bir anomali tespiti için kovanların sistematik olarak kontrolü, kovanlardaki erkek arı gözlerinin kontrolü, düzenli aralıklarla malzeme ve teçhizatın dezenfekte edilmesi, kirlenmiş maddeler veya kaynaklarının imha edilmesi, balmumunun düzenli olarak yenilenmesi, kovanlarda yeterli miktarda polen ve bal bırakılması gibi hastalıklara karşı direnç artırıcı ve enfeksiyon önleyici uygulamaların yapılması gerekir.

c) Koruyucu önlemlere rağmen, koloniler hastalanır veya zarar görürse, derhal tedaviye alınır, gerekirse koloniler ayrı kovanlarda izole edilir. Bu Yönetmeliğe uygun arıcılıkta kullanılacak veteriner tıbbi ürünleri aşağıdaki prensiplere uygun olmalıdır;

1) Bakanlıkça ruhsatlandırılır.

2) Tedavi edici etkilerinin öngörülen tedaviye uygun olması kaydıyla kimyasal bileşimli ilaçlar yerine fitoterapik veya homeopatik tedavi yöntemleri kullanılır.

3) Yukarıda bahsedilen ürünlerin kullanımı, kolonileri tehdit eden hastalık veya zararlıların

yok edilmesinde etkili olmaması durumunda, yetkilendirilmiş kuruluşun sorumluluğunda, kimyasal bileşimli ilaçlar kullanılır. Ancak koruyucu amaçlı kimyasal bileşimli ilaçların kullanımı yasaktır.

4) Arı zararlısı Varroa için; formik asit, laktik asit, asetik asit, oksalik asit ve mentol, timol, okaliptol veya kafur kullanılır. Bu ürünler kullanıldığında kolonilere bir yıllık geçiş süreci uygulanmaz.

ç) Kimyasal olarak sentezlenmiş allopatik ürünler tedavi amaçlı uygulanırsa, bu dönem içerisinde tedavi altındaki koloniler izole edilmiş kovanlara yerleştirilir ve tüm bal mumları organik arıcılıktan gelen balmumları ile değiştirilir. Bu kolonilere bir yıllık geçiş süreci uygulanır.

(7) İstisnai durumlar aşağıda verilmiştir:

a) Sağlık veya afet nedenleriyle yüksek hayvan ölümlerinin olması durumunda ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun kovanların mevcut olmaması halinde, geçiş sürecine tabi olmaları kaydıyla, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından kovanların yeniden oluşturulmasına izin verilir.

b) Organik arıcılıkta iklim, coğrafi ve yapısal kısıtlamaların olması durumunda; polinasyon amaçlı üretim için bir müteşebbis organik üretim kurallarını yerine getirmesi ve bu Yönetmelikte kovanların yerleştirilmesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere organik ve konvansiyonel arıcılık faaliyetlerini aynı işletmede yapabilir. Bu ürünler organik olarak satılamaz.

c) Bal özü üretimini engelleyen uzun süreli istisnai iklim koşulları veya afet hallerinde arıların organik bal, organik şeker veya organik şurupla beslenmesine ya da oluşturulmasına yetkilendirilmiş kuruluş tarafından izin verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Organik Tarım Metodu ile Su Ürünleri Yetiştiriciliği

Organik deniz yosunu üretiminde genel kurallar

MADDE 23 – (1) Deniz yosunu üretimi: Deniz yosununun toplanması ve yetiştirilmesi için ayrıntılı üretim kurallarını ortaya koymakta olup; aynı zamanda tüm çok hücreli deniz algı veya fitoplankton ve mikroalglerin, su ürünleri yetiştiriciliğinde daha sonra yem olarak kullanılmak üzere üretimi için de uygulanır.

a) Sucul ortamın ve sürdürülebilir yönetim planının uygunluğu:

1) Organik su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin kurulmasına ilişkin işlemler 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve bu kapsamda yürürlüğe giren yönetmeliklere uygun olarak yürütülür.

2) Deniz yosunu yetiştiriciliği işlemleri, organik üretim için izin verilmeyen ürünler, maddeler veya ürünlerin organik yapısını tehlikeye atacak kirleticilerle bulaşmaya maruz kalmayacak yerlerde gerçekleştirilir.

3) Organik ve organik olmayan yetiştiricilik birimleri uygun şekilde ayrılır. Bu ayırım doğal koku, ayrı su dağıtım sistemleri, işletmeler arası mesafeler, su kaynağının gel-gitten etkilenmesi, organik yetiştiricilik biriminin su kaynağının, akış yönüne göre yukarı veya aşağısında oluş durumları göz önünde bulundurularak yapılır. Bakanlık, organik su ürünleri veya deniz yosunu hasadı için uygun olmadığı düşünülen yerler veya alanlar ile organik ve organik olmayan üretim birimleri arasındaki asgari ayırım mesafelerini belirleyebilir.

4) Müteşebbis, su ürünleri yetiştirme ve deniz yosunu hasatı için üretim birimiyle orantılı sürdürülebilir bir yönetim planı oluşturur. Plan, yıllık olarak güncellenir ve uygun olduğunda, üretim döngüsü başına veya yıllık olarak çevreye atık deşarjı da dâhil deniz yosunu yetiştiriciliğinin çevresel etkilerini, müteşebbisin yapacağı çevresel izlemeyi ayrıntılı bir şekilde içerir. Çevredeki sucul ve karasal ortamlar üzerindeki negatif etkilerini en az düzeye indirmek için alınacak tedbirler listelenir. Plan, teknik ekipmanların denetimi ve onarımına ilişkin kayıtlar da bulunur.

5) Yetiştiricilik su ürünleri ve deniz yosunu yetiştiricilik işletmecileri, tercihen yenilenebilir enerji

kaynaklarını ve geri dönüşümlü malzemeleri kullanır. İşlemlerin başlangıcında, uygulamaya konulacak sürdürülebilir yönetim planının bir parçası olarak atık azaltma programı hazırlar. Mümkün olduğunda, ilave ısı kullanımı, sürdürülebilir kaynaklardan gelen enerji ile sınırlı tutulur.

6) Deniz yosunu hasadı için başlangıçta bir defaya mahsus biyokütle tahmini yapılır.

b) Deniz yosunları için üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Doğal olarak yetişen deniz yosunlarının ve bunların parçalarının toplanması 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 10/3/1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği ve bunlara dayalı çıkarılan avcılığı düzenleyen mevzuat doğrultusunda yapılır.

Toplama işlemi, doğal yaşam ortamının uzun süreli devamlılığını veya toplama alanındaki türlerin sürdürülebilirliğini etkilememesi koşuluyla yapılır.

2) Deniz yosunu yetiştiriciliği, en az bu bendin (1) numaralı alt bendinde belirtilen özelliklere uygun kıyı bölgelerinde veya sulak alanlarda yapılır. Buna ilave olarak:

Filiz yosunların toplanmasından hasada kadar üretimin tüm safhalarında sürdürülebilirlik ön planda tutulur.

Geniş bir gen havuzunun devamlılığını temin etmek amacıyla, kapalı alan kültür stokuna ilave etmek için filiz yosunların doğal ortamdan toplanması kontrollü yapılır.

Suni gübreler kapalı tesisler dışında kullanılmaz ve sadece bu amaçla, bu Yönetmeliğin Ek-1’inde organik üretim için kullanılmasına onay verilmesi durumunda kullanılır.

c) Doğal deniz yosununun sürdürülebilir hasadı aşağıda belirtilmiştir:

1) Yosun hasadı ile ilgili tüm kayıtlar muhafaza edilir. Müteşebbise deniz yosunu tedarik eden kişi bu Yönetmelikle ve Su Ürünleri Yönetmeliğine bağlı avcılığı düzenleyen mevzuata uyumlu olan doğal deniz yosunu tedarik ettiğini belirtir. Yetkilendirilmiş kuruluşa da doğruluğunu ispat eder.

2) Hasat işleminde; hasat tekniği, asgari büyüklükler, yaşlar, üreme döngüsü veya ortamda kalan deniz yosununun boyutları gibi deniz yosununun yeniden çoğalabilmesini temin edecek tedbirler alınır.

3) Deniz yosunu paylaşılan veya ortak hasat alanından hasat ediliyorsa, bütün hasadın bu Yönetmeliğe uygun olmasını sağlamak için müteşebbis tarafından düzenli kayıtlar tutulur.

4) Deniz yosunu üretim kayıtları bu fıkranın (g) bendinin (2) numaralı alt bendinin ikinci ve üçüncü paragrafına ilişkin olarak, sürdürülebilir yönetim ve hasat alanları üzerinde uzun dönemli etki olmadığı konusunda kanıtlar sağlar.

ç) Deniz yosununun kültüre alınması kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Deniz yosunu kültürü sadece ortamda doğal olarak oluşan veya tercihan polikültür sisteminin bir parçası olarak yakında yer alan organik su ürünleri yetiştiriciliği üretiminden gelen besinleri kullanır.

2) Harici besin kaynaklarının kullanıldığı karadaki tesislerde, atık sudaki besin düzeyleri, giriş suyu ile aynı veya bundan daha düşük olur. Sadece bu Yönetmeliğin Ek-1’inde yer alan bitkisel veya mineral menşeli besinler kullanılır.

3) Kültüre alma yoğunluğu veya işlem yoğunluğu kaydedilerek ve çevre üzerinde olumsuz etkiler olmadan azami deniz yosunu miktarının aşılmaması sağlanarak yetiştiricilik yapılan su ortamının bütünlüğü korunur.

4) Deniz yosununun büyütülmesi için kullanılan halatlar ve diğer ekipmanlar gerektiğinde yeniden kullanılabilir ve geri dönüştürülebilir materyallerden üretilmiş olmalıdır.

d) Üretim ekipmanları ve tesislerinin temizlenmesi kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Yetiştiriciliği yapılan türün dışında, ortamda gelişen biyolojik bozulmaya yol açan organiz-

malar, sadece fiziksel araçlarla veya elle uzaklaştırılır ve uygun olduğunda çiftlikten uzak bir mesafeden denize geri verilir.

2) Ekipman ve tesislerin temizlenmesi fiziksel veya mekanik tedbirler aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu tedbirlerin yeterli olmadığı durumlarda, sadece bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 2 nci bölümünde listelenmiş olan maddeler kullanılır.

e) Deniz yosunu için özel hükümler aşağıda belirtilmiştir:

1) Eğer nihai ürün taze deniz yosunu ise, taze hasat edilmiş deniz yosununun yıkanması için deniz suyu kullanılır. Eğer nihai ürün suyu giderilmiş deniz yosunu ise, yıkama işlemi için içme suyu kullanılır. Nemin giderilmesi için tuz kullanılabilir.

2) Deniz yosunu ile doğrudan temas eden ısı kaynağının kullanılması yasaktır. Kurutma işleminde halatlar veya diğer ekipmanlar kullanılırsa, temizleme işlemi için bu Yönetmeliğin Ek-7'sinde listelenmiş olan maddeler kullanılır.

f) Deniz yosunu için kontrol işlemleri; organik deniz yosunu üretiminde kontrol işlemi ilk kez uygulandığında; müteşebbis, işletme ve faaliyetin tam bir tanımını oluşturur ve muhafaza eder. Bu tanım aşağıdaki hususları içerir.

1) Kara veya denizdeki işletmenin yerinin tam tarifi için kurulacağı alanın altı derecelik WGS 84 sistemine göre coğrafik koordinatların 1/25.000 ölçekli haritaya işaretlenmesi,

2) Gerektiğinde bu fıkranın (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde belirtildiği şekilde sürdürülebilir yönetim planı,

3) Doğal deniz yosunu için, direk toplama faaliyetlerinin gerçekleştirileceği kıyı ve deniz toplama alanları ve kara alanlarının tam tarifi ve bir haritası hazırlanır.

g) Deniz yosunu üretim kayıtları aşağıdaki şekilde tutulur:

1) Deniz yosunu üretim kayıtları, müteşebbis tarafından tutulan bir kayıt formunda derlenir ve yetiştiricilik tesislerinde her zaman yetkilendirilmiş kuruluş için hazır tutulur. Kayıtlar, en azından aşağıdaki bilgileri içerir:

Türlerin listesi, hasat tarihi ve miktarı,

Kullanılan gübrenin uygulama tarihi, tipi ve miktarı.

2) Doğal deniz yosunlarının toplanması için, kayıt aynı zamanda aşağıdaki bilgileri içerir:

Adlandırılan alanlardaki her bir tür için hasat faaliyetinin geçmişi,

Mevsim başına hasat tahmini (hacimler),

Hasat alanları için muhtemel kirlilik kaynakları,

Her bir alan için sürdürülebilir yıllık verim.

ğ) Deniz yosunu için geçiş süresi; deniz yosunu hasat alanı için geçiş süresi altı aydır. Deniz yosunu yetiştirme birimi için geçiş süresi, altı aydan daha uzun veya bir tam üretim periyodu olur.

Su ürünlerinin üretiminde genel kurallar

MADDE 24 – (1) Su ürünlerinin üretiminde bu Yönetmeliğin Ek-13 bölümünde bulunan balık, kabuklu su ürünleri, derisidikenliler ve yumuşakça türleri için ayrıntılı üretim kurallarını ortaya koyar.

a) Sucul ortam ve sürdürülebilir yönetim planının uygunluğu aşağıda belirtilmiştir:

1) 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ila (6) numaralı alt bentleri bu bölüm için de uygulanır.

2) Yetiştiriciliği yapılan türlere zarar verecek yırtıcı hayvanlara karşı alınan savunma ve önleyici tedbirler, sürdürülebilir yönetim planına kaydedilir.

3) Yönetim planlarının hazırlanmasında, çevrede komşu işletmeciler var ise bu işletmelerle doğrudanabilir koordinasyon gerçekleştirilir.

4) Balık havuzları, tanklar veya su kanalları ve çiftliklerde su ürünleri yetiştiriciliğinde, atık besinleri toplamak için doğal filtre yatakları, çöktürme havuzları, biyolojik filtreler veya mekanik filtreler kullanılır veya atık suyun kalitesinin artırılmasına katkıda bulunan deniz yosunları veya çift kabuklular, algler kullanılır. Atık su izlemesi, düzenli aralıklarla gerçekleştirilir.

b) Organik ve organik olmayan su ürünlerinin eş zamanlı üretimi koşulları aşağıda belirtilmiştir:

1) Bakanlık, birimler arasında açık fiziksel ayırım olması ve ayrı bir su dağıtım sisteminin bulunması koşuluyla, hem organik hem de organik olmayan yavruların aynı tesiste yetiştirilmesi için kuluçkahanelere ve balık yetiştirme havuzlarına izin verir.

2) Bakanlık, su ürünleri yetiştiricilik işletmeleri; üretimin farklı evreleri ve farklı işleme periyodunun istendiği durumlarda, 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendine uyulması koşuluyla, aynı çiftlikte organik ve organik olmayan su ürünleri yetiştiricilik birimlerine izin verir.

3) Müteşebbisler, bu hükümlerin uygulandığına ilişkin yazılı kayıtları muhafaza eder.

c) Organik su ürünlerinin menşei aşağıda belirtilmiştir:

1) Organik su ürünleri, kaynağı organik anaç ve organik yetiştiricilik yapan çiftlikten gelen genç nesillerin yetiştirilmesine dayandırılır.

2) Yetiştiricilikte öncelikle yerel olarak yetiştirilen türler kullanılır.

Yetiştiricilikte kullanılan türlerin, menşeleri ve geçmişe yönelik yapılan işlemleri içeren yazılı kayıtlar düzenli olarak müteşebbis tarafından tutulur.

3) Yetiştirilebilecek türler doğal stoklara önemli düzeyde zarar vermeyecek şekilde seçilir.

ç) Organik olmayan su ürünlerinin menşei ve yönetimi aşağıda belirtilmiştir:

1) Organik anaç veya organik yetiştiricilik yapılan çiftliklerden genç nesillerin elde edilememesi durumunda, yetkilendirilmiş kuruluş onayı ile organik olarak üretilmemiş hayvanlar çiftliğe getirilir.

2) Yetiştirme amacıyla veya genetik stokun geliştirilmesine yönelik ve organik yetiştiricilik kaynaklı su ürünlerinin mevcut olmadığı durumlarda; doğal ortamdan yakalanmış veya organik olmayan yetiştiricilikten gelen su ürünleri çiftliğe getirilir. Bunların organik yetiştiricilikte kullanılabilmesi için en az üç ay organik yönetim altında tutulması gerekir.

3) Büyütme amacıyla ve organik yetiştiricilikten gelen su ürünleri yavrularının mevcut olmadığı durumlarda, organik olmayan yetiştiricilikten gelen su ürünleri yavruları kullanılır. Bu amaçla kullanılacak olan yavruların üretim döngü süresinin en azından son 2/3'lük kısmı bu Yönetmelik hükümlerine göre geçirilmiş olmalıdır.

4) Yetiştiriciliğin kesintiye uğramaması (büyütme) amacıyla doğadan yavru toplanmasında balık yavruları veya kabuklu larvalarının havuzlara, kafeslere ve tanklara aktarımı yapılırken zarar görmemesi sağlanır.

d) Su ürünleri yetiştiricilik uygulama koşulları aşağıda belirtilmiştir:

1) Su ürünleri yetiştiricilik ünitelerinin tasarımı ve yapısı, su ürünlerinin türlere özgü ihtiyaçları ile uyumlu, sağlık ve refahını güvence altına alan, suyun fiziksel ve kimyasal parametreleri ile yeterli akış oranlarını sağlamalı ve doğal ihtiyaçlarına cevap vermelidir. Buna göre;

Yaşamlarını rahat sürdürebilecekleri yeterli alana sahip olmalıdırlar,

Yeterli oksijen düzeyine sahip iyi kalitede suda yetiştirilir,

Türler doğal çevrelerine uygun ortamlarda yetiştirilir,

Tatlı su balığı yetiştiriliyorsa taban tipi mümkün olduğu kadar doğal koşullara yakın olmalıdır, Sazan balığı yetiştiriliyorsa taban toprak olmalıdır.

2) Stoklama yoğunluğu, tür veya tür grubuna göre bu Yönetmeliğin Ek-13'ünde belirtilmiştir. Stoklama yoğunluğunun su ürünlerinin refah durumu üzerindeki etkisini değerlendirirken, balıkların durumu (yüzgeç zararı, diğer yaralanmalar, büyüme oranı, davranış ve genel sağlık gibi) ve su kalitesi izlenir.

3) Yetiştiricilik üniteleri, su ürünlerinin kaçış riskini en aza indirecek şekilde tasarlanır, yapılır ve işletilir.

4) Ekosistem üzerindeki etkiyi azaltmak için; yetiştiriciliği yapılan balık veya kabuklu su ürünlerinin doğal ortama kaçmasını en aza indirmeye yönelik tedbirler alınır ve yapılan işlemler yazılı olarak kaydedilir.

5) Hasat zamanı dâhil hayvanlara her türlü eziyet en az seviyede tutulur. Balıklarda buna uygun hasat teknikleri uygulanır. Optimum hasat yöntemlerinde; balıkların büyüklükleri, türleri ve yetiştiricilik alanındaki farklılıkları da göz önüne alınır.

e) Su ürünleri yetiştirme üniteleri için özel kurallar aşağıda belirtilmiştir:

1) Kuluçkahaneler, yavru balık yetiştirme havuzları veya organik yem olarak üretilen organizma türlerinin üretimi hariç kapalı devre su ürünleri üretim tesislerinin kullanımı yasaktır.

2) Karadaki yetiştirme üniteleri aşağıdaki şartları taşır:

Sürekli su akışı sistemlerinde, hem içeri giren hem de dışarı çıkan suyun akış oranı ve su kalitesinin izlenmesi ve kontrol edilmesi mümkün olmalıdır,

Havuzlarda yapılacak organik su ürünleri üretim alanlarının en az %5'i doğal bitki örtüsüne sahip olmalıdır.

3) Denizdeki yetiştirme üniteleri aşağıdaki şartları taşır:

Üniteler, su akışı, derinliği ve su kütlesi değişim oranları, deniz tabanı ve üniteyi çevreleyen su kütlesi üzerindeki etkisini en aza indirecek şekilde yerleştirilir,

Yetiştiricilik alanına yetiştirme ünitesinin etkileri göz önüne alınarak uygun kafes tasarımı, yapısı ve bakım metodu seçilir.

4) Suyun yapay ısıtması veya soğutmasına sadece kuluçkahane ve yavru balık yetiştirme havuzlarında izin verilir. Doğal sondaj kuyu suyu, üretimin tüm aşamalarında suyun ısıtması veya soğutması için kullanılır.

f) Su ürünleri yetiştiriciliğinin yönetimi aşağıda belirtilmiştir:

1) Yetiştiricilikte su ürünlerinin elle muamelesi en aza indirilir, dikkatli bir şekilde gerçekleştirilir. Elle muamele yapılmasının zorunlu olduğu hallerde, stres veya fiziksel zararı önlemek için uygun araçlar ve metotlar kullanılır. Anaçlara fiziksel zarar ve stresi en aza indirecek şekilde ve uygun olduğunda anestezi altında elle muamele yapılır. Boylama işlemleri, balıkların refahını temin edecek şekilde asgari düzeyde tutulur.

2) Aydınlatmada yapay ışığın kullanımında aşağıdaki kısıtlamalar uygulanır:

Aydınlatma süresi; yapay ışıklandırma, türe özgü davranışlar, coğrafi koşullar ve su ürünlerinin genel sağlığı göz önünde bulundurularak, üreme dönemleri hariç olmak üzere günde 16 saati geçmez.

Aydınlık ve karanlık geçişlerinde; şiddeti ayarlanabilir ışıklar veya fon aydınlatması kullanılarak ani ışık yoğunluğu değişikliklerinden kaçınılır.

3) Havalandırmaya, mekanik havalandırıcıların enerjisinin tercihan yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanması kaydıyla, hayvan refahı ve sağlığı için izin verilir. Tüm bu kullanımlar su ürünleri yetiştiriciliği üretim kaydına işlenir.

4) Sıvı oksijen kullanımına sadece hayvan sağlığı gereksinimleri ile bağlantılı kullanımlar için ve üretim veya taşıma sırasındaki kritik süreler boyunca, aşağıdaki durumlarda, tüm bu işlemleri yazılı kayıt altına almak koşuluyla;

Su sıcaklığının yükselmesi veya atmosfer basıncında düşme veya kontrol dışı gerçekleşen su kirlenmesi gibi istisnai durumlarda,

Örnek alma ve boylama gibi ara sıra gerçekleştirilen stok yönetim prosedürlerinde, Yetiştiriciliği yapılan su ürünleri stoklarının hayatta kalmasını sağlamak için izin verilir.

g) Yetiştirme kuralları aşağıda verilmiştir:

- 1) Seleksiyon hariç, poliploid, melezleme ve klonlama gibi genetik metotlar kullanılmaz,
- 2) Uygun ırklar seçilir,
- 3) Anaç yönetimi, üreme ve yavru üretimi için türlere özgün şartlar oluşturulur.

ğ) Hormon ve hormon türevlerinin kullanılması yasaktır.

h) Balıklar, kabuklular ve derisidikenliler için yemlere ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir:

1) Yemleme rejimleri, hayvan sağlığı, nihai yenilebilir ürünün kaliteli olmasını sağlayacak şekilde, besin bileşimi de dâhil olmak üzere yüksek ürün kalitesi, düşük çevresel etki öncelikleri göz önüne alınarak tasarlanır.

2) Etobur su ürünleri yetiştiriciliğinde kullanılan yemlere ilişkin özel kurallar aşağıdaki gibidir.

Etobur su ürünleri yetiştiriciliğinde yemler öncelikle su ürünleri yetiştiriciliği menşei organik yem ürünleri, organik su ürünleri yetiştiricilik ürünleri ve parçalarından elde edilen balık unu veya balık yağı, insan tüketimine uygun, avcılıkla yakalanmış balıklar ve parçalarından elde edilen balık unu veya balık yağı veya balık menşei içerik, bu Yönetmeliğin Ek-5'inde listelenmiş olan ve kısıtlamalara uyulması kaydıyla bitki menşei ve hayvan menşei organik yem malzemelerinden sağlanır.

Eğer organik kaynaklar mevcut değilse, organik olmayan su ürünleri yetiştiricilik parçalarından veya insan tüketimi için yakalanmış olan balıkların parçalarından elde edilen balık unu ve balık yağı 31/12/2014 tarihine kadarki geçiş sürecinde kullanılabilir. Bu yem maddeleri günlük rasyonun % 30'unu geçemez.

Yem rasyonu azami % 60 organik bitki ürünlerinden oluşabilir.

Organik kabuklu su ürünlerinin kabukları gibi esasen organik kaynaklardan elde edilen doğal pigmentler (astaksantin), fizyolojik ihtiyaçları sınırında kalmak kaydıyla somon ve alabalık için yem rasyonlarında kullanılabilir. Organik kaynaklar mevcut değilse astaksantin doğal kaynakları (phaffia mayası gibi) kullanılabilir.

3) Balıklar ve kabuklu hayvanlar için özel su ürünleri yetiştiricilik yemlerine ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir:

Balıklar ve kabuklular gelişimlerinin değişik aşamalarındaki besin ihtiyaçlarını karşılayan yemlerle beslenir.

Yemin bitkisel kökenli kısmı organik üretimden, su ürünlerinden gelen kısmı ise sürdürülebilir balıkçılıktan gelmelidir.

Bu Yönetmeliğin Ek-13'ünün 6, 7 ve 9 uncu bölümünde belirtilmiş olan yetiştiriciliği yapılan türler, yetiştirildikleri havuzlarda ve göllerde doğal olarak bulunan yemle beslenir.

Doğal yem kaynaklarının bir üst paragraf ile uyumlu olarak yeterli miktarda bulunmadığı durumlarda; bitki kaynaklı, tercihen işletmenin kendisinde yetiştirilmiş bitkisel menşei organik yemler veya deniz yosunu kullanılır. Müteşebbis buna ait yazılı kayıtları tutar.

Doğal yem bir üst paragraf ile uyumlu olarak desteklendiğinde, bu Yönetmeliğin Ek-13'ün 7 nci bölümünde belirtilmiş olan türlerin ve 9 uncu bölümünde belirtildiği şekilde siyam yayın balığının

yem oranı, azami % 10 sürdürülebilir balıkçılıktan elde edilmiş balık unu veya balık yağından oluşur.

Organik olmayan bitkisel, hayvansal ve mineral kaynaklı yem maddeleri, yem katkıları, hayvan besininde kullanılan bazı ürünler ve işleme yardımcıları yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-5 ve Ek-6'sında yer alan ve organik üretim için kullanımına müsaade edilmiş olmaları halinde kullanılır.

Gelişim hızlandırıcılar ve yapay amino asitler kullanılmaz.

ı) Su ürünleri yetiştiriciliğinde geçiş süresi aşağıda belirtilmiştir:

1) Mevcut su ürünleri yetiştiriciliğinden organik su ürünleri yetiştiriciliğine geçişte yetiştiricilik tesislerine aşağıda belirtilen geçiş süreleri uygulanır:

Suyu boşaltılmayan, temizlenemeyen ve dezenfekte edilemeyen tesisler için, 24 aylık bir geçiş süresi,

Suyu boşaltılmış veya kurumaya bırakılmış tesisler için, 12 aylık bir geçiş süresi,

Suyu boşaltılmış, temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş tesisler için, 6 aylık bir geçiş süresi,

Çift kabuklu yumuşakçaların yetiştirildiği tesisler de dâhil olmak üzere 3 aylık geçiş süresi.

2) Müteşebbis tarafından tesisin organik üretim için izin verilmeyen ürünlere ve işlemlere tabi tutulmadığının belgelendirilmesi halinde, yetkilendirilmiş kuruluş bu süreci geçiş süresinin bir parçası olarak kabul edebilir.

i) Canlı balıkların taşınması kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Canlı balıklar, sıcaklık ve çözünmüş oksijen bakımından fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan temiz su dolu uygun tanklar içinde taşınır.

2) Organik balık ve balık ürünlerinin taşınmasından önce, tanklar iyice temizlenir, dezenfekte edilir ve durulanır.

3) Stresin azaltılması için gerekli tedbirler alınır. Taşıma işlemi sırasında yoğunluk türlerine zarar verecek düzeye ulaşmamalıdır.

4) Taşınma sırasında hayvan refahı korunur.

j) Su ürünleri yetiştiriciliği üretiminden elde edilen ürünler için kontrol işlemleri ilk kez uygulandığında; müteşebbis, işletmenin ve faaliyetin tam bir tanımını oluşturur, muhafaza eder. Bu tanım aşağıdaki hususları içerir:

1) Kara veya denizdeki işletmenin yerinin tam tarifi için kurulacağı alanın altı derecelik WGS 84 sistemine göre coğrafik koordinatların 1/25.000 ölçekli haritaya işaretlenmesi.

2) Sürdürülebilir yönetim planı, 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde belirtildiği şekilde hazırlanır.

3) Yumuşakçalar için, 25 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinin (2) numaralı alt bendinde gerekli görülen sürdürülebilir yönetim planının özel bölümünün bir özeti.

k) Su ürünleri yetiştiriciliğinde aşağıdaki üretim kayıtları müteşebbis tarafından yazılı kayıt olarak tutulur ve istenildiğinde yetkilendirilmiş kuruluşa gösterilir:

1) Çiftliğe gelen hayvanların menşei, geliş tarihi ve geçiş süresi,

2) Çiftlikten ayrılan lotların sayısı, yaşı, ağırlığı ve gideceği yer,

3) Kaçan balık kayıtları,

4) Balıklar için yem tipi ve miktarı ve sazan balığı ve ilgili türler için ilave yem kullanımına ilişkin yazılı kayıtlar,

5) Uygulanan veteriner tedavisinin amacının detayları, uygulama tarihi, yöntemi, ürün tipi ve yasal arınma süresi,

6) Kurumaya bırakma, temizleme ve su arıtma işlemlerinin ayrıntılarını içeren hastalık önleme tedbirleri.

Çift kabuklu yumuşakçalar için özel kurallar

MADDE 25 – (1)Yumuşakçalar için özel üretim kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Büyüme alanının özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

1) Suyu filtre ederek beslenen çift kabuklu yumuşakçalar bütün besin ihtiyaçlarını, kuluçkahane de yetiştirilen yavrular hariç doğadan karşılar.

2) Çift kabuklu yumuşakçalar 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, Su Ürünleri Yönetmeliği ve bunlara dayalı çıkarılan mevzuata uygun sularda yetiştirilir.

3) Yetiştirme alanları 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, Su Ürünleri Yönetmeliği ve bunlara dayalı çıkarılan mevzuata uygun olmalıdır.

4) Çift kabuklu yumuşakçaların yetiştirilmesi, organik balık ve deniz yosunlarının yetiştirildiği polikültür sisteminde aynı su alanında gerçekleştirilebilir, ancak sürdürülebilir yönetim planında bunun belgelenmesi gerekir. Çift kabuklu yumuşakçalar aynı zamanda polikültürde deniz salyangozu gibi karındanbacaklı yumuşakçalarla birlikte yetiştirilebilir.

5) Organik çift kabuklu yumuşakçaların üretimi, dubalar veya diğer açık işaretçilerle sınırlandırılmış alanlar dâhilinde gerçekleştirilir ve uygun olduğunda ağ torbalar, kafesler veya diğer insan yapımı araçlarla sınırlandırılır.

6) Organik kabuklu su ürünleri çiftlikleri, korunmakta olan türler üzerindeki riski en aza indirir. Eğer predator ağları kullanılıyorsa, dalgıç kuşlarının zarar görmemesini sağlayacak şekilde tasarlanır.

b) Yavru temininde aşağıdaki hususlara uyulur:

1) Çift kabuklu yumuşakçalarda çevre üzerinde önemli bir zararın olmaması ve ulusal yasaların izin vermesi kaydıyla, üretim ünitesinin sınırlarının dışından gelen doğal döller kış aylarında hayatta kalma olasılıkları olmayan veya talebi fazlaca karşılayan yataklardan veya kollektörlerde kabuklu döllerinin doğal yerleşim alanlarından gelmesi kaydıyla kullanılır. Doğal döllerin nasıl, nerede ve ne zaman toplandığına ilişkin kayıtlar tutulur.

2) İstiridye (*Crassostrea gigas*) için, doğada yavru lamayı en az seçecek damızlıklar tercih edilir.

c) Yönetim kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Üretim alanında, organik olmayan kabuklular için kullanılan miktarı geçmeyecek bir stoklama yoğunluğu kullanılır. Sınışandırma, seyreltme ve stoklama yoğunluğu ayarlamaları biyokütleye göre, hayvan refahı ve yüksek ürün kalitesi sağlayacak şekilde yapılır.

2) Biyolojik kirliliğe neden olan organizmalar, fiziksel araçlarla veya el yardımıyla temizlenerek ve kabuklu su ürünleri çiftliklerinden uzakta 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bunlara dayalı çıkarılan Yönetmelik hükümleri doğrultusunda denize boşaltılır. Kabuklular, rekabetçi kirlenici organizmaları kontrol etmek için üretim döngüsü sırasında bir defa kireç çözümü ile işleme tabi tutulabilir.

ç) Yetiştirme kuralları aşağıda belirtilmiştir:

1) Midye hatatlarında yetiştirme veya bu Yönetmeliğin Ek-13'ünün 8 inci bölümünde listelenmiş olan diğer yöntemler organik üretim için uygundur.

2) Yumuşakçaların tabanda yetiştirilmesine sadece toplama ve yetiştirme sahalarında önemli çevresel etkiye neden olunmadığı durumlarda izin verilir. Müteşebbis tarafından, çevresel etkinin asgari düzeyde olduğuna ilişkin kanıtlar, kullanılan alana ait etüt ve raporla desteklenerek yetkilendirilmiş kuruluşa sağlanır. Rapor, sürdürülebilir yönetim planına ayrı bir bölüm olarak eklenir.

d) İstiridyeler için özel yetiştirme kuralları; iskele kaide ve destekleri üzerindeki torbalarda

yetiştirmeye izin verilir. İstiridyelerin içinde bulunacağı bu ve diğer yapılar, kıyı şeridini tamamen kapamayacak şekilde yerleştirilir. Stok, üretimi optimize edecek şekilde gel git akışına göre alanlar üzerine dikkatlice yerleştirilir. Üretim, bu Yönetmeliğin Ek-13'ünün 8 inci bölümünde listelenmiş olan kriterleri karşılar.

e) Çift kabuklu yumuşakça üretimi için, maksimum biyolojik kütle üretiminden önce ve üretim sırasında kontrol ziyaretleri gerçekleştirilir.

Hastalıkların önlenmesi, veteriner ürünlerinin depolanması

MADDE 26 – (1) Hastalığın önlenmesine ilişkin genel kurallar aşağıda belirtilmiştir:

a) 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa dayalı olarak Bakanlık tarafından en az yılda bir defa ve çift kabuklu yumuşakça üretiminde en az yılda iki defa çiftlik ziyaret edilir.

b) Su ürünleri işletmelerinde kullanılan tüm alet ve ekipmanlar bu Yönetmeliğin Ek-7'sinin 2.1 veya 2.2 bölümünde listelenmiş olan ürünler ile uygun şekilde temizlenir ve dezenfekte edilir.

c) Üretime ara vermede aşağıdaki durumlar göz önüne alınır;

1) Bakanlık, üretime ara vermenin gerekli olup olmadığını ve denizde su ürünleri yetiştiricilik sistemlerinde her bir üretim döngüsünden sonra uygulanacak ve belgelenecek uygun süreyi tespit eder. Tanklar, balık havuzları, kafesler ve kullanılan diğer üretim yöntemleri için üretime ara verilme-lidir.

2) Üretime ara verme, çift kabuklu yumuşakça yetiştiriciliği için zorunlu değildir.

3) Üretime ara verme sırasında, kafes veya su ürünleri yetiştiriciliği için kullanılan diğer yapılar boşaltılır, dezenfekte edilir ve tekrar kullanılmadan önce boş bırakılır.

ç) Su kalitesine ilişkin olarak her hangi bir önemli çevresel zarar riskini önlemek, hastalık risklerini en aza indirmek, böcek ve kemirgenlerin gelmesini önlemek amacıyla uygun olduğunda yenmiş balık yemleri, dışkıları ve ölü hayvanlar hemen çıkarılır.

d) Ultraviyole ışık ve ozon sadece kuluçkahanelerde ve balık yetiştirme havuzlarında kullanılır.

e) Ektoparazitlerin biyolojik kontrolü için, temizleyici balık kullanılması tercih edilir.

(2) Allopatik veteriner tıbbi ürünleri ve antibiyotiklerin çiftliklerde depolanmasına, bunların bir veteriner tarafından reçete ile verilmiş olması, denetlenen bir yerde depolanması ve su ürünleri yetiştiriciliğinden elde edilen yetiştiricilik su ürünleri üretim kayıtlarına girilmesi koşuluyla izin verilir.

Veteriner tedavileri

MADDE 27 – (1) Veteriner tedavilerine ilişkin genel kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Hastalıktan korunma; çiftliklerin uygun tasarımına, uygun konumlandırılmasına bu sayede hayvanların uygun şartlarda tutulmasına, binaların düzenli olarak temizlenmesi ve iyi yetiştiricilik ve yönetim uygulamalarının kullanılmasına, yüksek kalite besine, uygun stok yoğunluğu ile tür ve ırkların seçimine dayandırılır.

b) Bu fıkranın (a) bendi ile uyumlu olarak hayvan sağlığını temin etmek amacıyla alınan önleyici tedbirlere rağmen sağlık sorunu ortaya çıkarsa, aşağıdaki tercih sırasında veteriner tedavileri kullanılabilir:

1) Homeopatik seyreltideki bitkilerden, hayvanlardan veya minerallerden gelen maddeler,

2) Anestetik etkileri olmayan bitkiler ve bunların özütleri,

3) İz elementler, metaller, doğal immunostimülantlar veya izin verilmiş probiyotikler.

c) Allopatik tedavilerin kullanılması, aşılama ve zorunlu eradikasyon programları hariç yılda iki defa ile sınırlı tutulur. Ancak, üretim döngüsü bir yıldan daha az ise, allopatik tedavi bir kez uygula-

nır. Allopatik tedaviler için belirtilen limitler aşırsa, ilgili su ürünleri yetiştiriciliği ürünleri organik ürün olarak satılamaz.

ç) Zorunlu kontrol programları hariç parazit tedavileri yılda en fazla iki defa, üretim döngüsü on sekiz aydan az türler için ise yılda bir defa ile sınırlı tutulur.

d) Zorunlu kontrol ve eradikasyon programları altındaki tedaviler dâhil olmak üzere bu fıkranın (c) bendine göre allopatik veteriner tedavileri ve parazit tedavileri için kalıntı arınma süresi; ilacın tanımlanmış kalıntı arınma süresi organik yetiştiricilikte, konvansiyonel yetiştiricilikteki uygulamanın iki katı uygulanır.

e) Veteriner tıbbi ürünlerinin kullanıldığı durumlarda, hayvanlar organik olarak pazarlanmadan önce söz konusu kullanımın müteşebbis tarafından yetkilendirilmiş kuruluşa beyan edilmesi gerekir. Tedavi edilen stok açık bir şekilde tanımlanır.

f) Hayvana eziyet etmekten kaçınmak amacıyla, hastalık gecikmeksizin tedavi edilir; fitoteropatik, homeopatik ve diğer ürünlerin kullanımının uygun olmadığı durumlarda, antibiyotikleri de içeren kimyasal olarak birleştirilmiş allopatik veteriner tıbbi ürünleri gerekli olduğu yerlerde ve kontrollü şartlar altında kullanılabilir. Özellikle tedavi tarzı ve tedaviyi sonlandırma süreleriyle ilgili kısıtlamalar tanımlanır.

g) Bağışıklık sistemi ile ilgili veteriner tıbbi ürünlerin kullanımına izin verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Organik Ürünlerin İşlenmesi, Ambalajlanması, Etiketlenmesi, Depolanması, Taşınması ve Pazarlanması

Organik ürünlerin işlenmesi ve ambalajlanması

MADDE 28 – (1) Organik ürünlerin işlenmesi ve ambalajlanmasında 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun hükümleri ile birlikte aşağıdaki kurallara uyulur.

a) İşlenmiş yem veya gıda üreten müteşebbisler veya fason işleyiciler kritik işleme basamaklarının sistematik tanımlanmasına dayanan uygun prosedürler oluşturur ve bunları güncellerler. Prosedürlerin uygulanması işlenmiş ürünlerin organik üretim kurallarına uygunluğunu her zaman garanti etmelidir.

b) Müteşebbis veya fason işleyiciler organik ürünün işlenmesi esnasında, bu Yönetmeliğe uygun olmayan ürünlerle karışma ya da bulaşmasını önleyecek ve ürünün organik niteliğini koruyacak gerekli tedbirleri alır ve yetkilendirilmiş kuruluşa bildirerek güncel kayıtlı tüm işlemlere ve işlenmiş miktarlara erişimini sağlar.

c) Müteşebbis, organik olmayan ürünleri işleme veya depolama halinde, tüm işlem tamamlanıncaya kadar faaliyetlerini ayrı yerde veya ayrı zamanda gerçekleştirir. İzin verilmeyen maddeler veya ürünlerle bulaşma riskinden kaçınmak için koruyucu önlemler alır. Uygun hijyen tedbirleri uygulayarak, bunların etkinliğini izler ve kayıt altına alır.

ç) Müteşebbis organik olmayan ürünlerle olası karışma ve değişmelere karşı gerekli önlemleri alması ve organik ürünlerin tanımlanmasını sağlaması halinde, organik ve organik olmayan ürünleri aynı zamanda depolayabilir. Müteşebbis ürünlerin hasat günleri, saatleri, devreleri ve kabul tarih ve zaman bilgilerine ait kayıtları tutar ve yetkilendirilmiş kuruluşa verir.

d) Gıda ve yem işleminde kullanılan katkı maddeleri, işlem yardımcıları, diğer maddeler ve bileşenler ile tütsüleme gibi işleme uygulamaları iyi üretim uygulamaları prensiplerine uygun olmalıdır.

e) Şarap dışındaki organik ürünlerin işlenmesinde; bu Yönetmeliğin Ek-8'inde belirtilen İşlenmiş Organik Gıdaların, Mayaların ve Maya Ürünlerinin Üretmesinde Kullanılacak Maddeler ve Ürünler, normalde gıdaların işlenmesinde kullanılan mikroorganizma ve enzim preparatları, doğal aromalı

maddeler ve preparatları, içme suyu ve tuz, et ve yumurta damgalarının renkleri, yasal izin verilen mineraller, vitaminler ve aminoasitler kullanılır.

f) Organik gıda yemin ya da ham maddelerin işlenmesinde iyonlaştırıcı radyasyon kullanımı yasaktır.

g) Organik ürün, genetik yapısı değiştirilmiş organizma veya bu organizmalardan elde edilen ürünler kullanılmadan üretilir.

ğ) Ürünün gerçek doğası hakkında yanlış anlamalara yol açmayan işleme metotları ve ekstraksiyon yöntemleri kullanılır. Organik gıdalar tercihen biyolojik, mekanik ve fiziksel metotlar kullanarak işlenir.

h) Organik tarım metoduyla üretilen bitkisel, hayvansal ve su ürünleri ile organik hammadde, yarı mamul veya mamul madde halinde ambalajlanırken organik ürün niteliği bozulmamalıdır.

Organik ve geçiş süreci ürünlerinin etiketlenmesi

MADDE 29 – (1) Organik ve geçiş süreci ürünlerinin ambalajlanması, etiketlenmesi ve işaretlenmesinde 16/11/1997 tarihli ve 23172 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Ambalajlama ve Etiketleme-İşaretleme Bölümü ile Bakanlığın ilgili mevzuatında yer alan hükümlerle birlikte aşağıdaki kurallara uyulur:

a) Bitkisel kaynaklı geçiş süreci ürünlerinin etiketlenmesi: Bitkisel kaynaklı geçiş sürecindeki ürünlerin Organik Tarım Geçiş Süreci Ürünü ibaresini taşıyabilmesi için:

1) Organik tarıma geçiş tarihinden itibaren minimum on iki aylık bir geçiş sürecine uyulmuş olmalıdır.

2) Etiket üzerinde ürünün, Organik Tarım Geçiş Süreci Ürünüdür cümlesinde, “organik” ibaresi, “geçiş süreci” ibaresiyle aynı renk, punto ve yazım tarzında olmalıdır. Geçiş süreci ürünlerinde organik ürün logosu kullanılmaz.

3) Nihai ürün içeriğinde yalnızca bir tane tarımsal kaynaklı ürün bulunmalıdır.

4) Yetkilendirilmiş kuruluşun adı, logosu, kod numarası ve ürün sertifika numarası bulunmalıdır.

b) Organik ürünün etiketlenmesi:

1) Ürünün kime ait olduğu ve bu Yönetmeliğe uygun olarak üretildiği belirtilir.

2) Yurt içinde üretilerek pazarlanan organik ürünlerin üzerinde, bu Yönetmeliğin Ek-10’unda belirtilen organik ürün logosu kullanılır.

3) Yetkilendirilmiş kuruluşun adı, logosu, kod numarası ve ürün sertifika numarası bulunur.

4) Ürün etiketinde organik kelimesinin kullanılması; ekolojik, biyolojik kelimelerinin kullanımıyla eşdeğerdir.

5) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmeyen ürün etiketinde, bu Yönetmeliğe uygun üretilmediği, hazırlandığı, işlendiği, ambalajlandığı, depolandığı ima ve beyan edilemez. Organik olmayan ürünler etiket ve ambalaj tasarımıyla, organik ürün etiket ve ambalaj tasarımını çağrıştıracak nitelikte ve benzerlikte olamaz. Böyle ürünler için organik tarımsal ürün olarak marka, patent ve tescil alınmaz. Organik olmayan ürünler için, tüketicide organik ürün izlenimi oluşturacak, haksız rekabete neden olacak, bio, biyo, eco, eko, org ön ekleri kullanılamaz. İthal ürünlerde bu hüküm aranmaz.

c) Ürünlerin organik ürün olarak etiketlenme kuralları:

1) Ürünün bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmesi halinde,

2) İşlenmiş ürünlerde, aşağıda belirtilen koşulların sağlanması halinde;

Ürün içerisinde bulunan tarımsal orijinli ürün veya türevlerinin en az % 95’i bu Yönetmelik

hükümlerine göre üretilmiş olmalıdır.

Bir ürünün temel olarak tarımsal menşeli içeriklerden üretilmiş olup olmadığının tespitinde, eklenmiş su ve tuz dikkate alınmamalıdır.

Ağırlığının % 95 inin organik olması koşulu ile bu Yönetmeliğin Ek-8'inin 1 inci bölümünde verilen kod numarası sütununun üstünde (*) ile işaretli gıda katkıları tarımsal kökenli gıda girdileri olarak hesaplamalara katılır. Konvansiyonel ürünlerin üretiminde organik tarım metoduyla üretilen ürün kullanılması halinde "% X" oranlarıyla birlikte "Organik Tarım Metoduyla Üretilmiştir" şeklinde ifade edilir ve bu ifade, içindekiler kısmında yer alan diğer maddeler ile aynı renk, punto ve yazım tarzında olur. Bu ürünlerde organik ürün logosu kullanılmaz.

Şarap üretiminde organik üzüm kullanıldığında şarap etiketinde "Organik Üzümden İmal Edilen Şarap" ifadesi yer alır. Bu ürünlerde organik ürün logosu kullanılmaz.

Ürün içeriğinde bulunan organik olarak üretilmeyen tarımsal kaynaklı diğer maddeler bu Yönetmeliğin Ek-9'unun 1 inci bölümünde yer almış olmalıdır.

Ürün, tarımsal kaynaklı olmayan gıda maddelerini kullanmayı gerektiriyorsa yalnızca bu Yönetmeliğin Ek-8'inin 1 inci bölümünde listelenen taşıyıcılar dahil gıda katkılarını içerir.

Tarımsal orijinli ürün veya türevlerinin işlem görmesi gerekiyorsa bu Yönetmeliğin Ek-8'in 2 nci bölümünde listelenen ürünlerle işlem görmüş olması gereklidir.

Organik bir bileşen, aynı bileşenin organik olmayan formu ya da geçiş sürecinden geleni ile bir arada bulunmaz.

ç) Organik ürün etiketinde yer alması zorunlu beyanlar:

1) Ön paketlenmiş gıdanın etiketinde bu Yönetmeliğin Ek-10'unda belirtilen organik ürün logosu ve yetkilendirilmiş kuruluş kod numarası bulunur.

2) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmeyen ve ithal edilen ürünlerde bu Yönetmeliğin Ek-10'unda belirtilen organik ürün logosu kullanılmaz.

3) Tarımsal ham maddelerin bir kısmı Türkiye içinde ve bir kısmı da diğer ülkelerde Kanun kapsamında üretilmişse; ürün etiketinde hammaddenin menşei olan ülke belirtilmek şartıyla bu Yönetmeliğin Ek-10'unda belirtilen organik ürün logosu kullanılır.

4) Tarımsal hammaddenin tamamı başka bir ülkede Kanun kapsamında üretilmiş olması ve Türkiye'de mamul ürün haline getirilmesi durumunda bu Yönetmeliğin Ek-10'unda belirtilen organik ürün logosu kullanılır.

Organik ürünlerin depolanması

MADDE 30 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan organik ürünlerin depolanmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümündeki kuralları ile 30/3/2005 tarihli ve 25771 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda ve Gıda ile Temasta Bulunan Madde ve Malzemelerin Piyasa Gözetimi, Kontrolü ve Denetimi ile İşyeri Sorumluluklarına Dair Yönetmelik hükümlerine uyulur. Organik ürünlerin depolanması ile ilgili diğer kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik ürünlerin, depolama alanları, ürünlerin tanınmasına imkân verecek ve bu Yönetmelikle uygun bulunmayan başka ürünlerle, maddelerle karışmaya ya da bulaşmaya meydan vermeyecek ve parti numaralarının tanımlanmasını sağlayacak şekilde düzenlenir. Organik ürünlerin depolandığı alanlarda kullanılan yalıtım malzemeleri ve soğutma ile ilgili ekipmanlar bu amaç gözetilerek seçilir. İşleme öncesi ve sonrası organik ürünler organik olmayan ürünlerden ayrı bir yerde veya zamanda depolanır.

b) Ayrı olarak depolamanın mümkün olmadığı durumlarda müteşebbis organik ürünlerle konvansiyonel ürünlerin karışmasını engelleyecek tedbirler alır. Müteşebbislerin organik olmayan ve organik ürünlerle çalışması durumunda ve depolama tesislerinde diğer tarımsal ürünler ve gıda mad-

delerini depolamaları durumunda:

1) Organik tarımsal ürünler, organik olmayan diğer tarımsal ürünler ve/veya gıda maddelerinden ayrı olarak muhafaza edilir.

2) Organik olmayan ürünlerle karışma veya değişmeyi önleyecek ve tanımlamayı sağlayacak her türlü önlem alınır.

3) Organik ürün depolanması öncesinde uygun temizlik önlemleri alınır, bunların etkinliği kontrol edilerek, kayıtları müteşebbis tarafından tutulur.

c) Organik ürünlerin depolanması sırasında ürünün organik özelliğini kaybettirecek ilaç ve ilaçlama yöntemi kullanılmaz.

ç) Organik ürünlerin depolanmasında ürünün organik özelliğini kaybettirecek malzeme ve maddeler kullanılmaz ve doğal olmayan uygulamalar yapılmaz.

d) Müteşebbis tarafından depolama koşulları ile depolanan organik ürünün giriş ve çıkış miktarları ve tarihine ilişkin kayıtlar düzenli olarak tutulur. Müteşebbis tarafından imzalanan bu kayıtlar yetkilendirilmiş kuruluşa onaylatılır ve çizelgenin bir nüshası müteşebbis tarafından, diğer nüshası yetkilendirilmiş kuruluş tarafından saklanır.

e) Organik bitkisel ve hayvansal üretim birimlerinde bu Yönetmelikte izin verilmeyen girdilerin depolanması yasaktır.

Organik ürünlerin taşınması

MADDE 31 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan organik ürünlerin taşınmasında, Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümündeki kuralları ile Gıda ve Gıda ile Temasta Bulunan Madde ve Malzemelerin Piyasa Gözetimi, Kontrolü ve Denetimi ile İşyeri Sorumluluklarına Dair Yönetmelik hükümlerine uyulur. Organik ürünlerin taşınması ile ilgili diğer kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Müteşebbisler organik ürünlerini toptancılar ve perakendeciler dâhil diğer ünitelere ancak uygun ambalajlar ve araçlarla, içeriğinde herhangi bir bozulma olmayacak, ambalaj ve etiketine zarar gelmeyecek şekilde kapalı olarak ve bu Yönetmelikte belirtilen aşağıdaki ibareler bulunacak şekilde taşınmasını sağlamalıdır.

1) İşletenin adı ve adresi, farklı durumlarda ürün sahibi veya satıcısı,

2) Organik ürün sertifikasının eşlik ettiği ürün ismi veya hayvansal ürüne kullanılan yem bileşenlerinin listesi,

3) Müteşebbisi kontrol eden yetkilendirilmiş kuruluşun ismi ve kod numarası,

4) Organik ürünlerin taşınmasında tam bir kontrol yapmak amacıyla yetkilendirilmiş kuruluş tarafından ihtiyaç duyulan bilgiler ürünle birlikte taşınır. Nakliye ait bilgiler, yazılı doküman ile belgelenir. Hesaplar, giren ve çıkan ürün arasındaki dengeyi gösterir.

b) Bu Yönetmeliğin Ek-11'inin 1 inci bölümünde yer alan Organik Tarım Müteşebbis Sertifikası ve Ek-12'sinde yer alan Satıcı Beyannamesi bulunur.

c) Aşağıda belirtilen durumlarda paketlerin, nakliye araçlarının kapatılmasına gerek yoktur.

1) Organik kontrol sistemine tabi olan müteşebbisler arasındaki doğrudan taşımada,

2) Gerekli bilgileri içeren dokümanın ürünle birlikte olması durumunda,

3) Taşıyıcı ve alıcı müteşebbislerin ikisinin de yetkilendirilmiş kuruluşun kontrolüne açık olan taşıma işlemleriyle ilgili yazılı kayıtları tutması durumunda.

ç) Ürünlerin diğer işletmeler ya da birimlerden kabulü sırasında ürünü kabul eden kişi gerek gördüğü durumlarda paketin kapanışı ya da ambalajının, ayrıca etiketin bu Yönetmeliğin 29 uncu maddesine uygunluğunu inceler. Etiket bilgileri ile ürünün beraberinde gelen diğer dokümanların

birbirine uyumunu kontrol ettikten sonra karşılaştırmanın sonucunu kayıtlarına ekler.

d) Organik yem ve yem hammaddelerinin taşınmasında konvansiyonel yem ve yem hammaddeleri ile karışmasını önleyecek tedbirler alınır ve bunlarla ilgili yazılı kayıtlar müteşebbis tarafından tutulur.

Organik ürünlerin pazarlanması

MADDE 32 – (1) Organik ürünlerin pazarlanması kuralları aşağıda belirtilmiştir.

a) Bu Yönetmelik hükümlerince üretilmiş ve bu Yönetmeliğin Ek-11'inin ikinci bölümünde yer alan ürün sertifikasına sahip olan organik hammadde ve/veya işlenmiş organik ürünler organik ürün olarak pazarlanır.

b) İşlenmemiş ürünlerde ürünlere toptan ürün sertifikası verilir. Her bir satışta satış miktarı ürün sertifika suretine müteşebbis tarafından derkenar düşümü yapılır ve imza altına alınır. Ayrıca bu satış miktarı 7 gün içinde yetkilendirilmiş kuruluşa bildirilir. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından stok takibi yapılır.

c) İşlenmiş ürünlerde ürün sertifikası düzenlenir. Ürün el değiştirdiğinde yeni bir işleme tabi tutulmuyorsa tekrar sertifika düzenlenmez. Bu ürünlerde etiket ve organik ürün logosu bulunur. Depolama, toptan pazarlama ve dağıtım yapan müteşebbislerin toptan satışlarında ürün sertifikası düzenlenir. Perakende satışlarda yeniden ürün sertifikası düzenlenmez ancak ürüne, mevcut ürün sertifikasının müteşebbis tarafından onaylı fotokopisi ile birlikte fatura ve sevk irsaliyesi eşlik eder. Ürün sertifikasının onaylı fotokopisi üzerine müteşebbis tarafından yapılan satış belgelerinin numarası yazılır ve onaylanır. Bu satış miktarı 7 gün içinde yetkilendirilmiş kuruluşa bildirilir. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından stok takibi yapılır.

ç) Organik ürünler, organik ürün olduğu açıkça belirtilerek satılır. Organik ürünlerin, konvansiyonel ürün ile karışmaması ve organik niteliğinin korunması organik ürün satışı yapan müteşebbisin yükümlülüğündedir.

d) Aracılık hizmeti veren, ürünleri direkt olarak nihai tüketici ya da kullanıcıya transfer eden gerçek ya da tüzel kişiler ithalat yapmamaları, üretim, doğal alan ve kaynaklardan ürün toplama, hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama ve taşıma işlemlerini yapmamaları koşulu ile yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapmak zorunda değildir.

e) İthalat veya ihracat yapmak isteyen müteşebbis, ulusal mevzuat hükümleri gereğince tamamlamakla yükümlü olduğu diğer belgelerle birlikte Bakanlığın ilgili birimine başvurur.

f) Organik ürünlerin ihracatı, Dış Ticaret Müsteşarlığının İhracatı Kayda Bağlı Ürünler Listesinde yer alan ürünler için yapılan işlemlere tabidir. Bu nedenle; müteşebbisler, ihracat dokümanlarının bir örneğini bağlı bulunduğu İhracatçı Birliğine verir. Ege İhracatçı Birlikleri ihracatçı bildirimleri ve ihracat verilerini yılsonunda Bakanlığa bildirir. Bakanlığın talep etmesi halinde muhtelif zamanlarda da ihtiyaç duyulan verileri Bakanlığa bildirir.

g) İthal edilen ürünler 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu kapsamında yurtiçinde organik ürün olarak pazarlanacaksa yeniden sertifikalandırma yapılır. Yeniden sertifikalandırma yapılırken ürünün, geldiği ülkede kontrol ve sertifikasyon sürecini belgelendiren kuruluşun akreditasyon kapsamı içerisinde Kanun yer alır. Bununla birlikte ithal edilecek ürünün üretim, kontrol ve belgelendirme gibi süreçleri Kanununa uygun ise yetkilendirilmiş kuruluşça yeniden belgelendirme yapılır. Yetkilendirilmiş kuruluşun akreditasyon kapsamında Kanun bulunmuyorsa yeniden sertifikalandırma işlemi gerçekleştirilemez.

ğ) İthalatçı ithalat halinde, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından istenilen belgeleri eksiksiz olarak bu kuruluşu verir. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yürürlükteki Türk Mevzuatına uygunluğunun kabul edilmesi halinde organik ürün yeniden sertifikalandırılır. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yeniden sertifikalandırma yapmak amacıyla aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenir. Bunlar;

1) İthalatçının ithalat faaliyetleri; ithalatçının adı, adresi, ürünün geldiği ülke, ürünlerin ülkeye giriş noktası ve ithal edilen ürünlerin depolanmasında kullanılacak binaların uygunluğuyla ilgili detaylı açıklama belgeleri,

2) Karşı ülkeden alınan ürünün etiketi ve içeriğine dair bütün bilgilerin aslı veya noter onaylı tercümeleri,

3) İthalat işleminin nasıl gerçekleşeceğini ve ihlal durumunda alınacak ihtiyati tedbirleri içeren belgeler,

4) İthalatçı tarafından kullanılacak herhangi bir deponun diğer ülkede bulunması durumunda, karşı ülkenin yetkilendirilmiş kuruluşu tarafından kontrole açık olacağını belirten belgeler,

5) İlgili partinin miktarı, orijini ve yapısı, kontrol mekanizmasının detayları, üretim, işleme, ambalajlama, depolama, nakliye işlemlerinin detayları, alıcıları, ürün sertifikası, organik tarım müteşebbis sertifikası, gerekli hallerde satıcı beyannamesi, ürüne ilişkin yıllık kontrol raporlarıdır.

(2) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından gerek duyulması halinde yukarıdaki bilgi ve belgelere ek olarak bilgi ve belgeler istenebilir. Tüm bilgi ve belgeler, Bakanlık denetimlerinde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kontrol ve/veya Sertifikasyon Sisteminin İşleyişi

BİRİNCİ BÖLÜM

Kontrol Esasları

Kontrol sisteminin özellikleri

MADDE 33 – (1) Organik üretimin özelliği, her aşamasının kontrollü olması ve ürünün sertifikalandırılmasıdır. Bu Yönetmelik hükümlerine göre, ürünün güvence altına alınmasındaki iki temel unsur, kontrol ve sertifikasyondur. Kontrol ve sertifikasyon işlemi, aynı kuruluş tarafından yapılabileceği gibi ayrı ayrı kuruluşlar tarafından da yapılabilir.

Kontrol yetkisi

MADDE 34 – (1) Bakanlık kontrole ilişkin yetkisini, yetkilendirilmiş kuruluşa devredebilir. Kontrol yetkisi verilen kuruluşlar ve kontrolörler yetkilerini başka bir kurum ve/veya kuruluşa veya kişiye devreder.

İşletme ve müteşebbis kontrolü için gerekli bilgi ve belgeler

MADDE 35 – (1) İşletme ve müteşebbis kontrolü için gerekli bilgi ve belgeler aşağıda belirtilmiştir.

a) Müteşebbisler, yaptıkları organik faaliyetleri ile ilgili her türlü bilgi ve belgeleri, sözleşmeli olduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşuna vermek ve işletmesinde bulundurmak zorundadırlar.

1) İşletmenin adı, adresi, kapasite bilgileri, hukuki durumuna ait bilgi ve belgeler, sözleşme tarihi, imzalanan sözleşme metni, organik tarıma geçişin başladığı tarih, sözleşme tarihine kadarki arazi geçmişine ait bilgiler,

2) Faaliyet alanı,

3) İşletmede daha önce uygulanan üretim metodu,

4) İşletmenin ve işletme binalarının planları,

5) Arazi parselleri veya alana dair tüm plan ve krokiler,

6) İşletmenin mevcut makine ve ekipman donanımı,

- 7) İşletmenin konumu, kullanılan depoların tanımı ve amaca uygunluğu,
 - 8) Ürün münavebe planı,
 - 9) Kullanılacak tüm girdilere ait kayıt defterleri,
 - 10) İşletmenin malları, dışarıdan satın alınan malları içeren alım ve satım defterleri,
 - 11) Ürün çıkış planı, ürünün niteliği, stok durumu, miktarı, ambalajlama şekli ve materyali,
 - 12) Orman alanlarından ve doğadan ürün toplanması durumunda, alana ait bütün tanımlamalar, resmi izinler ile alana yapılan tüm teknik müdahaleler, afetler, karantina tedbirleri gibi bilgilerdir.
- b) Müteşebbis, faaliyet alanı ile ilgili bilgileri kapsayan organik tarıma geçiş ve üretim planları hazırlar.

Kontrol işlemi

MADDE 36 – (1) Kontrol işlemi; yazılı belgeleri, planları, defterleri, raporları, kayıtları, arazi, işletme ve depo gibi kritik kontrol noktaları ve gözlemleri içerir. Müteşebbis tarafından aynı alanda birkaç ünitenin işletilmesi halinde, organik olmayan ürünlerin üretildiği üniteler ve depoları da kontrol işlemine tabidir. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu yılda en az bir defa haberli veya habersiz olarak işletme ve müteşebbisi yerinde kontrol eder. Çift kabuklu yumuşakça üretiminde yetkilendirilmiş kuruluş tarafından en az yılda iki defa çiftlik kontrol edilir. Bu amaçla kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu bir kontrol planı hazırlar ve hazırlanan bu kontrol planı en az aşağıdaki bilgileri içerir;

- a) Müteşebbisin adı ve adresi,
- b) Kontrol tarihi,
- c) Kontrolün kapsayacağı konular,
- d) Kontrolör adıdır.

(2) Müteşebbis tarafından kayıt altına alınan bütün organik tarım faaliyetleri kontrol raporları için temel bilgi niteliğindedir.

(3) Kontrol işlemi sırasında kontrolör, bağlı bulunduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşunun organik tarım faaliyetlerini içeren kendi kontrol formlarını doldurur. Kontrolör, yaptığı kontrole dair tespitleri içeren bir belge düzenleyerek müteşebbise verir ve bu belge müteşebbise saklanır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya kontrol kuruluşu kontrol işlemi sonucunda bir rapor hazırlar. Kontrol raporu, müteşebbisin bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılan organik tarım faaliyetlerinin kontrol sonuçlarını içerir.

İKİNCİ BÖLÜM

Sertifikasyon Esasları

Sertifikasyon sisteminin özellikleri

MADDE 37 – (1) Sertifikasyon; bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, ürünün ve girdinin geldiği aşamanın belgelendirilmesidir. Sözleşme yapılan müteşebbise yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılacak ilk kontrole müteakip uygun görülmesi halinde yetkilendirilmiş kuruluş tarafından organik tarım müteşebbis sertifikası ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilen ürünlere ürün sertifikası verilir. Sertifikalar, asgari bu Yönetmeliğin Ek-11'inde yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenir. Düzenlenen sertifikaların icmal listeleri Bakanlığa gönderilir.

(2) Sertifikasyon sisteminin özellikleri aşağıda belirtilmiştir;

a) Sertifikasyon, Bakanlıktan bu yetkiyi almış gerçek veya tüzel kuruluşlarca yapılır. Sertifika yetkisi verilen kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu yetkisini başka bir kurum veya kuruluşa devredemez.

b) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu bir sertifikasyon sistemi oluşturur ve Bakanlığa sunar. Bu sistem; kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşunun uyguladığı fiyat listesi, sertifika belgesi örneği, test etme ve sorgulama metodu, analiz yöntemi, kullandığı tüm teknikler ve dokümantasyon sistemi ile ilgili bilgileri kapsar.

c) Sertifikasyon kuruluşu sertifika düzenleyeceği işletmelere ait tüm kontrol bilgilerini ve raporları ürünün bu Yönetmeliğe uygun olarak üretildiğinin garanti edilmesi amacıyla kontrolü yapan kuruluştan devralır. Kontrol kuruluşu bu bilgileri sertifikasyon kuruluşuna vermek zorundadır.

Sertifikasyonun esasları

MADDE 38 – (1) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu, bu Yönetmelikte bahsedilen kriterleri ve sertifikasyon esaslarının uygunluğunu TS EN 45011 veya ISO Rehber 65'e göre sağlamak zorundadır. Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu yapılan işin niteliğine göre kalite sistemini açıklayan bir Türkçe kalite el kitabı hazırlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yetkilendirilmiş Kuruluşlar, Müteşebbisler

BİRİNCİ BÖLÜM

Yetkilendirilmiş Kuruluşlarda Aranılan Şartlar, Çalışma İzni, Çalışma Esasları ve Yaptırımlar

Yetkilendirilmiş kuruluşlarda aranılan şartlar

MADDE 39 – (1) Yetkilendirilmiş kuruluşlarda aranılan şartlar şunlardır:

a) Yetkilendirilmiş kuruluşlar teknik ve idari bakımdan görevini yerine getirebilecek imkânlarla sahip olmalıdır. Yetkilendirilmiş kuruluşun yetki kapsamı sertifikasyon ise en az bir sertifikeler, kontrol ise en az bir kontrolör, kontrol ve sertifikasyon ise en az bir kontrolör ve sertifikeler istihdam edilir. Kontrolör ve sertifikeler sayısı; kontrol edilecek müteşebbis sayısı ve üretim alanları için yeterli olmalıdır. Bir yıl içerisinde kontrolör için maksimum çalışma süresi 100 kontrol iş günüdür. Bir kontrolör üretici grubu içerisindeki müteşebbisler de dâhil yıllık maksimum 800 müteşebbisin faaliyetini kontrol eder.

b) Sertifikasyon Kuruluşu, Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu TS EN 45011 veya ISO Rehber 65 standartlarına göre, Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite edilmelidir. Yurtdışında akredite olmuş yabancı bir kuruluş Türkiye'de şube açması halinde, Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite olduğuna dair akreditasyon belgesini müracaatta ibraz eder. Şubelerin, şube olarak Bakanlıktan yetki aldıktan sonra en geç iki yıl içinde akreditasyon kapsamı, Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri ile uygun hale getirilir. Türkiye'de faaliyet gösterecek şirketler ise Bakanlık tarafından yetkilendirildiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında alınan akreditasyon belgesini Bakanlığa ibraz etmelidir. Belirtilen sürede akreditasyon belgesi ibraz edilmez ise Bakanlık yetkilendirilmiş kuruluşun yetkisini iptal eder.

c) Kuruluşlar, sürekli irtibat sağlanabilecek her türlü alt yapıyı oluşturur.

ç) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, belgelendirme işleminin sonuçlarını etkileyebilecek ticari, mali ve diğer baskılardan bağımsız olmalıdır. Belgelendirdiği ürün tiplerinin tedariki ve tasarımını yapmaz. Danışmanlık hizmeti veremez.

d) Yetkilendirilmiş kuruluş yöneticilerinin, ortaklarının, kontrolörlerinin ve çalışanları ile bunların birinci derece yakınlarının organik tarım faaliyetlerini kontrol edemez ve sertifikalandıramaz.

e) Yetkilendirilmiş kuruluşun yöneticileri, ortakları, kontrolörleri ve çalışanları, aynı anda başka bir yetkilendirilmiş kuruluşta görev alamazlar. Kontrol biriminde görev yapanlar sertifikasyon biriminde, sertifikasyon biriminde görev yapanlar kontrol biriminde görev yapamazlar.

f) Yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafsız olmalıdır. Kendilerine verilen yetkiyi kullanırken herhangi bir çıkar çatışması içerisinde bulunamazlar.

g) Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlardan, yürürlükteki organik tarım mevzuatlarına uygun faaliyette bulunacaklarına dair bu Yönetmeliğin Ek-14'üne uygun noter onaylı bir taahhütnâme alınır.

Yetkilendirilmiş kuruluşun çalışma izni için başvuru şekli, aranan şartlar ve istenilen belgeler

MADDE 40 – (1) Gerçek veya tüzel kişiler; kontrol, sertifikasyon veya kontrol ve sertifikasyon faaliyetlerinde bulunmak için Bakanlığa müracaat eder. Komite tarafından gerekli incelemeler yapılır ve müracaat tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ilgiliye gerekli iznin verilip verilmeyeceğine dair bilgi verilir. Bakanlıkça izin verilen yetkilendirilmiş kuruluş bu Yönetmelik çerçevesinde çalışmalarını sürdürür.

(2) Çalışma izni için istenilen belgeler ve aranan şartlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Yetki kapsamı ile kontrolör ve sertifikelerin yetkilendirilmesine ilişkin başvuru dilekçesi,
- b) Yetkilendirilmiş kuruluşların hukuki yapısını belirtir belgeler;

1) Yetkilendirilmiş kuruluş gerçek kişi veya tüzel kişi olmalıdır. Gerçek kişi ise iş yeri açma belgesi almalıdır.

2) Organik tarıma ilişkin faaliyetlerin şirketin ana faaliyet alanında yer aldığını gösterir tescil belgesi veya Ticaret Sicil Gazetesi aslı veya noter onaylı sureti ve son altı ay içerisinde kayıtlı olunan ticaret odasından alınmış oda sicil kayıt belgesi.

3) Yetkilendirilecek kuruluş, yabancı bir kuruluşun Türkiye'deki şirketi veya şubesi ise, tüm yasal kuruluş işlemlerini tamamlamış olmalıdır.

c) Yetkilendirilecek kuruluş, henüz akredite olmamış ise Bakanlıktan yetki aldıktan sonra bir ay içerisinde Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında faaliyet göstereceği konularda akredite olmak için Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarına müracaat ettiğine dair resmi başvuru belgesini Bakanlığa ibraz eder.

ç) Bakanlıkça yetkisi iptal edilen kuruluşlar, iptal edilme tarihi itibari ile geçerlilik süresi devam eden sertifikalara ilişkin hukuki sorumlulukları devam eder

d) Yetkilendirilmiş kuruluşların yer ve organizasyon tanımlamalarına dair belgeler şunlardır:

- 1) Adı, yeri, tüm iletişim bilgileri ve logosuna ait belgeler,
- 2) Kontrolörlere ve sertifikelere ait kimlik ve eğitim belgeleri,
- 3) Çalışanların Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarını gösterir resmi belgeler,
- 4) Firma yetkilileri ile kontrolör ve sertifikere ait noter onaylı imza sirküleri,
- 5) Yetkilendirilmiş kuruluşun organizasyon şeması ve görev tanımları.

e) En az aşağıdaki hususlara yer verilmiş olan Türkçe kalite el kitabı:

- 1) Organizasyon şeması ve görev tanımları,
- 2) Kanun ve bu Yönetmeliğe uygun kontrol ve sertifikasyon yöntemini açıklayan doküman,
- 3) Sözleşme örnekleri,
- 4) Müteşebbis taleplerinin değerlendirilmesi,
- 5) Uygunsuzlukların tespiti ve kaydedilmesi,
- 6) Uygunsuzluklara ilişkin düzeltici faaliyetlerin tanımlanması,
- 7) Uygunsuzluğun devamı durumunda uygulanacak yaptırımlar,
- 8) İtirazların değerlendirilmesi.

Yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları

MADDE 41 – (1) Yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları şunlardır:

a) Bakanlıkça ikişer yıllık süre ile yetkilendirilir, yetki süreleri dolmadan en az 30 gün önce yetki sürelerinin uzatılması için başvuru yapar. Bu kuruluşlar yetkileri kapsamında Bakanlığa karşı sorumludur.

b) Faaliyet konusuna göre yetkilendirildiği alanda çalışmak zorundadır. Yetkilerini devredermez.

c) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmemiş, kontrol edilmemiş ve sertifikalandırılmamış ürünler hariç, yurt içinde her türlü organik ürün ambalajında, bu Yönetmeliğin Ek- 10'unda yer alan organik ürün logosunu kullanılmak zorundadır.

ç) Bu Yönetmelik hükümlerine göre kontrol sürecini tamamlamadan sertifika düzenleyemez.

d) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı bir düzensizliği tespit etmesi durumunda, organik üretim metodunu işaret eden terim, ifade ve logoyu bu düzensizlikten etkilenen tüm grup ya da üretim hattında kullanıramaz.

e) Müteşebbisin satışa sunacağı bir ürünün üretiminin organik tarım kurallarına uygun olmadığından şüpheleniyorsa, kendi belirleyeceği bir süre içerisinde müteşebbisten duruma ilişkin açıklama yapmasını, gerekli bilgi ve belgeleri göndermesini talep eder. Bu süre zarfında ürünün organik olarak satılmasına müsaade etmez.

f) Bu Yönetmelik hükümlerine uymayan üretim teknikleri ve girdilerin kullanıldığından şüphe duyduğu durumlarda analiz amaçlı ürün örnekleri alabilir. Bu ürün örneklerini TS 17025 standardına göre akredite olan laboratuvarlarda analiz ettirir.

g) Tespit ettikleri sistemden çıkartmayı gerektirecek aykırılıklar ile uygun gördükleri yaptırım işlemlerini de içeren karar yazısını, müteşebbisin itirazı var ise 21 gün içerisinde, itiraz yok ise, yıllık raporlarında Bakanlığa bildirirler. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygun görülen yaptırımlara itiraz ve şikâyet halinde Bakanlık konu ile ilgili inceleme ve yeni belgeler isteme yetkisine sahiptir. Bakanlık itiraz ve şikâyet ile ilgili bilgi ve belgeleri inceler, nihai kararı verir ve sonucu taraşara iletir.

ğ) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından sistemden çıkarılan müteşebbisler diğer yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilir.

h) Bitkisel ve hayvansal ürünler ile su ürünleri üretimi yapan, orman alanlarından ve doğadan ürün toplayan, ürün işleyen, ambalajlayan, depolayan, nakleden, pazarlayan, sözleşme yaptığı geçiş sürecindeki veya bu süreci tamamlamış bütün müteşebbisleri ve müteşebbislere ait her türlü bilgi ve belgeyi kontrol eder, kayıt altına alarak rapor hazırlar. Raporlar, faaliyet alanı ile ilgili olarak aşağıdaki bilgileri içerir.

1) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan bilgiler,

2) Üretime dair bütün bilgiler,

3) İşletmeye dair bütün bilgiler,

4) Kontrollere dair bütün bilgiler,

5) Sertifikasyona dair bütün bilgiler,

6) İhlal ve ihtilaşara dair bütün bilgiler,

7) Çalışma izni ve gıda siciline dair bilgilerdir.

Müteşebbisin sorumlulukları ve uygulanacak yaptırımlar

MADDE 42 – (1) Müteşebbis sözleşme yaptığı yetkilendirilmiş kuruluşa organik tarımsal faaliyeti ile ilgili tüm bilgi ve belgeleri vermek, her türlü değişikliği bildirmek, üretimin her aşamasında

gerekli kontrolün yapılabilmesi için işletmenin organik üretimle ilgili her birimini yetkilendirilmiş kuruluşa açmak zorundadır.

(2) Müteşebbis faaliyet alanını tam olarak tanımlar ve aldığı önlemleri yetkilendirilmiş kuruluşa bildirir. Müteşebbis, bu Yönetmelik hükümlerine ve Yetkilendirilmiş Kuruluşun kalite el kitabında yer alan hususlara uyacağına ve her türlü kontrole izin vereceğine dair bir taahhünameyi yetkilendirilmiş kuruluşa verir. Müteşebbis, her yıl Ocak ayı içinde yetkilendirilmiş kuruluşa parsel bazında o yıla ait bitkisel üretim planını bildirir.

(3) Müteşebbis, faaliyetlerinin bir kısmını üçüncü bir şahsa yaptırması durumunda bu faaliyetlere ilişkin gerekli bilgi ve belgeleri yetkilendirilmiş kuruluşa vererek kontrol sistemine dâhil olmasını sağlar.

(4) Müteşebbis, kullanımına izin verilmeyen ürün veya maddelerin bulaşma riskini ortadan kaldırmak için koruyucu önlemleri ile depolama alanlarından üretim zincirine kadar her aşamada hijyen tedbirlerini alır.

(5) Müteşebbis, ürettiği, işlediği, ithal ettiği ya da başka bir müteşebbisten satın aldığı ürünün bu Yönetmelik hükümlerine uygun olmadığından kuşkulanyorsa bu durumu yetkilendirilmiş kuruluşa bildirir. Durum netlik kazanıncaya kadar söz konusu ürünün organik ürün olduğuna dair atıfta bulunacak organik ürün etiket ve logosunu kullanamaz. Müteşebbis söz konusu ürünü tereddütler ortadan kalktıktan sonra yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi dâhilinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun işlemlere tabi tutar ve pazarlar.

(6) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından müteşebbise uygulanacak yaptırımlar, aşağıdaki maddelere göre uygulanır.

a) Müteşebbis, bütün organik tarım faaliyetlerinin izlenebilirliği ile ilgili her türlü kayıtları tutmak ve denetim esnasında yetkilendirilmiş kuruluşa ibraz etmek zorundadır. Belgelerin düzensiz veya yanlış tutulması durumunda, yetkilendirilmiş kuruluşlar eksiklik ve aksaklıkları müteşebbislere ayrıntılı ve yazılı olarak bildirir. Yetkilendirilmiş kuruluş eksiklik ve aksaklıkların düzeltilmesi için müteşebbise bir ay süre tanır. Bu süre sonunda tekrar kontrol eder. Eksiklik giderilmiş ise sözleşme aynen devam eder. Aksi halde kalite el kitabında belirtilen yaptırımlar uygulanır. İtiraz halinde konu ile ilgili bilgi ve belgeler en geç 21 gün içinde Bakanlığa iletilir. Bakanlık gerekli incelemeleri yaptıktan sonra nihai kararını verir ve sonucu taraşara bildirir.

b) Üretim aşamasında bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaların saptanması halinde; organik tarım faaliyeti yapılan alanlar, hayvanlar, arılar ve su ürünleri geçiş sürecinde ise, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından süre uzatılır, tamamlamışsa tekrar geçiş sürecine geçirilir ve müteşebbise yazılı olarak bildirilir. Uzatılan süresi sonunda bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaları tekrarladığı tespit edilen müteşebbislerin sözleşmesi feshedilerek Bakanlığa bildirilir. İtiraz veya şikâyet halinde Bakanlık konu ile ilgili bilgi ve belgeleri ister ve inceleme başlatır. İnceleme neticesinde, müteşebbisin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı uygulamaların kasıtlı olarak devam ettiğinin tespit edilmesi durumunda; Bakanlık müteşebbisini organik üretim yapma faaliyetinden beş yıl süre ile men eder ve tüm yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirir.

c) İşleme, ambalajlama, etiketleme, depolama, taşıma, pazarlama faaliyetlerinde bu Yönetmelik hükümlerini ihlal eden müteşebbisin ihlale kasıtlı olarak devam ettiği tespit edildiğinde, Bakanlık müteşebbisini organik tarım faaliyetinden beş yıl süre ile men eder ve tüm yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirir.

ç) Müteşebbis organik ürünlerin taşınması sırasında istenmesi halinde Müteşebbis Sertifikasını ibraz etmelidir.

Yetkilendirilmiş kuruluşların göndermekle yükümlü oldukları bilgi ve belgeler

MADDE 43 – (1) Bakanlık yetkilendirilmiş kuruluşlardan; müteşebbise, ürüne, üretime, kontrol işlemine, kuruluşun kendisine, çalışanına ve menşesine dair her türlü bilgi ve belgeleri istediği

zaman ve biçimde talep edebilir. Ayrıca yetkilendirilmiş kuruluşlar, yapısıyla ilgili yapılan her türlü değişikliği en geç bir ay içerisinde Bakanlığa bildirmek zorundadır.

(2) Yetkilendirilmiş kuruluş ile müteşebbis arasında imzalanan sözleşmeyi müteakip 45 (kırk beş) gün içinde ilk kontrol yapılarak yetkilendirilmiş kuruluş tarafından Yönetmelik hükümlerine göre verilen kod numarası, sözleşme yaptığı müteşebbislerin onaylı listesi, arazi yeri, büyüklüğü, ürünün adı, miktarı, işletmenin adı ve organik faaliyet bilgilerini içeren listeyi Bakanlığa bildirmek ve Organik Tarım Bilgi Sistemine kaydetmek zorundadır. Organik tarımın yapıldığı il müdürlüğü Organik Tarım Bilgi Sisteminden altışar aylık dönemler halinde raporlar olarak bu bilgileri muhafaza eder. Bakanlık ve il müdürlüğü, kendisine bildirilen ve Organik Tarım Bilgi Sistemine kaydedilen müteşebbisleri Organik Tarım Metodu Uygulayan Müteşebbis olarak kayıt altına alır.

(3) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, geçen takvim yılında; sözleşmeli oldukları müteşebbisleri gösterir listeyi 31 Ocak tarihine kadar, gerçekleştirilen kontrol ve sertifikasyon faaliyetlerini içeren özet raporunu ise 31 Mart tarihine kadar Bakanlığa bildirir.

BEŞİNCİ KISIM

Denetim ve Cezalar

BİRİNCİ BÖLÜM

Denetim, Yetki ve Sorumluluklar ile Denetim Elemanlarının Hizmet İçi Eğitimleri

Denetimler

MADDE 44 – (1) Denetimler; yetkilendirilmiş kuruluş büro denetimi, müteşebbis ve işletme denetimleri olup, yetkilendirilmiş kuruluşların büro denetimi Bakanlık tarafından, diğer denetimler ise il müdürlüklerince yapılır. Denetimler denetim yetkisine sahip en az iki elaman tarafından gerçekleştirilir. Bakanlık gerek görmesi halinde müteşebbis ve işletme denetimleri yapar. Bu denetimler gerek görülmesi halinde Bakanlık tarafından Teftiş Kurulu Başkanlığına da yaptırılabilir.

(2) İl müdürlüklerinde denetimde görev alacak denetim elemanı; il müdürlüğü tarafından önerilen, Bakanlık tarafından eğitilerek kimlik verilen organik tarım birimi elemanlarından oluşur.

(3) İl müdürlüğü elemanlarınca yapılacak denetimler sırasında Bakanlık tarafından hazırlanmış olan denetim formları kullanılır. Yıl sonunda, yapılan denetimlere ilişkin değerlendirme icmali istatistikî bilgi mahiyetinde Bakanlığa en geç müteakip yılın 31 Ocak tarihine kadar gönderilir.

(4) Bakanlık merkez teşkilatınca gerek görülmesi halinde il müdürlüğü elemanlarına yönelik eğitimler yapılır/yaptırılır. Çiftçi eğitimleri il müdürlükleri tarafından yapılır.

Kontrolörlük kursu, kontrolörlük ve sertifikelerlik başvurularında aranılacak şartlar ile yetki, çalışma usul ve esasları

MADDE 45 – (1) Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde, ziraat mühendisi, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi ve gıda mühendislerine yönelik, kontrolör kursu açılır veya açtırılır.

(2) Kontrolörlük ve sertifikelerlik başvurularında aranılacak şartlar, yetki, çalışma usul ve esasları şunlardır:

a) Başvuruda aranılacak şartlar ve istenilen belgeler:

1) Ziraat, veteriner, su ürünleri ve gıda mühendisliği fakültelerinin birinden mezun olmak,

2) Deneyim belgesi:

Organik tarım konusunda bir yıllık bilgi ve deneyim sahibi olduğunu gösterir resmi belgeye,

Konu ile ilgili yurtiçi veya yurtdışı üniversite veya enstitüden alınan yüksek lisans diploması,

Bakanlıkça açılacak veya açtırılacak kurslardan kontrolörlük eğitimi aldığına dair resmi bir belgeye sahip olmak,

- 3) Kimlik Belgesi,
 - 4) Noter onaylı imza sirküleri,
 - 5) Lisansına uygun meslek odası üyelik kaydı.
- b) Yetki;

1) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, çalıştırmak istediği kontrolör ve sertifikeler için yukarıda istenilen belgeleri başvuru dilekçesi ekinde Bakanlığa sunar. Bakanlıkça değerlendirilerek, kontrolörlük veya sertifikelerlik yetkisi verilir.

2) Kontrolörler ve sertifikeler yalnız bir yetkilendirilmiş kuruluş adına çalışır.

3) Yetkilendirilmiş kuruluşlar çalıştıracakları kontrolörler için, Bakanlıktan yetki almak zorundadır. Yetkilendirilen kontrolörler Bakanlık tarafından kimlik verilerek kayıt altına alınır.

c) Çalışma şekil ve esasları;

1) Bakanlıktan alınacak yetki belgesiyle çalışırlar.

2) Yaptıkları kontrolle ilgili rapor tutmak, bu raporları imzalamak ve yetkilendirilmiş kuruluşla teslim etmek zorundadırlar.

3) Kontrolör ve sertifikelerin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davrandığının tespiti halinde Bakanlık tarafından verilen yetki iptal edilir. İptal tarihi itibarıyla 1 yıl süre geçmeden yeniden yetki verilmez.

Kontrol ve sertifikasyon ücreti

MADDE 46 – (1) Kontrol ve sertifikasyon ücretinin esasları aşağıda belirtilmiştir.

a) Kontrol ve sertifikasyon ücreti; yetkilendirilmiş kuruluş ile müteşebbis arasında yapılan sözleşme ile belirlenir.

Ceza uygulamaları

MADDE 47 – (1) Kanuna aykırı hareket eden müteşebbislere ve yetkilendirilmiş kuruluşlara verilecek idari para cezaları aşağıdaki şekilde uygulanır.

a) Kanuna aykırılığın tespit edildiği mahallin il müdürlüğünün teklifi veya Bakanlığa yapılan şikâyete bağlı olarak veya Bakanlığın doğrudan tespiti halinde Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (d), (e) bentlerindeki yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır. Bu yaptırımlar Bakanlığın ön incelemesini müteakip gerek duyulduğu durumda Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre yerine getirilir. Bu inceleme süresince yetkilendirilmiş kuruluş müteşebbislerle yeni sözleşme yapamaz. Ancak daha önceden sözleşme yapılmış müteşebbislerle ilgili kontrol, sertifikasyon ya da kontrol ve sertifikasyon işlemlerine Bakanlığın alacağı karar doğrultusunda devam edilebilir.

b) Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (k) bentlerine aykırı hareket edenlere Bakanlıkça veya mahallin mülki amiri tarafından idari para cezası verilir.

c) Kanunun 12 nci maddesinde yer alan diğer cezalar ise Kanuna aykırılığın tespit edildiği mahallin mülki amiri tarafından verilir.

ALTINCI KISIM

Komiteler

BİRİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Komitesi

Organik Tarım Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma usul ve esasları

MADDE 48 – (1) Organik Tarım Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma usul ve esasları aşağıda belirtilmiştir.

a) Organik Tarım Komitesinin oluşumu;

1) Organik Tarım Komitesi; Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü veya görevlendireceği Genel Müdür Yardımcısı veya ilgili Daire Başkanı başkanlığında; Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünden 3 kişi, Hukuk Müşavirliğinden 1 Hukuk Müşaviri ve Teftiş Kurulu Başkanlığından 1 Müfettiş olmak üzere toplam 6 kişiden oluşur.

2) Komite, Bakan onayı ile oluşturulur.

3) İhtiyaç duyulması halinde diğer kamu ve kamu dışı kuruluşlardan komiteye temsilci davet edilebilir. Ancak toplantılara bu şekilde katılanların oy hakkı bulunmaz.

b) Komitenin görevleri;

1) Yetkilendirilmiş kuruluşlara yetki vermek, yetkilendirilmiş kuruluşların yetkilerini iptal etmek,

2) Yetkilendirilmiş kuruluşlara, kontrolörlere ve müteşebbislere organik tarım mevzuatlarına aykırı hareket etmeleri halinde men kararı ve gerekli idari para cezalarının uygulanmasını Bakanlığa teklif etmek.

c) Organik Tarım Komitesinin çalışma usul ve esasları;

1) Komite Raportörlüğü, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Alternatif Tarımsal Üretim Teknikleri Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

2) Komite, yılda en az iki kez toplanır. Gerekli gördüğü hallerde ise olağanüstü olarak toplanır.

3) Komite, üye tam sayısının en az yarısından bir fazlası ile toplanır ve karar alır. Oyların eşitliği halinde Başkanın oyu 2 oy sayılır.

4) Kararlar, toplantı tarihinden itibaren 30 gün içinde toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanarak Müsteşarlığın onayına sunulur ve onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İKİNCİ BÖLÜM

Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi

Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesinin oluşumu, görevleri, çalışma usul ve esasları

MADDE 49 – (1) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesinin oluşumu, görevleri çalışma usul ve esasları aşağıda belirtilmiştir;

a) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi; Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün başkanlığında Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü temsilcileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği temsilcileri, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri, yetkilendirilmiş kuruluşların temsilcisi, üniversiteler ve özel sektör temsilcileri ile Komitenin toplantı gündemiyle ilgili görüşlerinin alınmasında yarar gördüğü kurum ve kuruluşların temsilcilerinden olmak üzere en az on kişiden oluşur.

b) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi; organik tarımın uygulanması ve geliştirilmesi, desteklemeler ve teşvikler, tüketicinin bilinçlendirilmesi, organik ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlanması, uygulamalardaki aksaklıkların tespit edilmesi ve bu konudaki stratejilerin belirlenmesi, organik tarım konusunda proje önerilerinin belirlenmesi ve araştırma önceliklerinin tespit edilmesi hususunda çalışmaları yürütür.

c) Organik Tarım Ulusal Yönlendirme Komitesi tarafından gerek görülmesi halinde çalışma grupları oluşturulur.

ç) Olağan olarak yılda en az bir kez toplanır. Olağanüstü durumlarda sekretarya tarafından toplantıya çağrılır.

d) Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır ve Komiteye tavsiye niteliğindedir.

e) Raportörlük ve sekretarya Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

f) Kararlar, toplantı tarihinden itibaren 20 gün içinde toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Kararlar imzalandıktan sonra 30 gün içerisinde Komiteye iletilir. Komite, müteakip ilk toplantısında kararlarla ilgili değerlendirmeyi yapar.

YEDİNCİ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Uyuşmazlık halinde başvurulacak yer

MADDE 50 – (1) Her yetkilendirilmiş kuruluş tarafından, gerekli hallerde başvurulması maksadıyla bir mahkeme yerinin belirlenmesi zorunludur. Bu mahal, müteşebbis ile yetkilendirilmiş kuruluş arasında yapılan sözleşmede belirtilir.

Dış ticaret düzenlemeleri

MADDE 51 – (1) Organik ürünlerin ithalat ve ihracatına ilişkin gerekli düzenlemeler, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yapılır.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 52 – (1) Organik tarım faaliyetlerinde bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde; 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu, 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu, 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanunu, 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu, 28/2/2001 tarihli ve 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu, 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun, 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 31/10/2006 tarihli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ve bu Kanunlara dayalı olarak çıkartılan ilgili mevzuat hükümleri ile 25/4/2002 tarihli ve 24736 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kimyevi Gübre Denetim Yönetmeliği, 18/3/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarımda Kullanılan Kimyevi Gübrelere Dair Yönetmelik, 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarımda Kullanılan Organik, Organomineral Gübreler ve Toprak Düzenleyiciler ile Mikrobiyal, Enzim İçerikli ve Diğer Ürünlerin Üretimi, İthalatı ve Piyasaya Arzına Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 53 – (1) 10/6/2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Üretilmiş olan ürünlerin durumu

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten önce Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilmiş olan ürünler stoklar tükeninceye kadar pazarlanabilir.

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşları ile sertifikelerin durumu

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 10/6/2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe göre yetkisi devam eden kontrol ve sertifikasyon kuruluşları bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihi takip eden yılın Ocak ayında bu Yönetmelik hükümlerine göre yetki sürelerinin uzatılması için Bakanlığa müracaat etmeleri koşulu ile faaliyetlerini sürdürürler. Bu kuruluşlar, müracaat tarihinden itibaren iki yıl içinde Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumunca TS EN 45011 veya ISO Rehber 65 standartlarına göre Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında akredite olduğunu gösterir akreditasyon belgesini Bakanlığa ibraz etmelidir. Belirtilen sürede akreditasyon belgesi ibraz edilmez ise Bakanlık bu kuruluşların yetkisini iptal eder.

(2) 10/6/2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe göre bir kuruluş adına yetkilendirilen sertifikelerin yetkileri, aynı kuruluş adına sertifikeler olarak görev yaptığı sürece devam eder.

(3) Bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten önce çalışma yetkisi askıya alınmış yetkilendirilmiş kuruluşun askıya alınma süresi bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.

Maya ve maya ürünlerinin tarımsal kaynaklı içerik olarak hesap edilmesi

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Bu Yönetmeliğin 15 inci maddesinin uygulanması açısından maya ve maya ürünleri 31/12/2013 tarihine kadar tarımsal kaynaklı içerikler olarak hesap edilir.

Yumurta üretiminde piliç büyüklüğü

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Yumurta üretimi için piliçler 18 haftadan büyük olamaz. Bu durum 31/12/2011’e kadar geçerlidir.

Konvansiyonel yem maddeleri oranı

GEÇİCİ MADDE 5 – (1) Bu Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin uygulanması açısından her yıl izin verilen konvansiyonel yem maddeleri oranı aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

a) Domuz ve kanatlı hayvanlar için, 31/12/2010’a kadar %10, 31/12/2010’dan 31/12/2013’e kadar %5,

b) Ruminantlar için, 31/12/2013’e kadar % 5.

c) Rasyon kuru maddesinin % oranı yıllık olarak hesaplanır. Rasyon kuru maddesinin maksimum % 25’i konvansiyonel yemlerden karşılanabilir.

Yetiştiricilik su ürünleri yavrularının organik olma zorunluluğu

GEÇİCİ MADDE 6 – (1) Bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin uygulanması açısından çiftliğe getirilecek organik olmayan yetiştiricilik su ürünleri yavrularının azami yüzdesi 31/12/ 2011’e kadar % 80, 31/12/2013’e kadar % 50 ve 31/12/2015’te tamamen organik olmak zorundadır.

Organik olmayan çift kabuklu kuluçkahanelerden gelen döller

GEÇİCİ MADDE 7 – (1) Bu Yönetmeliğin 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendinin uygulanması açısından organik olmayan çift kabuklu kuluçkahanelerden gelen döller, organik üretim birimlerinde maksimum; 31/12/2011’e kadar % 80, 31/12/2013’e kadar % 50 oranında kullanılır. 31/12/2015 tarihinden itibaren ise, tamamen organik döller kullanılır.

Haşlanmış yumurta kabuklarının boyanması

GEÇİCİ MADDE 8 – (1) Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesinin uygulanması açısından haşlanmış yumurta kabuklarının boyanmasında demir oksit ve demir hidroksit 31/12/2013 tarihine kadar kullanılır.

Yürürlük

MADDE 54 – (1) Bu Yönetmeliğin 39 ve 40 ıncı maddeleri yayımı tarihinde, 29 uncu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin 5 inci alt bendinin son cümlesi ve 32 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi yayımı tarihinden iki yıl sonra, diğer hükümleri ise yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 55 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

EK 2: Organik Tarım Bölümü Bulunan Üniversiteler

Üniversite Adı	Yüksekokul	Programın Adı
Akdeniz Üniversitesi	Teknik Bil. MYO	Organik Tarım
Dicle Üniversitesi	Diyarbakır TMYO	Organik Tarım
Erciyes Üniversitesi	Safiye Çık. MYO	Organik Tarım
Giresun Üniversitesi	Sebin K Tek. BMYO	Organik Tarım (IÖ)
Hakkâri Üniversitesi	Yüksekova MYO	Organik Tarım
Dicle Üniversitesi.	Bismil MYO	Organik Tarım
Ege Üniversitesi	Ödemiş MYO	Organik Tarım
Mardin Üniversitesi	Kızıltepe MYO	Organik Tarım
Adnan Menderes Üniversitesi	Çine MYO	Organik Tarım (IÖ)
Uludağ Üniversitesi	Karacabey MYO	Organik Tarım (IÖ)
Erzincan Üniversitesi	Çayırılı MYO	Organik Tarım
Akdeniz Üniversitesi	Teknik Bil. MYO	Organik Tarım (IÖ)
Gaziantep Üniversitesi	Araban MYO	Organik Tarım
Selçuk Üniversitesi	Çumra MYO	Organik Tarım (IÖ)
Çukurova Üniversitesi	Yumurtalık MYO	Organik Tarım
Düzce Üniversitesi	Çilimli MYO	Organik Tarım
Çukurova Üniversitesi	Pozantı MYO	Organik Tarım
Uludağ Üniversitesi	Keleş MYO	Organik Tarım (IÖ)
Niğde Üniversitesi	Ulukışla MYO	Organik Tarım
Kocaeli Üniversitesi	Arslanbey MYO	Organik Tarım
Cumhuriyet Üniversitesi	Sivas MYO	Organik Tarım
Uludağ Üniversitesi	MustafaKP MYO	Organik Tarım
Adnan Men. Üniversitesi	Koçarlı MYO	Organik Tarım
Giresun Üniversitesi	Sebin K Tek. BMYO	Organik Tarım
Gümüşhane Üniversitesi	Gümüşhane MYO	Organik Tarım
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Meslek YO	Organik Tarım
Celal Bayar Üniversitesi	Alaşehir MYO	Organik Tarım
Uşak Üniversitesi	Sivaslı MYO	Organik Tarım
Tunceli Üniversitesi	Tunceli MYO	Organik Tarım
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Mudurnu SAMYO	Organik Tarım
Erzincan Üniversitesi	Üzümlü MYO	Organik Tarım
Uludağ Üniversitesi	Karacabey MYO	Organik Tarım
Muğla Sıtkı Koçman	Fethiye ASMKMYO	Organik Tarım
Muş Alparslan Üniversitesi	Meslek YO	Organik Tarım
Dicle Üniversitesi	Bismil MYO	Organik Tarım (IÖ)
Dumlupınar Üniversitesi	Simav MYO	Organik Tarım
19 Mayıs Üniversitesi	Bafra MYO	Organik Tarım

Çankırı Karatekin Üniversitesi	Kızılırmak MYO	Organik Tarım
Adıyaman Üniversitesi	Kahta MYO	Organik Tarım
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Başkale MYO	Organik Tarım
Selçuk Üniversitesi	Sarayönü MYO	Organik Tarım
Mustafa Kemal Üniversitesi	Kırıkkhan MYO	Organik Tarım
Kastamonu Üniversitesi	Taşköprü MYO	Organik Tarım
Selçuk Üniversitesi	Çumra MYO	Organik Tarım
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Lapseki MYO	Organik Tarım
Süleyman Demirel Üniversitesi	Aksu MSDMYO	Organik Tarım
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Pazar MYO	Organik Tarım
Gaziantep Üniversitesi	Nizip MYO	Organik Tarım
Kırıkkale Üniversitesi	Delice MYO	Organik Tarım
Nevşehir Üniversitesi	Avanos MYO	Organik Tarım
Gaziantep Üniversitesi	Nurdağı MYO	Organik Tarım
Bingöl Üniversitesi	Genç MYO	Organik Tarım
Gaziantep Üniversitesi	Islahiye MYO	Organik Tarım
Adnan Men. Üniversitesi	Çine MYO	Organik Tarım
Harran Üniversitesi	Akçakale MYO	Organik Tarım
Pamukkale Üniversitesi	Tavas MYO	Organik Tarım
Sütçü İmam Üniversitesi	Göksun MYO	Organik Tarım
Uludağ Üniversitesi	Keleş MYO	Organik Tarım
19 Mayıs Üniversitesi	Bafra MYO	Organik Tarım (İÖ)
Pamukkale Üniversitesi	Çal MYO	Organik Tarım
K. Mehmetbey Üniversitesi	Teknik Bil. MYO	Organik Tarım
Mersin Üniversitesi	Silifke MYO	Organik Tarım
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Gevas MYO	Organik Tarım
Siirt Üniversitesi	Eruh MYO	Organik Tarım
Ahi Evran Üniversitesi	Meslek YO	Organik Tarım (İÖ)
Ahi Evran Üniversitesi	Meslek YO	Organik Tarım
Kırıkkale Üniversitesi	Kırıkkale MYO	Organik Tarım
Gümüşhane Üniversitesi	Kelkit ADMYO	Organik Tarım

Kaynak: www.derszamani.net, (Erişim tarihi: 06.09.2013)

EK-3: En Çok İhracat Yapılan Ülkeler ve Ürünler

ÜRÜNLER	ÜLKELER	MIKTAR KG	TUTAR \$
KEBERE - DİĞER. GEÇİCİ OLARAK KONSERVE EDİLMİŞ	ALMANYA	29.840	114.345,10
DOMATES - KURUTULMUŞ	FRANSA	450	3.911,33
NOHUT(GARBANZOS)-DİĞER(B)BOYU (8 MM. VE ÜSTÜ)	ALMANYA	32.500	66.177,73
	DANİMARKA	43.000	77.123,61
	ALMANYA	20.000	37.860,84
MERCİMEK - KABUKSUZ. KURU. TOHUMLUK	DANİMARKA	21.500	34.997,07
	FRANSA	3.000	4.963,52
	ALMANYA	81.500	146.246,86
	BİRLEŞİK KRALLIK	21.500	34.346,11
	DANİMARKA	86.000	132.555,17
	FRANSA	190.500	280.322,56
	ALMANYA	20.000	58.506,97
KABUKSUZ FINDIK (STANDART EKSTRA)- TAZE KURUTULMUŞ	ALMANYA	22.400	188.858,93
	ALMANYA	100.925	905.348,33
	FRANSA	3.000	29.622,52
	POLONYA	21.560	126.000,00
	İSVEÇ	7.005	76.488,23
	İSVİÇRE	20.000	150.600,00
	ALMANYA	230.700	1.528.693,22
	İSVİÇRE	99.600	797.500,00
	BELÇİKA	21.670	135.000,00
	BELÇİKA	39.400	252.500,00
	ALMANYA	22.000	139.880,00
BELÇİKA	86.680	550.700,00	
ANTEP FISTIĞI-YEŞİL İÇ (SOYULMUŞ)	ALMANYA	2.950	114.051,71
	ALMANYA	1.000	36.744,64
ÇAM FISTIĞI İÇİ	ALMANYA	7.700	345.115,30
	FRANSA	2.400	117.634,91

KURU İNCİR (PROTOBEN NO.2)	ALMANYA	9.867	66.583,93
	FRANSA	7.800	50.340,30
	ALMANYA	1.800	10.124,97
	FRANSA	4.500	33.193,62
	ALMANYA	4.047	29.954,26
	FRANSA	720	4.070,95
	ALMANYA	6.885	45.777,04
	ALMANYA	4.653	29.416,06
	FRANSA	2.700	18.340,95
	FRANSA	6.000	35.393,89
	FRANSA	10.590	77.401,84
	ALMANYA	4.500	30.301,26
	ALMANYA	21.870	153.225,41
	FRANSA	900	6.191,50
	ALMANYA	9.999	66.392,35
	FRANSA	3.840	25.716,32
	ALMANYA	13.401	75.367,67
	ALMANYA	21.200	106.812,01
	ALMANYA	25.150	123.219,78
	ALMANYA	20.480	97.437,89
	FRANSA	1.500	8.273,65
	İSVEÇ	4.360	24.247,23
	ALMANYA	27.780	130.244,92
	FRANSA	4.500	25.067,51
	ALMANYA	22.450	97.178,25
	İSVEÇ	1.190	5.845,13
	ALMANYA	15.980	59.737,16
	FRANSA	5.500	22.543,41
	ALMANYA	1.750	6.614,08
	ALMANYA	65.660	215.142,40
FRANSA	8.800	25.542,02	
Ç.K.ÜZÜM.HUSUSİ 9 SELOFANLI	ALMANYA	90.448	340.494,49
	FRANSA	10.500	47.342,22
	İSVEÇ	28.318	115.327,15
	ALMANYA	633.700	2.158.773,04
	BİRLEŞİK KRALLIK	61.500	208.086,33
	FRANSA	252.150	833.495,44
İSVEÇ	14.463	58.138,60	

K.KAYISI EKSTRA. NO.1 DÖKME	ALMANYA	25.475	223.378,92
	FRANSA	1.080	6.830,52
	ALMANYA	2.556	28.058,38
	ALMANYA	5.000	31.857,77
	ALMANYA	2.894	21.295,46
	ALMANYA	10.025	75.193,38
	FRANSA	6.102	37.573,78
	ALMANYA	43.400	397.966,53
	FRANSA	8.600	68.184,79
	ALMANYA	7.500	67.496,28
	FRANSA	400	2.726,81
	İSVEÇ	5.600	40.669,06
	ALMANYA	3.444	32.491,97
	İSVEÇ	4.500	36.772,56
	İSVEÇ	924	6.107,77
	ALMANYA	2.448	23.115,63
	ALMANYA	72.100	329.258,58
	FRANSA	50.025	220.196,61
FRANSA	9.000	39.765,29	
DİĞER SERT KABUKLU VEYA KURUTULMUŞ MEYVE KARIŞIMLARI	ALMANYA	600	6.582,30
	FRANSA	600	5.454,71
REZENE TOHUMLARI. ARDIÇ MEYVALARI (EZİLMEMİŞ VEYA ÖĞÜTÜLMEMİŞ)	BİRLEŞİK DEVLETLER	2.500	13.125,00
İNCİR EZMESİ	ALMANYA	15.000	69.790,03
	FRANSA	5.200	24.125,36
DİĞER MEYVELERİN UN. EZME VE TOZLARI	FRANSA	4.199	24.826,01
KAYISI VE ZERDALİ ÇEKİRDEĞİ	ALMANYA	17.375	138.958,43
AYÇİÇEĞİ TOHUMU YAĞI	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	49.140	86.440,64
GIDA MAMULLERİ-PİRİNÇTEN ELDE EDİLEN.DİĞER	ALMANYA	23.093	158.415,51
DOMATESLER-DİĞER. TÜM VEYA PARÇA HALİNDE.SİRKESİZ. KONSERVE EDİLMİŞ	ALMANYA	1.228	11.237,16
	FRANSA	1.085	10.776,34
	IRAK	124.416	172.800,00
	IRAK	141.291	220.562,50
SİYAH ZEYTİN EZMESİ	IRAK	5.248	7.550,56
CAPSİCUMÜCİNSİ MEYVELER (TATLI BİBERLER. DOLMALIK BİBER HARİÇ)-SİRKESİZ. KONSERVE NET<=10	ALMANYA	9.973	60.423,22
	FRANSA	1.386	7.669,16

KEBERELER-SİRKESİZ .KONSERVE EDİLMİŞ. DONDURULMAMIŞ NET<=10	ALMANYA	7.560	104.129,23
	FRANSA	684	9.397,44
	İSVEÇ	1.462	23.965,42
ANTEP FISTIĞI-ÇITLAK KAVLAK TUZLU KAVRULMUŞ	ALMANYA	14.600	185.560,46
	FRANSA	2.250	33.295,07
	ALMANYA	2.900	40.202,56
	FRANSA	1.200	19.278,69
BORNOZLAR-HAVLU MENSUCATTAN .KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN (T 24)	ALMANYA	280	10.950,26
TİŞÖRTLER-PAMUKTAN-ÖRME (T 4)	ALMANYA	2.377	179.379,29
	FRANSA	71	5.426,79
	GANA	110	150,00
FANİLA. ATLET. KAŞKORSE VB-PAMUKTAN . ÖRME (T 4)	ALMANYA	226	17.093,86
DOKUMAYA ELVERİŞLİ DİĞER MADDELER- DEN TİŞÖRTLER- ÖRME (T 157)	ALMANYA	99	5.301,70
PAMUKTAN-YUVARLAK. BALIKÇI.POLO. HAFİF İNCE. ÖRME KAZAK VE SÜVETERLER (T4)	ALMANYA	1.226	86.181,73
DİĞERLERİ-KADIN VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN. PAMUKTAN. ÖRME(T 5)	ALMANYA	30	2.660,13
BEBEKLER İÇİN DİĞER DİŞ GİYİM EŞYA- SI-ÖRME.PAMUKTAN (T 68)	ALMANYA	1.887	121.678,14
DİĞER GİYİM EŞYASI -PAMUKTAN. ÖRME (T 83)	ALMANYA	15	861,55
ŞAL.EŞARP.ATKI.KAŞKOL.PEÇE.DUVAK VB-PAMUKTAN(T 67)	ALMANYA	27	3.346,08
PANTOLONLAR VE KISA PANT.-YÜN/İNCE KILDAN. ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN.(T 6)	RUSYA FEDERASYONU	598	15.014,57
BEBEKLER İÇİN GİYİM EŞYASI VE AKSESUARI. PAMUKTAN DİĞERLERİ	ALMANYA	62	4.387,84
		3.371.298	15.529.387,52

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Organik Tarım Verileri, 2013

EK-4: 2011 Yılı Organik İthalat Verileri

Ürün Adı	Miktarı (Kg)	Statüsü (O/G)	Ürün Kökeni (B/H/K)	Gönderen Ülke
1050 Tipi Kepek Unu	954,7	O	B	Almanya
Agenabon Glikoz Invert Syrub	1400,0	O	B	Avusturya
Ahududu Ve Yaban Mersini Reçeli	2187,0	O	B	İsveç
Altın Darı	492,1	O	B	Almanya
Ananas Parçaları	115,4	O	B	
Argan Yağı	190,9	O	B	
Arı sütü	200,0	O	H	
Ay çekirdeği iç	741,8	O	B	Hollanda
Ayçiçek Yağı	3150,0	O	B	Almanya
Ayçiçek yağı	78,0	O	B	Fransa
Ballı Bisküviler	12,6	O	K	Fransa
Balmumu	500,0	O	H	Çin
Bebek kavanoz mamaları ve diğer ek gıdalar (çeşitli)	102499,0	O	K	Avusturya
	50727,8	O	K	Polonya
	126231,2	O	K	Çek Cumhuriyeti
Bisküvi	2923,3	O	B	İtalya
Bisküvi - çeşitli	8305,3	O	B	Almanya
Bitter Çikolata	529,6	O	B	Fransa
Blondie Belgian White Chocolate Spread	337,0	O	B	Belçika
Brunette Belgian Dark Chocolate Spread	48,0	O	B	
Brunette Belgian Praline Spread	555,5	O	B	
Buğday Çimi Tozu Kapsülü	3500,0	O	B	Avustralya
Ceviz	6700,0	O	B	Özbekistan
Coffe Decaf Grind Dark	54,0	O	B	Belçika
Coffee Decaf Beans Dark	171,0	O	B	
Coffee Espresso Grind	138,0	O	B	
Coffee House Blend Grind Dark	222,0	O	B	
Coffee Organic Ethiopia Yergacheffe	360,0	O	B	Hollanda
Çikolata	5350,4	O	B	İsviçre
	1536,0	O	B	Hollanda
	929,3	O	K	Belçika
Çikolata - çeşitli	1054,7	O	K	Almanya
Çikolata Dolgulu Bisküviler	81,0	O	B	Fransa
Çikolata Kaplı Gofret	30,0	O	B	
Çikolata Ve Fındıklı Bisküviler	73,6	O	B	
Çikolata Ve Ktır Tahıllı Gevrek	80,0	O	B	
Çikolatalı Pirinç içeceği	306,0	O	B	

Çilek Reçeli	3402,0	O	B	İsveç
Çörek otu yağı	6582,6	O	B	Almanya
Domates Sosu	1296,0	O	B	İsveç
Dört Tahıllı Gevrek	57,7	O	B	Fransa
Ekmek - çeşitli	3202,2	O	B	Almanya
Elma kuru	25800,0	O	B	Kırgızistan
Elma Sirkesi	1251,4	O	B	Almanya
Elma suyu	3364,6	O	B	Avusturya
Elma Suyu Konsantresi	41800,0	O	B	İran
Erişte	303,0	O	B	Almanya
Espresso Coffee Beans Dark	852,0	O	B	Belçika
Espresso Coffee Decaf Beans Dark	102,0	O	B	Belçika
Fındık ezme	706,8	O	B	Almanya
Filtre Kahve	4530,0	O	B	İsveç
Frambuaz Dolgulu Bisküviler	63,0	O	B	Fransa
House Coffee Decaf Ground	30,0	O	B	Belçika
İnce Yulaf Gevreği	438,8	O	B	Almanya
Kabak Çekirdeği(İç)	842,5	O	B	Hollanda
Kahve	3048,0	O	B	
	386,0	O	B	Fransa
Kahve - çeşitli	336,6	O	B	Almanya
Kahve (Ethiopian Yerga Cheffe)	366,0	O	B	Hollanda
Kaju Fıstığı	224,1	O	B	Almanya
Kakao	90,0	O	B	Fransa
Kakaolu içecek tozu	471,9	O	B	Almanya
Kalsiyumlu Soya İçeceği	1246,6	O	B	
Kavuzlu buğday	545,0	O	B	
Kayıslı içecek	3551,5	O	B	Avusturya
Kepekli Ekmek Hamuru	536,6	O	B	Almanya
Keten Tohumu	147,8	O	B	Hollanda
Kırmızı Biber Acı Baharatlı Cips	81,3	O	B	Almanya
Kuru Elma	7860,0	O	B	Özbekistan
Kuru Erik	36805,0	O	B	
Kuru Fasulye	238000,0	O	B	
Kuru Üzüm	560215,0	O	B	
Kuru Vişne	16452,0	O	B	
Kurutulmuş Egzotik Meyve Karışımı	204,0	O	B	Almanya
Kurutulmuş Elma Dilimleri	112,5	O	B	
Kurutulmuş Muz Cipsi	204,0	O	B	
Lahana Turşusu	583,2	O	B	

Lolipop	30,0	O	B	Fransa
Löfbergs Lila Ekolojik Yetiştirme Kahve	600,0	O	B	İsveç
Maisita Corn Starch(Maisita Mısır Nişastası)	750,0	O	B	Avusturya
Makarna	3623,8	O	K	Almanya
	3177,0	O	B	İtalya
Mısır Gevreği	46,8	O	B	Fransa
Mısır Gevreği	442,2	O	B	Almanya
Milupa meyve suları	91919,4	O	K	Çek Cumhuriyeti
Mini Çikolata Kaplı Pirinç Patlağı	26,2	O	B	Almanya
Mini Mısır Patlağı	101,0	O	B	
Muffin Hamuru	490,0	O	B	
Müsli	189,0	O	B	Fransa
Noir Belgian Dark Chocolate Spread	429,5	O	B	Belçika
Noir Belgian White Chocolate Spread	67,0	O	B	
Noisella Belgian Cohocolate&Hazelnut Spread	507,5	O	B	
Oregon Çai Original Tea Latte	44080,0	O	B	ABD
Pamuk	150179,0	O	B	Suriye
	1215602,0	O	B	
	195940,0	O	B	
	965161,0	O	B	
Patates Püresi	252,0	O	B	Almanya
Peynirli Grissini	220,5	O	B	
Pirinç Patlağı	198,0	O	B	
Portakal ve Mürver Çiçeği Marmelatı	3259,9	O	B	İsveç
Preserve Apricot	174,0	O	B	Belçika
Preserve Blueberry	322,0	O	B	
Preserve Four Red Fruit	234,0	O	B	
Preserve Raspberry	178,0	O	B	
Preserve Strawberry	254,0	O	B	
Preserve Sweet Orange	234,0	O	B	
Reçel	1512,0	O	B	İtalya
Rokfor Peyniri	341,3	O	B	İsveç
Semiz Otu	100,0	O	B	Fransa
Shoyu Soya Sosu	147,0	O	B	Avusturya
Soyulmamış Susam	292,0	O	B	
Spaculoos Spread	50,5	O	B	Belçika
Susamlı Kepekli Grissini	104,3	O	B	Almanya

Susamlı Tam Pirinç Gevreği	51,5	O	B	Fransa
Sütlü Çikolata	492,4	O	K	
Şekerleme	210,0	O	B	
Tam Pirinç Gevreği	57,7	O	B	
Tea Bag 4 Red Fruit 40*15	6,0	O	B	Belçika
Tipi Buğday Unu	736,0	O	B	Almanya
Tortilla Peynirli Cips	167,7	O	B	
Tuzlu Çubuk Kraker	212,0	O	B	
Vanilyalı Pirinç İçeceği	276,0	O	B	Fransa
Vanilyalı Soya İçeceği	1270,0	O	B	Almanya
Virgün Hindistan Cevizi Yağı	473,8	O	B	Filipinler
Vişne kuru	5894,0	O	B	Kırgızistan
Yeşil Alg (Chorella vulgaris)	56,4	O	B	Almanya
Yoğurtlu Pirinç Patlağı	375,8	O	B	
Yulaf Ezmesi	1693,8	O	B	Hollanda
Yulaf Kepeği	656,5	O	B	Almanya
Zencefil Çubukları	152,9	O	B	

Kaynak: GTHB, Organik Tarım Verileri, 2013

Ürün kökeni. B: Bitkisel, H: Hayvansal, K: Karışık

EK-5: Türkiye'deki Sertifikasyon Kuruluşları, 2013

Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşunun Adı	Adres	Telefon	Fax	Mail
TR-OT-01 BCS	Kazım Dirik Mah. Gediz Cad. Kadri Dağüstü Apt. No:21 B Blok Daire:2 35040 Bornova/İZMİR	0232 3390581	0232 3390591	info@bcs-oeko.com.tr
TR-OT-02 IMO	225. Sokak Dünder Apt. No:29 Kat: 7 Daire:7 35040 Bornova/İZMİR	0232 3474705	0232 3474780	imotr@imo-control.org
TR-OT-03 ECOCERT	184. Sok. No:60 Kat:2 Daire:3 35040 Bornova/İZMİR	0232 3434360-3435550	0232 3433959	office.turkey@ecocert.com
TR-OT-04 ETKO	160. Sok. No:13/7 35040 Bornova/İZMİR	0232 3397606	0232 3397607	info@etko.org
TR-OT-06 EKO	Adnan Menderes Bulvarı Denis Apt. 36/1 33110 MERSİN	0324 3254964	0324 3271944	info@eko-tar.com
TR-OT-09 ICEA	Mustafa Kemal Cad. Halil Bey Apt. B Blok No: 166/2 Kat:7 Daire: 13 35040 Bayraklı/İZMİR	0232 3426068	0232 3428464	info@icea-tr.com admin@icea-tr.com
TR-OT-10 CERES	Korutürk Mah. Ahlat Sok. No:39 Balçova/İZMİR	0232 2472022	0232 2477001	ceres@ceres-cert.com.tr
TR-OT-11 ORSER	Paris Cad. No:6/15 06550 Çankaya/ANKARA	0312 4381560	0312 4381559	info@orsr.com.tr
TR-OT-12 ANADOLU	Süleymanbey Mah. Ezgi Sok. No:3 77200 YALOVA	0362 4356268	0362 4326250	
TR-OT-13 TURKGAP	Barbaros Mah. 2174 Sok. Kordon Apt. Kat:1 No:1 Daire: 1 33110 MERSİN	0226 8122100	0226 8122105	anadolueko@turkgap.com
TR-OT-14 NISSERT	Anadolu Bulvarı Gıda Toptancılar Sitesi Gimat 3. Blok No:29 Yenimahalle/ANKARA	0324 3274191	0324 3274192	turkgap@turkgap.com
TR-OT-15 IMC	Serçeönü Mah. Ahmet Paşa Cad. Çiçek İş Merkezi No:14/28Kocasinan/KAYSERİ	0312 3976009	0312 3970058	nissert@nissert.com
TR-OT-16 ANKA	Meşrutiyet Cad. 16/8 Kızılay/ANKARA	0352 2325432	0352 2325535	bilgi@imcturk.org
TR-OT-17 KALITEST	Akatlar Mah. Hare Sok. 2. Göltaş Evleri G-10 No:9 1. Levent/İSTANBUL	0312 4256055	0312 4179889	info@ankasertifikasyon.com
TR-OT-18 EGETAR	Manavkuyu Mah. 238/2 Sok. No: 9 Başaran 10 Apt. Zemin Bayraklı/İZMİR	0212 2693741-42-43/19	0212 2693744	info@kalitest.com.tr
TR-OT-19 BIO INSPECTA	Mansuroğlu Mah. 268 Sok. Çolakoğlu Sitesi A-1 Blok No: 16/16 35535 Bayraklı/İZMİR	0549 2693739	0232 3885413	info@egetar-cert.com
TR-OT-22 CONTROL	Mansuroğlu Mah. 268 Sok. No:16/2 Bornova/İZMİR	0232 3474868	0232 3474866	info@bio-inspecta.com
TR-OT-23 ECAS	Pınarbaşı Mah. Atatürk Bulvarı Güi Sitesi No:3/3 07070 Konyaaltı/ANTALYA	0216 469 7557	0216 4697559	turkey@controluniversitesitesiasion.com
TR-OT-24 ORTAR	Hürriyet Mah. Atatürk Cad. No:12 Ulaş/SIVAS	0242 3215556	0242 3128577	info@ecas.com.tr
TR-OT-25 BIOBEL	Cumhuriyet Mah. Libadiye Cad. Çimen Sok. Esmâ Apt. No:6/3 Üsküdar/İSTANBUL	0346 7812828	0346 2263466	mturan58@hotmail.com
TR-OT-26 MEHMET BIYIK-TUSCERT	Kazım Karabekir Cad. Sütlüoğlu İşhanı No:37/51 İskitler Altındağ/ANKARA	0216 5055066	0216 5055076	info@biobel.com.tr
TR-OT-27 KAYOS	Tahıl Pazarı Mah. Çatalköprü Cad. Yaşar Çöpelci İş Merkezi 9/14 Muratpaşa/ANTALYA	0312 3841206	0312 3411799	info@tuscert.com
TR-OT-28 BAŞAK	Atatürk Mah. 1014 Sok. No:9/5 Selçuk/İZMİR	0532 4274875	0242 2479927	kayos@kayos.com.tr
TR-OT-29 CTR	Anadolu Bulvarı ATB İş Merkezi G Blok No: 160 Macunköy Yenimahalle/ANKARA	0232 2394544	0232 8924445	basakeko@bilgi@gmail.com
		0312 3978200	0312 3978210	ctr@ctr.com.tr

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 2013

EK-6 ÇALIŞTAY SUNUMLARI

T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü

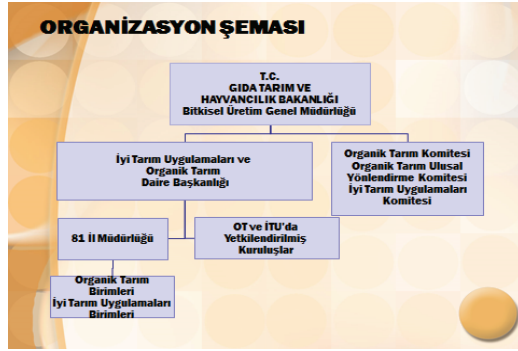
ORGANİK TARIMDA DEVLET DESTEKLERİ

Çiğdem KARADENİZ
Ziraat Mühendisi

İyi Tarım Uygulamaları ve Organik Tarım Daire Başkanlığı

AĞRI - 2013

1

Mevzuat

Organik Tarım

- 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu...2004
- Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelik...2010
- Organik Tarım Birimlerinin Görev ve Yetkileri Genelgesi 2011/4
- Yetkilendirilmiş kuruluşların büro denetim talimatı 2012

İTUOT DAİRE BAŞKANLIĞININ GÖREVLERİ

- Mevzuat hazırlamak,
- Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarına yetki vermek,
- Organik tarım (OT)ve İyi Tarım Uygulamaları (İTU) faaliyetlerinin mevzuata göre yapılmasını sağlamak,
- Ülkesel OT ve İTU stratejisi oluşturmak ve politikalar belirlemek
- Eğitim ve yayım faaliyetlerini yürütmek
- OT ve İTU'nun gelişmesi ve yaygınlaşmasını sağlamak için projeler yapmak ve yürütmek,
- Veri toplamak, istatistik oluşturmak,
- OT ve İTU faaliyeti yürüten üreticilere destek vermek,

Türkiye'de Organik Bitkisel Üretim

Yıllar	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)	Ürün Sayısı
2012	54.635	702.909	1.750.127	204

Hayvansal Üretim

Yıllar	Üretici Sayısı	Büyükbaş (Adet)	Küçükbaş (Adet)	Kanatlı (Adet)
2012	1.587	56.204	33.985	281.132

Organik Arıcılık

Yıllar	Üretici Sayısı	Kovan varlığı	Üretim miktarı (ton)
2012	750	92.142	517

Organik Üretici Nasıl Olunur ?

- Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,
- İşletmenin yeri ve konumu,
- Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda ise araziye ait kroki, tapu kaydı, kadastro ve arazi bilgileri,
- Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeler,
- Gıda işleyen işyeri ise Çalışma İzni ve Gıda Sicili Belgesi, Su ürünleri yetiştiriciliği için Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi veya Su Ürünleri Kuluçkahane Belgesi.

Geçiş Süreci ve Organik Tarım Başlama

Organik Tarıma Uygulanan Devlet Destekleri;

- Organik Tarım Desteklemeleri
- Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği
- Fark Ödemesi Desteği
- Düşük Faizli Kredi Destekleri
- ÇATAK Programını Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesi
- Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Desteği
- GAP ve DAP Desteği
- Hayvancılık Desteklemeleri

7

Organik Tarıma Uygulanan Devlet Destekleri

- Danışmanlık Desteği
- Kırsal Kalkınma Destekleri
- IPARD Destekleri
- Yem desteği
- Süt desteği
- İhracata Yönelik Devlet Desteklemeleri
- 97/5 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Tebliğ

8

Alan bazlı organik tarım desteği

- 2005-2007 yılları arasında DGD'ye ilave Organik Tarım Destekleri
- 2008-2012 Organik Tarım Desteklemeleri

9

Yıllar İtibariyle Organik Bitkisel Üretim Destekleri

Yıllar	Mütegebis sayısı	Alan (da)	Tutar (da/TL)	Tutar (TL)
2005	1.042	43.758	3	131.27
2006	1.536	117.188	3	351.56
2007	1.615	130.746	5	653.73
2008	5.467	368.582	18	6.634.46
2009	4.976	351.825	20	7.036.00
2010	23.575	2.423.983	25	60.599.51
2011	27.719	2.691.136	25	67.278.41

Yıllar İtibariyle Organik Hayvancılık Destekleri

	2011		2012	
	Hayvan/kovan sayısı	Tutarı TL	Hayvan/kovan sayısı	Tutarı TL
Organik anaç sığır ilave destek	1.213	136.462	1.236	138.165
Organik koyun keçi ilave destek	196	1.470	1.713	15.417
Organik arıcılık ilave destek	1.344	4.704	41.282	165.128
Hastalıktan arı işletme desteği	-	-	697	82.275

9

Organik Tarım Destek Mevzuatları

Yıllar	BKK	Tebliğ	Destek Miktarı
2008	5 Aralık 2008 tarihli 27075 No: 2008/14355	26 Şubat 2009 tarihli 27153 No: 2009/50	18 TL/da
2009	26 Kasım 2009 tarihli 27419 No: 2009/15602	16 Ocak 2010 tarihli 27464 No: 2009/65 07 Ağustos 2010 27665 No: 2010/37 mücbir	20 TL/da
2010	26 Şubat 2010 tarihli 27505 No: 2010/1119	20 Haziran 2010 27617 No: 2010/24 6 Temmuz 2011 27906 No: 2011/30 mücbir	25 TL/da
2011	24 Şubat 2011 tarihli 27856 No: 2011/1430 Hayvancılıkta dahil	Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği 6 Mayıs 2011 27926 No: 2011/26 Organik Tarım Destekleme Tebliği 20 Ekim 2011 28050 No: 2011/47	Bitkisel Üretim 25 TL Hayvancılık +%
2012	7 Mayıs 2012 tarihli ve 28285 No: 2012/3106	Organik Tarım Destekleme Odemesi Yapımına Dair Tebliği 12 Haziran 2012 28321 No: 2012/47 Organik Hayvancılık İlave Destekleme Odemesi Yapımına Dair Tebliği 24 Temmuz 2012 28363 No: 2012/60	Meyve ve sebze 35 TL Tarla bitkileri 10 TL Hayvancılık +%
2013	8 Nisan 2013 tarihli ve 28612 No: 2013/4463	Organik Tarım Destekleme Odemesi Yapımına Dair Tebliği No: 2013/23 Organik Hayvancılık Destekleme Odemesi Yapımına Dair Tebliği 20.07.2013 -28715 No: 2013/43	Meyve ve sebze 70 TL Tarla bitkileri 10 TL Hayvancılık destekli

2013 Yılı Organik Tarım Destek Mevzuatı

8 Nisan 2013 tarihli ve R.G 28612 Sayılı No: 2013/4463 BKK "2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar"

30 Temmuz 2013 tarihli ve R.G 28723 Sayılı No: 2013/5131 "2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar"

10 Eylül 2013 tarihli ve 28761 sayılı R.G No: 2013/23 "Organik Tarım Destekleme Odemesi Yapılmasına Dair Tebliği"

20 Temmuz 2013 tarihli ve R.G 28713 Sayılı No: 2013/43 "Organik Hayvancılık Destekleme Odemesi Yapılmasına Dair Tebliği"

13

2013 Organik Tarım Destekleri

Organik Bitkisel Üretim

Meyve ve sebze.....70 TL/da
Tarla bitkilerine.....10 TL/da

Organik Hayvansal Üretim

Organik Tarım (Anaç sığır, Manda)...150 TL/baş
Organik Tarım (Buzağı)..... 50 TL/baş
Organik Tarım (Anaç koyun, keçi)..... 10 TL/baş
Organik Tarım (Arılı kovan)..... 5 TL/kovan

14

Organik Hayvansal Üretim Desteğinden Yararlanacak Olan Yetiştirici ;

1. Organik Tarım Yönetmeliğine göre organik yetiştiricilik
2. OTBİS İcmal-1 (17.05.2013) OTBİS İcmal-2 (31.12.2013) de kayıtlı TÜRKVET, KKS ve AKS'de kayıtlı aynı kulak küpe ve kovan numarasına sahip
3. Destekleme başvurusunu zamanında yapmış
07.10.2013 – 22.11.2013 (Anaç sığır, manda, buzağı, anaç koyun, keçi)
09.09.2013 – 11.10.2013 (Arıcılık)
4. KSK'dan Uygunluk Belgesini almış olmalıdır.

15

Organik Tarım Desteği

Ödeme Yapılan Çiftçiler

16

Düşük faizli selektif kredi desteği

- 16 Şubat 2013 tarihli ve 28561 sayılı RG
- T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar» (Karar No:2013/4271)
- 21 Mart 2013 Tarihli T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım Ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2013/13)

17

Düşük faizli selektif kredi desteği

25 Şubat 2004 tarih ve 25384 S.R.G

18

Düşük Faizli Selektif Kredi Desteği

KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		KREDİ ÜST LİMİTİ (TL)
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi	
HAYVANSAL ÜRETİM KONULARI			
Damızlık süt sağım yetiştiriciliği			20.000.000
750.001 - 5.000.000 TL	100	50	
5.000.001 - 20.000.000 TL	75	50	
Yıygın hayvansal üretim			500.000
50.000 TL'ye kadar	50	50	
50.001-500.000 TL	25	25	
Damızlık etçi sığır yetiştiriciliği	100	100	7.500.000
Damızlık dişe yetiştiriciliği	100	100	7.500.000
Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği	50	25	3.000.000
Büyükbaş hayvan besiciliği	50	50	3.000.000
Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği	100	100	5.000.000
Küçükbaş hayvan besiciliği	100	50	1.500.000
Ancaklık	50	50	1.500.000
Kanatlı sektörü	50	25	3.000.000
Kanatlı sektörü damızlık yetiştiriciliği	100	100	7.500.000
Su ürünleri yetiştiriciliği	100	50	5.000.000
Su ürünleri avcılığı	50	25	1.500.000

ÇATAK

Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması Programını Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesi

27/10/2008 tarihli ve 2008/14268 sayılı BKK
04/05/2013 tarihli ve 2013/4601 sayılı BKK

20

Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması (ÇATAK) Programı

- Tarımsal arazilerde toprak ve su kalitesinin korunması,
- Yenilenebilir doğal kaynakların sürdürülebilirliği
- Yoğun tarımsal faaliyetlerin olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik gerekli kültürel tedbirlerin alınması amacıyla;
- Adana, Adıyaman, Ankara, Amasya, Aksaray, Aydın, Bilecik, Burdur, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Eskişehir, Hatay, Isparta, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kayseri, Kırşehir, Konya, Manisa, Mersin, Nevşehir, Niğde, Samsun, Sivas, Tokat ve Zonguldak illerinde programa katılan ve hibe sözleşmesi imzalayan üreticilere 3 yıl süre ile yılda bir kez destekleme ödemesi yapılmaktadır.

21

Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Desteği

Örtüaltı Bitkisel Üretimde Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Yapan Üreticilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı Uygulama Tebliği

02 Haziran 2013 tarihli ve 28665 sayılı RG

"Bitkisel üretimde kimyasal mücadele yerine alternatif mücadele tekniklerinin uygulanmasıyla kimyasal ilaç kullanımının azaltılması, insan sağlığının ve doğal dengenin korunması için biyolojik ve/veya biyoteknik mücadele yapan üreticilere destekleme ödemesi"

22

Biyolojik ve Biyoteknolojik Mücadele Desteği

ÜRÜN	BIYOLOJİK MÜCADELE DESTEK MİKTARI (TL/da)	BIYOTEKNİK MÜCADELE DESTEK MİKTARI (TL/da)
Örtüaltı (paket) : 430 TL/da Açık alanda (paket) : 60 TL/da		
Örtüaltı (Domates, Biber, Patlıcan, Hıyar, Kabak)	330	100 (Feromon+Tuzak)
Turuncgöl	30	30 (Feromon+Tuzak) 20 (Yalnızca Feromon)
Domates (Açıkta)	-	30
Elma	-	30
Bağ	-	30
Zeytin	-	15
Kayısı	-	30
Nar	30	-

23

Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği

Bakanlar Kurulu Kararları

- 11/3/2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar

Tebliğler

- 14/5/2013 tarihli ve 28647 sayılı RG yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemine Dahil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılması Dair Tebliği (No: 2013/14)

24

Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği

- MADDE 2- (1) 2013 Yılı Çiftçi Kayıt Sistemine dâhil olan çiftçilere alan bazlı olarak mazot, gübre ve toprak analizi destekleme ödemesi yapılır.
- (2) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca belirlenecek büyüklükte ve Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı her bir tarım arazisinin gübre destekleme ödemesinden yararlanabilmesi için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yetkilendirilmiş laboratuvarlarda toprak analizi yaptırılması zorunludur. Belirlenecek büyüklüğün altındaki tarım arazileri için toprak analizi şartı aranmaz.
- (3) 2013 Yılı Çiftçi Kayıt Sistemine dâhil olan **çiftçilere 2,5 TL/dekar toprak analizi desteği** ve aşağıda belirtilen miktarlarda mazot ve gübre destekleme ödemesi yapılır.

25

Mazot ve Gübre Desteği

Ürün Grupları	Mazot Desteği (TL/dekar)	Gübre Desteği (TL/dekar)
Peyzaj ve Süs Bitkileri, Özel çayır Mera ve Orman Emvali Alanlar	2,9	4
Hububat, Yem Bitkileri, Baklagiller, Yumlu Bitkiler, Sebze, Meyve Alanlar	4,3	5,5
Yağlı Tohumlu Bitkiler ve Endüstri Bitkiler Alanlar	7	7

26

Fark Ödemesi Desteği

- Türkiye tarım havzaları üretim ve destekleme modeline göre 2009/15173 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türkiye Tarım Havzalarının Belirlenmesine İlişkin Kararda yer alan otuz adet tarım havzasında, 2013 yılı üretim sezonunda üretilen ve satışı yapılan ürünlere fark ödemesi yapılır.

27

Fark ödemesi desteği

Sıra No	Desteğe Konu Ürünler	Birim Desteği (Krs/Kg)
1	Yağlık Ayçiçeği	24
2	Kültü Pamuk (yurt içerisinde üretilen sertifikalı tohumları kullananlar)	50
3	Soya Fasulyesi	50
4	Kanola	40
5	Dane Mısır	4
6	Aspir	45
7	Zeytinyağı	60
8	Buğday	5
9	Arpa, Çavdar, Yulaf, Tritikale	5
10	Çeltik, Kuru Fasulye, Nohut, Mercimek	10
11	Çay	12

28

GAP DAP desteği

"Güneydoğu ve Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar" kapsamında 2013-2015 yılları arasında kurulacak işletmelere aşağıda belirtilen oranlarda hibe desteği uygulanır.

YATIRIM KONULARI	UYGULANACAK HİBE ORANI %
İNŞAAT Yeni yatırım	30
HAYVAN ALIMLI Damızlık gebe dişe alımı	40
MAKİNE ALIMLI Sağım ünitesi ve/veya soğutma tankı	40

29

Hayvancılık desteği

Bakanlar Kurulu Kararları

- 11/3/2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar
- Tebliğ**
Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (NO:2013/29)
25 Mayıs 2013 tarihli 28657 sayılı RG

30

Süt prim desteği

Üretmiş olduğu çiğ sütü, 17/12/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan, Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik kapsamındaki süt işleme tesislerine satan, ulusal düzeyde üst örgütlenmesini tamamlamış bir hayvancılık örgütüne üye olan yetiştiricilere, **manda, koyun ve keçi sütü için** aşağıda belirtilen miktarda, inek sütü için ise soğutulmuş süte farklı olmak üzere Bakanlığın belirleyeceği dönemler ve miktarlar üzerinden ve ayrıca ıslah amaçlı süt kalitesinin desteklenmesi projesi kapsamında (yağ, protein, somatik hücre) yapılacak analizler için Ankara, İzmir, Balıkesir, Bursa ve Tekirdağ illerinde ilave 50TL/baş ödeme yapılır

1	Manda, koyun-keçi sütü	0,2 TL/lt	31
---	------------------------	-----------	----

Yem bitkileri desteği

- 11/3/2013 tarihli ve 2013/4463 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2013 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar

1	Yonca (sulu)	50 TL/dekar/yıl
2	Yonca (kuru)	30 TL/dekar/yıl
3	Korunga	40 TL/dekar/yıl
4	Tek yıllıklar	35 TL/dekar
5	Silajlık tek yıllıklar	50 TL/dekar
6	Silajlık mısır (sulu)	75 TL/dekar
7	Silajlık mısır (kuru)	35 TL/dekar
8	Yapay çayır-mera	100 TL/dekar

32

Danışmanlık desteği

- TARIMSAL YAYIM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİNE DESTEKLEME ÖDEMESİ YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2013/31) 14.06.2013 tarihli 28677 sayılı RG
- Yönetmelik ve Uygulama Esasları kapsamında tarımsal danışmanlık hizmeti alan her tarımsal işletme için, hizmet aldığı kişi veya kuruluşlara **600 TL** tarımsal yayım ve danışmanlık desteği ödemesi yapılır.

33

Danışmanlık desteği

Tarımsal danışmanlık hizmeti satın alacak tarımsal işletmeler aşağıdaki kriterlere sahip olmalıdır.

- Çiftçi kayıt sistemine ve/veya
- Hayvan kayıt sistemi ve/veya
- Örtü altı kayıt sistemine ve/veya
- Su ürünleri kayıt sistemine ve/veya
- Ancılık kayıt sistemine ve/veya
- Koyun-keçi kayıt sistemine kayıtlı olmak

34

Danışmanlık desteği

Tarımsal danışmanlık hizmeti satın alacak tarımsal işletmeler aşağıdaki kriterlerden en az birine sahip olmak,

- 1) Örtü altında en az 3 dekar alanda üretim yapmak,
- 2) Bağ-bahçede en az 10 dekar alanda üretim yapmak,
- 3) Tarla ziraatında; kuruda en az 100 dekar veya yarınsından fazlası kuru olmak kaydıyla kuru ve sulu toplam en az 100 dekar, suluda en az 50 dekar alanda üretim yapmak,
- 4) Hayvancılıkta; süt sığırcılığı yapan işletmelerde en az onu sağmal olmak kaydıyla en az 20 büyük baş sığır, besi sığırcılığı yapan işletmelerde en az 50 baş sığır ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde en az 100 küçükbaş hayvana sahip olmak,
- 5) Ancılıkta en az 50 adet an kolonisine sahip olmak,
- 6) Su ürünleri üretim tesisine sahip olmak.

35

Kırsal kalkınma destekleri

- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (TEBLİĞ NO: 2013/27)**
26/6/2013 tarihli 28689 RG

- Yatırımcı çiftçiler makinelerden bir tanesine müracaat edecek olup hibeye esas yatırım tutarı gerçek kişilerde **50.000 TL tüzel kişilerde ise 100.000 TL'yi** geçemez.

36

Kırsal kalkınma destekleri

- Tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan üreticilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerine katkı vererek uluslararası düzeyde rekabet edilebilirliği sağlamak için makine ve ekipman alımlarının desteklenmesi

37

Kırsal kalkınma destekleri

- Anıza doğrudan ekim makinesi, arıcılık makine ve ekipmanı, balıkçı gemilerinde soğuk depo, balya makinesi, biçer bağlar, biçerdöver ürün hasadında kullanılan gps ve dane ölçer, canlı balık nakil tankı, çayır biçme makinesi, çeltik fide dikim makinesi, çiftlik gübresi dağıtma makinesi, dal parçalama makinesi, diskli traktör, el traktörü, fındık toplama makinesi, file sisteminin kurulması, güneş kolektörü, mibzer, motorlu trapan, pamuk toplama makinesi, pancar söküm makinesi, patates söküm makinesi, pülverizatör, sap parçalama makinesi, sap toplamalı saman makinesi, silaj makinesi, sıra arası çapa makinesi, su ürünlerinde buzlama makinesi, su ürünleri için kuluçka dolabı, süt sağım ünitesi ve soğutma tankı, tambur filtre, taş toplama makinesi, toprak frezesi, yem hazırlama makinesi, zeytin hasat makinesi

38

Kırsal kalkınma destekleri

- Tarımsal faaliyetler için geliştirilen modern basınçlı bireysel sulama makine ve ekipmanlarının üreticiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda bedenen çalışan üreticilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edilebilir bir seviyeye getirebilmek için bireysel sulama makine ve ekipman satın alımlarının desteklenmesidir.
- Tarla içi damla sulama sistemi kurulması, Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması, Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması, Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması, Center pivot sistem yağmurlama makinesi alınması, Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması, Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması, alınmaları

39

IPARD Destekleri

- IPARD, Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Avrupa Birliği (AB) ye Katılım Öncesi Mali İşletmelerin ilgili topluluk standartlarına yükseltilmesi amacı ile TKDK Kamu Tüzel Kişiliği ve Avrupa Birliği(AB) Komisyonunca gerçekleştirilen karşılıksız bir kredidir.
- Organik Tarım Yapan İşletmeler İçin TKDK Tarafından Projeleri Sıralama Aşamasında Proje Sahiplerine **Verilecek Ekstra Puanlar**

40

IPARD Destekleri

- **Tedbir No: 101** Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar
- **Tedbir No: 103** Tarım Ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi Ve Pazarlamasının Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar
- **Tedbir No: 302** Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin

41

İhracata Yönelik Devlet Desteklemeleri

- **TARIMSAL ÜRÜNLERDE İHRACAT İADESİ YARDIMLARINA İLİŞKİN PARA-KREDİ VE KOORDİNASYON KURULU KARARI**
- Bu Karar 17 Haziran 2013 tarihli 28684 RG'de yayımlanmıştır. Ülkemiz tarımsal ürünlerinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün ve ihracat potansiyelinin artırılması amacıyla hazırlanmıştır.

İhracat bağlantılı sözleşmeli tarımsal üretimin ve organik tarım ürünlerinin desteklenmesi başlığı

MADDE 5 - (5) 4 üncü maddede yer alan ürünlerin, organik tarım yöntemleri ile üretilmeleri ve bu durumun Organik Ürün Sertifikası ile tevsik edilmesi halinde 4 üncü maddede belirtilen ihracat iade miktarları ve azami ödeme oranları % 50 oranında artırılır. Bu suretle hesaplanacak % 50'lik artış tutarı 4 üncü madde uyarınca ihracatçı adına açılmış olan mahsup hesabına alacak kaydedilir.

42

97/5 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi

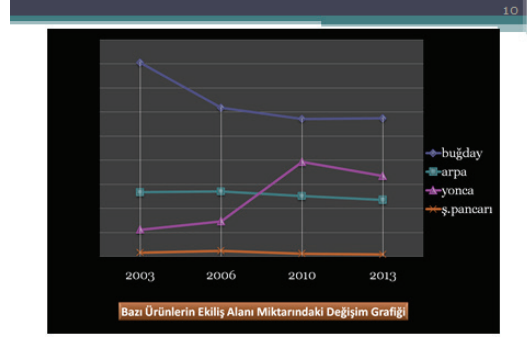
-97/5 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kapsamında Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Tebliğ* Değişikliği 21 Kasım 2009 tarihli 27413 sayılı RG 2009/3 sayılı tebliğ

f) tarım ürünlerine ilişkin belgelendirme işlemleri ve olumlu sonuçlanmak kaydıyla laboratuvar analiz raporlarını alma masrafları (sadece belgelendirme) masrafları karşılanacaktır.

Belgelendirme harcamaları belge başına **%50 oranında** ve en fazla **25.000 (yirmi beş bin) \$** kadar desteklenebilir.

43

TARIMA DAYALI SANAYİ TABLOSU

Sektör	Sayısı
Bal Paketleme	3
Dondurma Üretimi	1
Ekmek Üretimi	88
Kombina	1
Turşu Üretimi	1
Gıda Ambalajlama	11
Hazır Yemek Üretimi	19
Süt Ürünleri Üretimi	7
Şeker Paketleme	4
Lokum Üretimi	1
Şeker Fabrikası	1
Un Fabrikası	3
Unlu Mamul ve Pastacılık Ürünleri	23
Yumurta Paketleme	5
TOPLAM	167

İLİMİZDE BİTKİSEL ÜRETİM VE HAYVANSAL ÜRETİMDE İŞLETME BÜYÜKLÜKLERİ

Bitkisel Üretim;
Ortalama işletme büyüklüğü **103 dekar**,
Bir işletme ortalama **5 parselden** oluşmaktadır.

Hayvansal Üretim;
Bir işletmenin ortalama **büyükbaş hayvan** varlığı; **5 adet**
Bir işletmenin ortalama **küçükbaş hayvan** varlığı; **124 adet**
50 baş ve üzeri hayvan sayısına sahip işletme sayısı; **605 adet**

TARIMSAL ÖRGÜTLENMEDEKİ DURUM

İlimizde

- 8 adet **Ziraat Odası**,
- 5 adet **Tarım Kredi Kooperatifi**,
- 35 adet **Tarım Kalkınma Koop.**,
- 1 adet **Pancar Kooperatifi**,
- 3 adet **Yetiştirici Birliği**,
- 2 adet **Üretici Birliği**,
- 1 adet **Sulama Birliği**
- 1 adet **Çiftçi Demedi**

bulunmaktadır

TARIMSAL DESTEKLEMELER

2012 yılı için Çiftçilerimize

63,6 MİLYON TL

destekleme ödemesi yapılmıştır.
Son on yılda (2013 hariç) toplam

591 Milyon TL

destek sağlanmıştır.

2012 YILINDA

25.398 ÇİFTÇİNİN

PARSEL BİLGİLERİ

KAYIT ALTINA ALINMIŞTIR.

ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ ÇALIŞMALARI

TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİ DESTEKLEMELERİ

Proje kapsamında son 10 yılda;

2.298 adet büyükbaş hayvan,
6.500 adet küçükbaş hayvan
dağıtılmış olup,

15 milyon TL

destek sağlanmıştır.

İlimizde uygulanan proje ile 10 adet tamamlanmış olup, 971 adet gebe düve dağıtılmış ve toplamda

4,3 MİLYON TL
hibe desteği ödenmiştir.

İşlemleri devam eden 5 adet proje için ise 1,8 MİLYON TL ödeme yapılacak ve bu projelerde 400 gebe düve dağıtılacaktır.

DAP PROJESİ DESTEKLEMELERİ

17

EKONOMİK YATIRIMLAR

- 2006-2011 yılları arasında tamamlanan 15 adet tesis için toplam

3,1 MİLYON TL
hibe desteği sağlanmıştır.

Bu kapsamda;

- 6 Adet Süt Ürünleri İşleme Tesisi,
- 7 Adet Hububat İşleme Ve Paketleme Tesisi,
- 1 Adet Et İşleme Ve Ambalajlama Tesisi,
- 1 Adet Soğuk Hava Deposu tesisi inşa edilmiştir.

2013 yılında iş ve işlemleri devam eden 4 adet projenin tamamlanması halinde **968.654.00 TL** hibe ödemesi yapılacaktır.

18

2008-2013 yılları arasında

2.430 adet
makine ekipman için toplam

12,3 milyon TL
hibe desteği sağlanmıştır.

Makine Ekipman Desteği

21

Mera Çalışmaları

2013 yılı içerisinde ilimizde 13 köyde 3.688 hektar alanda aplikasyon çalışması yapılmıştır.

Ayrıca 4 köyde mera ıslah çalışmaları devam etmektedir.

20

Yıl	Sevki Edilen K.Baş Hayvan Sayısı	Sevki Edilen B.Baş hayvan Sayısı
2011	193.377	86.330
2012	231.791	96.050
2013	122.200	55.950

2011-2012 YILI HAYVANSEVK TABLOSU

22

HAYVAN SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

İLİMİZDE 2012 YILINDA 126.895 ADET BÜYÜKBAŞ , 670.000 ADET KÜÇÜKBAŞ HAYVAN KÜPELENEREK KAYIT ALTINA ALINMIŞTIR.

2012 yılında ; 335.000 hayvana ŞAP aşısı, 614.000 hayvana BRUCELLA aşısı, 3.582 hayvana KUDUZ aşısı, 5.000 hayvana ŞARBON aşısı, 484.000 hayvana KOYUN-KEÇİ VEBAŞI aşısı yapılmıştır.

23

GIDA DENETİMİ ÇALIŞMALARI

İlimizde yaklaşık olarak 1388 kayıtlı iş yeri bulunmakta olup, bu işyerlerine gıda denetim timlerince 1.152 adet denetim yapılmıştır.

24

ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARI

- Toplulaştırma kapsamındaki köy sayısı= 39
- Proje tamamlandığında sulamaya açılacak tarım alanı 250.000 dekar

25

2013 YILI ORGANİK TARIM DURUMU

• İlimizde üretilen organik ürünler:

• Buğday, Arpa, Yonca, Çayır, Mercimek, Korunga, Fıg, Ayçiçeği, Nohut

• İlimizde organik tarım yapılan alan=54.754 ha

• İlimizde üretilen organik ürün miktarı= 176.926 ton

- İlimizde organik tarım ilk defa 2004-2005 yıllarında İstanbul Halk Ekmek ve Egetar Organik Tarım ve Sertifikasyon Firması öncülüğünde başlatılmıştır.
- Bakanlığımız tarafından da 2008 yılında ilk defa bu üreticilerimiz Organik tarım desteğinden faydalandırılmıştır.

Chaerophyllum macropodum
(Mendik)

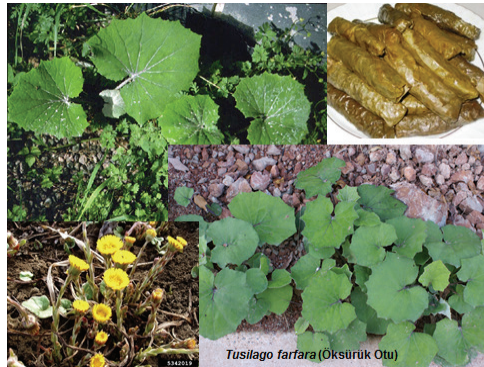
Tragopogon aureus
Yemlik/Şiping

Tragopogon porrifolius
Eve Christman © 2009 Floridata.com

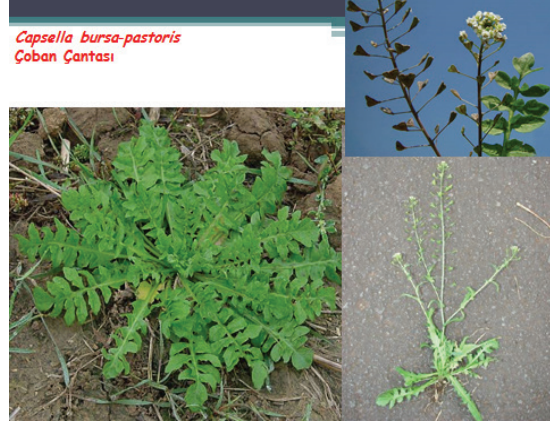
Lathyrus pratensis
Mırdanlık

Tusilago farfara (Oksuruk Otu)

Plantago major (Sivri otu)

Capsella bursa-pastoris
Çoban Çantası

Eryngium yuccifolium
Başlı Diken

Salvia ceratophylla
Öküz poçluğu

Mentha sp. Yabanî nane

Polygonum cognatum
Kuş ekmeği, Madimak

Urtica urens
Isırgan Otu

Rumex spp.
Kuzukulağı, Labana

Rheum ribes
Işın, Ribet

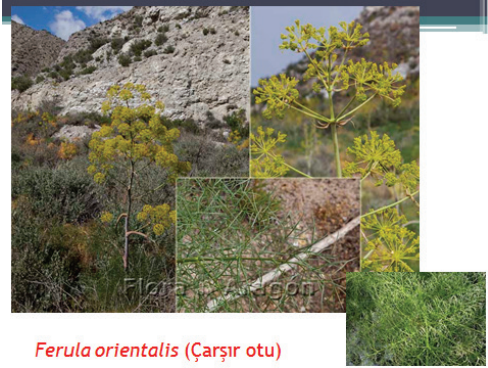
Alliaria officinalis
Bilge, Gülük

Girig otundan yapılan simit

Alliaria officinalis

Ferula orientalis (Çarşır otu)

46

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN HEDEFLERİ

- Mera tespit, tahdit ve tahsis işlemlerinin hızlandırılması vamera alanlarının ıslahı
- Sertifikalı tohumluk kullanımının yaygınlaştırılması
- Meyvecliğe uygun olan ilçelerimizde meyvecliğin yaygınlaştırılması,
- Hayvan genlerinin yerinde korunması ile ilgili yapılan desteklemelere ilimizin dahil ettirilmesi
- Organik tarım ve hayvancılığın yaygınlaştırılması, organik et üretiminde marka oluşturulması
- Diyarın ilçemizde jeotermal sera kurulması
- Modern besi merkezi

47

İLİMİZİN TARIMSAL SORUNLARI

- Arazilerin miras yoluyla küçülmesi,
- İlimizin geçim kaynağının tarım ve hayvancılığa dayalı olmasına rağmen, tarıma dayalı organize sanayi bölgesinin olmaması,
- İlimizin çevre illere nazaran gelir düzeyinin düşük olması nedeniyle ilimizdeki çiftçilerin göç etmesi,
- İlimizde tarımsal üretim alanlarının büyük bir kısmının kuru tarım arazisi olması,
- İlimizde iklimin sert ve donlu gün sayısının fazla olması nedeniyle üretimi yapılan bitki deseninin sınırlı olması.
- Teknoloji, bilimsel ve makineye yönelik unsurların yaygın olarak kullanılmaması

48

İLİMİZİN TARIMSAL SORUNLARI

- Hayvancılık ve tarımsal faaliyetlerde girdilerin yüksek olması nedeniyle elde edilen gelirin çok düşük olması
- Hayvan bannaklarının yetiştiriciliğe uygun olmaması
- Pazarlama sıkıntısı
- Kaliteli girdi kullanımının çok düşük olması

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İlimizde tarım ve hayvancılığa dayalı organize sanayinin kurulması,
- Göçün azaltılması ve tarımsal gelirin artırılması için Bakanlığımız tarafından bölgesel olarak uygulanacak büyük projelere ilimizin dahil edilmesi,
- Sulama alanlarının artırılması için sulama barajı sayısının artırılması ve mevcut olan barajların sulama ağına tamamlanması
- Bakanlığımızca desteklemeye tabi tutulan tarım alet ve makinelerinin kapsamının genişletilmesi, tarım danışmanlığı uygulamasının yaygınlaştırılması,
- Modern Hayvan barnaklarının yapımı için destek sağlanması
- Pazarlama konusunda çalışma yapılarak, çiftçilerin yönlendirilmesi
- Eğitim programlarında kaliteli girdi kullanımının artırılmasına önem verilmesi ve kaliteli girdi kullanımının desteklenmesi

TEŞEKKÜR EDERİM.

Zeki ÇELİK
İl Müdür Yardımcısı

DOĞAN ORGANİK ÜRÜNLER SÖZLEŞMELİ ORGANİK ÜRETİM PROJESİ

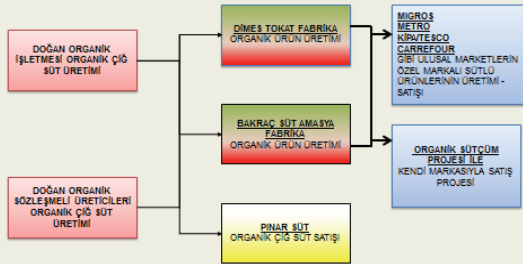
2 ARALIK 2013 AĞRI
KEMAL ERSOY
DOĞAN ORGANİK ÜRÜNLER SÖZLEŞMELİ ÜRETİM VE
ZİRAİ OPERASYONLAR MÜDÜRÜ

- 2005 Haziran ayında organik sertifikasını alan Doğan Organik Ürünler Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- 82 dönüm içinde 22 dönüm kapalı alan ve 1000 baş sağmal kapasiteli Yazlar İşletmesi, 64 dönüm içerisinde 25 dönüm yan kapalı 700 baş düve ve besi yetiştirme kapasiteli Dereyüzü işletmesinde organik hayvansal hammaddede üretimi,
- 60 paletlik ve 100'ün üzerinde sözleşmeli yem ve süt sağlığına katkıyla yıllık 10.000 tona yakın organik çığ süt üretimi ile Türkiye organik süt pazarının %85'ini sahibi ve Avrupa'nın en büyük organik hayvancılık projelerinden biridir.

SÜT ÜRETİM VE SATIŞ MODELİ

3

m'life

Pınar Organik

6

SÖZLEŞMELİ ÜRETİM

- Bölgede Toprak, su kaynakları ile havayı kirlilemeden çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını koruyacak bir üretim modeli ile
- Üreticinin güvenliğini, üretim döngüsü veya gelir düzeylerini artırmak
- Sözleşmeli üretim ile üreticinin satış, alıcının hammadde, tüketicinin de sağlıksız ürün elde etme sorunundan kurtaran bir modeldir.

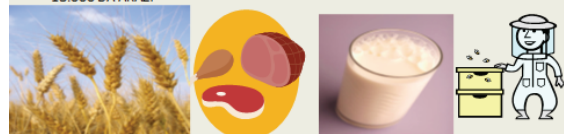
Sözleşmeli üretim

BİTKİSEL ÜRETİM

- YONCA, MISIR, FİĞ, VB KABA YEMLER
- BUĞDAY, ARPA VB TANE YEM
- 100 ÜRETİCİ
- 18.000 DA ARAZİ

HAYVANSAL ÜRETİM

- ORGANİK SÜT
- ORGANİK KIRMIZI ET (2014)
- ORGANİK BAL (2014)

SÖZLEŞMELİ BİTKİSEL ÜRETİM

- İşletmemizin ve sözleşmeli hayvancılık üreticilerimizin ihtiyaç duyduğu organik kaba yem ihtiyaçlarını karşılamaktır.
- Gümüşhane,Erzurum,İğdır,Bayburt ,Erzincan ve Ağrı Bölgelerinde ki üreticiler ile çalışılıyor
- Ağırlıklı Yonca ve silajlık mısır olmak üzere Korunga,Fiğ,Çayır otu,Buğday,Arpa gibi ürünler sertifikalandırılmakta

SÖZLEŞMELİ BİTKİSEL ÜRETİM

- 100 den fazla üreticinin yaklaşık 18.000 da arazisinin sertifikalama işlemi tamamlanmıştır.
- Üreticilere her yıl organik Bitkisel üretim ile ilgili eğitimler verilmektedir.

ORGANİK SÜT ÜRETİMİ

- ✓ Bölgedeki istihdam sorununu farklı bir biçimde çözmek için; bölge çiftçisini bilinçlendirip, organize ederek kendi işinin sahibi yapmak ve modern tarımsal ekonomiye entegre etmek
- ✓ Kalkınmada geri kalmış bölgemizde tarımsal ekonomi için örnek bir model oluşturmak

BÖLGESEL KIRSAL KALKINMADA ORGANİK HAYVANSAL ÜRETİM

İyi bir proje ve proje ekibinin organizasyonunda

- İNSAN FAKTÖRÜ ; Kendine güvenen girişimci çiftçiler
- İKLİM
- KABA YEM BİTKİSİ YETİŞTİRİLECEK GENİŞ ALANLAR
- BİLGİ VE TECRÜBEYE KOLAY ULAŞIM
- ÜRÜNE SATIŞ GARANTİSİ (PAZAR İMKANI)

Projenin Aşamaları

- Bölgede yapılan yoğun eğitimlerle öncelikli olarak organik yem bitkisi üretimi devamında da organik süt üretimi eğitimi yapılır.
- Projeye başvuranların başvuru formları doldurulur kayıtları alınır.
- Başvuru sahibinin istihbaratı yapılır öncelikli olarak mevcut işletmesi varsa kontrol edilir, yoksa proje üzerinden konuşulur ve başvuru sahibi için organikliğe geçiş zamanının planlanması yapılır.

Projenin Planlaması

- Yetişmiş iş gücü ve eğitim
- Yem bitkisi yetiştirme alanları ve ekim planlaması
- Ahır, barınak sistemi – tadilatı - projelendirilmesi
- Modern süt sağım, soğutma ve stoklama sistemi
- Hayvan hastalıklarından korunma, koruyucu hekimlik, eğitim / uygulama
- Besleme içerikleri planlama, eğitim, uygulama
- Saf ırkı koruyarak büyüme
- Ürünün pazarlanması
- Organik sertifikalandırma

- Yem bitkisi alanları kontrol edilir,(Tüm evrakların tam ve eksiksiz olması sağlanır.)Yem bitkisi alanları sertifikalanma süreci başlar.
- Mevcut işletmeye uygun organik hayvancılık tadilatları takip edilir, mevcut işletme yoksa yeni kurulacak işletmenin projelendirilmesi takip edilir.
- Başvuru sahibinin hayvan temini talep halinde yardımcı olunur.
- Başvuru sahibinin hayvanları işletmeye girdikten sonra bir yıl için yeterli organik kaba yem stoklaması yapılmış ise altı aylık geçiş süreci sertifikasyon kuruluşunca başlatılır.

- İşletme altı ay boyunca kontrol altında tutulur ve bu arada üreticinin geçiş diye adlandırdığımız sütünün satışında yardımcı olunur ve hayvan sağlığı ile ilgili denetimler yapılır.
- Altıncı ayın sonunda tam organik olarak sütleri satın alınmaya başlanır.

ORGANİK SÜT SİĞİRCİLİĞİNİN FARKI	
Konvansiyonel süt siğirciliği üretimi	Organik süt siğirciliği üretimi
<ul style="list-style-type: none"> Kaba yem yetiştirme alanlarının olması kanunen zorunlu değildir Kaba veya dane yem yetiştirilecek arazilerde ilaç ve / veya sentetik gübre kullanımı serbesttir Hayvan refahının sağlanması zorunlu değildir Antibiyotik ve hormon kullanımı serbesttir (arınma süreçlerine uyularak) Hayvan yemlemesi içeceği (RASİYON) serbesttir Hayvanlara yedirilecek kaba veya kesif yemlerin herhangi bir sertifikası olması, olması gerekmez Günlük kayıt tutmak zorunlu değildir İşletme ve arazileri için herhangi bir sertifikasyon kontrol yapılması zorunlu değildir Sürüye istenildiği zaman istenildiği sayıda hayvan eklenebilir ve büyütülebilir 	<ul style="list-style-type: none"> Kaba yem yetiştirme alanlarının olması kanunen zorunludur Kaba veya dane yem yetiştirilecek arazilerde sentetik ilaç ve / veya sentetik gübre kullanımı kanunen yasaktır Hayvan refahının sağlanması kanunen zorunludur Antibiyotik ve hormon kullanımı kanunen sınırlandırılmıştır Hayvan yemlemesi içeceği (RASİYON, ORANLARI) kanunla belirlenmiştir Hayvanlara yedirilecek kaba veya kesif yemler kanunen organik sertifikalı olmak zorundadır Günlük kayıt tutmak ve evrakları saklamak kanunen zorunludur İşletme ve arazileri için bir sertifikasyon kontrol yapılması ve üretimin belgelendirilmesi kanunen zorunludur Sürüye istenildiği zamanda ve istenildiği sayıda hayvan eklenebilir. Sürünün kendisinde büyümesi esastır

Sözleşmeli organik hayvancılık

- 2014 yılın da bölgede süt üretimimiz 20.000 ton / Yıl'a çıkması hedeflenmiştir.
- 2016 yılında ise Türkiye'de üretilmesi beklenen 100.000 Ton / Yıl sütün 4/3 nün bölgemizde üretilecektir.
- Son aşama ise ; bu sütü işleyecek olan Organik Süt Fabrikasının Bölgeye kurulması.

ORGANİK SÜT PAZARI

- 2012 yılı Türkiye çiğ süt üretimi 15.6 milyon ton / yıl
- 2012 yılı organik çiğ süt üretimi 12.7 bin ton /yıl yani günlük 35 Ton

Türkiye çiğ süt üretiminin yaklaşık ON BİNDE BİRİ Organik

Avrupa' da üretilen çiğ sütün %20'si ONU

ORGANİK SÜT PAZARI

- Tarım Bakanlığının 2020 yılı Türkiye çiğ süt üretim hedefi 20 milyon ton / yıl.
- Bizim öngörümüz önümüzdeki üç, dört yıl içinde organik çiğ süt üretiminin toplam üretimden binde 5 pazar alacağı yönünde

Yılda 100 bin ton süt ne demektir?

- 20 bin başlık Sağmal sürü
- 15 bin başlık dişi buzağı, dana, düve, gebe düve
- 10 bin başlık erkek besi olmak üzere 35 – 40 bin baş organik sürü demektir
- Yılda 75-80 Bin ton organik kesif yem, 6000 ton/ay organik yem yapan fabrika .
- Yılda 1.500 ton organik kırmızı et

ORGANİK HAYVANSAL ÜRETİMDE SORUNLAR

- Üretilen kaba yem kalitesi (biçim aşamaları, kurutma, balyalama, mısır silajında kuru madde vb)
- 2013 yılı sonu itibariyle kesif yemler de kullanılan % 5 lik konvansiyonel yem'in kaldırılması
- Ülkemizde organik protein hammadde kaynaklarının yetersizliği ve bu konuda dışa bağımlılık

ORGANİK HAYVANSAL ÜRETİMDE SORUNLAR

- 6 aylık geçiş dönemindeki sütlerin Konvansiyonel olarak değerlendirilmesi (organik besleme- konvansiyonel satış)
- Konvansiyonel süt desteklemesi ile Organik süt desteklemesi arasında herhangi bir fiyat farkı verilmemesi

ÇÖZÜM ÖNGÖRÜ

- Bölgenin gelişen pazarda, mevcut pazar payını sürdürülebilmesi ve 2020 hedeflerine ulaşabilmesi için

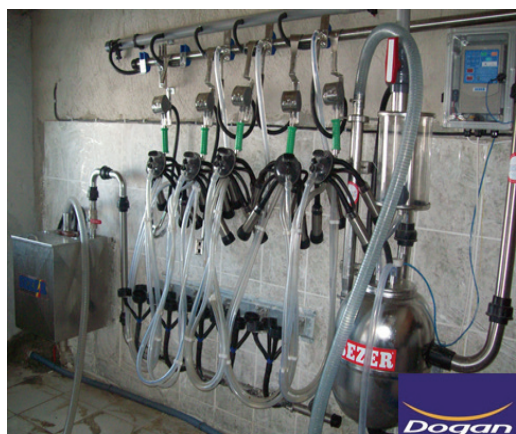
- 30-100 baş kapasiteli aile çiftliği sayısında hızlı olarak artışın sağlanması,
- Maliyetlerinde rekabetçi yapısını geliştirmesi gerekmektedir.

ÇÖZÜM ÖNGÖRÜ

- Bölgenin organik hayvancılık havzası olarak ilan edilerek, cazibe merkezi olmasının sağlanması;
- Bu bölgede yapılacak organik hayvancılık yatırımlarına ek destekler verilmesi
- Bu bölgedeki organik bitkisel / hayvansal üretime ek destekler verilmesi
- Organik üretimde en önemli unsur olan kontrol ve sertifikasyon işlemlerinin bölge içinde oluşacak bir yapı ile takip edilerek en yüksek düzeyde güvenilirliğin sağlanması
- Bölgenin kendi içinde yaratacağı bir fon ile organik hayvansal üretimi destekleyerek rekabetçi maliyet yapısına kavuşturulması.

25

DOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE ORGANİK HAYVANCILIKTA FIRSATLAR

Doç. Dr. Mehmet Akif YÖRÜK

Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Çevrenin her geçen gün kirlenmesi, hastalıklardaki artışlar, aile ve gelecek nesillerin sağlığı ile ilgili endişeler, hormonlu ve genleriyle oynanmış ürünlerin albenili fakat lezzetsiz olması organik ürünlere talebi her geçen gün artırmaktadır.

Tüm dünyada bitkisel ve hayvansal organik ürünlere karşı talebin artması ile birlikte organik ürün üreticilerinin sayısında da her geçen gün artış olmaktadır.

09 Aralık 2013 Pazartesi

2

NİYE ORGANİK HAYVANCILIK

İnsan sağlığı bakımından önemlidir.
Hayvan sağlığı ve refahı bakımından önemlidir.
Organik et süt gibi ürünlerin satış fiyatı diğer ürünlerden %20- 50 oranında daha yüksektir.
Organik ürünlerin ihracat fiyatı diğer ürünlerden %10 -20 oranında daha yüksektir.
Organik hayvansal ve bitkisel üretim ile sağlıklı hastalıklardan arındırılmış insan ve hayvan gıdası üretilmektedir.

NİYE ORGANİK HAYVANCILIK

Atıklar kendi içinde kullanılarak değerlendirilmektedir (hayvan gübresinin çayır meralarda kullanılması)

Sözleşmeli üreticilikle üreticinin tüm ürününün alınması garanti edilmektedir.

Konvansiyonel hayvancılıkta oldukça fazla kullanılan kimyasal gübre, pestisit, hormon, antibiyotik gibi sentetik girdilerden tasarruf edilmektedir.

Yüksek verimli hayvanlarda kullanımı zorunlu hale gelen konsantre yemleme sonucu ortaya çıkan asidoz, timpani vb. metabolik hastalıklar organik hayvancılıkta daha az görülmektedir

4

NİYE ORGANİK HAYVANCILIK

Konvansiyonel hayvancılıkta organik hayvancılığa nazaran hayvanların sıkışık ortamlarda barındırılması, yeterli hareket alanlarının olmaması sonucu stres hormonlarının üretiminin artmasına, hayvanların bağışıklık sistemleri zayıflamasına bazı göz ve ayak hastalıklarının daha sıklıkla görülmesine yol açmaktadır.

Niştastaca zengin yemlerle beslenen hayvanların dışkılarında bulunan ve etlerde kontaminasyona neden olan E.coli 0157 suşunun, meralarda beslenen hayvanların dışkılarında %1'e kadar düştüğü belirtilmiştir.

Antibiyotik karışimli yemlerle beslenen hayvanlarda, antibiyotiklere dirençli bakteri oluşmakta ve bu bakterilerin, beslenme zinciri içinde insanlara da geçmesi söz konusu olmaktadır.

Peki bunca üstünlüğü olan **Organik Hayvansal Üretim** her yerde ve her şartta yapılabilmirmi ?!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

09 Aralık 2013 Pazartesi

6

Ülkemizde **ORGANİK HAYVANCILIK** yapmak mı istiyorsunuz!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

O zaman bu işi en iyi **Doğu Anadolu Bölgesinde** ve **Doğu Anadolu Bölgesinde de Erzurum, Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır ve Van** illerinde yapabilirsiniz.

Niyemi !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

ORGANİK HAYVANCILIK YAPABİLMEK İÇİN

Sağlıklı temiz bir çevrede yetiştirilmiş, organik üretimde kullanımı yasaklanmış ilaçları, kimyasal maddeleri ve uygulamaları almamış, organik yemlerle beslenmiş genetik yapısı değiştirilmemiş, çevreye iklim koşullarına ve hastalıklara dayanıklı hayvanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bütün bu özellikleri Doğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilen sayıca çok fazla olan yerli ve melez hayvanlar fazlasıyla karşılamaktadır.

Türkiye'deki hayvan varlığının çok önemli bir kısmı Doğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır.

09 Aralık 2013 Pazartesi

7

Büyükbaş Hayvan Sayıları (TÜİK 2012)

	KÖLTÜR	MELEZ	YERLİ	TOPLAM	MANDA
TÜRKİYE	4.836.547	5.120.621	2.429.169	12.386.337	97.632
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	329.313	1.345.183	955.793	2.630.289	14.933
Oran %	6.80	26.26	39.35	21.24	15.32
AĞRI	16.149	84.837	179.015	280.001	428
ARDAHAN	18.337	190.573	48.591	257.501	14
BİNGÖL	22.106	57.597	18.157	97.860	101
BİTLİS	15.524	21.481	19.591	56.596	8.037
ELAZIĞ	40.018	54.912	15.121	110.051	40
ERZİNCAN	20.178	50.462	14.086	84.726	1.069
ERZURUM	52.327	403.980	130.584	586.891	1.110
HAKKARİ	2.881	11.167	22.145	36.193	38
İĞDIR	12.545	43.783	40.187	96.515	1.235
KARS	27.912	182.356	242.224	432.492	7
MALATYA	34.028	77.547	14.251	125.824	
MUS	32.156	106.728	103.823	242.707	4.595
TUNCELİ	7.878	10.413	7.097	25.388	
VAN	27.476	89.347	100.951	197.774	275

09 Aralık 2013 Pazanesi

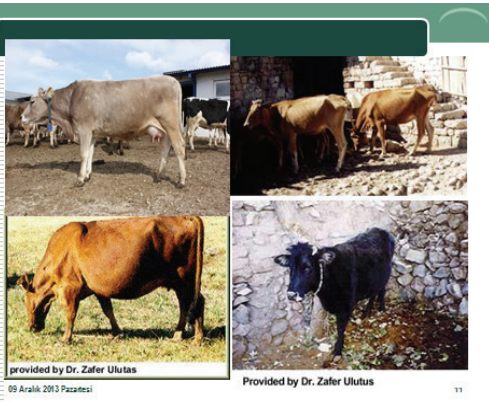
9

Küçükbaş Hayvan Sayıları (TÜİK 2012)

	YERLİ KOYUN	KEÇİ (KIL)	KEÇİ (TİFTİK)	KOYUN (MERİNO)	TOPLAM
TÜRKİYE	25 031 565	7 126 862	151 091	1 220 529	32 309 518
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	7.741.102	1.292.181	650	556	9.034.489
Oran %	30.92	18.13	0.4	0.04	27.96
AĞRI	985.104	114.834			1.099.938
ARDAHAN	24.475	1.345	215	84	26.123
BİNGÖL	276.181	122.619			398.800
BİTLİS	633.899	303.345			937.244
ELAZIĞ	561.887	50.632			612.519
ERZİNCAN	248.570	31.208			279.778
ERZURUM	514.402	47.754		88	562.242
HAKKARİ	325.187	100.004			425.191
İĞDIR	539.440	43.893			583.333
KARS	247.844	13.477			261.321
MALATYA	210.819	37.551	435	388	249.191
MUS	862.879	183.210			1.046.089
TUNCELİ	219.302	59.576			278.878
VAN	2.101.382	203.143			2.304.525

09 Aralık 2013 Pazanesi

10

provided by Dr. Zafer Ulutas

Provided by Dr. Zafer Ulutas

11

ORGANİK HAYVANCILIK YAPABİLMEK İÇİN

Kullanılacak olan kaba, konsantre tüm yemler organik olmalıdır. GDO'lu genetiği değiştirilmiş organizma ve yem maddelerinin kullanılması yasaktır. Yem katkı maddesi olarak antibiyotikler, ilaçlar, hormonlar ve büyümeyi uyarıcı maddeler hayvan beslenmesinde kullanılamaz. Hayvanların refahını bozacak şekilde zorlamalı beslenmesi yasaktır.

Organik hayvancılık için en elverişli en sağlıklı en ucuz yem kaynakları çayır ve meralardır.

12

Türkiye'de Çayır ve Mera Alanları DİE, 2001 GENEL TARIM SAYIMI

Hayvan sayısında olduğu gibi Türkiye'deki çayır-mera alanlarının çok önemli bir kısmı da Doğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. Yine Türkiye'de sertifikalı organik bitkisel üretimin (yem bitkileri) yapıldığı bölge Doğu Anadolu Bölgesidir.

	Çayır	Tüm Türkiye İçindeki %	Mera	Tüm Türkiye İçindeki %
TÜRKİYE	14 493 128		131 673 745	
Doğu Anadolu	9 192 651	63.43	45 648 834	34.67

09 Aralık 2013 Pazanesi

13

ORGANİK HAYVANCILIK YAPABİLMEK İÇİN

Organik hayvancılıkta barınakların hayvanların en azından doğal davranışlarına cevap verebilecek şekil ve boyutlarda olması gereklidir. Hayvanların bağlı bulundurulması organik hayvancılık için uygun değildir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda kastrasyon, boynuz köreltme, kulak delme gibi işlemler sadece kontrol kuruluşunun onayı ile yapılmalıdır. Doğu Anadolu Bölgesindeki bir çok işletme ufak tefek düzenlemelerle çok rahatlıkla organik hayvancılık yapılabilecek nitelikte aile tipi işletmedir.

17

ORGANİK HAYVANCILIK YAPABİLMEK İÇİN

Organik hayvancılıkta sağlık ve korumada antibiyotiklerin, kimyasalların sentetik preparatların kullanımı sınırlandırılarak kullanılmaları belirli şartlara bağlanmıştır. Doğu Anadolu Bölgesinde hayvanların büyük çoğunluğu düşük verimli çevreye adapte olmuş immun sistemi gelişmiş hayvanlar olduğundan ilaç ve kimyasal kullanımı verimi artırmak adına çok yoğun girdilerin kullanıldığı bölgelere göre zaten çok düşük düzeydedir.

ORGANİK HAYVANCILIK YAPABİLMEK İÇİN

Kayıt tutma sistemi, organik hayvansal üretim faaliyetinin her aşamasını detaylı olarak içermeli ve bir üretim planı olmalıdır. Üreticiler yaptıkları üretimle ilgili kayıtlarını en az 5 yıl saklamakla yükümlüdürler.

Doğu Anadolu Bölgesinde organik hayvancılık yapılmasında en çok sıkıntı duyulacak durum kayıt tutma olacaktır. Bölge insanın kayıt tutmaya karşı sıcak olmadığı bilinmektedir.

20

Bölge hayvancılığının şimdiye kadar kullanılmamış ve faydaya dönüştürülemediği başka bir faktörde yüksek rakımdır.

Özellikle İtalya ve Fransa başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde üretilen tarımsal ürünün kalitesi ile üretildiği arazinin yüksekliği arasında pozitif ilişki kurularak yüksek arazide ve dağlık bölgelerde üretilen ürünler pazarda daha yüksek fiyata satılmaktadır.

09 Aralık 2013 Pazanesi

22

Arazi yükseldikçe ve dağlık bölgelere gidildikçe nüfus yoğunluğu ile paralel olarak çevre kirliliği ve kimyasal kullanım azalmaktadır. Bunun sonucu olarak da buralarda üretilen ürünlerin organik ürüne yakın olması veya kolayca organik üretime geçişi sağlamaktadır. Bu nedenle ürün kalitesi doğal olarak artmaktadır. İnsan beslenmesi ve sağlığı açısından ürün içeriklerinin yüksek yerlerde daha zengin olduğu çok sayıda bilimsel çalışma tarafından da ortaya koyulmuştur.

Organik Hayvancılıkta Bölge Potansiyeli

Yüksek rakımlı bölgelerde üretilen otların lezzetliliği ve besleme değeri yüksektir. Çünkü nispeten serin iklime sahip olan bu tür yerlerde bitkilerde olgunlaşma yavaştır, sap yerine yapraklılık artar ve yapısal maddelerin yerine daha çok soğuğa dayanıklılık için biriktirilen eriyebilir şekerler ile protein birikimi yüksektir. Bu özellikler otların hayvanlar için daha lezzetli olmasını sağlamakta ve bunlarla beslenen hayvanların eti ve sütü daha kaliteli olmakta ve pazarda daha yüksek rakamlara alıcı bulunmaktadır.

Tüm dünyada organik hayvansal ürünlere talep sürekli artmaktadır.

Bölge hayvancılığında geçmişte dezavantaj oluşturan bazı unsurlar organik hayvancılıkla birlikte avantaja dönüşecektir;

Organik hayvancılık işletmelerinde kullanılacak olumsuz çevre şartlarına ve hastalıklara dayanıklı, döl verimi yüksek yerli ve melez ırk hayvanlar bölge hayvan varlığının çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır

Organik Hayvancılıkta Bölge Potansiyeli

Bölge organik hayvanların beslenmesinde kullanılacak gübre ilaç ve kimyasallarla fazlaca kirlenmemiş çok geniş çayır ve mera alanlarına sahiptir.

Tüm Türkiye'de en fazla organik yem bitkileri üretimi Doğu Anadolu Bölgesinde yapılmaktadır.

Bölge insanının önemli bir kısmının geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlıyor olması ekonomik beklentilerin çok önemli bir kısmının hayvancılıktan olması gibi bir çok unsurda bölge hayvancılığının avantajlarıdır

Bölge halkı organik hayvancılığa uygun bir hayvancılık kültürüne sahiptir

Organik Hayvancılığın Bölgeye Getirisi

Bölgedeki yetiştiriciler sertifikalandırmak suretiyle halihazırda yoğun işgücü kullanarak yaptıkları hayvancılık faaliyetlerinden daha fazla gelir elde edebileceklerdir.

Dünya'da ve ülkemizde gelişmekte olan ekoturizm ve agroturizm gibi turizm faaliyetleri içinde Doğu Anadolu Bölgesi oldukça elverişlidir. Ekoturizm sayesinde hayvansal ürünlerin üretildikleri ortamında ve organik ürün pazarında değerlendirilmesi kırsal alanda gelir düzeyini artırmada ve kırsal kalkınmada önemli etkisi olacaktır.

Organik Hayvancılığın Bölgeye Getirisi

Bölgede organik hayvancılığın gelişmesiyle birlikte, gerek Organik hayvancılık sayılarının artması gerekse Organik hayvansal ürünlerin işlendiği işletmelerin sayısının artmasıyla istihdama katkı sağlanacaktır.

Organik Hayvancılıkta Bölge Potansiyeli ve Fırsatlar

Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığının Organik hayvancılık ve ürünlerle ilgili destekleri her geçen gün artarak devam ettiğinden bölge üreticilerinin daha fazla destek alması mümkün olacaktır.

Büyükbaş, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde organik tarım yapan çiftçilere aşağıda belirtilen birim miktarlarda organik tarım destekleme ödemesi yapılır

Sıra No	Desteklemeler	Destek Miktarı
1	Organik Tarım (Anaç Sığır, Manda)	150 TL/baş
2	Organik Tarım (Buzağı)	50 TL/baş
3	Organik Tarım (Anaç koyun, keçi)	10 TL/baş

09 Aralık 2013 Pazanesi

29

09 Aralık 2013 Pazanesi

30

Gerek ulusal gerekse uluslararası fonlardan destek alma konusunda organik hayvancılık projelerinin önceliği olduğundan, bölgeden daha fazla projenin destek bulması ve organik işletme sayısının artması mümkün olacaktır.

Organik Hayvancılığın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Ülkemizde organik ürünlerin üretimi teşvik edilmeli, tüketicileri organik ürünler hakkında bilinçlendirme çalışmaları artırılmalıdır.

Doğu Anadolu Bölgesinde öncelikle organik hayvancılık yapan işletmelerin örgütlenmesi teşvik edilmelidir.

Konvansiyonel hayvancılıkta olduğu gibi organik hayvancılıkta da en önemli girdi olan ve karlılığı etkileyen yem maliyetlerini düşürmek için Doğu Anadolu Bölgesindeki çayır-meralardan maksimum düzeyde yararlanılacak önlemler alınmalıdır.

09

32

Doğu Anadolu Bölgesindeki çayır-meraların ıslahı çalışmalarına öncelik verilmelidir.

Doğu Anadolu Bölgesinde havza bazlı organik hayvancılık programları yapılmalıdır. İllerin hayvan türlerindeki öncelikleri belirlenmelidir (Erzurum ve Kars illerinde organik sığır üretimi, Ağrı ve Van illerinde organik koyun üretimi gibi)

Doğu Anadolu Bölgesinin organik hayvancılıktaki artılarından sayılan yerli ırkların gen kaynaklarının korunmasına yönelik önlemler alınmalıdır.

09 Aralık 2013 Pazanesi

33

Organik Hayvancılığın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Doğu Anadolu Bölgesinin hayvancılıktaki en önemli sorunlarından biri olan teknik eleman ve ara eleman sıkıntısının organik hayvancılık alanında daha fazla hissedilmesi muhtemeldir. Bu açığı kapatmak için gerekli önlemler alınmalıdır.

Doğu Anadolu Bölgesinde organik hayvancılığa uygun kesimhanelerin açılması elzemdir.

Organik sütün organik ürünlere dönüştürüleceği işletmelerin kurulması gerekmektedir.

Markalaşmaya önem verilerek, Organik Hayvancılık denildiğinde, akla ilk olarak Doğu Anadolu Bölgesinin geleceği şekilde tanıtım yapılmalıdır.

34

Organik Hayvancılığın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Bölge üreticilerini önemli oranda zorlayan sertifikasyon işlemlerinin kolaylaştırılması ve maliyetlerin düşürülmesi gerekmektedir.

Organik hayvancılıkta hayvan sağlığını korumada tedaviden çok koruyucu hekimliğin gerekli olduğu unutulmamalıdır. Bölgede hayvan sağlığını korumada yüzyıllardır kullanılan tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili akademik ve bilimsel çalışmalara ağırlık verilmelidir.

TEŞEKKÜR EDERİM

Mehmet Akif YÖRÜK

35

Organik Tarım Alanlarının Doğru Seçimi ve Bu Alanların Korunması

Gübreleme ve ilaçlama yapılan tarım bölgeleri organik bölgenin dışında kalmakla birlikte gübre ve ilaç kullanılan bölge kullanılan ürünün miktar ve kalitesine bağlı olarak 3 yıl ve 110 yıl arasında değişmektedir. Komşu tarlada kullanılan ilaç ve gübreleme sizin tarlanıza bulaşma olasılığı %97'dir.

Sertifikalı olmayan veya belgelendirilmeyen tohumlar organik olarak kabul edilemeyeceği gibi sağlıklı bir üretimde değildir. Sertifikasız tohumdan sertifikalı tohumla geçiş için en az 1 yıl nadas gerekmektedir.

Önce **Sonra**

Atık Toplama Merkezleri, Hidro Elektrik Santralleri (HES), Organize Sanayi Bölgeleri ve Fabrika Atık Alanlarının dizayn, kuruluş şekilleri ve mesafeleri dikkate alındığında 5 km yarı çap alanı içinde kalan yerlerde tarımsal üretimin yapılması bile uygun değildir. Organik tarım yapılabilmesi için en az uygun görülen mesafe 8 km'dir.

Deniz, Kara, Demir ve Hava yollarında taşınan yük ve araçların çevreye verdikleri zararları dolaylı olarak Tarım Alanları zarar görmekte, zararlılardan korunma 4 km olarak kabul edilebilir mesafedir.

- ❖ Saymakla bitmeyecek olan zarar ve faktörel etkiler bulunmaktadır.
- ❖ Günümüz itibarı ile her ne kadar önlem alınırsa alınsın yapılan organik tarım metotları %100 başarıya ulaşmamaktadır.
- ❖ Yapılan üretim modellerinden en kabul edilebilir oranı yakalayan ve sağlık açısından zararları indirgenmiş olan yöntem yarı kapalı sera uygulamalarıdır.
- ❖ Çok büyük bir titizlik isteyen Organik Tarım Üretimi karlı bir yatırım alanıdır.
- ❖ Dünya üzerinde bulunan kaynakların kirlenmesinden kaynaklı bir çok ülke sağlıklı ürün üretme veya ithal etme çabasına düşmüştür.
- ❖ Bu nedenle örneklerle verdiğimiz alanların dışında kalan tarım arazilerinde Organik Tarım Üretimi yapılmalı ve bu tür zararlı etmenlerin ortaya çıkacağı alanlarda yapılmamalıdır. Yapılması durumunda yapılacak olan yatırımlar boşa gidecektir.

Koruma ve Korunma Yolları

- ❖ Organik Tarım yapılacak alanda öncelikli olarak uygun analizlerin yapılması.
- ❖ Kamu ve kuruluşlarına bağlı ilgili birimden detaylı planlamanın alınması.
- ❖ İlgili birimlere yapılacak üretim ile ilgili bilgi verilip ve bilgi alınması.
- ❖ Detaylı bir fizibilite çalışmasının yapılması.
- ❖ Yapılacak üretim ile ilgili olarak **eğitim** en büyük öncelikli şarttır.
- ❖ Sertifikalı tohum ve ilgili ekipmanın alınması.
- ❖ Gerekirse ilk başlangıcın uzman kontrolünde yapılması.
- ❖ Toplanan ürünlerin teknik analiz ve kalite kontrolünün yapılması.
- ❖ Son olarak piyasaya arz edilmesi riskleri en aza indirgeyip yapılacak olan üretimde karlılıkta ve korunmada fayda sağlayacaktır.

**Organik ???
Bence bir daha düşünün...**

SON

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

VOLKAN BİLGİ
TARIMSAL KALKINMA DERNEĞİ
AĞRI İL BAŞKANI

ORGANİK (EKOLOJİK, BİYOLOJİK) HAYVANSAL ÜRETİMİN ÖNEMİ (Sığır, Koyun, Keçi ve Tavuk)

Prof. Dr. Yılmaz ŞAYAN & Dr. Muazzez POLAT
(yilmaz.sayan@ege.edu.tr) (muazzez.polat@ege.edu.tr)

Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü
Yemler ve Hayvan Besleme Anabilim Dalı

Dünya nüfus artışı ve buna bağlı olarak tarım ürünlerine olan talebin yoğunluğu; son yıllarda bitkisel üretim gibi hayvansal üretimin de, konvansiyonel üretim olarak da ifade edilen yoğun üretim şeklinde yapılmasına neden olmuştur. Yoğun üretimlerde, birim alandan yüksek miktarda ve ekonomik ürün alınması öncelikli olduğu için; ekolojik denge ve ürün kalitesinde sağlık kriterleri ikinci plana atılmıştır.

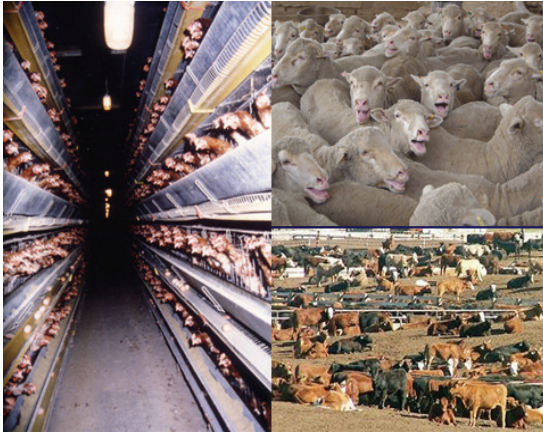
Bunlara bağlı olarak da, konvansiyonel bitkisel üretim gibi konvansiyonel hayvansal üretimin de çevreye, hayvana ve insana zararlı etkileri kendini göstermiş ve toplumda bu üretim ile ilgili sorunlara tepkiler başlamıştır.

Organik Hayvansal Üretim Niçin önerilmektedir?

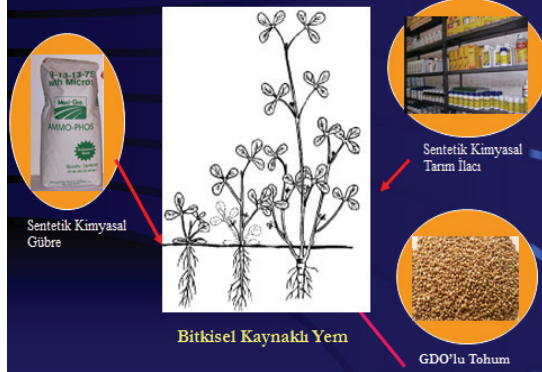
- **Konvansiyonel hayvansal üretim ile ilgili sorunlar**
Hayvan yetiştirmeye bağlı sorunlar
Hayvan beslemeye bağlı sorunlar
- **Çevre koruma ve hayvan refahı ile ilgili duyarlılık**

Hayvan yetiştirmeye bağlı sorunlar

Konvansiyonel hayvansal üretim işletmelerinde, barmaklardaki hayvan sayısının fazla olmasına bağlı yerleşim sıklığı ile yetersiz kalan işgücü ve dikkatsiz bakım hayvanların daha kolay hastalanmalarına neden olduğu gibi özellikle *Tırnak ve Ayak rahatsızlıkları* ile *Mastitis* gibi hayvan yetiştirme ile ilgili bazı hastalıkları da artırdığı görülmüştür.

Hayvan beslemeye bağlı sorunlar

Hayvansal Kaynaklı Yem

Konvansiyonel hayvansal üretimde ekonomik hayvansal kaynaklı yem olarak yeterince hijyenik hale getirilmemiş ve ilaç kalıntıları da içerebilen çeşitli kesimhane yan ürünleri ve kadavra- nları kullanılması da bazı sağlık sorunlarına neden olmaktadır.

Tedavi dışında yem katkı maddesi olarak antibiyotik kullanımı

Antibiyotiklerin kanatlılarda ve özellikle etlik piliçlerde sağlık koruyucu ve sindirime yardımcı, dolayısıyla da yemden yararlanmayı ve buna bağlı olarak büyümeyi uyarıcı olarak kullanılmalarının önemli sakıncaları görülmüştür.

Tedavi dışında hormon kullanımı

Anabolizanlar, yani **hormon ve benzeri maddelerin** de büyümeyi uyarıcı olarak kullanılmaları insan sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir.

Çevre Koruma ve Hayvan Refahı

Son yıllarda ayrıca, gelişmiş ülkelerde hem çevre koruma bilinci artmış hem de hayvan haklarına gösterilen ilgi nedeniyle hayvan refahı (welfare) giderek toplumsal düzeyde önem kazanmıştır.

Tüm bunların sonucu olarak; diğer bir ifadeyle, konvansiyonel hayvansal üretime bağlı çıkabilecek sağlık sorunlarını önlemek ve çevre koruma ile hayvan refahını da dikkate almak amacıyla organik hayvansal üretim önerilmektedir.

Organik (Ekolojik, Biyolojik) hayvansal üretim, ürün miktarı yanında ürün kalitesinde sağlık kriterlerinin de dikkate alındığı bir üretim sistemidir. Bu nedenle,

* organik üretimden elde edilen ürünlerde insan sağlığına zarar veren çeşitli hastalık etmeni mikroorganizmaların bulunmaması yanında, zararlı etkileri uzun sürede görülen çeşitli sentetik kimyasal kalıntıların olmaması veya zarar verecek düzeylerde bulunmaması amaçlanmıştır. Organik hayvansal üretimde ayrıca, çevre koruma ve hayvan refahı da dikkate alınmaktadır.

Organik Sığır Besisi İşletmesi, POLONYA

Organik Sığır Besisi İşletmesi, POLONYA

Organik Tarım Enstitüsü Süt Sığırları Gezinme Alanı, Trenthorst, ALMANYA

Almanya, Bio dinamik süt sığırçılığı işletmesi gezinme alanı ve bannakıç alanı

Sığır besi barınakıç alanı

Damuzluk sığır besi gezinme alanı

Koyun bannağı (dıştan görünüşü)

Koyun bannağı (içten görünüşü)

Keçi bannağı (sabit)

Keçi bannağı (hareketli)

Yumurtacı Tavuk kümesi (Sabit bannaklı)

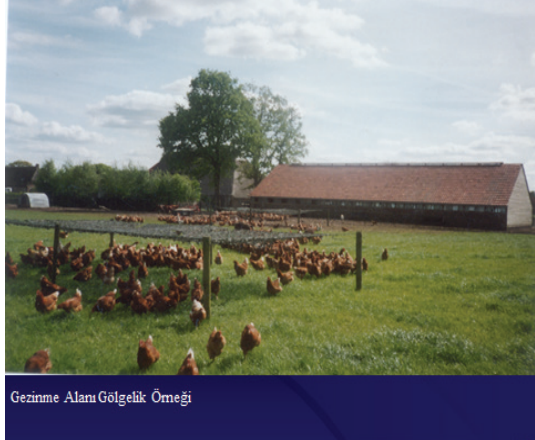
Etlik Piliç kümesi (hareketli bannaklı)

Bioland Etlik Piliç İşletmesi,
Witzenhausen ALMANYA 09/09/2010

09/09/2010

Gezinme Alanı Gölgelek Örneği

Organik süt siğirciliği işletmesi, Gökçeada 11/04/2009

Organik süt siğirciliği işletmesi, Gökçeada 11/04/2009

Organik ürün marketi, Gökçeada

10/04/2009

Organik ürün marketi (Danimarka)

Organik Tarım Enstitüsü Süt Siğiri Barınakları,
Greenthorst, ALMANYA 10/09/2010

10/09/2010

10/09/2010

10/09/2010

ORGANİK TARIMDA KONTROL ve SERTİFİKASYON SÜRECİ

KAYOS ULUSLARARASI SERTİFİKASYON VE
DENETİM HİZMETLERİ LTD.ŞTİ.

Hazırlayan: **Necmi ÇÖPELİ**

Çatal Köprü Cad.9/14 MuratPaşa/ANTALYA

www.kayos.com.tr

E-mail:kayos@kayos.com.tr

Tel: 0242 247 99 27 & 0507 656 57 15

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu:
Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşmaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek ve sertifikalandırmak üzere Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri ifade etmektedir.

KAYOS Belgeleme Bakanlık tarafından TR.OT.27 sıra numarası ile organik tarım konusunda yetkilendirilmiş, Ayrıca Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından 0056 Akreditasyon numarası ile ürün belgeleme konusunda akredite olmuş, merkezi ANTALYA'da bulunan kontrol ve sertifikasyon kuruluşudur.

Konuyu üç ana başlıkta irdeleneceğim;

1. Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon süreci
2. Organik Tarımda Bitkisel üretim
3. Organik Tarımda Hayvancılık

Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon süreci *Başvuru ve Teklif

Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müttebbisin, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna başvurur.

Müttebbisin, organik tarım faaliyetini bireysel olarak yapabileceği gibi, üretici grubu ile de yapabilir. Bu durumda, müttebbisin her üretici ile sözleşme imzalamak zorundadır, müttebbisin üretici grubu adına yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapar.

Müttebbisin başvurusu sonrasında, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna teklif hazırlanarak müttebbise bildirilir.

Teklif / fiyat hepsorulan sorudur. Bilinmesi gereken kontrol ve sertifikasyon'un bir hizmet olduğu bir eşya fiyatı gibi fiyat verilemeyeceği, hizmete ait tüm faktörlerin belirlenmesi halinde verilebilen ve değişken bir değerdir.

Sözleşme Aşaması

Müttebbisin verilen teklifi olumlu değerlendirmesi halinde müttebbisin aşağıda yer alan bilgi ve belgelerin tamamlanmasını müttebbis sözleşme imzalar.

- 1) Müttebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarası, yabancı gerçek kişilerde ise yabancı kimlik numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeler.
- 2) İşletmenin yeri ve konumu, kadaströ çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki.
- 3) Müraعات edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeler.
- 4) Gıda işleyen işyeri ise İşletme Kayıt Belgesi veya İşletme onay belgesi.
- 5) Su ürünleri yetiştiriciliği için Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi ve/veya Su Ürünleri Kuluçkahanesi Belgesi.

Sözleşme sonrası, 45 gün içinde müttebbise ait bilgiler Bakanlığa bildirmek üzere Organik Tarım Bilgi Sistemine kayıt edilmek zorundadır.

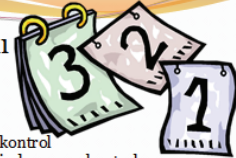

Kontrol Zamanı Tespiti

Müttebbis ile karşılıklı görüşme sonucu kontrol zamanı belirlenir. Kontrol zamanının tespitinden sonra kontrol kuruluşu bir **kontrol planı** hazırlar.

Kontrol planı; Kontrolör adı, Müttebbisin adı, adresi, Kontrol tarihi, Kontrolün kapsayacağı konular içeren bir plandır.

Yılda en az bir kez (haberli veya habersiz) yapılması gereken kontrol işlemi ürünün özelliği, yöre şartları gibi faktörlere bağlı kalarak fazla sayıda yapılabilir.

Kontrol

Kontrol planında belirlenen müttebbisin; belirlenen kontrolör tarafından, belirlenen zamanda kontrolü gerçekleştirir.

KONTROLÜN AŞAMALARI

- Üretici ile birebir görüşme
- Arazi, işletme gözlem ve incelemeleri
- Analiz

Kontrolör, kontrol sırasında KAYOS'un Organik Tarım Yönetmeliği çerçevesinde hazırlanmış soru listelerini kullanır.

Arazi ve işletme kontrolünde müttebbisin tüm belge ve ilgili üretim birimlerini denetime açılmalıdır. Müttebbisin bunların göstermemesi ve istenilen bilgilerin verilmemesi aykırı kriterlerdir.

Kontrolör, yapılan kontrol ve aranan kriterlere göre yönetmelik kapsamında uygun olmayan uygulama, eksik olan evrakların tamamlanması, iyileştirici tavsiyeler vb. yaptığı kontrole dair tespitleri içeren bir belge düzenleyerek müttebbise verir ve bu belge müttebbisçe saklanır.

Eğer bu belgede, kriterleri karşılamayan durumların veya eksiklerin varlığı bildiriliyorsa bu uygunsuzlukların giderilmesi için 28 günlük süre tanımlanır. Düzeltilmesi istenen bu hususlar 28 günlük sürede düzeltilerek bunların düzeltilmişliğine dair belge, fotoğraf vb. delilleri kontrol kuruluşuna bildirilir belgeleme süreci devam eder.

Düzeltilmesi istenen bu hususların verilen sürede düzeltilmemesi halinde, bu müteşebbise yeni ek süre verilerek bu süre sonuna kadar işlemler askıya alınır, ek süre sonunda bir kontrol daha yapılır.

Bu verilen ek süre sonucunda hala düzeltilme yapılmamış ise süreç kesilerek müteşebbis sistemden çıkartılır.

Sistemden çıkartılan müteşebbis diğer KSK lara ve Bakanlığa bildirilir. Bu müteşebbis 5 yıl süre ile organik tarım sistemine tekrar dahil olamaz.

Kontrolör kontrol işlemi sonucunda bir rapor hazırlar.

Kontrol raporu, müteşebbisin bu Organik Tarım Yönetmelik hükümlerine göre yapılan organik tarım faaliyetlerinin kontrol sonuçlarını içerir.

Sertifikasyon

Sertifikasyon: Yürütülmüş kontrol işlemleri ve uygunluğunun tespiti sonucunda ilgili yönetmeliklere göre üretim, işleme birimi, hammadde veya işlenmiş mamulün belgelenmesi demektir.

Belgelendirme yapılırken :

- ❖Müteşebbise ait tüm bilgiler ve bunların onaylanmış olması.
 - ❖Yürütülen kontrole ait sonuç raporu
 - ❖Müteşebbise ait bütünleştirici diğer dokümanlar. (ÇKS, ÇKF, Hayvan Türkvet Kayıtları vb kontrol ekleri)
 - ❖Varsa yapılan toprak, yaprak ve/veya ürüne ait analiz sonuçları
- Bir arada değerlendirilerek karar verilir.

Olumsuz durumları 2 şekilde değerlendirebiliriz.

1. **Hafif uygunsuzluklar:** Genellikle dokümanlardaki eksiklik veya hata olup verilen süreçte eksikliklerin giderilmesi ile firma ve ürün zararlı olmayabilir
2. **Aykırlıklar:** Bunların nedenleri şunlar olabilir;
 - ✓ İlgili yönetmeliğe göre kabul edilmeyen uygunsuzluğun tespiti
 - ✓ İzin verilmeyen madde kullanımı
 - ✓ Yasak ilaçların kullanımı
 - ✓ Dokümanlarda ağır uygunsuzluğunun tespiti

Olumsuz Karar

Müteşebbisin yönetmeliğe aykırı uygulamaları veya faaliyetleri sonucunda çıkacak olumsuz karar durumunda:

- ❖İlgili yönetmeliğe göre negatif karar çıkmasının sebebi ile olumlu karar için gerekli düzeltici önlemlerin açıklanması ve zaman limitinin belirlenmesini içeren açıklama müteşebbise iletilir.
- ❖İlk sertifikasyonsa sertifika düzenlenmez, düzenlenmişse verilmiş müteşebbis sertifikası geri alınarak durum askıya alınır

Sertifika Tipleri

* **Müteşebbis Sertifikası:** Müteşebbisin faaliyetlerini ve durumunu özetleyen belgedir.

* **Uygunluk Belgesi (girdiler için geçerli):** Organik tarım'da kullanılmasının uygun olduğunu ifade eden ve genellikle tarımsal girdiler için kullanılan ve düzenlenen belgeye denir.

* **Ürün Sertifikası (dahili):** Müteşebbisin ülke sınırları içinde bir başka kişi veya firmaya yaptığı birim parti satış için düzenlenen sertifikaya denir.

Organik Tarımda Bitkisel üretim

BİTKİSEL ÜRETİCİ DOSYALARINDA BULUNMASI GEREKEN EVRAKLAR

1. Kimlik Fotokopisi
2. ÇKS
3. ÇKF (Çiftçi Kayıt Formu) Muhtara İmzalatılmış Olacak
4. ÇKS de Görülen Arazilerin Tapu Fotokopileri Ya Da Tapu Dairesinden Alınmış Tapu Çıktısı
5. Kullanılan Arazi Kira Ya Da Muvafakat İle Kullanılıyor İse Bu Arazilere İlişkin Kira Sözleşmesi veya Muvafakatname
6. Üreticiler İle Yapılan Sözleşme

Organik Bitkisel Üretime Başlama

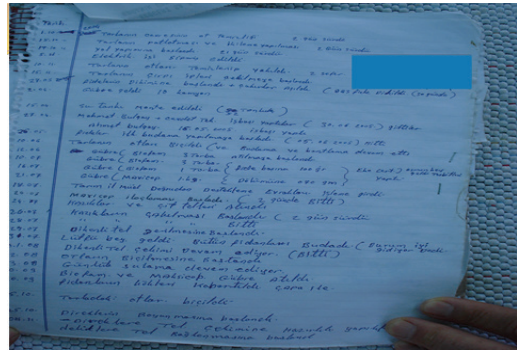
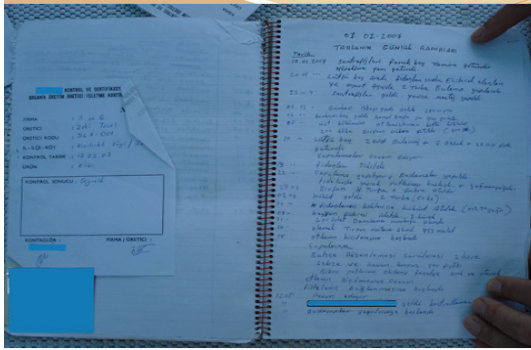
Organik tarıma başlanılan tarımsal alanda üretilen ürünlerin organik olarak değerlendirilebilmesi için

- Tek yıllık bitkiler için 2 yıl, çok yıllık bitkiler için 3 yıllık geçiş süresi uygulanır. Bu süreç dolduktan sonra ürün organik statüye kavuşur
- İlgili arazide geçmiş yıllarda organik tarıma aykır bir uygulamanın yapılmadığının belgelemesi durumunda bu geçiş süreçleri 1 yıl kısaltılabilir.
- Yanlış uygulamaların saptanması durumunda da bu geçiş süreçleri uzatılabilir.
- Bu geçiş süreçleri yabancı toplama projelerinde sıfıra çekilebilir.

MÜTEŞEBBİSLERİN KONTROLÜ İÇİN GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER

- ❖ Arazi geçmişi ait bilgiler
- ❖ Binaların planları, arazi parselleri veya alana dair tüm plan ve krokiler
- ❖ Daha önce uygulanan üretim metodu
- ❖ Ürün değişim planı
- ❖ Mevcut makine ve ekipman donanımını gösteren kayıtlar
- ❖ Kullanılacak tüm girdilere (gübre, bitki Koruma ürünleri vb) ait kayıt defterleri
- ❖ Ürünlerin alım, satım ve stok miktarlarının kaydedildiği defterleri

Arazi kontrollerinde dikkat ettiğimiz hususlar

- Parsel bilgilerinin doğruluğu
- Eldeki arazi krokilerinin arazi koşullarında uygunluğunun incelenmesi
- Parsel çevresinde komşu arazilerdeki uygulamalar ve bulaşma risklerinin analizi
- Kullanılan tohum fide, fidan gibi materyallerin özellikleri hakkında bilgi alınması. GDO belgesi

- Gübre ve toprak iyileştiricilerin kullanımı hakkında bilgi almak
- Hastalık ve zararlılarla mücadele hakkında bilgi almak
- Ürün münavebesi planının olup olmadığının kontrolü ve yapılan rotasyonun incelenmesi
- Sulama suyu ve kullanımı hakkında bilgi almak
- Gerek arazi işleminde gerekse mücadelede kullanılan tüm zirai ekipmanlar hakkında bilgi almak ve incelemek
- Çiftçinin deponunun incelenmesi. Eldeki varsa kimyasal maddeler hakkında bilgi almak.
- Çiftçinin her ürün alım satımı (gübre, ilaç faturaları, ürün satışları vs) gibi uygulamaları içinde kayıt sistemini kontrol etmek.

Organik bitkisel üretimde;

***Gübre olarak** Organik Tarım yönetmeliğinin eklerinden

Ek-1 de belirtilen Organik Tarımda Kullanılacak Gübreler, Toprak İyileştiriciler ve Besin Maddeleri (Deniz yosunu üretimi dâhil)

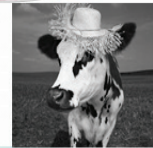
***Bitki Koruma ürünü olarak**

Ek-2 Belirtilen Bitki Koruma Maddelerinin Kullanımına izin verilir.

*Bitki beslemede kullanılabilir çiftlik gübresi miktarı bir dönüme 1400Kg/yıl (1,4 Ton/yıl)

ORGANİK HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Organik hayvan yetiştiriciliği

□ Uygunluk Denetimi:

Hayvanlarla otlak alanları arasındaki ilişki (oran)
Açık ve kapalı alan özelliklerinin kontrolü
Besleme
Veteriner uygulamaları
Barnak özellikleri

□ Kayıtlar
Açık ve kapalı alan
Veteriner uygulamaları
Temizlik kayıtları
Besleme kayıtları

Organik Hayvansal Üretimde Geçiş Süreleri

Geçiş süreci, organik hayvansal üretime başlanmasından ürünün organik olarak kabul edilmesine kadar geçen süredir. Hayvan türlerine göre değişmektedir.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar

- Sığır eti üretiminde. 12 ay
- Koyun ve keçi eti üretiminde 6 ay
- Sığır, koyun ve keçi sütü üretiminde 6 ay

Kanatlı kümes hayvanları

- Piliç eti üretiminde 2,5 ay (10 hafta)
- Yumurta üretiminde 1,5 ay (6 hafta)

ORGANİK HAYVAN YETİŞTİRME

❖ Organik hayvan yetiştirmede, üremenin doğal olması temel alınmıştır. Ancak suni tohumlamaya izin verilmektedir.

❖ Üremenin kontrolü için (kızgınlıkların düzenlenmesi gibi) hormon vb. maddelerin kullanımı yasaktır

Barınak

Kapalı barınak alanları :Aşırı kalabalık nedeni ile hayvanlarda oluşacak sağlık problemlerini önlemek için, hayvan başına ortalama Büyükbaşlarda 5, Küçükbaşlarda 1,5 metrekare düşecek şekilde ayarlamaya gidilmeli.

İşletme bu ölçülere uymuyorsa üretici ya ahırını büyütmeli, yada hayvan sayısını azaltmalıdır. Barınaklardaki hayvan yoğunluğu, hayvanın doğal davranışlarını engellemelidir.

Gezinti alanları :Otlama alanlarının haricinde, Kapalı barınak alanlarının önünde, Büyükbaşta 4 m², Küçükbaşta 2,5m² serbest gezinti alanı olmalıdır.

*Buzağular 1 haftalık olduktan sonra bireysel bölmelerde tutulmamalıdır.

Barınaklar, hayvanlara yeterli temiz hava ve gün ışığı sağlayacak hava koşullarından da koruyacak şekilde olmalı yada inşa edilmelidir.

Hayvan Sağlığı

Organik hayvan yetiştirmede, hayvan sağlığının korunması için; öncelikli olarak dezenfeksiyon, hijyenik tedbirler , veteriner hekim önerileri ile aşı gibi tedbirler alınmalıdır.

-Ahır temizliğinde ve dezenfeksiyonunda; Kireç, sabun, kireç kaymağı, sönmemiş kireç , sulandırılmış çamaşır suyu, su ve buharı kullanılmalıdır.
-Ahırlar her kıstan çıkışta ve kışa girişte kireçle badana yapılmalı.
-İneklerin meme başlarının temizliğinde karbonat kullanılmalıdır.

Fakat yeterli hijyenik tedbirler alındıktan sonra da, sağlık problemi çıkarsa öncelikle hayvansal ürünlerde kalıntı bırakmayan alternatif tedavi teknikleri ve preparatlarından yararlanılır.

Hayvan türleri için önerilen barınak alanları

	İç alan (hayvanlara ayrılan net alan)		Gezinti alanı (otlama alanı hariç doluşım alanı)
	En az dinli baş baş (kg)	m ² /baş	
Damızlık ve besleme alanı için sığır ve tek kurular	100 kg a kadar	1,5	1,1
	200 kg a kadar	2,5	1,9
350 kg a kadar	350 kg a kadar	4,0	3
	350 kg den fazla	En az 1 m ² /100kg	3,7
Süt sığırtları	En az 1 m ² /100kg	3,7	En az /100 kg
Damızlık boğalar	6	4,5	
	10	30	
Koyun ve keçiler	1,5 koyun/kep	2,5	
	0,35 kuzu/öğlen	0,5	

Hayvanların açık hava gezinti alanı veya mera alanı gibi açık alanlara ulaşabilmelerinin sağlanması zorunludur ve hayvanlar koşullar elverdiği sürece bu alanlardan en az birini kullanabilmelidir.

Hayvanların açık havada yaşayabildikleri iklim bölgelerinde kapalı barınakta bulundurulmalarına gerek yoktur.

Alınan koruyucu önlemlere rağmen hayvanların hastalanması ve acil durumların olması halinde veteriner hekim gözetiminde tıbbi ilaçlar kullanılır.

Üretici:

- hayvanın hastalığı ,
- veterinerin uyguladığı tedavi
- kullanılan ilaçları ve kullanım tarihleri
- Hayvanlara yapılan aşıların ismi ,hangi tarihlerde yapıldığını kayıtlarını tutmalıdır.

Organik Hayvan yetiştiriciliğinde bir hayvan en fazla 3 kez antibiyotik tedavisi görülebilir. Hasta hayvanın tedavisi başlamadan önce veteriner bu hayvanın organik üretim sürecinde olduğu konusunda bilgilendirilmelidir.

KAYOS
BELGELENDİRME

Hayvan Besleme

Su kalitesi, miktarı, verilış şekli

Hayvanların içme suyu; hijyenik bakımdan, insan içme suyunda aranan özelliklere sahip olmalı,

Ayrıca, hayvanlara istediğı kadar suyu istediğı zaman içmelerini sağlayacak koşullar yaratılmalıdır.

KAYOS
BELGELENDİRME

Yem kalitesi, miktarı, verilış şekli

Yavruların beslenmesinde; yavruların bağımsızlık sistemlerinin güçlenmesi için buzağılarda en az 3 ay, kuzu ve oğlaklar da en az 1,5 ay ana sütü veya olmaması halinde aynı sürüden elde edilen süt ile beslenmelidir.

Sütten kesildikten sonra da, besin madde ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde organik kaba ve yoğun yemler ile beslenmelidir.

Organik beslemede büyükbaş ve küçükbaş hayvanlara yemlerini ne zaman isterlerse tüketebilecekleri bir ortam sağlanmalıdır.

Yem rasyonların da, rasyon kuru maddesinin en az % 60 silaj ve taze kuru ot (çayır otu, saman, korunga, fig vb) gibi kaba yemler, % 40 Buğday, arpa, yulaf vb olmalıdır.

KAYOS
BELGELENDİRME

Hayvan Yemlerinin Kaynağı

Organik hayvan yetiştiriciliğinde; hayvanlara yedirilen yemlerin organik olması esastır. Ancak,

1) Üreticinin yemi kendisi üretiyorsa;
Üretici, geçiş sürecinde bulunan hayvanlarına verdiği yemin %60' ını kendi ürettiğı geçiş süreci yem bitkilerinden, kalan %40' ılık bölümünü organik sertifikalı yemlerden karşılayabilir.

2) Üreticinin kendi ürettiğı yemin yeterli olmaması ve dışarıdan yem sağlaması halinde; Başka sertifikalı organik tarım üreticilerinden yada organik geçiş süreci bitkisel üretim yapan işletmelerden yem tedarik etmelidir.

Yemin dışarıdan sağlanıyor olması durumunda kullanılan yemin %30' u geçiş süreci %70' i organik sertifikalı ürünlerden sağlanabilir.

KAYOS
BELGELENDİRME

Hayvanların öncelikle yetiştirildikleri işletmelerden sağlanan organik yemlerle beslenmelidir.

KAYOS
BELGELENDİRME

Üreticinin diğer üreticilerden gübre ve yem temin etmesi yada yem ve gübre fazlasını vermesi;

Üreticinin kendi gübre veya yeminin yetmemesi durumunda organik yem ve gübre temin etmesi gerekmektedir. Diğer üreticilerden temin edilen gübre ve yemlerin mutlaka kayıt defterine işlenmesi gereklidir. (zaman, ürün, miktar ve kimden temin edildiğı kayıt edilmeli ve bu ürünün organik olduğuna dair belgelerin örneğı alınmalıdır.)

Üreticinin gübre veya yem fazlası olması durumunda işletme diğer işletmelere bu fazla ürünleri verirken yine (zaman, ürün, miktar ve kime verildiğı kayıt edilmelidir)

KAYOS
BELGELENDİRME

Organik hayvanlarla, organik olmayan hayvanlar aynı zamanda aynı merada otlatılmamalıdır.

KAYOS
BELGELENDİRME

Organik Hayvancılıkta Üreticilerin Tutulması Gereken Kayıtlar

Üreticiler Hayvan Yetiştiriciliğı sırasında bir kayıt defteri edinmeli bu deftere ;

Barnak ve Açık gezinti alanları

Veteriner uygulamaları

Tedaviler ve kullanılan ilaç ve aşular

Temizlik kayıtları

Besleme kayıtları

İşletmeye dışarıdan giren, hayvan, yem, gübre vb

İşletmeden çıkan hayvan, yem, gübre vb

Tüm giriş ve çıkışları ve yapılan uygulamaları kayıt etmelidir.

KAYOS
BELGELENDİRME

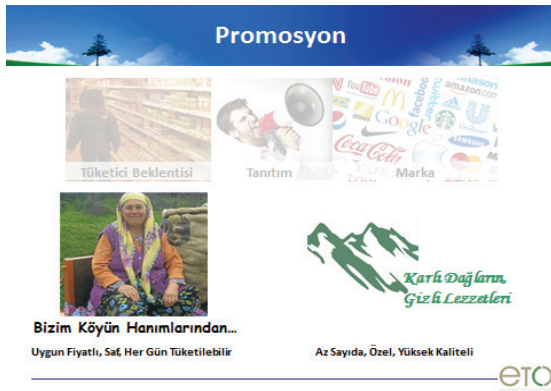
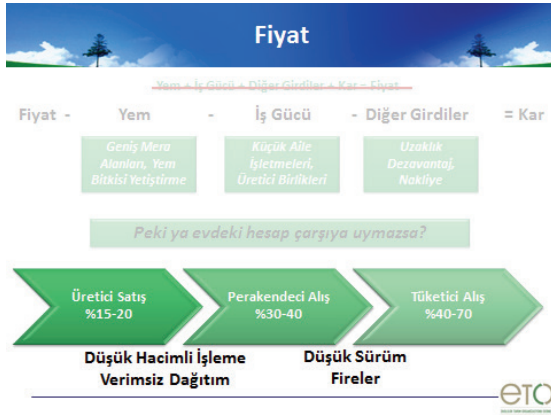
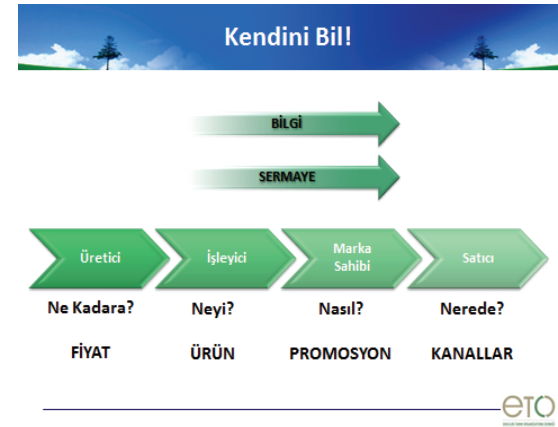
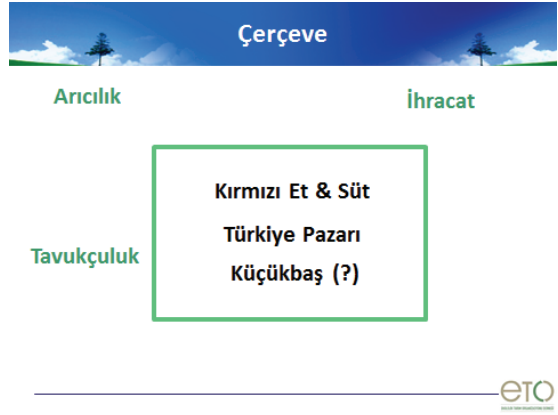
Hayvan yetiştiriciliğı üretimde bilinmesi gereken diğer hususlar, Organik Tarım Yönetmeliğinin aşağıda belirtilen ekinde bulunmaktadırlar

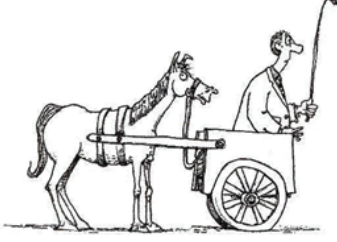
Ek -3 Hayvancılıkta İç ve Dış Asgari Yüzey Alanları ve Diğer Barnak Özellikleri

Ek -4 İşletmede Stoklanabilecek Gübre Miktarına Eşdeğer Hayvan Sayısı

Ek-5 Organik Hayvancılıkta ve Su Ürünleri Yetiştiriciliğinde Kullanılacak Yem ve Yem Maddeleri

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

T.C.
SERHAT KALKINMA AJANSI
Ağrı Yatırım Destek Ofisi

AĞRI
ARALIK, 2013

Ağrı İli Organik Tarım ve Hayvancılık
Sektörü Mevcut Durum Analiz
Çalışması

Ceren KURĞA, Uzman, SERKA

Metodoloji

- Verilerin derlenmesi
- Verilerin güncelleştirilmesi
- Kurum/kuruluş ziyaretleri
- Kongre/sempozyumlara katılım sağlanması
- Taslak raporun hazırlanması
- Raporun ilgili kurum/kuruluş/STK'lara görüş ve öneri için sunulması
- Çalıştay

TRA2 Bölgesi Organik Tarım Verileri, 2008-2012

Bölge	2009			2010			2011			2012		
	Çiftçi sayıs.	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Tona)	Çiftçi sayıs.	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Tona)	Çiftçi sayıs.	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Tona)	Çiftçi sayıs.	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Tona)
Ağrı	1.752	40.065	108.738	1.479	32.238	71.555	2.006	57.208	249.575	3.087	58.918	166.192
Kars	733	10.808	21.606	1.524	23.874	61.382	2.101	27.112	64.438	3.888	49.493	123.433
İğdır	8	2.192	10.003	8	319	3.848	26	301	1.997	16	330	2.174
Ardahan	33	1.141	3.126	272	3.244	9.473	325	3.160	21.390	1.132	8.319	23.033
TRA2	2.506	54.206	143.472	3.303	39.776	143.858	5.438	92.781	337.620	8.123	117.029	316.874

Ağrı İli Organik Tarım Mevcut Durumu, 2012

Ürün	Organik Üretim Alanı (da)	Organik Üretim Yorum (ton)
Buğday	270.192,10	56.335,71
Arpa	56.173,42	13.882,13
Yemsa	99.939,31	42.341,85
Çayır	127.889,00	47.617,43
Mericimlik	10.377,38	1.784,42
Karapaçz	29.897,83	11.738,32
Fıstık	14.044,22	4.024,42
Ayçiçeği	2.124,10	774,84
Nahut	7.632,74	442,77
TOPLAM	621.439,26	179.941,88

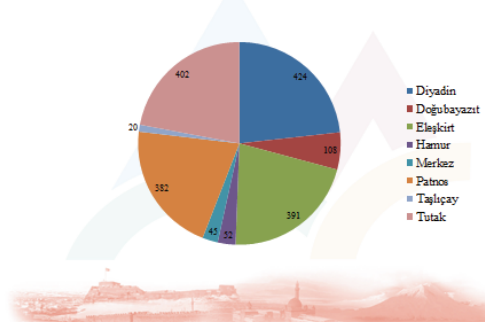
İllere Göre Organik Tarımsal Üretim Göstergeleri (Geçiş süreci dâhil), 2012

Bölge	Çiftçi sayıs.	Üretim alanı (Hektar)	Üretim (Tona)
Van	11.802	101.403	292.733
Karabük	414	79.436	6.630
Ağrı	3.087	58.918	166.192
Erzurum	4.025	32.606	183.824
Kars	3.888	49.493	123.433

Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım Verileri, 2012

Bölge	İşletme Sayısı	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (TL)
Diyadin	424	46.728,36	467.283,61
Doğubayazıt	108	16.901,81	169.018,00
Eleskirt	391	47.781,66	477.949,54
Hamur	32	7.874,56	79.745,53
Merkez	45	10.160,12	101.601,22
Patnos	382	67.866,98	678.466,94
Tatlıçay	20	2.792,34	27.923,33
Tutak	402	117.113,77	1.171.262,73
Toplam	1.824	317.314,01	3.173.990,99

Ağrı İli ve İlçeleri Organik Tarım İşletme Sayısı, 2012

EK-7: Çalıştay Katılımcı Listesi

NO	AD-SOYAD	KURUM
1	ABDULKADİR BORAZAN	SERKA
2	ADEM ÖĞE	ÇİFTÇİ
3	AHMET OK	DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ
4	AHMET YILDIZ	ÇİFTÇİ
5	ALİ EREN	GTH DİYADİN İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ
6	ALPASLAN YİĞİT	ÇİFTÇİ
7	ALPTEKİN GÖKAL	ZİRAAT MÜHENDİSİ
8	AYDIN DURGAN	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
9	BOLAT COŞAR	GTH ELEŞKİRT İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ
10	BÜLENT OSMAN OSMANAĞAOĞLU	SERKA KALKINMA KURULU BAŞKANI
11	CEMAL YILDIRIM	AĞRI TSO
12	CEREN KURĞA	SERKA
13	CESİM HAKVERDİ	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
14	ÇİĞDEM KARADENİZ	GTHB
15	DOÇ.DR. MEHMET AKİF YÖRÜK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
16	DOÇ.DR. MEHMET YALÇIN	A.İ.Ç.Ü. Y.OKUL MÜDÜRÜ
17	DR. UĞUR ÇALIŞKAN	SERKA
18	ERKAN BULUT	AĞRI TSO
19	EROL KILIÇ	AĞRI ARI YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ
20	ERTAÇ SAVAŞ	AĞRI TSO
21	FATMA KARSLI	TARIMSAL KALKINMA DERNEĞİ AĞRI İL SEKRETERİ
22	FETTAH ÖĞE	ÇİFTÇİ
23	GÖKHAN ALICI	SERKA
24	GÜL AK	AK ELMA ORGANİK
25	GÜL YILDIZ	DAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ
26	GÜROL YAĞCIER	TKDK
27	HANDAN ÇİÇEK	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
28	HARUN SEVİM	DAMIZLIK KOYUN VE KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ
29	İLHAN YAKIN	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
30	İLYAS AKSOY	ÇİFTÇİ
31	KEMAL ERSOY	DOĞAN ORGANİK ÜRÜNLER
32	KEMAL KILIÇ	ÇİFTÇİ
33	KEMAL TEMEL	AĞRI TSO
34	KENAN ANIĞI	GTH ŞUBE MÜDÜRÜ
35	MEHMET ENGİN KAYA	GTH İL MÜDÜRLÜĞÜ
36	MEHMET NURİ SAMANCI	DAMIZLIK KOYUN VE KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ
37	MEHMET ÖZDOĞAN	SERKA
38	MEHMET YILDIRIM	YONTAR UN
39	MELİH EMRE KÜÇÜKOĞLU	KOSGEB AĞRI İL HİZMET MÜDÜRLÜĞÜ
40	METEHAN AKKAYA	SERKA
41	MURAT DEMİRKIRAN	GTH İL MÜDÜRÜ
42	MUSA ERDAL	SERKA
43	MUSTAFA ALAN	GTH ELEŞKİRT İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ

44	MUSTAFA ALPDOĞAN	AĞRI TSO
45	MÜSLÜM CAN ŞANLI	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
46	NACİ ÖZELER	GTH PATNOS İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ
47	NECDET DENİZ	ÇİFTÇİ
48	NECMİ ÇÖPELÇİ	KAYOS DANIŞMANLIK
49	NESİM ADIYAMAN	ÇİFTÇİ
50	NİYAZİ DENİZ	ÇİFTÇİ
51	ORHAN GAZİ İNCE	SERKA
52	OSMAN BAĞIRAN	ÇİFTÇİ
53	OZAN EFE ERTEM	ETO
54	ÖĞR. GÖR. YÜCEL DEMİR	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
55	ÖMER DENİZ	ÇİFTÇİ
56	PINAR ÇAĞLA KUZU	GTH ELEŞKİRT İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ
57	RAHMİ YONTAR	YONTAR UN
58	RAMAZAN GÜRBÜZ	GTH ZİRAAT MÜHENDİSİ
59	RASİM BELGE	AĞRI VALİ YARDIMCISI
60	SADUN KILIÇ	GTH TUTAK İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ
61	SECAETTİN TURAN	ÇİFTÇİ
62	SEHER AKKOÇ	A.İ.Ç.Ü. ÖĞRENCİ
63	SELÇUK ERDOĞAN	DAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ
64	SELEN SALLAN	SERKA
65	SELMA BAYBAŞ	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
66	SERAP KAYA	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
67	SERKAN SELVİTOPU	BİRLİK A.Ş.
68	SEVDA ZORLU	SERKA
69	SEYRAN ADIGÜZEL	A.İ.Ç.Ü. ÖĞRENCİ
70	ŞEBNEM KAYA	GTH İL MÜDÜRLÜĞÜ
71	TAHİR DOĞAN	ÇİFTÇİ
72	TAHSİN YILDIRIM	GTH ZİRAAT MÜHENDİSİ
73	TANER TENGİR	AĞRI VALİ YARDIMCISI
74	TARIK YONTAR	ÇİFTÇİ
75	TUNCER TAŞDAN	GTH İL MÜDÜRLÜĞÜ
76	TURHAN YİĞİT	ÇİFTÇİ
77	UZMAN DR. MUAZZEZ POLAT	ETO- EGE ÜNİVERSİTESİ
78	VEDAT ASLAN	GTH ŞUBE MÜDÜRÜ
79	VEHAP TURGUT	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
80	VOLKAN BİLGİ	TARIMSAL KALKINMA DERNEĞİ AĞRI ŞUBESİ
81	YADİGAR AYBI	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
82	YAHYA KARACA	A.İ.Ç.Ü ÖĞRENCİ
83	YASEMİN SAYIN	A.İ.Ç.Ü. ÖĞRENCİ
84	YAVUZ AYDEMİR	AĞRI ZİRAAT ODASI BAŞKANI
85	YRD. DOÇ.DR. RAMAZAN DEMİRDAĞ	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
86	YRD.DOÇ.DR. FATİH DADAŞOĞLU	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
87	YRD.DOÇ.DR. MUCİP GENİŞEL	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
88	YÜCEL DEMİR	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
89	ZEKİ ÇELİK	GTH İL MÜDÜR YARD.

